

2011

Årsredovisning

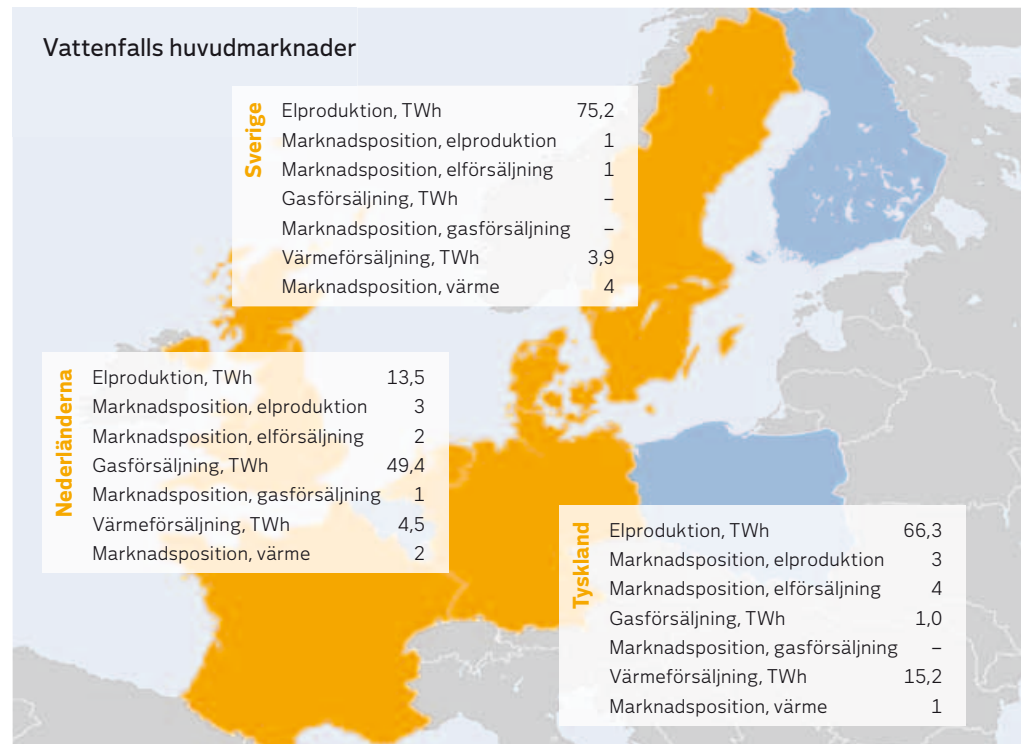
Innehållsförteckning

Viktiga händelser	2-3
Intervju med Øystein Løseth	4-6
Strategi	7-13
Hållbarhet	14-15
Marknad och konkurrens	16-20
Organisation	21-22
Rörelsesegmentet Generation	23-27
Sameldning av kol och biobränsle	28-29
Rörelsesegmentet Distribution and Sales	30-31
Rörelsesegmentet Renewables	32-33
Förvaltningsberättelse	34-65
Bolagsstyrningsrapport	44-51
Styrelse	52-53
Koncernledning	54-55
Förslag till årsstämman	56
Risker och riskhantering	57-65
Koncernens finansiella rapporter	66-71
Koncernens noter	72-109
Moderbolagets finansiella rapporter	110-112
Moderbolagets noter	112-121
Förslag till vinstdisposition och revisionsberättelse	122-123
Kvartalsöversikt	124-125
Flerårsöversikt	126-127
Definitioner och beräkningar av nyckeltal	128-129
Fakta om Vattenfalls marknader	130-132
Finansiellt kalendarium	133

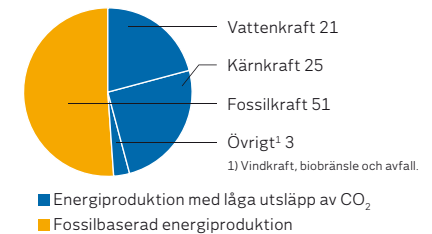
Vattenfall i korthet

Vattenfall är en av Europas största elproducenter och den största värmeproducenten. Vattenfalls huvudprodukter är el, värme och gas. Inom el och värme agerar Vattenfall i alla delar av värdekedjan: produktion, distribution och försäljning. Inom gas agerar Vattenfall inom försäljning. Dessutom bedriver Vattenfall

energihandel och brunkolsbrytning. Koncernen har cirka 34 700 anställda. Moderbolaget Vattenfall AB ägs till 100% av svenska staten. Huvudmarknaderna är Sverige, Tyskland och Nederländerna. Under 2011 bedrevs även verksamhet i Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Polen och Storbritannien.

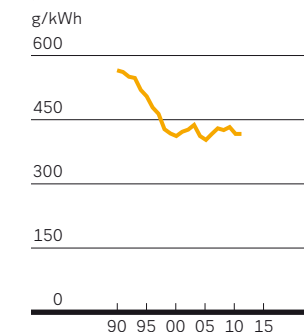

Elproduktion 2011, %

Vattenfalls totala elproduktion uppgick till 166,7 TWh.

Utsläpp av koldioxid per producerad enhet el och värme

Årets resultat

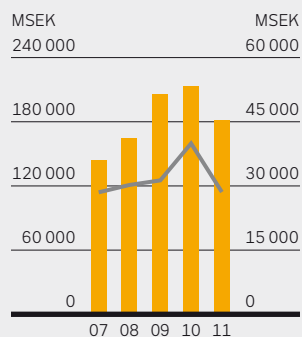
- Nettoomsättningen för 2011 minskade med 15,2% till 181 040 MSEK (213 572).
- Kostnadsreduceringsprogrammet genomförs snabbare än plan.
- Försäljning av tillgångar på 23 miljarder SEK varav 16 miljarder SEK erhöles under 2011.
- Rörelseresultatet minskade med 22,3% till 23 209 MSEK (29 853). Resultatet belastades med 10,5 miljarder SEK på grund av det tyska beslutet att avveckla kärnkraften.
- Det underliggande rörelseresultatet¹ för 2011 minskade med 16,4% till 30 793 MSEK (36 838) främst till följd av lägre produktionsvolym och genomsnittligt lägre erhållna elpriser.
- Årets resultat (efter skatt) minskade med 21,0% till 10 416 MSEK (13 185).

1) Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster samt realiserade marknadsvärdessförändringar för energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdessförändringar av varulager.

2) Omräkningskurs 8,94 SEK/EUR. Värden i EUR visas endast för att underlätta jämförelse mellan SEK och EUR.

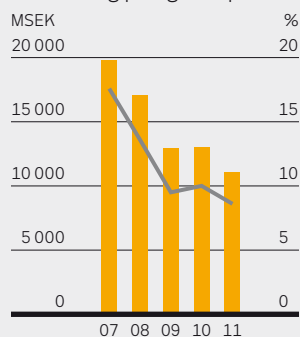
	2011	2010	Förändring, %	2011, MEUR ²	2010, MEUR ²
Nettoomsättning, MSEK	181 040	213 572	-15,2	20 251	23 889
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA), MSEK	54 538	60 706	-10,2	6 100	6 790
Rörelseresultat, MSEK	23 209	29 853	-22,3	2 596	3 339
Rörelseresultat exkl. jämförelsestörande poster, MSEK	28 562	39 952	-28,5	3 205	4 469
Underliggande rörelseresultat, MSEK	30 793	36 838	-16,4	3 444	4 121
Resultat före skatter, MSEK	14 298	21 423	-33,3	1 599	2 396
Årets resultat, MSEK	10 416	13 185	-21,0	1 165	1 475
Avkastning på eget kapital, %	8,6	10,0	-		
Totala tillgångar, MSEK	524 558	541 432	-3,1	58 675	60 563
Nettoskuld, MSEK	141 089	144 109	-2,1	15 782	16 120
Justerad nettoskuld, MSEK	176 031	173 409	1,5	19 690	19 397
Internt tillförda medel (FFO), MSEK	38 256	40 108	-4,6	4 279	4 486
Elproduktion, TWh	166,7	172,4	-3,3		
Gasförsäljning, TWh	53,8	63,3	-15,0		
Värmeförsäljning, TWh	41,6	47,1	-11,7		

Omsättning och rörelseresultat

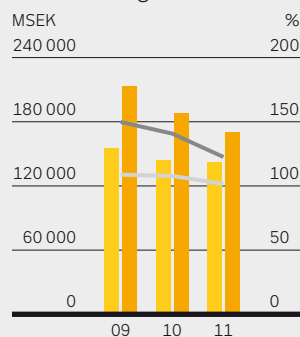
■ Omsättning (vänster skala)
 ■ Rörelseresultat¹ (höger skala)
 1) Exkl. jämförelsestörande poster.

Årets resultat och avkastning på eget kapital

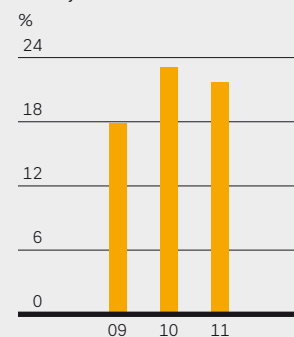
■ Årets resultat hänförligt till ägare till moderbolaget
 ■ Avkastning på eget kapital, %

Skuldsättning

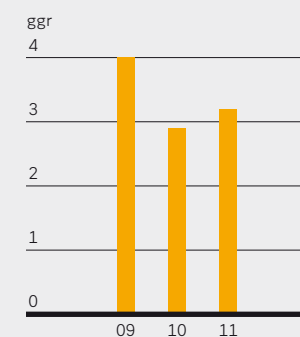
■ Nettoskuld
 ■ Totala räntebärande skulder
 ■ Skuldsättningsgrad, %
 ■ Skuldsättningsgrad, netto, %

FFO/justerad nettoskuld¹

1) Se sidan 37 för beräkning av justerad nettoskuld.

Justerad nettoskuld/EBITDA

Viktiga händelser 2011

Kv 1

Avyttring av kolkraftverk

Den 1 februari sålde Vattenfall sin andel på 25% i det tyska stenkolseldade kraftverket Rostock till RheinEnergie AG. Kraftverket har en installerad effekt på 553 MW. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

Fukushima-olyckan

Jordbävningkatastrofen i Japan och den efterföljande tsunamin den 11 mars orsakade mycket omfattande skador på kärnkraftverket Fukushima. EU initierade så kallade stresstester av samtliga europeiska kärnkraftverk och den tyska regeringen beordrade en temporär stängning av åtta äldre tyska kärnkraftverk, däribland Vattenfalls kärnkraftverk Krümmel och Brunsbüttel.

Tillståndsansökan om slutförvar

I Sverige lämnade Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB), som till 56% ägs av Vattenfall, den 16 mars in en formell ansökan om tillstånd att bygga en anläggning för slutförvar av använt kärnbränsle samt en anläggning där bränslet ska inkapslas innan det förs till slutförvar. SKB:s ansökan prövas av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och miljödomstolen. Därefter tas ansökan upp för politiska beslut i berörda kommuner och regeringen.

Ny styrelseordförande

Björn Savén utsågs den 18 mars till ordförandes ersättare, tillika vice ordförande, i styrelsen för Vattenfall AB efter Lars Westerberg som lämnade posten. Från och med den 27 april var Björn Savén styrelsens ordförande.

Kv 2

Brand i Ringhals 2

Ringhals 2 ställdes av för revision den 1 april 2011. I slutskedet av revisionen, den 11 maj, inträffade en begränsad brand i reaktorinneslutningen på grund av kortslutning i en vattendammsugare. Branden hade inte någon påverkan på reaktorsäkerheten men spred stora mängder sot. Sanering och återställning har tagit längre tid än beräknat. Återstart beräknas ske i början av april 2012.

Ny styrelseordförande

På Vattenfalls extra bolagsstämma den 14 juni valdes Lars G Nordström till ny ordförande i styrelsen för Vattenfall AB. Christer Bådholm valdes till vice ordförande.

Försäljning av ENSO

Den 23 juni sålde Vattenfall sitt aktieinnehav på 21,3% i det tyska energiföretaget Energieversorgung Sachsen Ost AG (ENSO) till EnergieVerbund Dresden GmbH (EVD). Försäljningssumman uppgick till 147 MEUR (cirka 1,3 miljarder SEK).

Försäljning av danskt kraftvärmeverk

Den 30 juni såldes Helsingør Kraftvarmeværk i Danmark till Forsyning Helsingør. Försäljningen omfattade även den värmetransmissionsledning som utgår från verket. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

Försäljning av Nuon E&P

Den 30 juni sålde Vattenfall sin gasproduktionsverksamhet i nederländska Nuon Exploration and Production B.V. till Tullow Oil plc. Försäljningssumman uppgick till 281 MEUR (cirka 2,5 miljarder SEK).

Tyskt kärnkraftsbeslut

Det tyska parlamentet beslutade den 30 juni 2011 att samtliga 17 tyska kärnkraftverk ska tas ur drift senast 2022. Konsekvensen av beslutet för Vattenfall är att kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel, för vilka Vattenfall har driftansvar och äger till 66,7% respektive 50%, inte får återstartas. Vattenfall förlorade därmed 1 187 MW i installerad kapacitet och tvingades med anledning av beslutet att skriva ned bokfört värde på de två anläggningarna samt öka avsättningarna för nedmontering och omhändertagande av kärnbränsle (totalt 10,5 miljarder SEK).

Kv 3

Avyttring av delar av konsultverksamhet

Den 15 juli sålde Vattenfall delar av sin svenska teknik-konsultverksamhet till Pöyry PLC. De avyttrade enheterna omfattar cirka 245 anställda. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

Avyttring av belgiska verksamheten

Den 27 juli tecknade Vattenfall ett avtal med det italienska energibolaget Eni om försäljning av Vattenfalls verksamhet i Belgien baserat på ett företagsvärde om 157 MEUR (cirka 1,4 miljarder SEK). Försäljningen omfattade dels Nuon Belgium NV, som levererar el och gas till cirka 550 000 kunder, dels Nuon Wind Belgium NV och Nuon Power Generation Walloon NV. Försäljningen slutfördes den 10 januari 2012.

Avyttring av polska verksamheten

Den 23 augusti tecknade Vattenfall avtal med det polska företaget Tauron S.A. om försäljning av Vattenfalls dotterföretag GZE i övre Schlesien. Avtal tecknades också med det polska företaget PGNiG S.A. om försäljning av Vattenfall Heat Poland S.A. (VHP). Försäljningssumman baserat på företagsvärdet för GZE uppgår till cirka 3,5 miljarder PLN (cirka 7,4 miljarder SEK). För VHP uppgår företagsvärdet till cirka 3,7 miljarder PLN (cirka 7,8 miljarder SEK). Transaktionerna slutfördes den 13 december 2011 respektive 11 januari 2012.

Färdigställande av Ormonde

I Storbritannien installerades i augusti den 30:e och sista 5 MW-turbinen i den havsbaserade vindkraftsparken Ormonde. Den installerade effekten är 150 MW och vindkraftsparken beräknas leverera hushållsel till 100 000 brittiska hushåll.

Kv 4

Förvärv av fullt ägarskap i Zuidlob

Vattenfall förvärvade i början av oktober fullt ägarskap av den landbaserade vindkraftsparken Zuidlob i Nederländerna som byggs väster om Zeewolde i Flevoland. Från och med 2013 ska 36 vindkraftverk leverera el till 88 000 hushåll. Vindkraftsparken får en installerad kapacitet på 122 MW.

Förvärv av vindkraftsparken Sandbank

Den 25 november meddelade Vattenfall att bolaget förvärvat tillstånden att bygga den havsbaserade vindkraftsanläggningen Sandbank utanför den tyska ön Sylt. Projektet är initialt på upp till 575 MW (96 verk) men kan utvidgas ytterligare. Byggstart planeras till 2014.

Hamburgs stad delägare i el- och fjärrvärmenät

Den 29 november meddelade Vattenfall att avtal tecknats med Hamburgs stad om att denna förvärvat 25,1% av Vattenfalls el- och fjärrvärmenät i Hamburg för sammanlagt 463,1 MEUR (cirka 4,2 miljarder SEK). Vattenfall kommer ha fortsatt operationellt ansvar för näten. Betalning förväntas ske under 2012. Transaktionen förutsätter godkännande av Hamburgs parlament.

Avtal om försäljning av delar av finska verksamheten

Den 16 december meddelade Vattenfall att avtal tecknats med LNI Acquisition Oy (ett konsortium bestående av 3i Infrastructure plc, 3i Group plc, GS Infrastructure Partners och Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company) gällande försäljningen av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Försäljningssumman baserad på företagsvärdet uppgår till 1,54 miljarder EUR (cirka 14 miljarder SEK). Transaktionen slutfördes 10 januari 2012 och resultatet redovisas under kvartal 1, 2012.

Intervju med Øystein Løseth, koncernchef

Hur vill du kommentera årets resultat?

2011 var ett i flera avseenden tufft år för hela energisektorn men Vattenfall har framgångsrikt genomfört en rad åtgärder för att öka lönsamheten och förbättra den finansiella ställningen. Jag är nöjd med det vi uppnått under 2011, särskilt mot bakgrund av den stora resultatbelastningen till följd av det oväntade tyska beslutet att avveckla landets kärnkraft. Sammantaget minskade nettoomsättningen med 15,2% till 181 040 MSEK (213 572) och rörelseresultat med 22,3% till 23 209 MSEK (29 853). Årets resultat efter skatt minskade med 21,0% till 10 416 MSEK (13 185). Det underliggande rörelseresultatet¹ minskade med 16,4% till 30 793 MSEK (36 838) främst till följd av lägre produktionsvolymerna och genomsnittligt lägre erhållna elpriser.

Hur mycket har det tyska kärnkraftsbeslutet försämrat resultatet?

Vattenfall tvingades med anledning av beslutet att skriva ned bokfört värde på de två anläggningarna Brunsbüttel och Krümmel samt öka avsättningarna för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle med sammanlagt 10,5 miljarder SEK. Vi förväntar oss dock en kompensation för våra ekonomiska förluster.

Finns det några positiva tecken?

Ja, även om det underliggande resultatet för 2011 är sämre än föregående år, så kan vi konstatera att vi har levererat enligt vår strategi och

1) Exklusive jämförelsestörande poster samt orealiserade marknadsvärdesförändringar för energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdesförändringar av varulager.

har framgångsrikt under året genomfört en rad åtgärder för att öka lönsamheten och förbättra den finansiella ställningen.

Den nya organisationen infördes vid förra årsskiftet. Vad har den inneburit?

Förändringen av organisationen har medfört stora positiva synergier, framför allt genom att vi har släppt det regionala tänkandet och nu på ett naturligt sätt jobbar över gränserna. Tre försäljningsorganisationer har blivit en, samtidigt som vi kunnat effektivisera inom marknadsföring och kommunikation.

Vad är det viktigaste som har uppnåtts för att förverkliga Vattenfalls strategi?

Förutom besparingar och förbättringar av effektiviteten har vi genomfört eller tecknat avtal om en rad avyttringar av verksamheter och anläggningar utanför vår kärnverksamhet, samtidigt som vi anpassat nivån på våra investeringsplaner till en långsiktigt hållbar nivå.

Vad är det som har sålts?

De största avyttringarna avser Vattenfalls distributions-, försäljnings- och värmeverksamhet i Polen, försäljningsverksamheten i Belgien, gasutvinningsverksamheten i Nederländerna, samt distributions- och värmeverksamheten i Finland.

Försäljningarna innebär att vi koncentrerar verksamheten till våra tre huvudmarknader Sverige, Tyskland och Nederländerna, liksom att vi

positivt förändrar vår portfölj mot en mindre koldioxidintensiv energi-produktion.

Du säger att ni nått en långsiktigt hållbar nivå för Vattenfalls investeringar. Vad innebär det?

Vi har beslutat om en investeringstakt på omkring 30 miljarder SEK per år, vilket är en rimlig nivå för Vattenfall. Detta speglar mycket ambitiösa investeringsmål, men är ändå en lugnare takt än tidigare år då de stora kraftverksatsningarna i Tyskland drev upp investeringsnivåerna till runt 40 miljarder SEK årligen. Nu är både Moorburg och Boxberg på väg att färdigställas, vilket dämpar trycket på koncernens investeringsplan.

Investeringarna har en viktig roll för att förändra Vattenfalls produktionsportfölj i riktning mot en klimatmässigt hållbar energiproduktion. Hur ser investeringsplanen ut framöver?

Jag vill först betona vilken styrka det är för Vattenfall att ha verksamhet inom sex olika energikällor. Det ger oss en god flexibilitet, samtidigt som det gör oss betydligt mindre sårbara. Därför är alla de sex energikällorna viktiga för oss.

Vattenfalls investeringsplaner fastställs i rullande femårscykler och för perioden 2012–2016 kommer 55% av investeringarna inom el och värme ske i produktion med låga koldioxidutsläpp, jämfört med 46% för perioden 2011–2015. Huvuddelen av investeringarna sker inom vindkraft, som ska stå för en betydande del av den nya produktionskapaciteten. Vi räknar med att bygga ut vindkraftanläggningar i Storbritannien, Tyskland, Danmark, Sverige och Nederländerna, med en jämn fördelning mellan havsbaserad och landbaserad vindkraft.

Stora investeringar i vindkraft kräver väl också kompletterande satsningar av annan reglerkraft eftersom det inte alltid blåser?

Naturgas är viktig som reglerkraft för att balansera oregelbunden

Øystein Løseth vid Vattenfalls kapitalmarknadsdag i Stockholm, september 2011.

elproduktion från exempelvis vindkraft. Naturgas är fortfarande ett fossilt bränsle, men har med sina lägre nivåer av koldioxid en betydelsefull roll att spela som en övergångslösning till ett mer hållbart energisystem.

Den största pågående investeringen i naturgas är byggandet av kraftverket Magnum i det nederländska Eemshaven som beräknas tas i drift i slutet av 2012.

Hur stor potential har sameldning av biomassa i kolkraftverk?

Sameldning av biomassa i stenkolseldade anläggningar är det område som sannolikt har störst potential när det gäller att snabbt minska koldioxidbelastningen, eftersom det endast krävs mindre tilläggsinveste-

ringar i de befintliga anläggningarna. Utmaningen för Vattenfall är att säkerställa tillgången till biomassans råvara.

Apropå kolkraftverk – blir de snart färdigställda kraftverken Moorburg och Boxberg de sista kolkraftverk Vattenfall kommer att bygga?

När det gäller kolkraft så ligger Vattenfalls strategi fast: Med tanke på vilken central roll kolkraften har i Tyskland och Nederländerna avser vi driva de befintliga kolkraftverken vidare så länge de är ekonomiskt konkurrenskraftiga.

Däremot har Vattenfall beslutat att inte göra några livstidsförlängande investeringar i befintliga verk och inte heller bygga några nya kolkraftverk förrän det finns ett politiskt ramverk på plats kring CCS (Carbon Capture and Storage, avskiljning och lagring av koldioxid). Då ska också tekniken vara färdigutvecklad och kommersiellt gångbar. Om det politiska läget förändras i den här frågan, ligger Vattenfall långt framme i utvecklingen, men till dess sker CCS-arbetet i mindre omfattning. Min bedömning är att det först 2025–2030 kan bli aktuellt att bygga fullskaliga anläggningar med CCS-teknik.

Hur viktiga är subventioner från enskilda stater och EU för införandet av förnybara energikällor?

Subventioner har en viktig roll för uppbyggnaden av förnybar energiproduktion. Men i ett läge där många europeiska länder kämpar för att minska en alltför hög skuldsättning är subventionerna samtidigt ett dilemma för många politiker. De länder som utgör Vattenfalls huvudmarknader tillhör inte de hårdast drabbade av eurokrisen och därför är vår bedömning att de kommer att fortsätta att subventionera förnybar energiproduktion. Vi räknar dock med att subventionerna kommer att minska i takt med att de förnybara alternativen blir mer konkurrenskraftiga genom effektivare teknik och högre energipriser på grund av ökade kostnader för koldioxidutsläpp.

Hur ser Vattenfalls investeringar i kärnkraft och vattenkraft ut?

Trots avvecklingen av den tyska kärnkraften är det Vattenfalls uppfattning att kärnkraften har en viktig roll i den framtida energimixen. I Sverige investerar vi 50 miljarder SEK under perioden 2004–2014 i modernisering och livstidsförlängning av kärnkraftverken Forsmark och Ringhals. Parallellt har Vattenfall inlett ett intensifierat analysarbete för att klargöra förutsättningarna för nya kärnkraftsreaktorer i Sverige. Analysen ska visa vilka kriterier som måste vara uppfyllda för att en investering i nya reaktorer ska vara kommersiellt gångbar.

Vattenfall är också intresserat av att expandera vattenkraftverksamheten till nya marknader. Den franska regeringen ämnar att auktionera ut koncessioner för vattenkraft motsvarande 5 300 MW och Vattenfall avser – i konsortium med flera starka franska parter – delta i budgivningen.

Vilka utmaningar väntar under 2012?

Utmaningarna för Vattenfall är fortsatt stora och vi måste därför i oförminskad takt fortsätta arbetet att förbättra kassaflödet och ytterligare stärka företagets finansiella ställning så att vi kan vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Med vår strategi och de aktiva åtgärder vi vidtagit ser jag med tillförsikt på våra möjligheter att uppfylla de mål som vår ägare och vi själva ställt upp.

Øystein Løseth
Koncernchef

Strategi för värdeskapande och hållbar energiproduktion

Under 2011 har Vattenfall arbetat målmedvetet i linje med den strategiska inriktning som styrelsen beslutade hösten 2010 och som är baserad på fyra hörnstenar:

- Ökat fokus på lönsamhet och värdeskapande.
- Fokus på tre huvudmarknader – Sverige, Tyskland och Nederländerna.
- Tre huvudprodukter – el, värme och gas.
- Minskad koldioxidexponering och tillväxt inom energiproduktion med låga koldioxidutsläpp, samt inom gas.

För att kunna vara ett av de ledande företagen i Europa inom utveckling av miljömässigt hållbar energiproduktion krävs betydande satsningar för att förändra sammansättningen av produktionsportföljen. Ett viktigt mål är att till 2020 minska Vattenfalls koldioxidexponering till 65 miljoner ton per år (motsvarande Vattenfalls ägarandel) från dagens 89 miljoner ton per år. För att klara dessa satsningar måste lönsamheten och värdeskapandet förbättras.

Tydligare uppdrag från ägaren

Vattenfalls uppdrag ändrades på en extra bolagsstämma den 23 augusti 2010.

Vattenfalls uppdrag enligt bolagsordningen är att generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att Vattenfall är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Vattenfalls vision

Vattenfall ska utveckla en hållbar och bred europeisk energiportfölj med långsiktig och ökande vinst med betydande tillväxtpotentialer. Samtidigt ska Vattenfall vara ett av de företag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Vattenfalls kärnvärden

Säkerhet (safety)
Prestation (performance)
Samarbete (cooperation)

Viktiga steg på väg mot målen

Vattenfall delar in genomförandet av strategin i två faser – en konsolideringsfas och en tillväxtfas. Under konsolideringsfasen 2011–2013 ligger fokus på ökad lönsamhet, förbättrat värdeskapande och minskad skuldsättning. Detta sammanfattas i det effektiviseringsprogram som Vattenfall initierade under hösten 2010 (se nedan). Det lägger grunden för de ökade investeringarna i framför allt förnybar energi

som förutses efter att konsolideringsfasen fullgjorts och tillväxtfasen inletts. Under tillväxtfasen ska Vattenfall växa under lönsamhet. Andelen anläggningar där energiproduktionen sker på ett miljömässigt hållbart sätt ska öka kraftigt och 2020 ska Vattenfall ha minskat sin koldioxidexponering till 65 miljoner ton per år (motsvarande Vattenfalls ägarandel), från dagens nivå på 89 miljoner ton.

Konsolideringsfas –2013

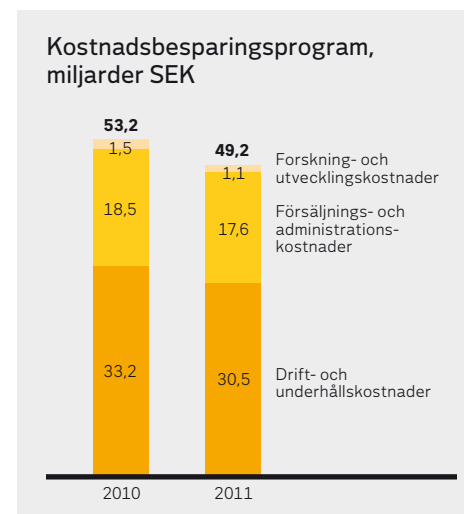
Tillväxtfas 2014–

Under 2011 har Vattenfall tagit en rad viktiga steg på vägen mot att öka lönsamheten och fullfölja konsolideringsfasen:

- **Program för kostnadsreducering, 6 miljarder SEK.** Effektiviseringen av verksamheten sker snabbare än plan och vid utgången av 2011 hade besparingar om 4 miljarder SEK årligen uppnåtts.
- **Avyttring av verksamheter utanför huvudmarknaderna.** Under 2011 har en rad avyttringar skett, eller avtal om försäljningar tecknats, till ett sammanlagt företagsvärde om 37 miljarder SEK varav 16 miljarder SEK erhöles under 2011.
- **Reviderad investeringsplan.** Investeringsplanen 2012–2016 uppgår till 147 miljarder SEK, en sänkning med 18 miljarder jämfört med föregående femårsperiod.
- **Ny verksamhetsstyrd organisationsstruktur från 1 januari 2011.** Den nya organisationsstrukturen har inneburit förenklade beslutsvägar och ett antal centrala processer har förstärkts, vilket bidragit till de snabba framstegen i kostnadsreduceringsprogrammet.

Framsteg i programmet för kostnadsreducering

Målet med programmet för kostnadsreducering är att koncernens årliga kostnader vid utgången av 2013 ska ha sänkts med 6 miljarder SEK, motsvarande 11% av den definierade kostnadsbasen 2010 på 53,2 miljarder SEK. Under 2011 har programmet framskridit bättre än plan, vilket innebär att två tredjedelar (4 miljarder SEK), av den planerade kostnadsänkningen, hade uppnåtts vid årets slut. Samtidigt har framtidsinriktade verksamheter medfört nya kostnader med 1,4 miljarder SEK. Efter att ett antal initiala åtgärder (som till exempel anställningsstopp och strikt kontroll av nya upphandlingar av externa konsulter) genomförts redan föregående år, har de mer genomgripande effektiviseringsinsatserna börjat genomföras under 2011. En stor del av besparingarna ligger inom inköp, där förbättrad koordination och standardisering av processer och rutiner ska svara för ungefär hälften av den totala kostnadsbesparingen. En betydande kostnadsminskning kommer också att ske på personalsidan, främst i form av kraftigt begränsad nyrekrytering, och genom att tjänster inte återbesätts vid naturlig avgång.

2011

Vad har uppnåtts under året?

- ✓ Kraftigare prioritering av aktiviteter och projekt
- ✓ Utökad koordination inom inköp
- ✓ Förbättrad central styrning av stabsfunktioner
- ✓ Standardisering av processer och rutiner har påbörjats
- ✓ Affärsspecifika effektiviseringsprogram har påbörjats

2012-2013

Ytterligare förbättringar av effektiviteten i verksamheten

- Uppnå full effekt av koordinering och centralisering av inköp
- Fortsatt standardisering av processer och rutiner
- Implementera systemlösningar över landgränser
- Ökad processeffektivitet
- Ökat fokus på personalkostnader

Förstärkt inriktning mot huvudmarknaderna

En central del av Vattenfalls strategi är fokuseringen på huvudmarknaderna Sverige, Tyskland och Nederländerna. Vid sidan av dessa marknader utgör Storbritannien och Frankrike tillväxtmarknader, främst inom vindkraft respektive vattenkraft. Fokuseringen på huvudmarknaderna innebär en översyn av de verksamheter som ligger utanför dessa och som inte ligger i linje med den långsiktiga inriktningen att skapa en miljömässigt hållbar energiproduktion. Under 2011 har en rad avyttringar skett, eller avtal om försäljningar tecknats, till ett sammanlagt företagsvärde om 37 miljarder SEK. De största försäljningarna var:

- Vattenfalls verksamhet i Polen såldes för cirka 15,2 miljarder SEK: Distributions-, och elhandelsföretaget Vattenfall GZE såldes till polska Tauron S.A. för cirka 7,4 miljarder SEK och värme och elproducenten Vattenfall Heat Poland såldes till polska PGNiG S.A. för cirka 7,8 miljarder SEK.
- Delar av den finska verksamheten såldes (eldistributions- och fjärrvärmeverksamheten) till LNI Acquisition Oy för cirka 14 miljarder SEK. Denna transaktion bokfördes och betalades i början av 2012.
- Vattenfalls gasutvinning i Nederländerna, Nuon Exploration & Production, såldes till Tullow Oil plc för cirka 2,5 miljarder SEK.
- Vattenfalls verksamhet i Belgien, Nuon Belgium NV, Nuon Wind Belgium NV och Nuon Power Generation Walloon NV, såldes till italienska Eni för cirka 1,4 miljarder SEK.

Betydande verksamheter som avyttrats under 2011

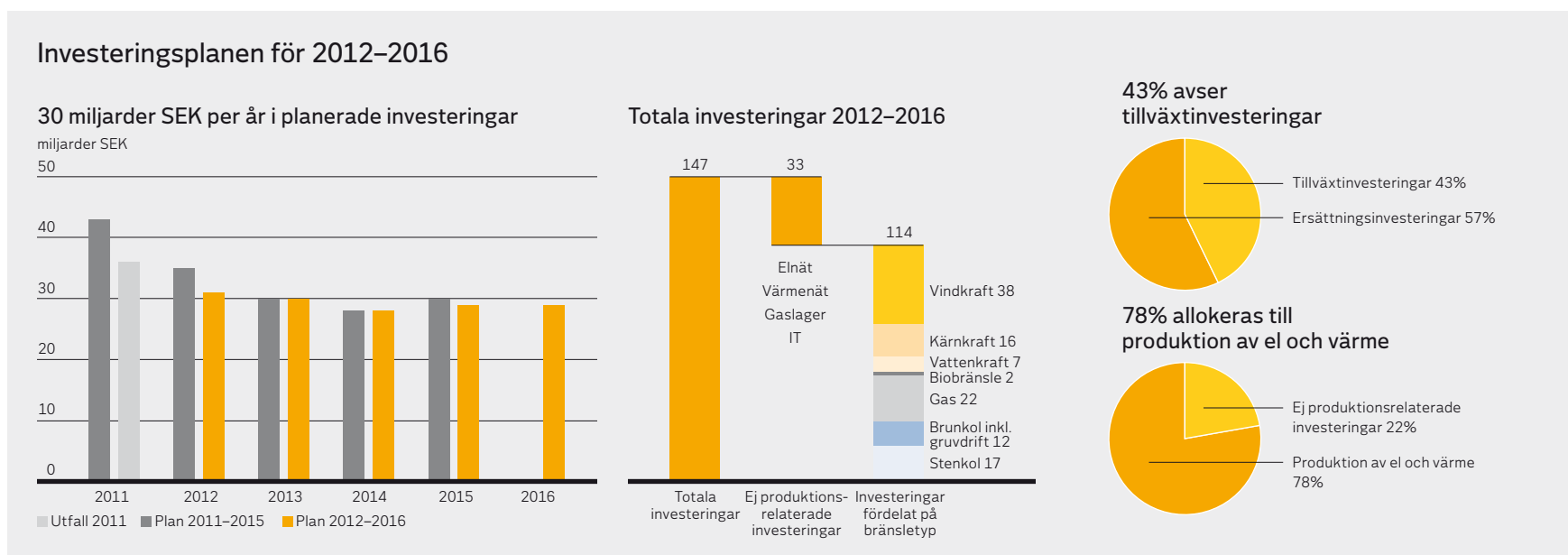
Vattenfalls huvudmarknader är Sverige, Tyskland och Nederländerna. Samtidigt betraktar Vattenfall Storbritannien och Frankrike som tillväxtmarknader, främst inom vindkraft respektive vattenkraft.

Fokuserad investeringsplan ökar den finansiella flexibiliteten

Tillsammans med programmet för kostnadsreducering och avyttringarna av verksamheter utanför de tre huvudmarknaderna är anpassningen av investeringsplanen viktig för att öka den finansiella flexibiliteten. Från femårsperioden 2011–2015 till perioden 2012–2016 har Vattenfall sänkt den totala investeringsnivån från 165 till 147 miljarder SEK – en sänkning med 18 miljarder SEK (11%). Av det totala investeringsbeloppet allokeras 114 miljarder SEK till produktion av el och värme. Resterande belopp går till investeringar i el- och värmenät, IT samt gaslager. Av investeringarna i el- och värmeproduktion utgör

55% investeringar i tekniker med låga CO₂-utsläpp (vind-, vatten- och kärnkraft, samt biomassa), en ökning från 46% i den föregående 5-årsplanen. Vindkraften är den största enskilda investeringskategorin där Vattenfall avser investera 38 miljarder SEK under den kommande 5 års-perioden. De största enskilda investeringsobjekten är det stenkolseldade kraftverket Moorburg i Tyskland och det gaseldade kraftverket Magnum i Nederländerna. Det bör dock noteras att dessa projekt beslutades för flera år sedan och nu är inne i en intensiv färdigställandefas.

Vägen mot en ledande position inom hållbar energiproduktion

För att kunna vara ett av de ledande företagen i Europa inom utveckling av miljömässigt hållbar energiproduktion krävs betydande satsningar för att förändra sammansättningen av produktionsportföljen. Fram till 2020 ska koncernens totala koldioxidexponering minska till 65 miljoner ton (motsvarande Vattenfalls ägarandel i respektive anläggning), jämfört med 89 miljoner ton 2011.

För att minska Vattenfalls totala koldioxidexponering krävs en rad åtgärder. En del åtgärder kan genomföras inom de närmaste åren såsom fortsatta investeringar i vindkraft, effektivisering av vattenkraft och sameldning av biomassa i stenkolseldade anläggningar. Andra åtgärder är möjliga först på längre sikt, till exempel potentiella förvärv av vattenkraft i Europa och eventuella investeringar i

Konsolideringsfas -2013

- Program för kostnadsreducering.
- Avyttring av verksamheter utanför huvudmarknaderna.
- Reviderat investeringsprogram.
- Ny verksamhetsstyrd organisationsstruktur.

Tillväxtfas 2014-

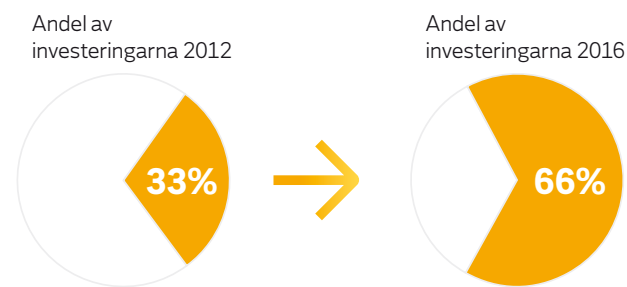
- Minskad koldioxidexponering.
- Fokus på stora marknader med goda tillväxtmöjligheter och marknader där Vattenfall har en betydande position.
- Fokus på tillväxt inom energiproduktion med låga koldioxidutsläpp, samt inom gas.

ny kärnkraftskapacitet. Även avyttringar av verksamheter utanför huvudmarknaderna kommer att innebära en minskning av Vattenfalls koldioxidexponering. Försäljningar av tillgångar ger även utrymme för investeringar i teknologier med låga utsläpp. Avyttringarna innebär dock inte i sig en sänkning av koldioxidutsläppen i Europa.

Ny vindkraft står för 33% av Vattenfalls anläggningsinvesteringar under perioden 2012–2016 och omfattar bland annat byggande av två större vindkraftsparker i Nordsjön (DanTysk och Sandbank) och satsningar i samarbete med Scottish Power i Storbritannien. I slutet av den femåriga investeringsplanen beräknas cirka 66% av anläggningsinvesteringarna utgöras av elproduktion med låga koldioxidutsläpp.

Den allra största potentialen att snabbt minska koldioxidbelastningen finns sannolikt inom området sameldning av biomassa i stenkolseldade anläggningar, vilket bara kräver mindre tilläggsinvesteringar i de befintliga anläggningarna. Positiva resultat från tester under 2011 visar att så kallade förädlade träpellets fungerar bra som ersättning för stenkol. Utmaningen är att säkra tillgång till de stora mängder förädlade träpellets som är nödvändiga vid en utbyggd satsning på sameldning. I dagsläget är dock sameldning med stenkol endast lönsamt med subventioner. *Läs mer om sameldning med biomassa på sida 28–29.*

Investeringar i tekniker med låga CO₂-utsläpp

Under perioden 2012–2016 kommer Vattenfall att markant öka investeringarna i tekniker med låga CO₂-utsläpp (vind-, vatten- och kärnkraft, samt biomassa). 2012 står dessa tekniker för 33% av anläggningsinvesteringarna – 2016 kommer andelen öka till 66% – mer än en fördubbling. Den största ökningen står vindkraften för. Vattenfall kommer de närmaste fem åren att påbörja byggandet av två större vindkraftsparker i Nordsjön (projekten DanTysk och Sandbank utanför den tyska ön Sylt).

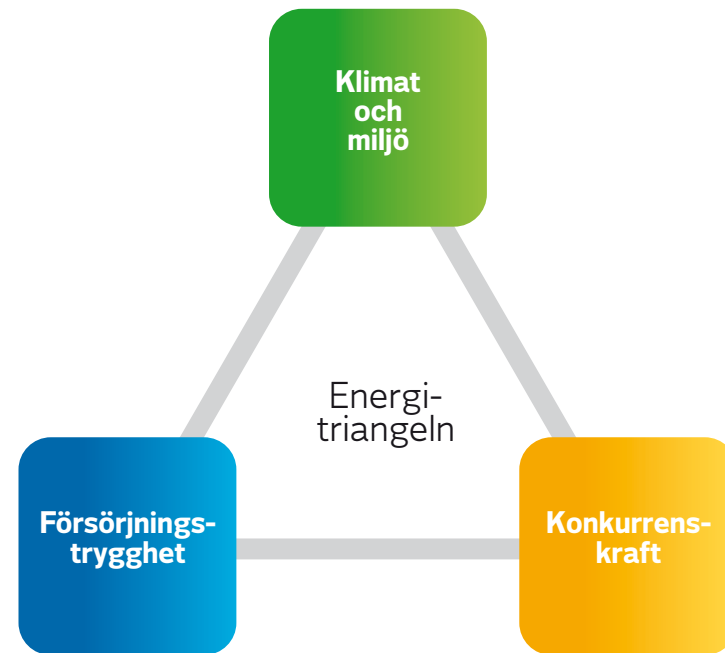
Vattenfalls sex energikällor...

Vattenfall producerar i dag el och värme från sex olika energikällor, vilket ger bolaget en flexibel och väl diversifierad verksamhet. Det innebär också ett ansvar att använda varje energikälla på bästa sätt vid övergången till ett mer miljömässigt hållbart och tryggare energisystem.

Vattenfall har ett ansvar i tre dimensioner som krävs för att möta samhällets energibehov i dag och i framtiden: Försörjningstrygghet, klimat och miljö, samt konkurrenskraft.

Vattenfall måste säkerställa att driften av sina produktionsanläggningar alltid fungerar till konkurrenskraftiga priser, samtidigt som det ställs krav på att energi kan produceras med minskade koldioxidutsläpp och mindre miljöpåverkan.

Några av Vattenfalls energislag passar väl in i alla tre dimensioner, men oftast måste avvägningar göras mellan för- och nackdelar. Alla energikällor behövs och har en roll i övergången till mer miljömässigt hållbar produktion.

All omvandling av energi till el påverkar miljön och klimatet

Vindkraft, biomassa och vattenkraft är förnybara energikällor med låga utsläpp av koldioxid under livscykeln. Naturgas är en fossil energikälla, men ger betydligt lägre utsläpp än till exempel kolkraft. Kolkraft ger stora koldioxidutsläpp och gruvdriften påverkar miljön. Även kärnkraft är beroende av ändliga resurser och hanteringen av kärnavfall är en stor utmaning.

Tillgången på primärenergi måste vara pålitlig och tillgänglig

En kombination av vindkraft och vattenkraft ger en trygg tillgång på primärenergi. Kärnkraft och kolkraft baseras på ändliga energikällor, men tillgången till dem är ändå pålitliga. Kol, naturgas och kärnkraft kan leverera stora mängder tillförlitlig baskraft. Tillgången till biomassa är än så länge inte lika tillförlitlig som för andra bränslen.

Kostnaderna för att producera el varierar mellan de olika energikällorna

Kärnkraft och vattenkraft har låga driftskostnader och lång livslängd. Kolkraft har låga baskostnader men kommer att bli allt dyrare i takt med ökade koldioxidkostnader, medan priset på naturgas troligen kommer att sjunka. Vindkraft och biomassa har högre kostnader än andra energikällor och är beroende av stödsystem.

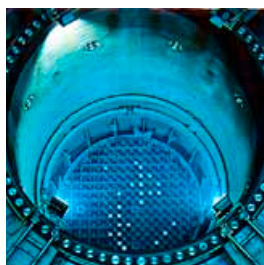
...har alla en roll i framtidens Europa

Huvuddelen av de åtgärder som ska leda till lägre koldioxidutsläpp för att målet att nå 65 miljoner ton 2020, från 89 miljoner ton idag, kommer att ske från 2014. Utbyggnad av vindkraft, sameldning av biomassa i stenkoleldade kraftverk, samt ersättning av koleldade

Vattenkraft

Vattenfall undersöker möjligheterna för att bygga småskaliga vattenkraftverk samt att förvärva större vattenkraftverk i Central- och Västeuropa. Frankrike har nyligen öppnat upp möjligheten att lägga anbud på koncessioner för driften av landets vattenkraftverk, och är därför en marknad där Vattenfall kan komma att utvidga verksamheten.

Kärnkraft

Det tyska parlamentsbeslutet 2011 innebär att kärnkraftverken i Tyskland ska avvecklas senast 2022, samt att reaktorerna i Krümmel och Brunsbüttel inte får återstartas. I Sverige investerar Vattenfall i säkerhetsförbättringar och kapacitetsökningar, samt analyserar förutsättningarna för att delta i utbyggnaden av en ny generation kärnkraftverk.

Kolkraft

Kraftverken Boxberg och Moorburg kommer att färdigställas, men inga fler kolkraftverk kommer att byggas innan de kan byggas med CCS-teknik.

anläggningar med naturgaseldade anläggningar kommer att bidra till minskad koldioxidexponering. Dessutom kommer antalet drifttimmar i Vattenfalls koleldade kraftverk förmodligen att minska, på grund av den ökande mängden förnybar energi.

Naturgas

Naturgas är ett betydelsefullt övergångsbränsle för Vattenfall eftersom det har lägre relativa utsläpp än andra fossila bränslen. För närvarande slutförs byggandet av de gasbaserade kraftverken Magnum, Diemen och Hemweg i Nederländerna. Därutöver kommer vissa koleldade anläggningar främst i Berlin och Hamburg att ersättas med gaseldade anläggningar.

Vindkraft

Vattenfall kommer att fortsätta att bygga ut sin vindkraftsproduktion. 2012 kommer Vattenfall tillsammans med Stadtwerke München att börja bygga vindkraftsparken DanTysk i Nordsjön som beräknas ha en årlig elproduktion på 1 320 GWh. Inom de närmaste åren planeras till exempel utbyggnaden av East Anglia inom ramen för Round 3-programmet i Storbritannien och Sandbank i Nordsjön att påbörjas.

Biomassa

Vattenfall ser sameldning av biomassa och kol i stenkolseldade kraftverk som ett av de viktigaste bidragen till minskning av koncernens koldioxidexponering. Under året har tester med förädlade träpellets utförts med lovande resultat. Under 2012 kommer Vattenfall att utöka testerna till fler anläggningar. Vattenfalls ambition är 40–50% sameldning av biomassa i stenkolseldade kraftverk 2020.

Utvecklingen på de europeiska energimarknaderna

Kärnkraftskatastrofen i Fukushima fick stora konsekvenser på energimarknaden under året. Samtidigt tappade den ekonomiska återhämtningen fart under 2011 på grund av det instabila makroekonomiska läget i Europa och kreditriskerna steg generellt i samband med skuldskrisen i framförallt Grekland.

Den japanska naturkatastrofen i mars, då en tsunami orsakad av en jordbävning slog ut kärnkraftverket i Fukushima på Japans nordöstra kust, var den händelse som hade störst påverkan på energimarknaden 2011. Samtliga sex reaktorer havererade och betydande mängder radioaktiv strålning spreds. Utöver de svåra effekterna på miljön påverkade kärnkraftskatastrofen även råvarumarknaderna. Japan

20-20-20

Vad innebär EU:s 20-20-20-mål?

EU:s energipolicy sätter ramarna för framtidens energiproduktion för att hantera de stora utmaningar som den globala klimatförändringen innebär. EU:s klimat- och energipaket kallas populärt 20-20-20 och innebär att fram till 2020 ska förnybar energi stå för 20% av Europas energiproduktion, koldioxidutsläppen ska minska med 20% (jämfört med 1990 års nivå) och energiförbrukningen ska effektiviseras med 20%. Ett betydelsefullt verktyg i EU:s energipolicy är handeln med CO₂-utsläppsätter, vilken syftar till att sätta ett pris på koldioxidutsläppen från industri och energiproduktion för att på så sätt minska utsläppen. Andra delar i energipolicyn är skapandet av enhetliga och avreglerade marknader för att åstadkomma fungerande konkurrens och trygg energiförsörjning, bland annat genom förbättrad överföringskapacitet mellan olika regionala marknader i Europa.

tvingades öka sin import av gas, kol och olja, vilket drev upp priserna. Händelserna fick även konsekvenser för EU-ländernas energipolitik.

Som en direkt följd av reaktorhaverierna i Fukushima initierade EU genomförandet av så kallade stresstester av samtliga 143 europeiska kärnkraftsreaktorer med syfte att se hur verken klarar extrema naturkatastrofer, som jordbävningar och översvämningar, samt hur haveriberedskapen är utformad.

Tyskland beslutade avveckla kärnkraften

Kort efter Fukushima-katastrofen beordrade den tyska regeringen stängning av de sju äldsta tyska kärnkraftverken (däribland Vattenfalls kärnkraftverk Brunsbüttel) som en säkerhetsåtgärd. Samtidigt fattades beslut att inte tillåta återstart av Vattenfalls kärnkraftverk Krümmel.

I början av augusti trädde ett lagförslag i kraft, som innebär att stängningen av kärnkraftverken blir permanent samt att landets samtliga kärnkraftverk ska avvecklas fram till 2022. Beslutet innebär en helomvändning av regeringsbeslutet från hösten 2010 (då beslutade regeringen om att förlänga livstiden med 8 respektive 14 år för landets kärnkraftverk).

Totalt innebär det nya kärnkraftsbeslutet ett kapacitetsbortfall på cirka 8 500 MW, vilket motsvarar cirka 40% av Tysklands kärnkraftskapacitet och 5% av landets totala elproduktionskapacitet. De kvarvarande nio kärnkraftverken, vilka successivt ska avvecklas fram till 2022, svarar för cirka 15% av Tysklands elproduktion.

Beslutet fick stora konsekvenser för de tyska kärnkraftsoperatörerna som förlorade en betydande del av sina produktionstillgångar. Även i andra länder startade en intensiv diskussion om kärnkraftens framtid. Italien drog tillbaka sina planer på att bygga sina första kärnkraftverk, Schweiz beslutade att fasa ut sina kärnkraftsreaktorer till 2034 och i Belgien togs beslut om att inte förlänga livstiden på landets kärnkraftverk. I flertalet andra länder har dock inte inriktningen påverkats av Fukushima-olyckan. I till exempel

EU:s stresstester

EU:s stresstester, som går ut på att teoretiskt utsätta anläggningarna för påfrestningar som går bortom vad de är konstruerade för, inleddes i juni 2011 och genomfördes vid samtliga medlemsstaters kärnkraftverk. Rapporterna från respektive lands nationella tillsynsmyndighet skickades till Europeiska kommissionen i december. Europeiska kommissionen förväntas lägga fram sina slutsatser av arbetet till Europeiska rådet i juni 2012, men konstaterade redan under hösten 2011 följande:

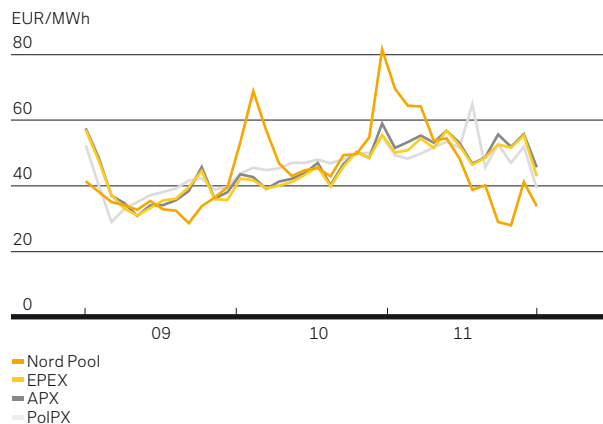
- Det är de nationella tillsynsmyndigheterna som ansvarar för att utfärda licenser för nya kärnkraftverk och kontrollera driften av befintliga. För att göra detta på ett effektivt sätt måste de vara helt oberoende. Deras beslut bör också göras tillgängliga för allmänheten.
- Gränsöverskridande beredskapsplaner för räddningsinsatser i händelse av en kärnkraftsolycka bör införas.
- I dagsläget tillämpar olika medlemsstater olika säkerhetsmarginaler i sina kärnkraftverk. EU behöver ta fram kriterier för minsta tekniska säkerhetskrav som sedan kan användas som referenser vid licensiering och driftkontroll.
- Olika medlemsstater tillämpar olika ansvarssystem. Minimikrav för skadeståndsansvar bör införas på EU-nivå.

Finland och Frankrike byggs för närvarande nya kärnkraftverk, även om delar av den politiska oppositionen i Frankrike motsätter sig en fortsatt utbyggnad. I Storbritannien finns en tydlig politisk vilja att fortsätta att satsa på kärnkraft. I Sverige ligger den politiska överenskommelsen sedan juni 2010 fast, vilket innebär att ny kärnkraft får byggas som ersättning för äldre reaktorer på de platser där det idag finns kärnkraftverk.

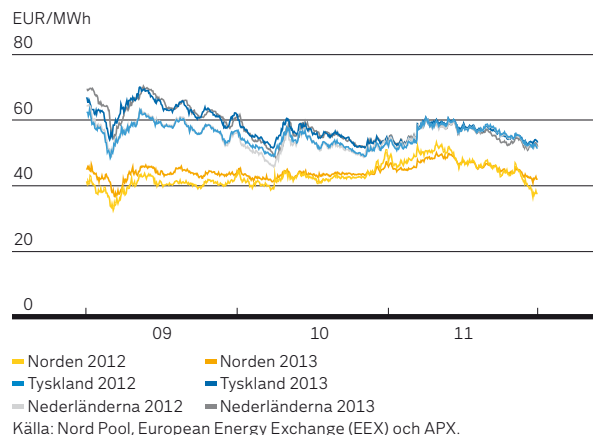
Oklar framtid för CCS-anläggningar

Fortfarande är kol den viktigaste energikällan i Europa och svarar för runt 45% av elproduktionen, även om dess andel förväntas minska successivt i takt med de allt hårdare kra-

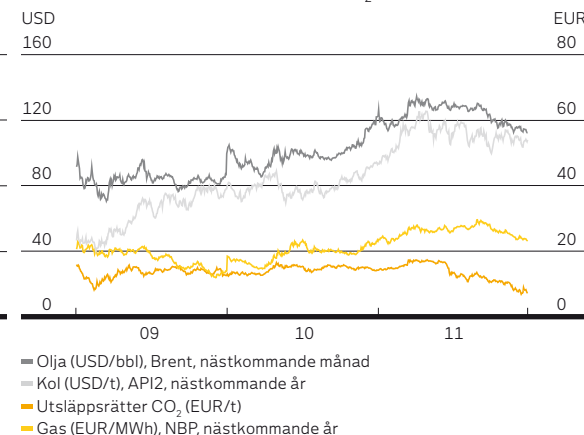
Nordiska, tyska, nederländska och polska elspotpriser, månadssnitt

Nordiska, tyska och nederländska elterminspriser

Prisutveckling olja, kol, gas och CO₂-utsläppsrätter

El- och råvaruprisernas utveckling under året

Prisutvecklingen på energimarknaderna påverkades främst av tre faktorer under 2011: det tyska kärnkraftsbeslutet, den allmänna osäkerheten i världsekonomin (i synnerhet skuldkrisen i Europa) och ökningen av produktionen av förnybar energi.

Det tyska kärnkraftsbeslutet fick ingen nämnbar påverkan på de tyska spotpriserna, trots att 8,5 GW tysk kärnkraft försvann ur systemet, eftersom importen från angränsande länder täckte upp underskottet. Dessutom höll måttliga temperaturer, bra vindförhållanden, hög produktion från solenergi och hög tillgänglighet i de franska kärnkraftverken igen spotprisernas utveckling i Europa. I Norden inleddes året med en mycket svag hydrologisk balans och kallt och torrt väder. Därefter hjälpte varmt och regnigt väder till att höja vattenmagasinnivåerna över normalvärdena till hösten och spotpriserna började sjunka. Mot slutet av året var magasinnivåerna i Sverige och Norge rekordhöga, nära 60 TWh högre än vid årets början och de nordiska spotpriserna 50% lägre än vid årets början. Utvecklingen på den nordiska spotmarknaden påverkade också starkt de nordiska elterminspriserna, speciellt kontraktet för leverans 2012. Det tyska kärnkraftsbeslutet fick när det kommunicerades i mars viss påverkan på den tyska elterminsmarknaden och priserna steg tillfälligt.

Oljepriserna ökade med 20% under 2011. En ökad efterfrågan på olja för elproduktion i samband med Fukushima-olyckan, samt de politiska oroligheterna i Nordafrika och Mellanöstern, drev upp priserna i början av året. Därefter föll dock priserna på grund av minskad ekonomisk tillväxt i världen och lägre efterfrågan på olja. Den fallande växelkursen för EUR/USD bidrog också till lägre efterfrågan.

Naturgasmarknaden följde utvecklingen på oljemarknaden. Utbudet var under året fortsatt relativt högt samtidigt som osäkra ekonomiska utsikter och milda temperaturer dämpade efterfrågan. Gaspriserna låg i slutet av 2011 på ungefär samma prisnivå som i början av året.

På kolmarknaden förstärktes effekterna av Fukushima-olyckan av leveransavbrotten i Sydafrika och Australien, samt de politiska spänningarna i Nordafrika och Mellanöstern. Kolpriserna låg vid årets slut ca 14 USD/ton högre än vid årets början.

På marknaden för CO₂-utsläppsrätter föll priserna väsentligt under 2011 på grund av den negativa ekonomiska situationen, ökad produktion av förnybar energi samt den politiska osäkerheten när det gäller hur det stora överskottet på CO₂-utsläppsrätter i EU ska hanteras.

Elspotpriser

EUR/MWh	NordPool	EPEX	APX
2011	47,2	51,1	52,3
2010	53,1	44,5	45,3
%	-11,1	14,8	15,5

Elterminspriser

EUR/MWh	NP 12	EEX 12	APX 12	NP 13	EEX 13	APX 13
2011	46,7	56,0	56,0	46,1	56,4	55,7
2010	42,6	52,5	51,7	43,4	55,2	54,7
%	9,6	6,7	8,3	6,2	2,2	1,8

Råvarupriser

Enhet	Olja	Kol	Gas	CO ₂
2011	110,6	123,8	26,0	13,3
2010	80,5	99,6	19,2	14,5
%	37,4	24,3	35,4	-8,3

ven att minska koldioxidutsläppen. Framtiden för kolkraften är också beroende av utvecklingen av CCS-tekniken (Carbon Capture and Storage), det vill säga avskiljning och lagring av koldioxid i lämpliga geologiska former under land och hav.

Det är dock för närvarande osäkert om flera av de planerade stora europeiska CCS-projekten kommer att genomföras. Vattenfall meddelade i december att planerna på ett CCS-demonstrationsprojekt i Jämschwalde, Tyskland, avbryts på grund av det politiska dödläget i utformningen av den tyska CCS-lagen. I september beslutade det tyska förbunds-

rådet (Bundestag) att inte godkänna förslaget till nationell lagstiftning rörande CCS. För närvarande finns en skepsis i den tyska folkopinionen mot att lagra koldioxid i berggrunden och därmed finns det heller inte några förutsättningar för att få tillstånd för sådan lagring. I avsaknad av ett legalt ramverk kommer energiföretagen inte våga satsa på kapitalintensiva CCS-projekt.

Handeln med utsläppsrätter

Ett av de viktigaste styrmedlen för att minska utsläppsnivåerna av koldioxid är handeln med utsläppsrätter (EU-

ETS, European Union Emissions Trading System). Systemet innebär att en tilldelning för varje anläggning sätts inom ramen för de totala tillåtna utsläppen för varje land. Till och med 2012 erhåller elproducenterna en stor del av sina utsläppsrätter utan kostnad, men från och med 2013 stramas tilldelningen upp då samtliga utsläppsrätter för elproduktion kommer att auktioneras ut. För värmeproduktion kommer fortfarande en mindre del utsläppsrätter att tilldelas fritt.

Priset på CO₂-utsläppsrätter sätts utifrån tillgång och efterfrågan. Till följd av rådande ekonomiska situation i EU

Vattenfalls marknadspositioner

Elproduktion

Ett stort antal energibolag bedriver verksamhet på de europeiska energimarknaderna. De största aktörerna sett till omsättningen är: EDF (Frankrike), Enel (Italien), E.ON (Tyskland), GDF Suez (Frankrike) och RWE (Tyskland). Dessa bolag är integrerade energibolag med verksamhet över stora delar av Europa och några har även betydande verksamheter utanför Europa. Vid sidan av dessa stora bolag finns ett stort antal aktörer som är fokuserade på sin hemmamarknad och verksam i ett begränsat antal europeiska länder, exempelvis Centrica och SSE (Storbritannien), CEZ (Tjeckien), Dong (Danmark), EDP (Portugal), Fortum (Finland), Gas Natural Fenosa och Iberdrola (Spanien), Statkraft (Norge) och Verbund (Österrike). Vattenfall är en stor aktör i norra och västra Europa och den sjätte största elproducenten i Europa. I Sverige är Vattenfall den största elproducenten med en marknadsandel på cirka 50%. I Tyskland är Vattenfall 3:e största elproducent, efter E.ON och RWE, och i Nederländerna nummer 3 efter Electrabel (GDF Suez) och Essent (RWE).

Elförsäljning

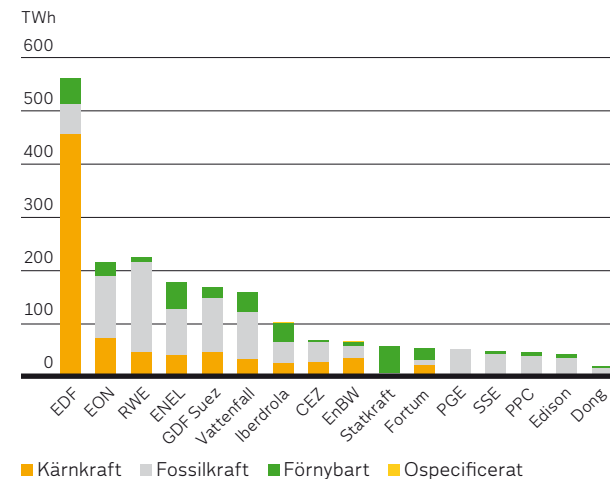
På försäljningsmarknaden konkurrerar Vattenfall förutom med elproducenter även med ett stort antal elhandelsbolag, varav flera inte äger egen produktion. Många elhandelsbolag är kommun-

ägda. I Sverige finns ungefär 120 elhandelsbolag, i Tyskland runt 900 (bland annat kommunala Stadtwerke) och i Nederländerna ungefär 80. I Sverige har Vattenfall runt 30% marknadsandel (försäljning både till privat- och industrikunder) och säljer el över hela landet. I Tyskland är Vattenfalls kunder koncentrerade till städerna Hamburg och Berlin, där Vattenfall har en marknadsandel på runt 80% av alla privatkunder. Vattenfalls produkter inom elförsäljning erbjuds dock till kunder i hela Tyskland, utanför Hamburg och Berlin främst till företagskunder. Både i Sverige och i Tyskland säljer Vattenfall el under det egna varumärket. I Nederländerna säljer Vattenfall el under N.V. Nuon Energys varumärke "Nuon". Detta kommer dock successivt att bytas ut mot Vattenfall. Nuon har en marknadsandel på knappt 30% av elförsäljningen i Nederländerna.

Gasförsäljning

I och med försäljningen av Nuon Exploration & Production har Vattenfall ingen egen gasutvinning utan är endast verksam inom försäljning och handel med gas och gaslagringskapaciteter. Gas säljs till både privat- och industrikunder. Nästan all försäljning sker i Nederländerna där Vattenfall har en marknadsandel på strax under 30%. I Tyskland avser Vattenfall öka andelen gasförsäljning genom så kallade kombiavtal (el och gas) i Tyskland.

Europas största elproducenter 2010

är tillgången på CO₂-utsläppsrätter stor. EU ser för närvarande över möjligheten att skärpa kraven inom handelssystemet och därmed driva priset på CO₂-utsläppsrätter uppåt. Konsekvensen blir ökade kostnader för bolag som producerar el med fossila bränslen.

Enhetlig europeisk marknad på sikt

Ett av EU:s övergripande mål är att skapa en enhetlig europeisk elmarknad med effektiva prismekanismer. Under förutsättning att det finns tillräcklig överföringskapacitet kommer detta att leda till utjämnande elpriser i hela Europa.

Trots att EU:s elmarknad öppnades upp för konkurrens redan 2007 består Europa fortfarande av ett antal regionala och nationella elmarknader, till exempel Norden, Benelux, Tyskland och den iberiska halvön. Under hösten 2010 koplades den nordiska elbörsen NordPool ihop med elbörserna i Beneluxländerna, Tyskland och Frankrike inom ramen för ett tätare marknadssamarbete. Detta har medfört konvergerande elpriser under många timmar, men det finns fortfarande betydande flaskhalsar i överföringskapaciteten mellan olika länder och även inom enskilda länder. För att åstadkomma en effektiv elmarknad krävs att överföringskapaciteten mellan och inom länderna förstärks.

Dagens elnät är främst anpassade för centraliserad, storskalig elproduktion och distribution. I takt med de ökande satsningarna på förnybar el, som ofta innebär oregelbunden elproduktion, ökar behovet av mer flexibla och tillförlitliga elnät samt utbyggnad av reglerkraft för att inte leveranssäkerheten i systemet ska äventyras.

Fortsatt svag efterfrågan på el

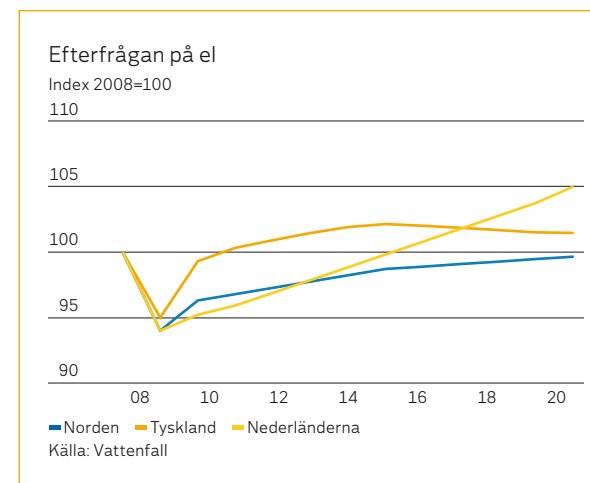
Efterfrågan på el i Europa har ännu inte återhämtat sig från nivåerna före den finansiella krisen 2008/2009 även om utvecklingen varierar mellan olika länder. Återhämtningen har till exempel skett snabbare i Tyskland, Frankrike och Spanien än i Italien, Storbritannien och Norden. Förutom förnyad ekonomisk recession i stora delar av Europa har varmare väder under 2011 dämpat efterfrågan.

När det gäller utvecklingen i Norden bedömer Vattenfall att det kommer att dröja till minst år 2020 innan efterfrågan har återhämtat sig till nivåerna från år 2008. Orsakerna är inte enbart konjunkturmässiga, utan förklaras också av det omfattande energieffektiviseringsarbetet som genomförts inom industrin och det faktum att en del industriverksamhet lagts ned.

Vattenfall bedömer att efterfrågan på el i Norden kommer att öka från 370 TWh år 2009 till 408 TWh år 2030. Samtidigt beräknas produktionskapaciteten öka till hela 466 TWh. Det innebär att Norden beräknas få ett överskott på cirka 58 TWh 2030 jämfört med ett överskott på 40 TWh 2009. Drygt 80% av tillväxten i produktionskapacitet beräknas ske inom vindkraft. Överskottssituationen innebär att det finns goda möjligheter att exportera el från kraftslag med låga CO₂-utsläpp till kontinenten och Storbritannien under förutsättning att det byggs nya kabelförbindelser.

Även i Tyskland och Nederländerna beräknas efterfrågan på el att stiga i långsam takt samtidigt som produktionskapaciteten successivt ökar, främst genom tillväxt av intermittent kraft såsom vindkraft och solenergi men också av gasbaserad kraft. Den ökade andelen intermittent kraft kräver förstärkta elnät och utbyggd reglerkraft för att inte leveranssäkerheten i systemet ska äventyras.

Även om betydande tillskott av ny produktionskapacitet beräknas ske står dock hela den europeiska elmarknaden inför stora utmaningar eftersom cirka 55% av elproduktionskapaciteten i Europa beräknas falla för åldersstreckt fram till 2030. Nästan 80% av alla kärnkraftsanläggningar liksom två tredjedelar av alla kolkraftverk förväntas fasa ut. Det är framför allt i de centraleuropeiska länderna och Storbritannien som produktionskapaciteten behöver förnyas. Gaskraftverk kan här komma att spela en betydande roll eftersom de går förhållandevis snabbt att bygga, är flexibla och därmed lämpliga som reglerkraft samt släpper ut väsentligt mindre koldioxid än kolkraftverk. Skulle nuvarande låga elpriser bestå är det dock svårt att nå tillräcklig lönsamhet för nya gasprojekt.

Ökade kreditrisker till följd av europeisk skuldskris

Finansiell disciplin har fortsatt att stå högst upp på agendan för de flesta energibolag under 2011. Redan 2008 inleddes en konsolideringsfas och energibolagen har under året fokuserat på att stärka sin finansiella ställning genom översyn av investeringsprogram, kostnadsbesparingar samt avyttringar för att minska nettoskuldssättningen och försvara en hög kreditrating. Speciellt de stora tyska energibolagen har annonserat omfattande besparingsprogram vilka även innefattar betydande personalneddragningar.

Energibolag är till sin natur mycket kapitalintensiva och har ett stort behov av långfristig finansiering via obligationsmarknaderna, vilket kräver en hög kreditrating. De flesta större europeiska energibolagen har som policy att upprätthålla en rating i kategorin "single A" för att säkerställa en god tillgång till kreditmarknaden. Kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's (S&P) sänkte under 2011 ratingbetygen för flera energibolag. Exempelvis sänkte S&P

i december 2011 Vattenfalls rating till A- från A (samtidigt som utsikterna för ratingen, "outlook", ändrades till stabila från negativa). Från Moody's har Vattenfall sedan 2005 haft kreditbetyget A2. Utsikterna för ratingen ändrades till negativa från stabila i februari 2012.

Energibolagens kreditrating påverkas i hög grad av landriskbedömningen. Ratinginstituten uppgraderar i vissa fall bolag med statligt ägande ett eller två steg beroende på graden av implicit statligt stöd i händelse av finansiell kris. Vattenfall har av såväl S&P som Moody's tilldelats ett extra ratingsteg till följd av svenska statens 100% ägande. Omvänt har energibolag i länder med stora finansiella problem nedgraderats på grund av den ökade landrisken, till exempel EDP i Portugal. Under rådande turbulenta marknadsförhållanden har det varit en påtaglig styrkefaktor för Vattenfall att verksamheten bedrivs inom ekonomiskt och politiskt stabila länder i Nordeuropa. Det har inneburit att investerare och analytiker bedömt Vattenfall mer positivt ur ett kreditriskperspektiv jämfört med energibolagen i länder med svaga ekonomier.

Förbättrad likviditetssituation

Trots stor marknadsoro förbättrade många energibolag sin likviditetssituation under året. De flesta energibolag kunde uppgradera sina kreditfaciliteter och har betryggande likviditetsreserver. Däremot har de emitterat lägre volymer obligationer jämfört med åren 2008–2010. Det förklaras dels av att förvärvsverksamheten inom energibranschen har avtagit, dels av att energisektorn redan har en hög grad av konsolidering, men även på grund av att den finansiella och politiska oron har lett till en ökad grad av försiktighet. Vissa bolag har dock kommunicerat nya internationella satsningar i länder med hög tillväxt utanför Europa.

Sverige delades in i fyra nya elområden

Den 1 november 2011 delades Sverige in i fyra nya så kallade elområden. Tidigare hade Sverige, till skillnad från till exempel Norge och Danmark, bara ett enda områdespris för el. För att klara effektbalansen under kritiska perioder ledde detta tidvis till att den svenska stamnätsoperatören Svenska Kraftnät tvingades begränsa exporten av el till Danmark, Tyskland och Polen. Då detta inte är förenligt med EU-reglerna krävde Europeiska kommissionen att Sverige ändrade sin hantering av flaskhalsar. Lösningen blev att dela in Sverige i fyra elområden.

När överföringskapaciteten inte räcker till mellan de svenska elområdena måste dyrare produktionsanläggningar startas upp i det område där det råder underskott, eller så kan underskottet täckas genom import av dyrare el från grannländerna.

Ett underskott inom ett elområde leder till att marknadspriserna ökar i det området. Tanken med de nya elområdena är även att systemet ska ge tydligare signaler om till exempel var stamnätet behöver förstärkas.

Gränserna mellan de olika elområdena har bestämts utifrån var överföringsbegränsningarna, flaskhalsarna, i stamnätet finns. I norra Sverige produceras det mer el än vad som förbrukas medan det motsatta förhållandet råder i södra Sverige. För elkonsumenterna kommer detta ibland medföra högre priser i södra Sverige jämfört med mellersta eller norra Sverige.

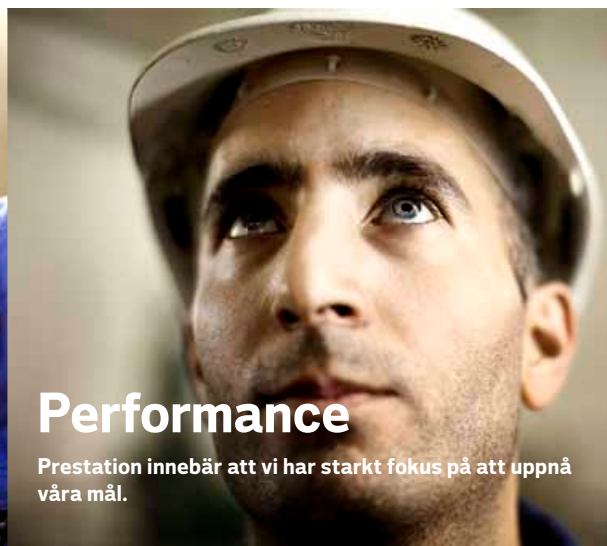

Ökad effektivitet med ny organisation

Den 1 januari 2011 infördes en verksamhetsstyrd organisationsstruktur för att förbättra styrningen av koncernen och stödja genomförandet av strategin. Syftet med organisationsförändringen var att skapa en affärsstyrd organisation för att effektivisera verksamheten och tillvarata betydande kostnads-, medarbetar- och kunskapssynergier. Organisationsförändringen har redan under det första året bidragit till både effektivisering och kostnadsreducering men även till ökat kundfokus och större engagemang från medarbetarna.

I den nya organisationen ersattes den geografiska indelningen av tre rörelsesegment, Generation, Distribution and Sales och Renewables. Rörelsesegmenten är organiserade i fem Business Divisions där segmentet Generation består av tre Business Divisions; Asset Development, Production, samt Asset Optimisation and Trading.

Som en naturlig förlängning av den nya strategiska inriktningen och den nya affärsdrivna organisationen formulerades nya kärnvärden; Safety, Performance och Cooperation.

Rörelsesegment¹

	Generation	Distribution and Sales	Renewables
Beskrivning	Rörelsesegmentet Generation utgör Vattenfalls gränssnitt mot grossistmarknaden och omfattar utveckling och byggande av produktionstillgångar, produktion av el och värme samt försäljning av el på grossistmarknaden. Segmentet Generation består av tre Business Divisions: <ul style="list-style-type: none"> • Asset Development • Production • Asset Development and Trading 	Rörelsesegmentet tillika Business Division Distribution and Sales ansvarar för Vattenfalls elförsäljning och värmeverksamhet, eldistribution samt övrig verksamhet gentemot slutkund. Segmentet ansvarar för samtliga relationer med Vattenfalls slutkunder.	Rörelsesegmentet tillika Business Division Renewables ansvarar för utveckling av samt drift och underhåll av Vattenfalls tillgångar och verksamhet inom förnybar energi, med undantag för vattenkraft som ingår i segmentet Generation.
Business Drivers	<ul style="list-style-type: none"> • Tillgänglighet • Elprisutveckling • Prisutveckling på bränslen och CO₂-utsläppsrätter • Kostnadseffektivitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Vinstmarginaler • Kostnadseffektivitet, cost-to-serve • Kundnöjdhet • Leveranssäkerhet 	<ul style="list-style-type: none"> • Tillgänglighet • Kostnadseffektivitet • Elprisutveckling
Fokusområden	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättra säkerhet och tillgänglighet • Förbättra driftsäkerhet • Säkerställa tillgångar av brunkol • Förberedelse inför nedmontering av tyska kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel • Förbättra projektutförande • Prissäkringsstrategi 	<ul style="list-style-type: none"> • Öka effektiviteten inom försäljning • Stärka varumärkets anseende och förbättra kundnöjdheten • Bibehålla koncessionavtalen för el- och värmedistribution i Tyskland 	<ul style="list-style-type: none"> • Skapa lönsam tillväxt inom vindkraft och anskaffning av biobränsle • Utveckla tekniken med sameldning av stenkol och förädlade träpellets
Nettoomsättning, MSEK	123 111	155 299	3 131
Extern nettoomsättning², MSEK	59 347	144 575	1 820
Rörelseresultat, MSEK	10 545	11 123	496
Underliggande rörelseresultat³, MSEK	22 118	10 496	460
Antal anställda, personår:	17 078	12 166	350

1) För Vattenfalls organisationschema, se sidan 49.

2) Exklusive koncerninterna transaktioner.

3) Exklusive jämförelsestörande poster och exklusive orealiserade marknadsvärdeförändringar för energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdeförändringar av varulager.

Rörelsesegmentet Generation

Utvecklar, driver och optimerar Vattenfalls produktionsportfölj

Med drygt 17 000 medarbetare och 72% av Vattenfalls underliggande rörelseresultat är rörelsesegmentet Generation det största segmentet inom Vattenfall. Här återfinns utveckling och byggande av anläggningar, drift och produktion av el och värme, samt handel med el på grossistmarknaden.

Resultat under året

Det underliggande rörelseresultatet försämrades med 9,0 miljarder SEK, från 31 miljarder SEK till 22 miljarder SEK, vilket främst förklaras av genomsnittligt lägre erhållna elpriser, lägre produktionsvolymer och ökade avskrivningar. Läs mer om rörelsesegmentet Generations resultat på sidan 39.

Business Division Asset Development

Bygger den optimala produktionsportföljen för Vattenfall
Vattenfall har samlat ansvaret för utveckling och genomförande av Vattenfalls alla nybyggnadsprojekt och större ombyggnadsprojekt vid befintliga anläggningar (med

undantag för vindkraftsprojekt) inom Business Division Asset Development. Enheten är dessutom koncernens kompetenscenter för projektledning och tekniskt arbete samt ansvarar för Vattenfalls forskning- och utvecklingsverksamhet (FoU).

Under 2011 låg fokus bland annat på att säkerställa en mer konsekvent portföljhantering inom koncernen, att förbättra projektstyrningen samt att öka effektiviteten i FoU-arbetet. Till exempel har en ny koncerngemensam projektmodell tagits fram för att underlätta styrningen av projektportföljen. För projekt i utvecklingsfasen kommer Vattenfall under 2012 fortsätta arbeta med att öka säkerheten, se över kostnaderna och se till att tidplaner hålls.

Översyn av FoU-portföljen

FoU är en integrerad del i Vattenfalls verksamhet och stödjer företagets strategi och investeringsplan. Huvudsyftet med Vattenfalls arbete inom FoU är att förbättra affärsverksamheten, även i ett långsiktigt perspektiv. Under 2011 genomfördes en översyn av FoU-projekten, vilket framför allt lett till en större fokusering på Vattenfalls befintliga pro-

duktionsportfölj, till exempel på att öka effektiviteten samt minska koldioxidutsläppen från de befintliga anläggningarna. Några viktiga forskningsområden är utvecklingen av intelligenta elnät och ökad flexibilitet i brunkolskraftverken.

Vattenfall har beslutat att avbryta CCS-demonstrationsprojektet Jämschwalde i östra Tyskland, eftersom det saknas en konsekvent lagstiftning inom området. Överhuset i det tyska parlamentet, Bundesrat, röstade nej till ett lagförslag i september 2011. Det EU-stödda projektet skulle ha varit i drift 2015–2016 och skulle som första europeiska projekt ha visat hur CCS fungerar i stor skala.

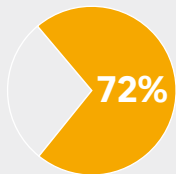
Vattenfall fortsätter dock med utvecklingen av CCS-tekniken, särskilt inom FoU kring lagringsteknik. Till exempel är Vattenfall partner i Storbritanniens största CCS-pilotanläggning vid Ferrybridge kraftstation i West Yorkshire, som invigdes den 30 november. Vattenfall kommer också att fortsätta provdriften av CCS-pilotanläggningen i Schwarze Pumpe, Tyskland, samt arbeta för en europeisk infrastruktur för lagring av koldioxid.

Business Division Production

Ansvaret för huvuddelen av Vattenfalls el- och värmeproduktion
Vattenfall har totalt cirka 150 produktionsanläggningar inom el och värme med en total produktionskapacitet på cirka 38 230 MW. Den storskaliga produktionen av el och värme, som står för huvuddelen av Vattenfalls verksamhet, är organiserad i Business Division Production. Affärsenheten ansvarar för brunkolsbrytning, kärnkraft- stenkols-, brunkols-, gas- och vattenkraftsbaserad elproduktion samt storskalig kraftvärmeproduktion (baserad på kol och gas).

BD Production ansvarar för att driften av anläggningarna sker så kostnadseffektivt som möjligt och ska garantera optimal produktionskapacitet och tillgänglighet. Målet är att skapa en förstklassig och effektiv produktionsverksamhet, vilket betyder hög kommersiell tillgänglighet på anläggningarna, höga säkerhetsnormer, kontinuerlig förbättring av driftseffektiviteten samt minskade koldioxidutsläpp.

Andel av koncernens underliggande rörelseresultat

Øystein Løseth,
chef rörelsesegmentet
Generation

Huib Morelisse,
chef BD Asset
Development

Tuomo Hatakka,
chef BD Production

Harald von Heyden,
chef BD Asset
Optimisation & Trading

För en beskrivning av vilka enheter som ingår i rörelsesegmentet Generation, se organisationsschemat på sidan 49.

Elproduktion under 2011

Vattenfalls totala elproduktion minskade med 3,3% till 166,7 TWh under året, mot 172,4 TWh under 2010. Vattenkraftproduktionen minskade med 2,5% till 34,5 TWh (35,4), främst på grund av låg hydrologisk balans i början året. Den hydrologiska balansen steg dock med 60 TWh under året och vid utgången av 2011 var vattenmagasinen fyllda till 81%.

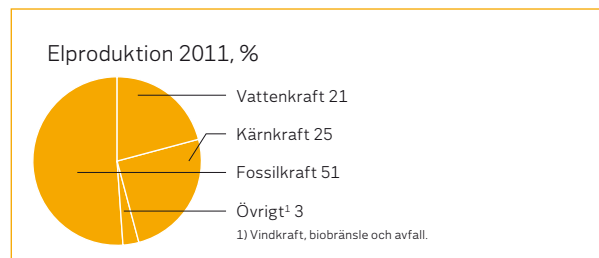
Kärnkraftproduktionen minskade under året med 2,5% till 42,5 TWh (43,6). Kärnkraftverket Forsmark ökade sin produktion med 20,4%, medan Ringhals minskade sin produktion med 21,3%. I huvudsak förklaras minskningen av omfattande revisioner, fortsatt säkerhetsutveckling under året samt en förlängd revision av Ringhals 2 (läs mer nedan).

Fossilkraftproduktionen minskade med 5,2% till 85,0 TWh delvis på grund av försäljningen av Vattenfalls andel i det tyska kolkraftverket Rostock samt försäljningen av de danska kraftverken Hillerød och Helsingør. Minskningen beror även på driftstörningar i de nederländska kraftverken Hemweg 8, Velsen och Purmerend, samt förlängda revisioner i de danska kraftverken Fynsværket 7 och Nordjyllandværket 3.

Vindkraftproduktionen ökade med nästan 55% till 3,4 TWh (2,2) (läs mer på sidan 32).

Översyn av produktionsanläggningarna

Det finns stora skillnader mellan Vattenfalls anläggningar vad gäller tillgänglighet, kostnads- och utsläppsnivåer, indu-

striell säkerhet och lönsamhet. Vattenfall har under 2011 genomfört en översyn av samtliga produktionsanläggningar med fokus på att förbättra driftseffektiviteten och minska koldioxidutsläppen. I de fall där en anläggning inte uppfyller avkastningskraven har åtgärder vidtagits eller planerats med syfte att optimera värdet av varje enskilt kraftverk i Vattenfalls portfölj.

Under året har Vattenfall sålt huvudparten av sin verksamhet i Polen, däribland fem kolkraftverk med en total installerad kapacitet på 878 MW för elproduktion och drygt 4 600 MW för värmeproduktion. Vattenfalls totala koldioxidutsläpp beräknas minska med cirka 6,5 miljoner ton per år till följd av försäljningen (cirka 7% av Vattenfalls totala CO₂-utsläpp under 2011).

Omfattande revisioner i kärnkraftverken

De svenska kärnkraftverken Forsmark och Ringhals genomgår för närvarande omfattande ombyggnader och moderniseringar, som ska möjliggöra drift i minst 50 år, räknat från det år då reaktorerna togs i bruk, det vill säga till åtminstone perioden 2025–2035. Under året har Forsmark 1, Forsmark 3 och Ringhals 4 moderniserats.

Ringhals har under 2011 haft lägre tillgänglighet än planerat, bland annat på grund av ett omfattande saneringsarbete till följd av en mindre brand i reaktorinneslutningen på Ringhals 2 i maj. Sanering och återställning har tagit längre tid än beräknat. Återstart beräknas ske i början av april 2012.

Under året har den största revisionen i Ringhals historia genomförts på Ringhals 4. Bland annat installerades nya ånggeneratorer och en ny tryckhållare. Revisionen tog dock längre tid än beräknat. Ringhals har under året kontinuerligt fortsatt utveckla säkerhetskulturen. Den svenska strålskyddsmyndigheten, SSM, ser effekter av arbetet men bedömer att det finns ett behov av fortsatt förbättringsarbete.

Forsmark har under året nått det högsta produktionsresultatet sedan 2005 och haft en energitillgänglighet på 86,2%. Anläggningen tillhör därmed den bättre hälften av

världens kärnkraftverk vad gäller både produktion och tillgänglighet.

Sedan hösten 2009 driver Vattenfall ett program med syfte att nå världsklass 2014 när det gäller säkerhet och drift av sina kärnkraftverk. Under 2011 visar nyckeltalen för programmet att arbetet forskridet enligt plan, vilket ger goda förutsättningar för att nå målet.

Vattenfalls tyska kärnkraftverk får inte återstartas

Fukushima-olyckan i mars 2011 startade en intensiv politisk debatt kring kärnkraftsfrågan i Tyskland och i slutet av juni beslutade det tyska parlamentet att successivt fasa ut kärnkraften till 2022. Det tyska beslutet innebär att Vattenfalls kärnkraftverk Brunsbüttel och Krümmel inte får återstartas. Vattenfall förlorade därmed 1 187 MW i kärnkraftskapacitet. Vattenfalls bokförda värden i de två tyska kärnkraftverken har skrivits ned och avsättningarna för nedmontering och omhändertagande av kärnbränsle har ökat. Arbetet med att förbereda kraftverken för avveckling samt rivning har påbörjats under året. Det tyska kärnkraftsbeslutet innebär ingen omedelbar finansiell kompensation till operatörerna. Vattenfall förväntar sig dock ersättning för sina förluster och hoppas kunna nå en överenskommelse med tyska regeringen, men utesluter inte en rättslig process.

Utmaningar för Vattenfalls produktionsverksamhet

Inför 2012 ligger Vattenfalls utmaningar främst i att öka anläggningarnas tillgänglighet, speciellt i kärnkraftverken, förbättra säkerheten samt utföra underhållsarbetet mer kostnadseffektivt. Den ökade andelen förnybar energi på marknaden gör det även viktigt att öka flexibiliteten hos de kolledade anläggningarna.

Dessutom kommer Vattenfall arbeta för att erhålla nya tillstånd för brunkolsbrytning i delstaterna Brandenburg och Sachsen i Tyskland, för att säkra nödvändiga tillgångar för anläggningarna.

Från 2013 gäller nya regler för handel med CO₂-utsläppsrätter inom EU. Den kostnadsfria tilldelningen upphör i allt

Vattenfalls största pågående kraftverksprojekt

Vattenfalls största pågående byggprojekt är kraftverken Moorburg (Hamburg, Tyskland), Boxberg (delstaten Sachsen, Tyskland), Diemen och Hemweg (Amsterdam, Nederländerna), Magnum (Eemshaven, Nederländerna), Akkats (Sverige) och Bergeforsen (Sverige). Sammanlagt kommer de

pågående projekten att öka Vattenfalls installerade effekt med drygt 3 800 MW i takt med att de färdigställs inom de närmaste fyra åren. *Se sidan 33 för Vattenfalls pågående vindkraftsprojekt.*

2010

2011

2012

2013

2014

2015

Akkats, vattenkraftverk, 150 MW

Vid Akkats, utanför Jokkmokk i norra Sverige, kommer den nära 40 år gamla befintliga enheten på 150 MW att ersättas av två nya enheter på 75 MW. Verkningsgraden kommer att vara högre för de nya enheterna och öka produktionsvolymen med cirka 30 GWh. De båda enheterna kommer att tas i drift i början av 2012 respektive slutet av 2015.

Diemen och Hemweg, gaskombikraftverk, 2 x 435 MW

I Diemen i Nederländerna byggs ett nytt gaseldat kraftverk med en kapacitet på 435 MW el och 260 MW värme. I samband med detta byggs en fjärrvärmeledning mellan städerna Diemen och Almere för att utnyttja överskotts-värmen som fjärrvärme. Vidare byggs ett nytt och effektivare gaskombikraftverk på 435 MW vid anläggningen Hemweg i Amsterdam, Nederländerna. Den nya anläggningen kommer att ersätta en äldre gaseldad anläggning med en effekt på 600 MW. Båda kraftverken kommer att tas i drift 2012.

Boxberg, brunkolskraftverk, 675 MW

Ett nytt block på 675 MW vid brunkolsverket Boxberg i östra Tyskland byggs för närvarande. Blocket kommer att använda modernaste teknik och material för att förbättra anläggningens effektivitet och minska de specifika koldioxidutsläppen per kilowattimme. Det nya blocket ska tas i drift i slutet av 2012.

Bergeforsen, vattenkraftverk, 168 MW

Vid Bergeforsens vattenkraftverk utanför Sundsvall, Sverige, kommer ett helt nytt utskov (kanal som används när vatten behövs ledas förbi turbinerna) att byggas under perioden 2011 till 2014. De tre befintliga utskovens betongbäddar nedströms är byggda på instabil berggrund och måste repareras. Bergeforsens vattenkraftverk har en installerad kapacitet på 168 MW och ägs till 60% av Vattenfall (resterande andel ägs av E.ON).

Magnum, gaskombikraftverk, 1 311 MW

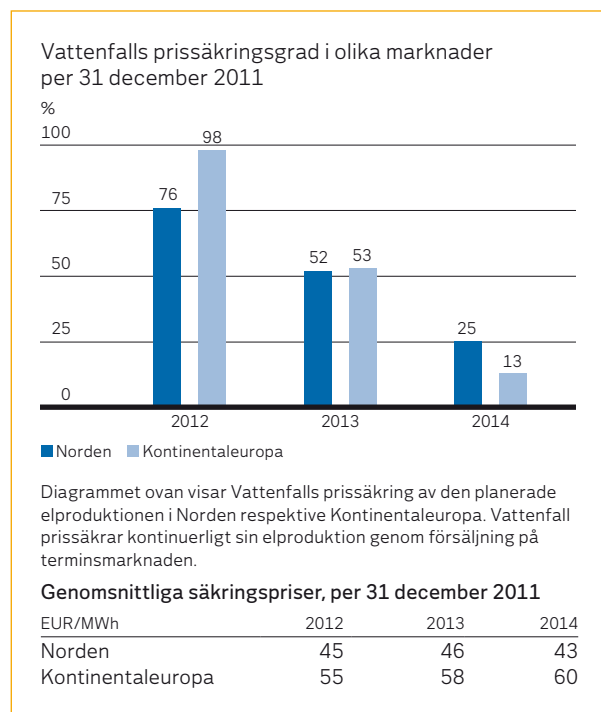
I Eemshaven i Nederländerna byggs kraftverket Magnum med tre kombigasturbiner. Anläggningen beräknas tas i drift i slutet av 2012 och kraftverket kommer att kunna tillhandahålla el till ungefär två miljoner hushåll.

Moorburg, stenkolseldat kraftverk, 1 640 MW

I Moorburg i Hamburg i Tyskland byggs för närvarande ett stenkolseldat kraftverk. Moorburg är dimensionerat för en årlig elproduktion på 11,5 TWh och kommer då det är färdigställt att vara ett av världens modernaste och mest effektiva kolkraftverk. Kvalitetsbrister i en viss ståltyp (T24) har lett till försening av kraftverksprojektet. Moorburgs block B beräknas vara färdigt för kommersiell drift i början av 2014 och block A i mitten av samma år.

väsentligt vilket innebär att Vattenfall måste köpa utsläppsrätter motsvarande uppemot 90 miljoner ton koldioxid på marknaden. Under perioden 2008–2012 har Vattenfall i genomsnitt erhållit gratis utsläppsrätter motsvarande 30 miljoner ton, främst för den tyska verksamheten. Enligt en teoretisk beräkning, utan hänsyn till redan gjorda prissäkringar av utsläppsrätter, beräknas bortfallet av den fria tilldelningen av CO₂-utsläppsrätter medföra omkring 750 MEUR i ökade kostnader för Vattenfalls produktionsverksamhet år 2013

jämfört med 2012. Detta är beräknat med ett pris på CO₂-utsläppsrätter på runt 13 EUR/ton.

Två sätt att möta detta är att höja verkningsgraden och att införa sameldning med biomassa i stenkolseldade anläggningar. Vattenfall räknar även med lägre antal drifttimmar i de befintliga koleldade anläggningarna (och därmed lägre CO₂-utsläpp) på grund av den ökande andelen förnybar energi i Tyskland.

Business Division Asset Optimisation and Trading

Optimerar Vattenfalls produktionsportfölj och hanterar risker på råvarumarknaden

Vattenfall har samlat ansvaret för driftoptimeringen av alla Vattenfalls produktionsstillgångar inom Business Division Asset Optimisation and Trading. Enheten ansvarar också för att sälja Vattenfalls produktion av el på grossistmarknaden (till exempel elbörser och till bilaterala motparter, OTC) samt att prissäkra Vattenfalls produktion av el på terminsmarknaderna. Dessutom bedriver BD Asset Optimisation and Trading handel för egen räkning (så kallade proprietary trading).

Driftoptimering av produktionstillgångarna innebär att beslut tas om, när och hur mycket el de olika kraftverken ska producera. Vattenfall optimerar sin elproduktion beroende på det prognosticerade elpriset och kraftverkens rörliga produktionskostnader (påverkas främst av vilket kraftslag som används och kostnaden för eventuella CO₂-utsläpp).

För att minska påverkan av marknadsprisernas fluktuationer på Vattenfalls resultat, prissäkrar Vattenfall stor del av sin framtida elproduktion på terminsmarknaden. Det sker genom försäljning av el på terminsmarknaden, via elbörs eller till OTC-motparter. Vattenfall prissäkrar även inköp av till exempel CO₂-utsläppsrätter och bränsle.

Prisfluktuationer på el- och råvarumarknaderna kan utnyttjas för att handla för egen räkning med syfte att skapa vinst genom att köpa och sälja el- och råvaruterminer. Vattenfalls styrelse har fastställt riskmandat för denna typ av handel (se även sidan 58 för beskrivning av riskmandat).

Ökad fokusering på Storbritanniens energimarknad

Vattenfall har under 2011 förstärkt sin position inom elhandel på den brittiska marknaden. De första avtalen har slutits om försäljning av gröna certifikat (ROCS, LECS) från vindkraftsparken Thanet till olika motparter och el från vindkraftsparken Ormonde har börjat säljas på grossistmarknaden. För att utöka handelsportföljen har Vattenfalls trading-bolag ackrediterats på den brittiska N2EX-börsen.

Vattenfall har även varit engagerat i de kommersiella förberedelserna för kabelförbindelsen BritNed, den första kabelförbindelsen mellan Storbritannien och Nederländerna. Vattenfall utsågs till enda elleverantör under starttesterna. Kabelförbindelsen är ett ytterligare steg mot en mer utvecklad och sammanlänkad europeisk energimarknad.

Vidare har Vattenfall inlett ett samarbete med fyra nord-europeiska energibolag för att planera och bygga en 570 km lång elkabel mellan Storbritannien och Norge, kallad North-Connect, med en överföringskapacitet på 1 400 MW. North-Connect beräknas få stor betydelse för utvecklingen av den europeiska energimarknaden genom ökad konkurrens och handel mellan regionala marknader. Genom att koppla samman flexibel vattenkraft (Norge) med intermittenta energikällor som vindkraft (Storbritannien), underlättar North-Connect en kostnadseffektiv integrering av förnybar energi på marknaden. Målet är att ha förbindelsen i drift före 2020.

Vattenfalls största anläggningar och projekt

Vattenfalls 10 största anläggningar samt pågående projekt. Vattenfall har dessutom tradingkontor i Stockholm, Köpenhamn, Hamburg, Warszawa och Amsterdam.

- Pågående projekt
- Anläggningar

Marknadsutveckling

Vattenfall är aktivt engagerat i vidareutvecklingen av grossistmarknaderna för energi över hela Europa. Bolaget bidrar till väl fungerande och likvida grossistmarknader för energi genom att agera market maker vid EEX, Nord Pool, Polish Power Exchange (el) och APX-Endex (gas).

Det europeiska regelverket för elhandel och handel med råvaror genomgår för närvarande flera förändringar. Energihandeln kommer att påverkas av en ökad marknadstillsyn av energimyndigheterna och de finansiella marknadsreglerna kommer i allt högre grad att börja gälla även för energihandel. Vattenfall följer noggrant utvecklingen på marknaderna och är väl positionerat för att anpassa sig efter ändrade affärsförutsättningar.

Vattenfalls största anläggningar

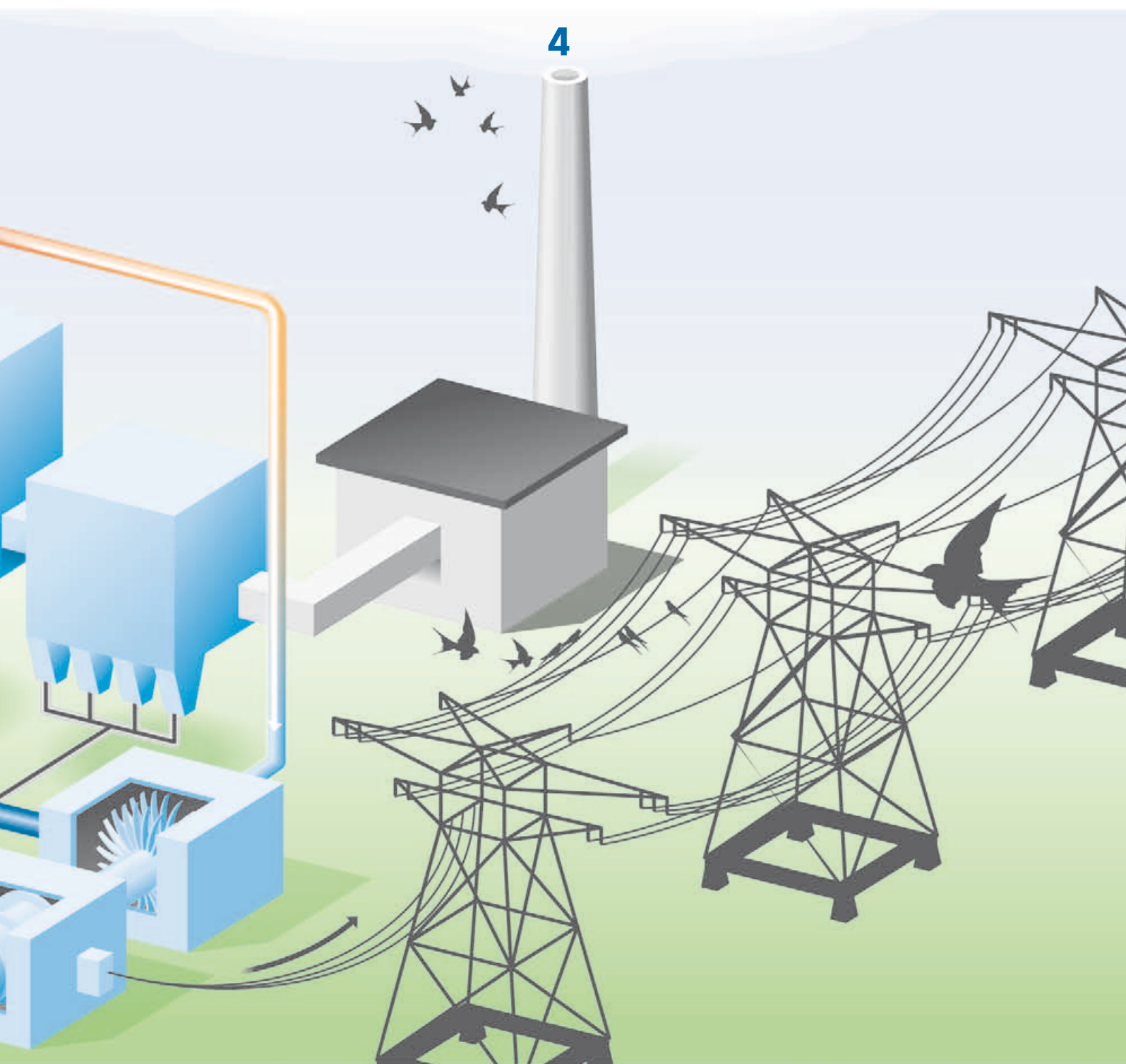
Anläggning	Land	Kraftslag	Installerad effekt, MW	Genomsnittlig årsproduktion, TWh	Vattenfalls ägarandel, %
Ringhals, 4 block	Sverige	Kärnkraft	3 654	24,6	70,4
Forsmark, 3 block	Sverige	Kärnkraft	3 138	22,8	66,0
Jämschalde	Tyskland	Brunkol	2 790	22,0	100
Boxberg	Tyskland	Brunkol	1 787	15,0	100
Schwarze Pumpe	Tyskland	Brunkol	1 500	12,0	100
Hemweg 7+8	Nederländerna	Gas/kol	1 249	5,0	100
Harsprånget	Sverige	Vattenkraft	977	2,1	100
Lippendorf	Tyskland	Brunkol	875	6,7	100
Velsen	Nederländerna	Gas	834	3,0	100
Fynsværket	Danmark	Stenkol	675	2,0	100

Vad är förädlade träpellets?

Förädlade träpellets består av biomassa från trä som har pressats ihop under värme och högt tryck. Resultatet är ett bibränsle med egenskaper som liknar stenkol – det är vattenavstötande och kan malas i kolkvarnar. Förädlade träpellets kan lagras, hanteras och tillsättas i befintliga anläggningar utan några större tilläggsinvesteringar eller förändringar i anläggningen. Utmaningen är att hitta en metod för att kunna producera tillräckligt stora mängder förädlade träpellets av rätt kvalitet och till en rimlig kostnad.

- 1** Förädlade träpellets består av biomassa från trä som har pressats ihop under värme och högt tryck.
- 2** Pellets används som bränsle och mals i kvarnar vid kraftverket, antingen tillsammans med kol eller i separata kvarnar. Man kan också använda flis eller något annat grövre och mer fuktigt bränsle, men det måste då torkas innan det mals.
- 3** Vid förbränning bildas aska som biprodukt. Denna kan i sin tur användas som tillsats i cement, betong eller asfalt.
- 4** Biomassa är en del av kolets kretslopp. Växter absorberar koldioxid via fotosyntesen och när de förbränns förs koldioxid tillbaka till atmosfären. Förbränningen av biomassa ökar således inte koldioxidutsläppen. Därför är biomassa en förnybar energikälla.

Lovande försök med sameldning av kol och biobränsle

Vid det stenkolseldade kraftverket Reuter West i Berlin genomförde Vattenfall sommaren 2011 ett första storskaligt försök med sameldning av stenkol och förädlade träpellets. Kraftverkets fyra block på nästan 600 MW el och 800 MW värme förbrukar normalt 28 ton kol per timme.

Göran Lundgren,
chef för Business Unit
Biomass.

I försöken testade man logistik, lagring, bearbetning och förbränning av cirka 4 300 ton förädlade träpellets. Under försöksperioden användes olika andelar biobränsle i sameldningen – 20%, 35% och 50%.

– Resultaten hittills är mycket lovande och allt pekar på att produktion av förädlade träpellets och sameldning med stenkol är ett av de mest kostnads-effektiva sätten att minska koldioxidutsläpp från fossila bränslen. Än så länge är dock sameldning dyrare än att enbart använda kol, men det är billigare än att bygga om och anpassa kraftverken för andra förnybara tekniker, säger Göran Lundgren, chef för Business Unit Biomass.

– Vårt ambition är att till 2020 få ner kostnaden till en nivå jämförbar med kostnaden för stenkol inklusive kostnaden för utsläppsrätter. Under en övergångstid kommer dock stödsystem att behövas för att påskynda utvecklingen, säger Göran Lundgren.

Det är ännu inte helt klarlagt vilken som är den bästa mixen mellan stenkol och biomassa. Ju mer biomassa, desto mer kan anläggningens drift och prestanda påverkas. Detta och andra frågor är föremål för vidare forskning och utveckling inom Vattenfall.

Rörelsesegmentet Distribution and Sales

Kundnära verksamheter samlade

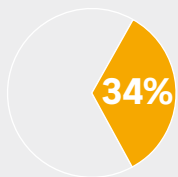
Energimarknaden förändras ständigt. Kunder och allmänhet har nya krav och förväntningar, nya lagar och regler tillkommer och konkurrensen skärps. För att möta denna situation har Vattenfall samlat all sin slutkundsverksamhet i rörelsesegmentet Distribution and Sales.

Distribution and Sales samlar alla kundnära verksamheter och kundkontakter på Vattenfalls marknader. Affärsdivisionen ansvarar för försäljning till Vattenfalls slutkunder inom el, gas och värme, samt för eldistributionsverksamheten. El- och gasmarknaderna är avreglerade medan eldistributionen är en reglerad verksamhet. Fjärrvärmeverksamheten är inte formellt reglerad, men har vissa likheter med eldistribution. Affärsdivisionen ska också driva på affärsutvecklingen inom slutanvändning av energi. Sammanlagt har Vattenfall cirka 13 miljoner kunder, varav 4,5 miljoner nätkunder.

Utvecklingen under året

Vattenfalls försäljningsverksamhet har under året genomgått en konsolideringsfas. Trenden är positiv och lönsam-

Andel av koncernens underliggande rörelseresultat

Torbjörn Wahlborg,
chef BD Distribution and Sales

För en beskrivning av vilka enheter som ingår i rörelsesegmentet Distribution and Sales, se organisationsschemat på sidan 49.

heten har ökat. Ambitionen är att öka kundnöjdheten, hålla hög kvalitet på tjänsteutbudet och minska kostnaderna för verksamheten.

Det underliggande rörelseresultatet förbättrades med 2,0 miljarder SEK till 10,5 miljarder SEK. Förbättringen hänför sig i huvudsak till förbättrad lönsamhet i affärsenheten Sales B2C (Business to Consumers). Lägre kostnader för försäljning och administration hade en positiv resultatpåverkan. Läs mer om rörelsesegmentet Distribution and Sales resultat på sidan 40.

Cirka 15% av den tidigare verksamheten – värmeproduktion, elförsäljning och eldistribution i Polen, värme och eldistribution i Finland samt elförsäljning i Belgien – har under året sålts i enlighet med Vattenfalls strategi att fokusera på de prioriterade marknaderna Sverige, Tyskland och Nederländerna.

Ny prisstrategi under 2011

Priskonkurrensen på slutkundsmarknaden inom el är stor och marginalerna små, särskilt inom företagssegmentet. Vattenfall har under året ändrat sin prisstrategi. Vattenfall vill uppfattas som ett premiumvarumärke, det vill säga ett företag som erbjuder bästa värde för kunden. Exklusive avyttringarna i Polen och Belgien var Vattenfalls kundbas i stort sett oförändrad jämfört med föregående år.

Flera nya storkunder och utökad produktportfölj

Avtal har under året tecknats med flera nya och betydande storkunder (se faktaruta intill). Utbudet av produkter och tjänster har breddats med ett antal nya tjänster och erbjudanden, däribland försäljning av gas till hushåll och företagskunder i Tyskland, elavtal för elbilar i Sverige (liknande avtal kommer även att introduceras i Tyskland och Nederländerna), displayer som visar kundens användning av el och gas dag för dag, samt ett antal nya elavtalsprodukter. Värmeverksamheten har utvecklats väl med fokus på att öka antalet kunder i befintliga nät. Inom Customer Service pågår ett intensivt arbete för att skapa enhetliga processer

Nya avtal med större företagskunder

- DB Energie (dotterbolag till Deutsche Bahn) har tecknat ett nytt fyraårskontrakt (2012–2016). Vattenfall kunde möta kundens krav på förnybar el och kontraktet omfattar leverans från vattenkraftverket Harsprånget i norra Sverige med en ursprungsgaranti på 439 GWh årligen.
- Ett tvåårskontrakt har tecknats med Stora Enso i Tyskland. Avtalet omfattar elleveranser och balanshantering till en av Stora Ensos affärsenheter i Tyskland på totalt 1 TWh.
- Ett nytt tvåårigt avtal har tecknats med Shell om elleveranser till företagets petrokemiska anläggning i Moerdijk, söder om Amsterdam. Avtalet omfattar 440 GWh per år.
- I Sverige förlängdes ett avtal med Höganäs till att omfatta 2013–2015 med en årlig volym på 240 GWh.
- I Finland tecknades ett avtal på 180 GWh med återförsäljaren Valkeakosken Energia vilket gäller fram till 31 december 2014.
- I Sverige har avtal tecknats med Metsä Tissue AB (Metsliitto Group) för tre av deras svenska anläggningar, omfattande 200 GWh per år i tre år från och med november 2011.
- I Nederländerna har en ny stor affär genomförts med Overgaag en Sons, ett av de största växthusjordbruket i Nederländerna. Avtalet är ett tvåårigt kontrakt om gasleveranser omfattande 10,5 miljoner kubikmeter gas.

och säkra system. Detta ska garantera en hög servicenivå för kunderna. Den nya internationella organisationen medför ökade möjligheter att möta kunderna på ett samordnat sätt och att erbjuda fler produkter.

Nätkoncessioner i Hamburg och Berlin

Vattenfalls nätkoncessioner för el- och värmedistribution i Hamburg och eldistribution i Berlin löper ut 2014. I Hamburg har Vattenfall kommit överens om att staden Hamburg förvärvar 25,1% av distributions- och värmeverksamheten. Tillsammans med Hamburg stad ska Vattenfall utveckla

ett hållbart energikoncept som kommer bidra till att sänka CO₂-utsläppen från Vattenfalls värmeverksamhet i Hamburg med 27%. Vattenfall och Hamburg stad ska också utveckla ett innovativt kraftverksprojekt i Hamburg – en högeffektiv kombianläggning med teknik som gör det möjligt att lagra överskottsenergi från vindkraftverk i form av värme. Andra delar i samarbetsavtalet handlar om eldrivna transportlösningar och intelligenta elnät.

I Berlin har förhandlingar om att förnya koncessionsavtalen påbörjats. En viktig utgångspunkt i diskussionen är den klimatöverenskommelse som Vattenfall och Berlin stad skrev under 2009.

Ansökan om intäktsram för svenska nätverksamheten

Den nya så kallade ex-ante-regleringen av de svenska elnätsavgifterna, som trädde i kraft i början av 2012, innebär att en förutbestämd intäktsram fastställs för fyra år av den svenska tillsynsmyndigheten, Energimarknadsinspektionen. Den ansökan om intäktsram för fyraårsperioden 2012–2015 som Vattenfall Eldistribution AB lämnade in till myndigheten under våren 2011 innefattade ökade investeringar för att bland annat förstärka elnäten mot stormar och för att kunna ansluta vindkraftverk samt andra former av förnybar energi. Myndigheten accepterade inte den begärda intäktsramen utan angav en betydligt lägre ram för den första fyraårsperioden. Vattenfall har i likhet med ett 80-tal andra svenska nätföretag, överklagat myndighetens beslut.

Fokusområden och satsningar

Lösamheten inom elförsäljning har förbättrats väsentligt under 2011 till följd av ökad effektivitet och en europeisk försäljningsorganisation. För att förbättra resultatet ytterligare fortsätter BD Distribution and Sales arbetet att tillvarata synergier med den nya gränsöverskridande organisationen.

BD Distribution and Sales arbetar intensivt med att introducera nya produkter och tjänster för att tillmötesgå förändrade kundförväntningar och för att möta den tuffare konkurrensen på marknaden.

Skillnader mellan Vattenfalls huvudmarknader

Vattenfall har 6,3 miljoner privatkunder inom el och en stark marknadsposition på alla huvudmarknader. Priskonkurrensen är stor och det är enkelt att byta elleverantör, vilket skärper konkurrensen ytterligare. Elpriset är ett av de viktigaste urvalskriterierna för privatkunder men energieffektiviserings tjänster har blivit en allt viktigare del av elbolagens produkterbjudanden. I Sverige, Finland och Nederländerna erbjuder Vattenfall internetbaserade energiguider och i Nederländerna så kallade tilläggstjänster.

Vattenfall levererade under 2011 103,5 TWh el till företagskunder och återförsäljare. Företagskunderna efterfrågar främst kundanpassade långsiktiga avtal med fasta priser. Vattenfall fortsätter att utveckla sina produkter och tjänster, till exempel inom energieffektivitet och miljöanpassning.

Vattenfall har 2 miljoner gaskunder. Gasverksamheten är koncentrerad främst till Nederländerna där Vattenfall har en marknadsledande position. En stor del av gasförbrukningen går till uppvärmning. Under 2011 började Vattenfall även leverera gas till kunder i Tyskland.

Vattenfall är även en ledande aktör inom fjärrvärmesektorn i Tyskland och bland de fem främsta i Sverige, Nederländerna och Danmark.

Eldistribution är en monopolverksamhet som regleras av nätmyndigheterna i respektive land. Vattenfall har 4,5 miljoner nätkunder. Avbrottsfri elförsörjning är det viktigaste kravet från nätkunderna men utvecklingstrender i samhället skapar ökat behov av intelligenta, flexibla och tillförlitliga elnät.

Rörelsesegmentet Renewables

Tätplats inom förnybar elproduktion

De förnybara energikällorna vindkraft och biomassa växer snabbt. På tre år har Vattenfalls elproduktion från vindkraft fördubblats från 1,7 TWh till 3,4 TWh. Renewables är det minsta rörelsesegmentet sett till antalet anställda men samtidigt det med störst tillväxtpotential.

Vattenfalls målsättning inom förnybar energi är att företaget ska ha en framskjuten ställning inom förnybar elproduktion i Europa. Detta ska åstadkommas genom att förbättra konkurrenskraften för förnybar elproduktion och därmed säkra en stark tillväxt inom området. Business Division Renewables roll är att hantera en lönsam tillväxt inom de prioriterade framväxande förnybara områdena vindkraft och anskaffning av biobränsle. Den förnybara energikällan vattenkraft ingår inte i BD Renewables eftersom vattenkraften är en mogen och etablerad energikälla¹. Det underliggande rörelseresultatet 2011 förbättrades med 1,1 miljarder SEK till 0,5 miljarder SEK. Förbättringen förklaras främst av ökad vindkraftproduktion. Läs mer om rörelsesegmentet Renewables resultat på sidan 41.

1) Det förnybara energikällan vattenkraft ingår i rörelsesegmentet Generation.

Andel av koncernens underliggande rörelseresultat

1%

Anders Dahl, chef BD Renewables

För en beskrivning av vilka enheter som ingår i rörelsesegmentet Renewables, se organisations-schemat på sidan 49.

Näst största operatör av havsbaserad vindkraft

Vindkraft är den snabbast växande förnybara energikällan i Europa. Vattenfall är Sveriges största operatör av vindkraft (med cirka 10% av vindkraftsmarknaden) och världens näst största operatör av havsbaserad vindkraft, med cirka 900 vindkraftverk i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna och Storbritannien. 2011 producerade Vattenfalls vindkraftverk 3,4 TWh, vilket motsvarar 2% av Vattenfalls totala elproduktion.

De bästa vindförutsättningarna finns vanligtvis ute till havs, men havsbaserade vindkraftsparker är väsentligt dyrare att bygga än landbaserade vindkraftsparker och de innebär också betydande tekniska utmaningar. I samarbete med Scottish Power Renewables har Vattenfall tilldelats zonen East Anglia, en av de största zonerna i Storbritanniens "Round Three"-program för utveckling av havsbaserad vindkraft. East Anglia har en total potential på 7 200 MW, varav Vattenfalls andel uppgår till hälften.

Biomassa viktig förnybar energikälla

Biomassa är den tredje viktigaste förnybara energikällan i den europeiska energimixen efter vattenkraft och vindkraft.

Samledning av biomassa i stenkolseldade kraftverk är ett effektivt sätt att snabbt minska utsläppen av koldioxid. Fokus ligger på att utveckla tekniken med förädlade träpellets, producerade genom värmebehandling och lämpliga för samförbränning i stenkolsbaserade kraftverk. Se även sidorna 28–29.

Inom Vattenfall ansvarar BD Renewables för global anskaffning av biomassa. Genom att bygga upp en gedigen, tillförlitlig och hållbar leveranskedja ska Vattenfalls tillgång på biomassa-råvara säkras på lång sikt. Vattenfall undersöker för närvarande möjligheter i andra områden i Europa och Nord- och Sydamerika för att säkra tillgången på biomassa.

Första året för två stora vindkraftsparker

2011 var det första hela året i produktion för Vattenfalls två stora vindkraftsparker Thanet i Storbritannien och Stor-rotliden i Sverige. Dessa båda vindkraftsparker, tillsammans

med ett antal andra mindre projekt, bidrog till att Vattenfalls totala vindkraftproduktion ökade med 55% (1,2 TWh) jämfört med föregående år.

Thanet, utanför Englands sydostkust, är världens största havsbaserade vindkraftspark och togs i drift under sommaren 2010. Anläggningen består av 100 verk med en sammanlagd effekt på 300 MW. Thanet har under året producerat 815 GWh, vilket motsvarar 240 000 brittiska hushålls elanvändning.

Stor-Rotliden i Västerbotten i Sverige är med sina 40 verk och en sammanlagd installerad effekt på 78 MW Vattenfalls största landbaserade vindkraftspark. Anläggningen har varit i drift sedan början av december 2010 och producerade under året nästan 240 GWh, vilket motsvarar hushållsel till cirka 50 000 svenska hem.

Även vindkraftsparken Ormonde i Irländska sjön är färdigutbyggd och levererar el sedan september. Den installerade effekten, 150 MW, motsvarar hushållsel till 100 000 brittiska hushåll.

Vattenfall ensam ägare till Zuidlob

I slutet av september förvärvade Vattenfall 100% av aktierna i den landbaserade vindkraftsparken Zuidlob, en av Nederländernas största vindkraftsparker, som byggs väster om Zeewolde i Flevoland. Från och med 2013 ska 36 vindkraftverk leverera el till 88 000 hushåll. Vindkraftsparken får en installerad kapacitet på 122 MW.

Beslut om ny tysk havsbaserad vindkraftspark

Vattenfall planerar att bygga en havsbaserad vindkraftspark, Sandbank, utanför ön Sylt vid den tyska nordsjökusten, som kan leverera el till minst en halv miljon tyska hushåll. Vattenfall har köpt tillstånden till den nya vindkraftsparken av det tyska företaget Sandbank Power GmbH & Co. Idag finns tillstånd för 96 vindkraftverk på total effekt på 576 MW. I köpet ingår möjligheten att utvidga projektet med 40 verk. Området ligger i närheten av Vattenfalls redan pågående

projekt DanTysk. Det nya projektet börjar byggas när DanTysk är färdigbyggt, tidigast 2015.

Förutsättningar för verksamheten

I en snabbt växande bransch, speciellt inom vindkraft, råder stor efterfrågan och brist på kompetens och resurser. Vattenfall, liksom branschen i övrigt, fokuserar därför på att bygga upp kompetens inom detta område. Bland annat behövs projektledare för konstruktion av havsbaserade vindkraftsparker, driftsingenjörer, vindteknikspecialister och upphandlare.

Vindkraft har en nyckelroll i omställningen av energisystemet för att minska CO₂-utsläppen. Än så länge kan tekniken inte konkurrera på marknaden utan subventioner. Vattenfalls uppfattning och ambition är att tekniken långsiktigt ska utvecklas så att den förnybara energin blir marknadsmässigt konkurrenskraftig. Vindkraften kommer enligt Vattenfalls uppfattning inte vara lönsam utan stödsystem under de närmaste två decennierna – betydligt längre för havsbaserad vindkraft. För närvarande är stödsystemen och därmed de ekonomiska förutsättningarna för vindkraft olika i skilda länder.

Vattenfalls största vindkraftsparker

Vattenfalls 10 största vindkraftsparker samt pågående vindkraftsprojekt.

- Anläggningar
- Under byggnation

Vattenfalls största vindkraftsparker

Anläggning	Land	Typ	Antal verk	Installerad effekt, MW	Ägare
Thanet	Storbritannien	Havsbaserad	100	300	Vattenfall
Horns Rev	Danmark	Havsbaserad	80	160	Vattenfall (60%), Dong (40%)
Ormonde	Storbritannien	Havsbaserad	30	150	Vattenfall
Lillgrund	Sverige	Havsbaserad	48	110	Vattenfall
Egmond aan Zee	Nederländerna	Havsbaserad	36	108	Vattenfall (50%), Shell (50%)
Kentish Flats	Storbritannien	Havsbaserad	30	90	Vattenfall
Stor-Rotliden	Sverige	Landbaserad	40	78	Vattenfall
alpha ventus	Tyskland	Havsbaserad	12	60	EWE (47,5%), E.ON (26,5%), Vattenfall (26,5%)
Edinbane	Storbritannien	Landbaserad	18	41,4	Vattenfall
Nørrekær Enge	Danmark	Landbaserad	13	29,9	Vattenfall

Under byggnation

DanTysk	Tyskland	Havsbaserad	80	288	Vattenfall (51%), Stadtwerke München (49%)
Zuidlob	Nederländerna	Landbaserad	36	122	Vattenfall
Swinford	Storbritannien	Landbaserad	11	22	Vattenfall

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Vattenfall AB (publ), organisationsnummer 556036-2138, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för 2011, omfattande sidorna 34–65.

Koncernens vision och verksamhet

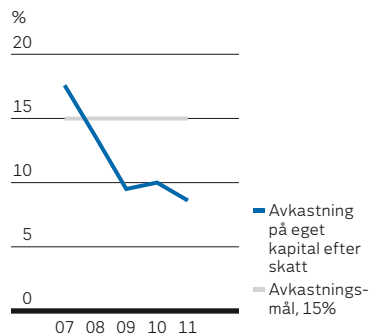
Vattenfalls vision är att utveckla en hållbar och bred europeisk energiportfölj med långsiktig och ökande vinst med betydande tillväxtpotentialer. Samtidigt ska Vattenfall vara ett av de företag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vattenfalls huvudprodukter är el, värme och gas. Inom el och värme agerar Vattenfall i alla delar av värdekedjan: produktion, distribution och försälj-

ning. Inom gas agerar Vattenfall inom försäljning. Dessutom bedriver Vattenfall energihandel och brunkolsbrytning. Koncernen har cirka 34 700 anställda. Moderbolaget Vattenfall AB ägs till 100% av svenska staten. Huvudmarknaderna är Sverige, Tyskland och Nederländerna. Under 2011 bedrevs även verksamhet i Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Polen och Storbritannien.

Finansiella mål och utfall 2011

Det övergripande finansiella målet för Vattenfall är att skapa ekonomiskt värde genom att generera en konkurrenskraftig avkastning över tid. Utifrån detta har ägaren och bolaget fastställt fyra finansiella mål vilka omfattar lönsamhet, räntetäckning, rating samt utdelning. Målen är långsiktiga, vilket innebär att de ska utvärderas genomsnittligt över en konjunkturcykel (cirka 5–7 år). Dessa finansiella mål utgör ramen för Vattenfalls verksamhetsstyrning.

Avkastning

Lönsamhet

Mål

- Vinsten efter skatt ska uppgå till minst 15% av genomsnittligt eget kapital.

Utfall 2011

- Avkastningen på eget kapital efter skatt uppgick till 8,6% (10,0%).

Räntetäckning

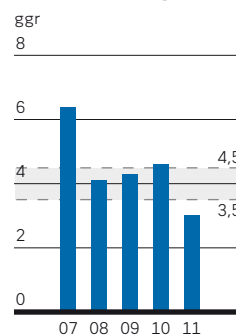
Mål

Kassaflödesräntetäckningsgraden efter ersättningsinvesteringar ska uppgå till 3,5–4,5 gånger.

Utfall 2011

- Kassaflödesräntetäckningsgraden efter ersättningsinvesteringar till 3,0 gånger (4,3).

Kassaflödesräntetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar

Rating

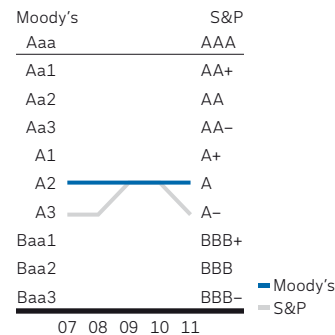
Mål

Målsättningen är att behålla en långsiktig rating i kategorin "Single A" från såväl Moody's som Standard & Poor's (S&P). Kategorin "Single A" definieras som A1 – A3 av Moody's och A+ – A- av S&P.

Utfall 2011

Den 9 december 2011 ändrade S&P Vattenfalls rating till A- från A. Samtidigt ändrades utsikterna (Outlook) för ratingen från negativa till stabila. I februari 2012 bekräftade Moody's Vattenfalls rating (A2) men utsikterna för ratingen ändrades från stabila till negativa.

Rating

Utdelning

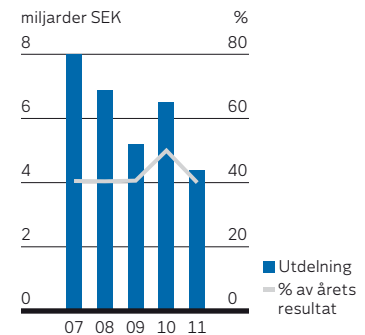
Mål

Utdelningen ska långsiktigt uppgå till 40–60% av resultatet efter skatt. De årliga besluten om utdelning ska dock beakta genomförandet av bolagets strategi, den finansiella ställningen samt övriga ekonomiska mål.

Utfall 2011

Den föreslagna utdelningen 2011 uppgår till 4,4 miljarder SEK vilket motsvarar 40% av resultatet efter skatt.

Utdelning

Viktiga händelser 2011

Förändringar i styrelse och koncernledning

18/3 Björn Savén utsågs den 18 mars till ordförandes ersättare, tillika vice ordförande, i Vattenfall AB efter Lars Westerberg som lämnade posten. Från och med 27 april 2011 var Björn Savén styrelsens ordförande.

27/4 På årsstämman den 27 april valdes Ingrid Bonde och Håkan Erixon till nya styrelseledamöter.

14/6 På Vattenfalls extra bolagsstämma den 14 juni valdes Lars G Nordström till ny ordförande i styrelsen för Vattenfall AB. Christer Bådholm valdes till vice ordförande.

28/10 Peter Smink utsågs till tillförordnad CFO från den 28 oktober 2011. Den 19 december utsågs Ingrid Bonde till ställföreträdande koncernchef och ny CFO. Hon tillträder senast 1 juli 2012.

Avyttringar och förvärv under året

1/2 Den 1 februari sålde Vattenfall sin andel på 25% i det tyska stenkolseldade kraftverket Rostock till RheinEnergie AG. Kraftverket har en installerad effekt på 553 MW. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

23/6 Den 23 juni sålde Vattenfall sitt aktieinnehav på 21,3% i det tyska energiföretaget Energieversorgung Sachsen Ost AG (ENSO) till EnergieVerbund Dresden GmbH (EVD). Försäljningssumman uppgick till 147 MEUR (1,3 miljarder SEK).

30/6 Den 30 juni sålde Vattenfall Helsingør Kraftvarmeværk till Forsyning Helsingør. Försäljningen omfattade även den värmetransmissionsledning som utgår från verket. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

30/6 Den 30 juni sålde Vattenfall sin gasproduktionsverksamhet i nederländska Nuon Exploration and Production B.V. till Tullow Oil plc. Köpeskillingen uppgick till 281 MEUR (2,5 miljarder SEK).

15/7 Den 15 juli sålde Vattenfall delar av sin svenska teknikonsultverksamhet till Pöyry PLC. Försäljningssumman har ej offentliggjorts av parterna.

27/7 Den 27 juli tecknade Vattenfall ett avtal med det italienska energibolaget Eni om försäljning av Vattenfalls verksamhet i Belgien baserat på ett företagsvärde om 157 MEUR (cirka 1,4 miljarder SEK). Försäljningen omfattade dels Nuon Belgium NV, som levererar el och gas till cirka 550 000 kunder, dels Nuon Wind Belgium NV och Nuon Power Generation Walloon NV. Försäljningen slutfördes den 10 januari 2012.

23/8 Den 23 augusti tecknade Vattenfall avtal med det polska företaget Tauron S.A. om försäljning av Vattenfalls dotterföretag GZE i övre Schlesien. Avtal tecknades också med det polska företaget PGNiG S.A. om försäljning av Vattenfall Heat Poland S.A. (VHP). Försäljningssumman baserat på företagsvärdet för GZE uppgick till cirka 3,5 miljarder PLN (cirka 7,4 miljarder SEK). För VHP uppgick företagsvärdet till cirka 3,7 miljarder PLN (cirka 7,8 miljarder SEK). Transaktionerna slutfördes den 13 december 2011 respektive 11 januari 2012.

3/10 I början av oktober förvärvade Vattenfall fullt ägarskap av den landbaserade vindkraftsparken Zuidlob i Nederländerna. Det blir en av Nederländernas största vindkraftsparker. Från och med 2013 ska 36 vindkraftverk leverera el till 88 000 hushåll. Vindkraftsparken får en installerad kapacitet på 122 MW.

25/11 Den 25 november meddelade Vattenfall att bolaget förvärvat tillstånden att bygga den havsbaserade vindkraftanläggningen Sandbank utanför den tyska ön Sylt. Projektet är initialt på upp till 575 MW (96 verk) men kan utvidgas ytterligare. Byggstart planeras till 2014.

29/11 Den 29 november meddelade Vattenfall att ett avtal tecknats med Hamburgs stad om att denna förvärvat 25,1% av Vattenfalls el- och fjärrvärmenät för sammanlagt 463,1 MEUR (4,2 miljarder SEK). Vattenfall kommer ha fortsatt operationellt ansvar för näten. Transaktionerna förutsätter godkännande av Hamburgs parlament.

16/12 Den 16 december meddelade Vattenfall att avtal tecknats med LNI Acquisition Oy (ett konsortium bestående av 3i Infrastructure plc, 3i Group plc, GS Infrastructure Partners och Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company) avseende försäljningen av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Vattenfall behåller elförsäljningsverksamheten i Finland samt bolagets finska vattenkraftverk. Försäljningssumman uppgick till 1,54 miljarder EUR (cirka 14 miljarder SEK). Transaktionen slutfördes den 10 januari 2012 och resultatet redovisas under kvartal 1, 2012.

Övriga viktiga händelser

16/3 Den 16 mars lämnade Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB), som till 56% ägs av Vattenfall, in en formell ansökan om tillstånd att bygga en anläggning för slutförvar av använt kärnbränsle samt en anläggning där bränslet ska inkapslas innan det förs till slutförvaret. SKB:s ansökan prövas av Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) och miljödomstolen. Därefter tas ansökan upp för politiska beslut i berörda kommuner och regeringen.

11/5 Ringhals 2 ställdes av för revision den 1 april 2011. I slutskedet av revisionen, den 11 maj, inträffade en begränsad brand i reaktorinneslutningen på grund av en kortslutning i en vattendammugare. Branden hade inte någon påverkan på reaktorsäkerheten, men spred stora mängder sot. Sanering och återställning har tagit längre tid än beräknat. Återstart beräknas ske i början av april 2012.

30/6 Den 30 juni beslutade det tyska parlamentet att samtliga 17 tyska kärnkraftverk ska tas ur drift senast 2022 (den nya kärnkraftslagen vann laga kraft den 6 augusti 2011). Konsekvensen av beslutet för Vattenfall är att kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel, för vilka Vattenfall har driftansvar och äger till 66,7% respektive 50%, inte får återstartas. Vattenfall förlorade därmed 1 187 MW i installerad kapacitet och tvingades med anledning av beslutet att skriva ned bokfört värde på de två anläggningarna och öka avsättningarna för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle med sammanlagt 10,5 miljarder SEK. Vattenfall har meddelat att bolaget förväntar sig kompensation för sina finansiella förluster.

Resultaträkning

Resultaträkning i sammandrag¹

Belopp i MSEK där ej annat anges	2011	2010	Förändring, %
Nettoomsättning	181 040	213 572	-15,2
Resultat före avskrivningar (EBITDA)	54 538	60 706	-10,2
Rörelseresultat (EBIT)	23 209	29 853	-22,3
Rörelseresultat exkl jämförelsestörande poster	28 562	39 952	-28,5
Underliggande rörelseresultat ²	30 793	36 838	-16,4
Finansiella poster, netto	-8 911	-8 430	-5,7
Resultat före skatter	14 298	21 423	-33,3
Skatter	-3 882	-8 238	-
Årets resultat	10 416	13 185	-21,0

1) Se fullständig resultaträkning på sidan 66.

2) Rörelseresultat exklusive jämförelsestörande poster samt realiserade marknadsvärdeförändringar av energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdeförändringar av varulager.

Omsättning

Koncernens nettoomsättning för 2011 minskade med 32,5 miljarder SEK jämfört med 2010. Avyttringen av den tyska transmissionsverksamheten 50Hertz Transmission GmbH i maj 2010, ledde till en minskning av koncernens nettoomsättning med 20 miljarder SEK. Genomsnittligt lägre erhållna elpriser och lägre produktionsvolymerna minskade nettoomsättningen med 6,0 miljarder SEK. Valutakurseffekter till följd av den starkare svenska kronan påverkade nettoomsättningen negativt med cirka 8,0 miljarder SEK.

Underliggande rörelseresultat

Det underliggande rörelseresultatet för 2011 minskade med 6,0 miljarder SEK. Det förklaras i huvudsak av:

- Genomsnittligt lägre erhållna elpriser (-4 miljarder SEK)
- Lägre elvolym (-3,2 miljarder SEK)
- Lägre gasförsäljning (-1,1 miljarder SEK)
- Lägre kostnader för drift- och underhåll, försäljning och administration samt forskning och utveckling (netto 2,6 miljarder SEK)
- Övriga poster, netto (-0,3 miljarder SEK).

Jämförelsestörande poster 2011 uppgick till netto -5,3 miljarder SEK och förklaras främst av nedskrivning av bokfört värde och ökade avsättningar för nedmontering

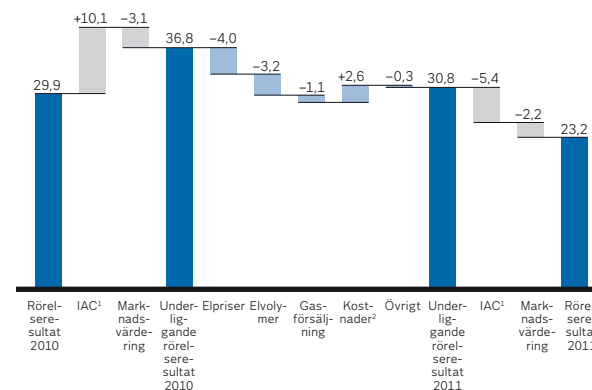
samt omhändertagande av kärnbränsle till följd av beslutet att avveckla de tyska kärnkraftverken Krümmel och Brunsbüttel (-10,5 miljarder SEK) och realisationsvinster för försäljningar under 2011 (4,8 miljarder SEK). Jämförelsestörande poster för 2010 hänför sig främst till nedskrivning av goodwill avseende det tidigare rörelsesegmentet Benelux (-4,3 miljarder SEK) och nedskrivning av 50Hertz Transmission GmbH (-5,1 miljarder SEK).

Belopp i MSEK	Helår 2011	Helår 2010	Förändring, %
Rörelseresultat (EBIT)	23 209	29 853	-22,3
Jämförelsestörande poster	-5 353	-10 099	-52,3
Realisationsvinster	4 780	195	
Realisationsförluster	-58	-444	
Nedskrivningar	-11 301	-11 152	
Återförda nedskrivningar	386	1 302	
Andra jämförelsestörande poster	840	-	
Marknadsvärdering ¹	-2 231	3 114	
Underliggande rörelseresultat	30 793	36 838	-16,4

1) Avser realiserade marknadsvärdeförändringar av energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdeförändringar av varulager.

Faktorer som påverkat förändringen i rörelseresultatet (EBIT)

miljarder SEK

1) IAC = jämförelsestörande poster (items affecting comparability)
2) Drift och underhåll, försäljning och administration.

Finansiella poster, netto

Försämringen av finansiella poster förklaras främst av en nedskrivning av Vattenfalls aktieinnehav i energibolaget Enea S. A. (1,6 miljarder SEK) samt en negativ värdeförändring på derivat (1,5 miljarder SEK) under fjärde kvartalet. För helåret 2011 hade en förbättrad avkastning från kärnavfallsfonden (0,9 miljarder SEK) och ett förbättrat räntenetto (0,6 miljarder SEK främst återförd ränta på skatt) en positiv påverkan på de finansiella posterna jämfört med motsvarande period 2010.

Skatter

Skattekostnaden för 2011 minskade med 4,4 miljarder SEK till 3,9 miljarder SEK. Den minskade skattekostnaden förklaras av det väsentligt lägre resultatet före skatt. Den effektiva skattesatsen uppgick till 27,1% (38,5%). Vattenfalls teoretiska skattesats uppgår till 25,4%. Den högre effektiva skattesatsen förklaras av ej avdragsgill nedskrivning och skatt avseende tidigare år.

Balansräkning

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångarna minskade med 2,5% vilket främst förklaras av försäljning av verksamheter, bland annat i Polen och Belgien.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna minskade med 4,6%. Det förklaras främst med en minskning av Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar, huvudsakligen på grund av den planerliga betalningen av ytterligare 15% av aktierna i N.V. Nuon Energy.

Finansiella tillgångar 31 dec. 2011

Belopp i MSEK

Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	28 685
Bekräftade kreditfaciliteter (outnyttjade)	42 297
Övriga kreditfaciliteter (outnyttjade)	2 901

Vattenfalls mål är att likvida medel och/eller bekräftade kreditfaciliteter motsvarande lägst 10% av koncernens nettoomsättning, dock minst motsvarande kommande 90-dagars låneförfall, ska finnas tillgängligt. Per den 31 december 2011 uppgick tillgängliga likvida medel och/eller bekräftade kreditfaciliteter till 36% av nettoomsättningen.

Kort- och långfristiga skulder

Totala räntebärande skulder minskade med 9,5% från 188,3 miljarder SEK till 170,4 miljarder SEK. Köpeskillingen för de resterande 36% av N.V. Nuon Energy (Nuon) är upptagen som en räntebärande skuld till Nuons aktieägare om sammanlagt 30,5 miljarder SEK. Den återstående köpeskillingen kommer att regleras vid två tillfällen under de kommande fyra åren (2013 och 2015). I de räntebärande skulderna ingår även 8,9 miljarder SEK (8,9) så kallat Hybridkapital, vilket emitterades i juni 2005. Hybridkapital betraktas till stor del som eget kapital av ratinginstituten (Moody's 75% och Standard & Poor's 50%).

I de räntebärande skulderna ingår även 10,5 miljarder SEK (10,5) avseende lån från Vattenfalls minoritetsägda tyska kärnkraftbolag. Vidare avser 10,2 miljarder SEK (9,3) lån från minoritetsdelägare i bland annat Vattenfalls svenska kärnkraftverk. Koncernens redovisade nettoskuld minskade med 3 miljarder SEK, till 141,1 miljarder SEK.

Balansräkning i sammandrag¹

Belopp i MSEK där ej annat anges	31 dec. 2011	31 dec. 2010	Förändring, %
Anläggningstillgångar	378 443	388 263	-2,5
Omsättningstillgångar	146 115	153 169	-4,6
Summa tillgångar	524 558	541 432	-3,1
Eget kapital inkl. minoritetsintressen	138 931	133 621	4,0
Långfristiga skulder	286 611	278 693	2,8
Kortfristiga skulder	99 016	129 118	-23,3
Summa skulder och eget kapital	524 558	541 432	-3,1

1) Se fullständig balansräkning på sidan 68.

Nettoskuld 31 dec. 2011

Belopp i MSEK	2011	2010
Hybridkapital	-8 883	-8 929
Obligationslån, företagscertifikat och skulder till kreditinstitut	-102 234	-110 038
Nuvärdet av skulder avseende förvärv av dotterföretag	-30 472	-43 438
Skulder till intresseföretag	-10 521	-10 493
Skulder till minoritetsägare	-10 240	-9 327
Övriga skulder	-8 000	-6 052
Summa räntebärande skulder	-170 350	-188 277
Kassa, bank och liknande tillgångar	11 268	12 595
Kortfristiga placeringar	17 417	31 278
Lån till minoritetsägare i utländska dotterföretag	576	295
Nettoskuld	-141 089	-144 109

Justerad brutto- och nettoskuld

I sin bedömning av företags kreditvärdighet gör ratinginstitut och analytiker regelmässigt ett antal justeringar av olika poster i balansräkningen i syfte att ta fram en justerad brutto- respektive nettoskuld. I tabellen till höger presenteras en justerad brutto- och nettoskuld beräknad av Vattenfall men enligt principer tillämpade av analytiker på marknaden. Det finns ingen enhetlig metod för sådana beräkningar, dock kan beräkningen anses som konservativ.

Justerad bruttoskuld och nettoskuld 31 dec. 2011

Belopp i MSEK	2011	2010
Summa räntebärande skulder	-170 350	-188 277
50% av Hybridkapital	4 442	4 464
Nuvärdet av pensionsförpliktelser	-22 461	-19 992
Avsättningar för gruv-, gas- och vindverksamhet och andra miljörelaterade avsättningar	-12 542	-12 760
Avsättningar för kärnkraft (netto)	-18 470	-12 794
Valutaderivat för säkring av lån i utländsk valuta	3 282	2 668
Mottagna margin calls	7 369	5 149
Skulder till minoritetsägare på grund av konsortialavtal	9 771	8 923
Justerad bruttoskuld	-198 959	-212 619
Redovisad kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	28 685	43 873
Ej tillgänglig likviditet	-5 757	-4 663
Justerad kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	22 928	39 210
Justerad nettoskuld	-176 031	-173 409

Eget kapital

Koncernens egna kapital ökade med 5,3 miljarder SEK till 138,9 miljarder SEK. Förändringen i eget kapital förklaras i huvudsak av årets resultat och utdelning på cirka 6,7 miljarder SEK.

Kassaflöde

Kassaflöde i sammandrag¹

Belopp i MSEK där ej annat anges	2011	2010	Förändring, %
Internt tillförda medel (FFO)	38 256	40 108	-4,6
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder	-4 788	1 123	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten	33 468	41 231	-18,8
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-20 802	-34 783	40,2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-13 842	-5 147	-
Årets kassaflöde	-1 176	1 301	-
Fritt kassaflöde ²	17 637	23 846	-26,0

1) Se fullständig kassaflödesanalys på sidan 69.

2) Fritt kassaflöde = Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar

Internt tillförda medel (FFO)

Jämfört med 2010 minskade internt tillförda medel (FFO) med 1,9 miljarder SEK under 2011. Minskningen förklaras i huvudsak av lägre produktionsvolym, genomsnittligt lägre erhållna elpriser samt lägre gasförsäljning. Lägre kostnader för drift- och underhåll, försäljning och administration, forskning och utveckling samt lägre betald skatt och lägre räntekostnader hade en positiv påverkan.

Förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder (rörelsekapital)

Rörelsekapitalet minskade med 4,8 miljarder SEK, vilket i huvudsak förklaras av ökat varulager (3,3 miljarder SEK) främst olja och gas. Margin calls minskade med 4,2 miljarder SEK, varav 3,3 miljarder SEK avser nettoförändring av tradingverksamhetens så kallade CSA-avtal¹ (Credit Support Annexes). Kassaflödet från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder samt realiserade equity hedge poster hade en positiv påverkan på rörelsekapitalet med 2,7 miljarder SEK.

Kassaflöde från den löpande verksamheten

Kassaflödet från den löpande verksamheten uppgick till 33,5 miljarder SEK, vilket var 7,8 miljarder SEK lägre jämfört med föregående år.

Kassaflöde från investeringsverksamheten

Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -20,8 miljarder SEK (-34,8). Totala investeringar under året uppgick till 35,8 miljarder SEK (41,8). Försäljningar under året gav upphov till ett kassaflöde om 16,3 miljarder SEK (7,2), som avser följande:

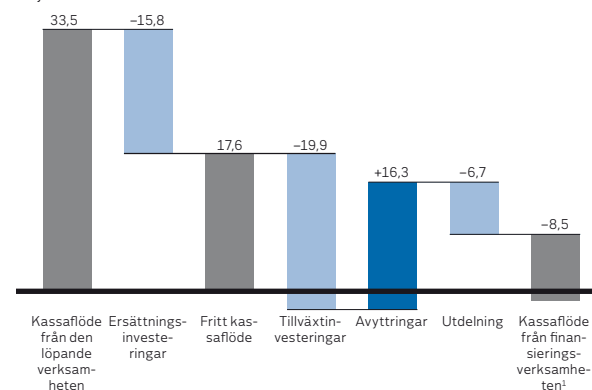
- Vattenfalls 25% andel i det tyska stenkolseldade Rostock
- Vattenfalls aktieinnehav om 21,3% i det tyska energiföretaget Energiversorgung Sachsen Ost AG (ENSO)
- Vattenfalls försäljning av delar av sin svenska teknikkon-sultverksamhet
- Nuon Exploration and Production B.V.
- Helsingør Kraftvarmeværk
- Vattenfalls distributions- och elhandelsverksamhet i Polen, Gornoslaski Zaklad Elektroenergetyczny (GZE).

Under januari 2012 erhöles likvid för:

- Vattenfalls verksamhet i Belgien omfattande Nuon Belgium NV, Nuon Wind Belgium NV och Nuon Power Generation Walloon NV.
- Vattenfalls värmeverksamhet i Polen, Vattenfall Heat Poland (VHP).
- Vattenfalls distributions- och värmeverksamhet i Finland (som avyttrades i januari 2012).

Faktorer som påverkat förändringen i kassaflödet

miljarder SEK

1) Består av Förändringar i kortfristiga placeringar (11,3), Upptagna lån (10,5), Amortering av skuld (förvärv) (-13,5), Amortering övrig skuld (-15,7), Kassa, bank och liknande tillgångar i avyttrade bolag (-1,3) samt övriga poster (0,2)

Investeringar

Belopp i MSEK	2011	2010
Ersättningsinvesteringar	15 831	17 385
Tillväxtinvesteringar	19 919	24 409
- varav aktier	396	1 085
Summa investeringar	35 750	41 794

Försäljningar

Belopp i MSEK	2011	2010
Försäljningar	16 280	7 197
- varav aktier	13 553	5 200

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -13,8 miljarder SEK (-5,1). Förvärvet av ytterligare 15% av aktierna i dotterföretaget N.V. Nuon Energy ingår i kassaflödet från finansieringsverksamheten. Upptagna lån under året uppgick till 10,5 miljarder SEK. Återbetalning av lån har skett med 15,7 miljarder SEK.

1) Credit Support Annex (CSA) är ett legalt dokument som reglerar ställande av marginalsäkerhet (margin calls) för derivattransaktioner. Det definierar de villkor som gäller för ställande av säkerhet eller överföring av medel mellan motparterna för att minska kreditrisken.

Rörelsesegment

Generation			
Belopp i MSEK	Helår 2011	Helår 2010	Förändring, %
Nettoomsättning	123 111	129 882	-5,2
Extern nettoomsättning ¹	59 347	71 567	-17,1
Rörelseresultat (EBIT)	10 545	30 388	-65,3
Jämförelsestörande poster	-9 342	-3 814	144,9
Marknadsvärdering ²	-2 231	3 114	-
Underliggande rörelseresultat	22 118	31 088	-28,9
Värmeförsäljning, TWh	9,9	11,9	-16,8
Elproduktion ³ , TWh	148,2	153,9	-3,7
– varav vattenkraft	34,5	35,4	-2,5
– varav kärnkraft	42,5	43,6	-2,5
– varav fossilkraft	70,8	74,7	-5,2
– varav biobränsle, avfall	0,4	0,2	100
Extern elförsäljning, TWh	18,3	18,6	-1,6

1) Exklusive koncerninterna transaktioner.
 2) Avser orealiserade marknadsvärdeförändringar för energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdeförändringar av varulager.
 3) Av elproduktionen 2011 disponerar Vattenfall 132,6 TWh (138,0) medan resten tillfaller minoritetsägare resp avgår som ersättningskraft.

Generation

Rörelsesegmentet Generation utgör Vattenfalls gränssnitt mot grossistmarknaden och inkluderar utveckling och byggnad av produktionsstillgångar, produktion av el och värme samt försäljning av el på grossistmarknaden. Segmentet Generation består av tre Business Divisions:

- Asset Development
- Production
- Asset Optimisation and Trading.

Verksamheten bedrivs i Sverige, Danmark, Finland, Tyskland, Nederländerna och Polen.

Antalet anställda inom Generation räknat i personår uppgår till 17 078.

Underliggande rörelseresultat

Det underliggande rörelseresultatet försämrades med 9,0 miljarder SEK, vilket främst förklaras av genomsnittligt lägre erhållna elpriser, lägre produktionsvolym och ökade avskrivningar.

Jämförelsestörande poster för 2011 uppgick till -9,3 miljar-

der SEK. Dessa är i huvudsak hänförliga till nedskrivningen av bokfört värde och ökade avsättningar för nedmontering och omhändertagande av kärnbränsle på grund av beslutet att avveckla de tyska kärnkraftverken Krümmel och Brunsbüttel (sammanlagt -10,5 miljarder SEK) och realisationsvinster (0,7 miljarder SEK). Jämförelsestörande poster för 2010 avser främst nedskrivning av goodwill hänförligt till det tidigare rörelsesegmentet Benelux (4,3 miljarder SEK).

Elproduktion och värmeförsäljning helår 2011

Den totala elproduktionen minskade med 3,7% till 148,2 TWh (153,9). Vattenkraftproduktionen minskade med 2,5% till 34,5 TWh (35,4).

Kärnkraftproduktionen minskade med 2,5% till 42,5 TWh (43,6) främst hänförligt till kärnkraftverket Ringhals. Tillgängligheten i kärnkraftverket Forsmark uppgick under 2011 till 86% (72) medan tillgängligheten i Ringhals uppgick till 60% (76) på grund av omfattande revisioner och moderniserings- och underhållsarbete samt oplanerade driftstopp på grund av en brand i en vattendammsugare i Ringhals 2. Kärnkraftproduktionen i Forsmark ökade med 20,4% till 23,6 TWh (19,6) medan kärnkraftproduktionen i Ringhals minskade med 21,3% till 18,9 TWh (24,0).

Fossilkraftproduktionen minskade med 5,2% till 70,8 TWh (74,7). Elproduktionen baserad på kol i Tyskland minskade med 1,5% till 12,8 TWh (13,0). Minskningen beror främst på försäljningen av Vattenfalls andel i kraftverket Rostock. Fossilkraftproduktionen i Nederländerna minskade med 3,1% till 12,4 TWh (12,8) på grund av driftstörningar i kraftverket Hemweg 8, Velsen och Purmerend. Fossilkraftproduktionen i Danmark minskade med 36,5% till 4,7 TWh (7,4). Minskningen beror främst på försäljningen av kraftverken Hillerød och Helsingør, förlängda revisioner i Fynsværket 7 och Nordjyllandværket 3 samt brist på halm i Fynsværket 8.

Värmeförsäljningen minskade med 16,8% till 9,9 TWh (11,9) beroende på varmare väder.

Distribution and Sales

Belopp i MSEK	Helår 2011	Helår 2010	Förändring, %
Nettoomsättning	155 299	165 529	-6,2
Extern nettoomsättning ¹	144 575	151 850	-4,8
– varav Distribution	17 965	17 968	–
– varav Värme	17 481	19 626	-10,9
Rörelseresultat (EBIT)	11 123	8 340	33,4
– varav Distribution	5 035	5 906	-14,7
– varav Värme	4 895	4 388	11,6
Jämförelsestörande poster	627	-86	–
– varav Distribution	-32	202	–
– varav Värme	386	-307	–
Underliggande rörelseresultat	10 496	8 426	24,6
Gasförsäljning, TWh	51,6	58,3	-11,5
Värmeförsäljning, TWh	31,7	35,2	-9,9
Extern elförsäljning, TWh	137,9	135,3	1,9
– varav privatkunder	34	34,3	-0,9
– varav återförsäljare	28,7	27,4	4,7
– varav företagskunder	74,8	70,2	6,6
Elproduktion ² , TWh	15,1	16,3	-7,4
– varav fossilkraft	14,2	15	-5,3
– varav biobränsle, avfall	0,9	1,3	-30,8
Transiterad volym exkl produktionstransitering	118,8	121	-1,8

1) Exklusive koncerninterna transaktioner.

2) Av elproduktionen 2011 disponerar Vattenfall 15,1 TWh (16,3) medan resten tillfaller minoritetsägare resp avgår som ersättningskraft.

Distribution & Sales

Rörelsesegmentet tillika Business Division Distribution and Sales ansvarar för Vattenfalls elförsäljning och värmeverksamhet, eldistribution samt övrig verksamhet gentemot slutkund. Divisionen ansvarar för samtliga relationer med Vattenfalls slutkunder. Verksamheten bedrivs i Sverige, Danmark, Finland, Norge, Tyskland, Frankrike och Nederländerna. Antalet anställda räknat i personår uppgår till 12 166.

Underliggande rörelseresultat

Det underliggande rörelseresultatet förbättrades med 2,0 miljarder SEK. Förbättringen hänför sig i huvudsak till

förbättrad lönsamhet i affärsenheten Sales B2C (Business to Consumers) främst i Tyskland och Nederländerna. Lägre kostnader för försäljning och administration hade en positiv resultatpåverkan.

Jämförelsestörande poster 2011 uppgick till 0,6 miljarder SEK. Dessa utgörs av realisationsvinster i samband med försäljning av en fastighet på Spitalerstraße, Hamburg (0,4 miljarder SEK), försäljning av Vattenfalls andel i det tyska energiföretaget ENSO (0,2 miljarder SEK), återförda nedskrivningar avseende värmeförsäljning i Nederländerna (0,4 miljarder SEK) samt en avsättning avseende distributionsverksamheten i Tyskland (-0,3 miljarder SEK).

Gas- värme- och elförsäljning samt elproduktion helår 2011

Gasförsäljningen till slutkund minskade med 11,5% till 51,6 TWh (58,3) på grund av varmare väder. Värmeförsäljningen minskade med 9,9% till 31,7 TWh (35,2), främst i Tyskland och Sverige, på grund av varmare väder. Den externa elförsäljningen ökade med 1,9% till 137,9 TWh, varav den största ökningen hänförs till försäljning till företagskunder.

Elproduktionen minskade med 7,4% till 15,1 TWh (16,3), främst hänförbart till Tyskland.

Renewables

Belopp i MSEK	Helår 2011	Helår 2010	Förändring, %
Nettoomsättning	3 131	2 078	50,7
Extern nettoomsättning ¹	1 820	1 040	75,0
Rörelseresultat (EBIT)	496	-1 620	-
Jämförelsestörande poster	36	-1 019	-
Underliggande rörelseresultat	460	-601	-
Elproduktion ² , TWh	3,4	2,2	54,5
– varav vindkraft	3,4	2,2	54,5
Extern elförsäljning, TWh	0,3	0,3	-

1) Exklusive koncerninterna transaktioner.

2) Av elproduktionen 2011 disponerar Vattenfall 3,4 TWh (2,2) medan resten tillfaller minoritetsägare resp avgår som ersättningskraft.

Other

Belopp i MSEK	Helår 2011	Helår 2010	Förändring, %
Nettoomsättning	7 303	31 482	-76,8
Extern nettoomsättning ¹	983	21 464	-95,4
Rörelseresultat (EBIT)	1 045	-7 255	-114,4
Jämförelsestörande poster	3 326	-5 180	-
Underliggande rörelseresultat	-2 281	-2 075	9,9

1) Exklusive koncerninterna transaktioner.

Renewables

Rörelsesegmentet tillika Business Division Renewables ansvarar för utveckling av samt drift och underhåll av Vattenfalls tillgångar och verksamhet inom förnybar energi, i huvudsak vindkraft och anskaffning av biobränsle. Verksamheten bedrivs i Sverige, Danmark, Tyskland, Nederländerna, Storbritannien och Liberia. Antalet anställda räknat i personår uppgår till 350.

Underliggande rörelseresultat

Det underliggande rörelseresultatet förbättrades med 1,1 miljarder SEK. Förbättringen förklaras främst av ökad vindkraftproduktion. Jämförelsestörande poster 2010 avser i huvudsak nedskrivning av övervärde och goodwill hänförligt till Nuon (-0,8 miljarder SEK).

Elproduktion helår 2011

Vindkraftproduktionen ökade med 55% till 3,4 TWh (2,2). Ökningen förklaras framför allt av hög tillgänglighet i alla vindkraftsparkar och bra vindförhållanden. Dock har vinden i främst Danmark och Storbritannien ibland varit alltför kraftigt vilket medfört lägre tillgänglighet och svårigheter att underhålla den havsbaserade vindkraften.

Other

Other består av alla Staff Functions inklusive finansverksamhet och Shared Service Centres. Det nederländska Nuon Exploration and Production B.V. som avyttrades under andra kvartalet 2011 och den tyska transmissionsverksamheten som avyttrades i maj 2010 redovisas inom Other. Antalet anställda räknat i personår uppgår till 5 091.

Underliggande rörelseresultat

Det underliggande rörelseresultatet försämrades med 0,2 miljarder SEK, vilket i huvudsak förklaras av 2010 års rörelseresultat från 50Hertz Transmission GmbH som avyttrades i mitten av maj 2010. Minskade kostnader för Staff Functions hade en positiv påverkan.

Jämförelsestörande poster för 2011 uppgick till 3,3 miljarder SEK och avser realisationsvinster för en del av försäljningen av Vattenfalls verksamhet i Polen och i Belgien samt försäljningen av Nuon Exploration & Production B.V. som avyttrades under andra kvartalet 2011. Jämförelsestörande poster för 2010 avser nedskrivning av 50Hertz Transmission GmbH (-5,1 miljarder SEK).

Andra upplysningskrav enligt den svenska Årsredovisningslagen

Miljöfrågornas påverkan på koncernen

Vattenfalls vision är att vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Miljöfrågor är därför kritiska och en integrerad del av bolagets verksamhet och strategi.

Den största enskilda miljöpåverkan från Vattenfalls verksamhet sker vid produktionen av el och värme i kraftverk. El och värme produceras genom olika tekniker inom flera olika kraftslag, såsom vattenkraft, kärnkraft, vindkraft, kolkraft, naturgas och biomassa.

Vattenfalls verksamhet har betydande miljöpåverkan gällande utsläpp till luft, vatten och mark, resurshantering, biologisk mångfald och kärnkraftsäkerhet.

Miljöpåverkan från förbränningsanläggningar består i huvudsak av olika typer av utsläpp till luft. Hanteringen av radioaktivt avfall utgör den huvudsakliga miljöpåverkan från Vattenfalls kärnkraftverksamhet. Den huvudsakliga miljöpåverkan från vattenkraft, vindkraft, brunkolsbrytning och elnätsverksamhet är vatten- och markanvändning. Annan väsentlig miljöpåverkan härrör från produktion av avfall, fasta restprodukter och användning av vatten för kylning av kraftverk, samt påverkan från gasutvinning i Nordsjön (sistnämnda verksamhet har avyttrats under året).

Påverkan från styrmedel och skatter

Miljöekonomiska styrmedel är en faktor som har stor påverkan på Vattenfalls resultat och finansiella ställning. Några exempel på ekonomiska styrmedel är det europeiska handelssystemet med utsläppsrätter för koldioxid (EU-ETS), avgiftssystemet för utsläpp av kväveoxider i Sverige, Nederländernas handel med utsläppsrätter för kväveoxider samt några länders svavelskatter.

Handelssystemet med utsläppsrätter för koldioxid (EU-ETS) är den miljöpolitiska fråga som har störst påverkan på Vattenfalls resultat och finansiella ställning både på kort och på lång sikt. De flesta övriga miljöfrågor regleras genom verksamheternas tillstånd och restriktioner. Många skärpta krav implementeras inom ramen för tillståndsgivning enligt respektive nationell miljölagstiftning baserat på EU-direktiv.

Tillståndspliktig verksamhet

Vattenfall har under året bedrivit tillståndspliktig verksamhet enligt respektive lands lagstiftning i Sverige, Finland, Danmark, Tyskland, Polen, Nederländerna, Belgien och

Storbritannien. Moderbolaget bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt den svenska miljöbalken. Denna verksamhet utgörs i huvudsak av både tillstånds- och anmälningspliktiga anläggningar för el- och värmeproduktion.

Vattenfalls övriga tillståndspliktiga verksamheter enligt miljöbalken och som utgör en väsentlig del av verksamheten bedrivs huvudsakligen i dotterföretag. Ett flertal storskaliga vattenkraftverk med tillhörande vattendomar och även tillståndspliktiga fiskodlingar bedrivs sedan 1 januari 2011 i ett antal helägda dotterföretag. Forsmarks Kraftgrupp AB och Ringhals AB producerar el i kärnkraftverk. Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) driver en anläggning för slutförvar av låg- och medelaktivt avfall i Forsmark och ett mellanlager för använt bränsle i Oskarshamn. Koncernen bedriver även nätverksamhet för distribution av el enligt koncession i svenska dotterföretag.

Forskning och utveckling (FoU) inom Vattenfall

Business Unit R&D Projects inom BD Asset Development ansvarar för alla Vattenfalls aktiviteter inom FoU. I förhållande till koncernens nettoomsättning uppgår kostnaderna för koncernens FoU-aktiviteter till ungefär 0,6% (0,7) under 2011. Denna andel har sjunkit men kan anses rimlig med tanke på att Vattenfall är ett teknikanvändande snarare än ett produktutvecklande bolag.

FoU är en integrerad del i Vattenfalls verksamhet och stödjer företagets strategi och investeringsplan. Huvudsyftet med Vattenfalls arbete inom FoU är att förbättra affärsverksamheten, även i ett långsiktigt perspektiv. Som en del av Vattenfalls strategi har en översyn av FoU-projekten gjorts vilket framför allt lett till en ökad fokusering på Vattenfalls befintliga produktionsportfölj och på att öka effektiviteten och minska koldioxidutsläppen i befintliga anläggningar.

Under 2011 satsade Vattenfall totalt 1 099 MSEK (1 545) på FoU. Av denna summa avser 210 MSEK (371) Vattenfalls andel i arbetet med att utveckla en säker och godkänd metod för slutförvaring av använt kärnbränsle, som bedrivs av dotterföretaget SKB.

FoU-portföljen ska stödja Vattenfalls pågående förändring av sammansättningen av produktionsportföljen. Till exempel syftar projekt inom havsbaserad vindkraft att minska riskerna för de mycket omfattande investeringarna som planeras inom detta område. Vattenfall har under året fortsatt arbetet med att öka flexibiliteten i befintliga värme-

och vattenkraftverk. Tillsammans med utvecklingen av så kallade intelligenta elnät, ger detta Vattenfall bättre förutsättningar att klara anpassningen till en ökad andel oregelbunden kraftproduktion från till exempel vind.

Minskad koldioxidexponering av Vattenfalls produktionsportfölj är en annan viktig drivkraft i FoU-arbetet. Satsningar på FoU inom biobränsle och gas ger stöd åt Vattenfalls investeringar inom dessa områden.

FoU-arbetet inom CCS-området har minskat kraftigt då investeringar i CCS-anläggningar i kommersiell skala har skjutits på framtiden. FoU-aktiviteterna inom CCS fokuserar nu på lagring av koldioxid. Den längre utvecklingshorisonten inom CCS och provlagring i FoU-skala kommer förhoppningsvis att underlätta den offentliga dialogen och öka acceptansen för lagring hos allmänheten i tid för de framtida investeringarna.

Vattenfall deltar i ett stort antal samarbetsprojekt som finansieras via EU:s sjunde ramprogram. Vattenfall är även huvudpartner inom det europeiska initiativet KIC InnoEnergy. Genom att aktivt delta i EU-finansierade forskningsprojekt har Vattenfall tillgång till kompetens och forskningsinstitutioner i hela Europa. Vattenfall har även ett stort antal universitetssamarbeten.

Vattenfall utvärderar kontinuerligt nya teknologier som ännu inte är kommersiella och gör bedömningar av vilka teknologier som ska stödjas och utvecklas vidare.

Exempel på FoU-projekt som genomfördes under 2011: Intelligenta Elnät

Dynamisk uppgradering av befintliga kraftledningar.

Energisystemet måste i framtiden kunna integrera en större andel el som producerats från oregelbundna källor, till exempel vindkraft, utan att bli instabilt. Ett forskningsprojekt har undersökt möjliga uppgraderingar av nätet genom att utnyttja vindens kylande effekt på kraftledningar. Projektet visar att det finns en stor andel utnyttjad kapacitet i näten som går att utnyttja för transport av större mängder el om hänsyn tas till vindens nedkylningseffekt på luftburna ledningar. Nyinvesteringar i luftledningar kan därmed undvikas eller skjutas upp, trots att andelen producerad el från vindkraft i nätet ökar alltmer.

Förbättrade mätningar av leverans kvalitet till elnätskunder

Genom att följa upp leverans kvaliteten till kunder i realtid,

blir det möjligt att upptäcka strömavbrott, onormala spänningsnivåer eller om säkringar har gått hos enskilda kunder. Vattenfall kan därmed reagera snabbare och lösa kundens problem, vilket leder till minskade ersättningar vid strömavbrott.

CCS

Demonstration av koldioxidlagring

1 500 ton koldioxid har levererats från oxyfuel-pilotanläggningen Schwarze Pumpe i Tyskland för injicering i testanläggningen för koldioxidlagring som ligger vid Ketzin i Brandenburg, Tyskland. Ytterligare ett syfte med detta projekt är att bidra till en långsiktigt ökad acceptans och större kunskap hos allmänheten om CCS-tekniken.

Fossilt bränsle och biomassa

Utveckling av trycksatt torkning av brunkol

Att elda torkad brunkol är mer effektivt, då vattenhalten har minskat avsevärt. Tekniken ger en potentiell ökad effektivitet på 1–2% i befintliga brunkolskraftverk. Tillgängligheten för pilotanläggningen för torkning av brunkol i Schwarze Pumpe har ökat till över 90%, jämfört med den ursprungliga nivån på 60%. Tre månaders kontinuerlig drift har uppnåtts. En högre bränslereffektivitet är ett viktigt steg för att göra brunkolskraftverk mer flexibla.

Utvärdering av förädlade träpellets

Ett forskningsprojekt för sameldning av förädlade träpellets har slutförts med goda resultat och utvärderas för närvarande. Testresultaten har använts för att bygga upp en faktabas för bibränslerelaterade investeringar, något som stödjer Vattenfalls strategi att minska sin koldioxidexponering.

Vind

Minskning av isbildning på vindkraftverkens blad

Isbildning på vindkraftverkens blad utgör en betydande risk för vindkraftsparker i kalla klimat. Under vintersäsongen 2011 utfördes ismätningar som har gett resultat och insikter kring detta. Projektet kommer att fortsätta under vintersäsongen 2012.

Vågenergi

Investering i vågkraft utanför Shetlandsöarna

Tillstånd har beviljats att utveckla ett område utanför Shetlandsöarna för vågkraft. Vattenfall har påbörjat miljöstudier och en utvärdering av området genom att installera två testbojor. Vattenfall har även ingått ett samarbetsavtal med de

lokala myndigheterna i Shetland om att tillsammans utveckla vågkraft.

Personalfrågor

Kompetensutveckling

Kompetensutvecklingen inom Vattenfall har som syfte att säkerställa att chefer på olika nivåer inom koncernen kan arbeta på ett bra sätt och att det finns efterträdare till dessa befattningar.

Vattenfall arbetar även strategiskt med kompetensplanering för att säkerställa att bolaget har tillgång till den kompetens som behövs för verksamheten. Den årliga strategiska kompetensplaneringsprocessen är obligatorisk inom hela organisationen och kopplar samman affärsplanerna med framtida kompetensbehov. Vattenfall spelar en aktiv roll i att starta och delta i satsningar för att trygga tillgången på framtida kompetens.

Som en konsekvens av Vattenfalls verksamhetsstyrda organisation har ledarskapet gått från att vara geografiskt indelat till att delas in utifrån affärsverksamheter. Ledarskap definieras inom Vattenfall som att leda människor, leda verksamheter och genom att vara tydlig, synlig och visa mod. Dessa tre ledarskapskvaliteter sätter tonen för det ledarskap Vattenfall önskar.

Vattenfalls ledarskapsprogram, som är tillgängliga för chefer inom hela koncernen, ger företaget möjlighet att arbeta med koncernens strategi och kärnvärden samt att främja den gemensamma förståelsen för Vattenfalls affärsmässiga och ledarskapsmässiga utmaningar.

Medbestämmande

Medbestämmanderätten regleras huvudsakligen på landsnivå och bygger på respektive lands arbetsmarknadslagar. Inom samtliga Business Divisions och på koncernnivå samverkar Vattenfall med personalrepresentanter och fackliga organisationer. På koncernnivå sker samverkan främst via European Works Council (EWC-Vattenfall). Kollektivavtal tecknas lokalt i respektive land efter behov.

Moderbolaget

Omsättningen uppgick till 31 655 MSEK (36 538). Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter uppgick till 16 448 MSEK (31 236).

Under 2011 har Vattenfalls polska verksamhet för eldistribution, nättjänster och elförsäljning, Gornoslaski Zakland Electroenergetyczny S.A. (GZE), och Vattenfalls polska verksamhet för el- och värmeproduktion i Warszawa, Vattenfall Heat Poland S.A., avyttrats. Realisationsvinster från dessa försäljningar uppgår till 2,3 miljarder SEK respektive 1,1 miljarder SEK. Härutöver redovisar Vattenfall AB en realisationsförlust uppgående till cirka 3 miljarder SEK då samtliga vattenkrafttillgångar har sålts per 1 januari 2011 till helägda nybildade dotterföretag. Försäljningarna har skett till skattemässiga restvärden. I samband med försäljningarna har Vattenfall AB löst upp obeskattade reserver (avskrivningar utöver plan) till ett värde av cirka 4,3 miljarder SEK.

Under 2011 har Vattenfall AB betalat en del av skulden till Nuons aktieägare för vilket moderbolaget redovisar en realiserad valutakursvinst i resultaträkningen på drygt 2 miljarder SEK.

Aktieinnehavet i det polska bolaget Enea S.A. har under året skrivits ned med 1,6 miljarder SEK.

I övrigt förklaras det lägre resultatet jämfört med föregående år huvudsakligen av lägre utdelningar från dotterföretag. Balansomslutningen uppgick till 323 251 MSEK (341 722). Investeringar under perioden uppgick till 755 MSEK (2 286). Kassa, bank och liknande tillgångar samt Kortfristiga placeringar uppgick till 19 104 MSEK (34 222).

Händelser efter balansdagen

Avyttringar efter balansdagen den 31 december 2011

Den 16 december 2011 meddelade Vattenfall att avtal tecknats med LNI Acquisition Oy (ett konsortium bestående av 3i Infrastructure plc, 3i Group plc, GS Infrastructure Partners och Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company) avseende försäljningen av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Vattenfall behåller elförsäljningsverksamheten i Finland samt bolagets finska vattenkraftverk. Försäljningssumman baserat på företagsvärdet uppgår till 1,54 miljarder EUR (cirka 14 miljarder SEK). Transaktionen slutfördes den 10 januari 2012.

Bolagsstyrningsrapport

På de följande sidorna lämnas information om bolagsstyrning enligt Svensk kod för bolagsstyrning beträffande räkenskapsåret 2011. Bolagsordning, tidigare bolagsstyrningsrapporter samt material från de senaste bolagsstämorna finns tillgängliga på Vattenfalls webbplats www.vattenfall.se under "Bolagsstyrning". Här finns även länkar till svenska statens ägarpolicy och till Svensk Kod för Bolagsstyrning.

Moderbolaget i Vattenfallkoncernen, Vattenfall AB, är ett svenskt publikt aktiebolag med säte i Stockholm. Den svenska aktiebolagslagen tillämpas därmed för Vattenfall AB.

Viktiga interna och externa regelverk

Koncernens bolagsstyrning baseras på:

Externa regelverk:

- Svenska och utländska rättsregler, särskilt aktiebolagslagen och årsredovisningslagen
- Svenska statens ägarpolicy jämte övriga ägardirektiv
- Svensk Kod för Bolagsstyrning ("Koden").

Interna regelverk:

- Bolagsordningen
- Styrelsens arbetsordning, inklusive VD-instruktion och instruktion om rapportering till styrelsen
- Interna dokument, särskilt Vattenfall Management System (VMS), som bland annat innehåller uppförandekod samt instruktioner om roller och ansvar respektive fördelning av befogenheter.

I tillämpliga delar följer Vattenfall även de bestämmelser som gäller för bolag registrerade på NasdaqOMX Stockholm i Sverige och de övriga börsplatser där Vattenfall har värdepapper registrerade.

Vattenfall är helägt av svenska staten varför vissa kodbestämmelser inte är tillämpliga för Vattenfall, se särskilt avvikelser från koden nedan.

Årsstämma

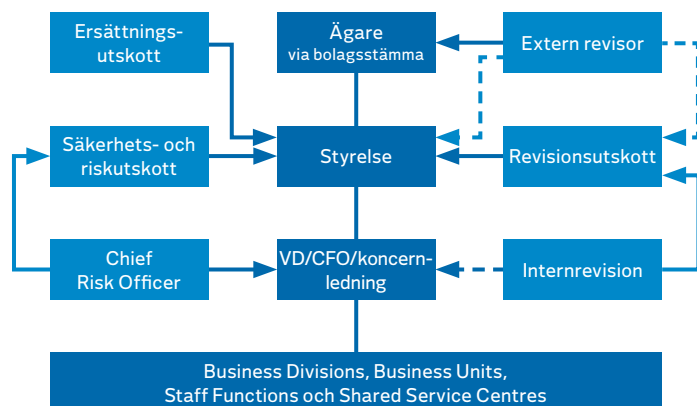
Årsstämma i Vattenfall AB ska enligt svensk lag hållas årligen inom sex månader efter räkenskapsårets utgång. På förslag av ägaren utser årsstämman styrelse och reviso-

rer, fastställer resultaträkning och balansräkning, beviljar ansvarsfrihet samt avhandlar andra ärenden som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen eller bolagsordningen.

Vattenfalls årsstämma hölls den 27 april 2011 i Stockholm. Årsstämman fastställde den av styrelsen och VD avlämnade årsredovisningen och koncernredovisningen för 2010, beslutade om disposition av bolagets resultat samt beviljade styrelsens ledamöter och VD ansvarsfrihet. Styrelsen redogjorde för efterlevnaden av gällande riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare, varefter stämman beslutade om uppdaterade riktlinjer i enlighet med tidigare gällande principer. Stämman beslutade även att genomföra smärre ändringar i bolagsordningen för val av styrelse och revisorer, kallelse till stämman samt utomståendes rätt att delta i stämman.

Liksom tidigare år var stämman öppen för allmänheten och en öppen frågestund arrangerades, i enlighet med svenska statens ägarpolicy. Riksdagsledamöter gavs rätt att ställa frågor, enligt bestämmelsen i Vattenfalls bolagsordning. Stämman direktsändes över Internet. En inspelad version, protokoll och övrigt material finns på www.vattenfall.se under "Bolagsstyrning".

Styrnings- och rapportstruktur

Avvikelser från Koden

På följande punkter avviker Vattenfalls styrning beträffande räkenskapsåret 2011 från de krav som finns i Koden. De bestämmelser som på grund av ägarförhållandena överhuvudtaget inte är tillämpliga för Vattenfall berörs närmare i huvudtexten.

Kodkrav	Beskrivning	Vald lösning samt motivering
1.4 Ordförande vid årsstämma	Valberedningen ska lämna förslag till ordförande	Vattenfall saknar, på grund av ägarstrukturen, en valberedning. Val av ordförande sker istället vid stämman enligt aktiebolagslagens bestämmelser. Detta är även i linje med svenska statens ägarpolicy.
2. Valberedning	Bolaget ska ha en valberedning	På grund av ägarstrukturen saknar Vattenfall en valberedning. Nomineringsprocessen för styrelse och revisorer följer istället svenska statens ägarpolicy. Referenserna till valberedningen i punkt 1.3, 1.4, 4.6, 8.1 och 10.2 är därmed inte heller tillämpliga. Information om ledamöter som föreslås för nyval eller omval lämnas dock på webbplatsen enligt punkt 2.6.

Extra bolagsstämma

Vattenfall höll den 14 juni 2011 en extra bolagsstämma. På denna stämma valdes Lars G Nordström till ny styrelseordförande efter Björn Savén som begärt att få utträda ur styrelsen samma dag. Christer Bådholm, sedan tidigare styrelseledamot, valdes till vice styrelseordförande. Dessutom beslutades arvoden till styrelseledamöterna. Stämman direktsändes över Internet. En inspelad version samt protokoll finns på www.vattenfall.se under "Bolagsstyrning".

Styrelsens sammansättning

Tillsättning av styrelse

För företag helägda av svenska staten tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess, vilka ersätter Kodens regler för beredning av beslut om nominering av styrelseledamöter och revisorer.

Enligt dessa principer koordineras processen för att nominera styrelse av enheten för statligt ägande på Finansdepartementet. En arbetsgrupp utvärderar kompetensbehovet utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar och styrelsens sammansättning. Därefter fastställs eventuella rekryteringsbehov och rekryteringsarbetet inleds. Urvalet av ledamöter görs utifrån en bred rekryteringsbas i syfte att ta till vara på kompetensen hos såväl kvinnor och män, som hos personer med olika bakgrund och erfarenheter. När processen avslutats ska gjorda nomineringar offentliggöras enligt Koden, dock redogörs inte för ledamöternas oberoende i förhållande till staten som större aktieägare. De ledamöter som valts av årsstämman får introduktionsutbildning av Vattenfall.

Ytterligare bestämmelser om nominering av styrelse framgår av svenska statens ägarpolicy, som finns publicerad i Verksamhetsberättelsen för statligt ägda företag, utgiven av Regeringskansliet.

Styrelseledamöter

Enligt Vattenfalls bolagsordning ska styrelsen, utöver arbetsgärrappresentanterna, bestå av lägst fem och högst tio ledamöter utan suppleanter. Styrelseledamöterna väljs årligen av årsstämman som även ska utse styrelseordföranden.

Vattenfalls styrelse bestod under år 2011 fram till den 18 mars av sju stämvalda ledamöter med Lars Westerberg som styrelsens ordförande. För tiden mellan den 18 mars och årsstämman bestod styrelsen av sex stämvalda ledamöter, varvid Björn Savén enligt styrelsens beslut tjänstgjorde som ordförandens ersättare, tillika vice ordförande. För tiden från årsstämman bestod styrelsen av åtta stämvalda ledamöter, från den 20 december av sju ledamöter.

Björn Savén var styrelsens ordförande från årsstämman fram till den extra bolagsstämman den 14 juni. För tiden därefter var Lars G Nordström styrelsens ordförande och Christer Bådholm vice ordförande.

Arbetsgärrappresentanterna har enligt lag rätt att utse tre ledamöter och tre suppleanter och har utnyttjat denna rättighet. Ingen person från koncernledningen ingår i styrelsen. Fyra styrelseledamöter (tre från den 20 december) och en suppleant är kvinnor. Två styrelseledamöter är utländska medborgare. Ledamöternas genomsnittsalder under 2011 var 55 år, räknat på styrelsens sammansättning efter den 14 juni.

Styrelsens arbete

Styrelsens uppgifter

De ärenden som ska behandlas av styrelsen följer i huvudsak aktiebolagslagen och styrelsens arbetsordning. Styrelsens främsta uppgifter, förutom att utse VD, vice VD och firmatecknare, är att

- fastställa Vattenfalls strategi
- säkerställa att Vattenfall har en effektiv ledning samt följa upp och kontrollera bolagsledningens organisation och förvaltning
- tillse att Vattenfall har god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur systemen för intern kontroll fungerar
- fortlöpande bedöma Vattenfalls ekonomiska situation
- tillse att Vattenfalls organisation, beträffande bokföring och medelsförvaltning, innefattar en tillfredsställande kontroll
- fortlöpande kontrollera hur VD fullgör sitt ansvar för den löpande förvaltningen.

Dessutom ska styrelsen bland annat godkänna större investeringar, förvärv och avyttringar samt fastställa centrala policyer och instruktioner. Styrelsens uppgifter avser såväl Vattenfall AB som Vattenfallkoncernen.

Styrelsen beslutar om ingående av avtal, samt omförhandling av avtal, mellan Vattenfall AB och VD, vice VD och övriga personer inom koncernen vilka årsstämman definierat som ledande befattningshavare. Ett klagande med denna innebörd har under år 2011 införts i styrelsens arbetsordning. Vidare ska styrelsen godkänna väsentliga uppdrag som VD har utanför Vattenfall AB och koncernen.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning. Arbetsordningen reglerar, utöver obligatoriska punkter enligt aktiebolagslagen, bland annat ordförandens uppgifter, informationen till styrelsen, formerna för styrelsemöten, inrättandet av

styrelseutskott, samt utvärderingen av styrelsens och VD:s arbete.

Ordföranden leder styrelsens arbete och ansvarar för att ledamöterna får erforderlig information.

Säkerställande av kvalitet i finansiell rapportering

Styrelsen har i avsnittet om intern kontroll, se sidan 48, redogjort för strukturen för den interna kontrollen i de finansiella rapporteringsrutinerna. Arbetet inom revisionsutskottet utgör en del av denna styrelsekontroll. Vid samtliga ordinarie revisionsutskottsmöten under 2011 har externa och interna revisorer redogjort för sina iakttagelser, bland annat rörande koncernens helårs- och halvårsbokslut. I samband med planeringsarbetet för den årliga revisionen sker diskussioner mellan de externa revisorerna och internrevisionen gällande Vattenfalls risksituation.

Styrelseprocess för riskhantering

Vattenfalls Chief Risk Officer (CRO) ansvarar för organisationen av riskhantering inom koncernen. CRO ansvarar för denna organisation på koncernnivå och informerar säkerhets- och riskutskottet, samt revisionsutskottet.

Styrelsen beslutar om övergripande riskmandat för koncernen inom områdena energi- och råvaruhandel samt finans-, försäkrings- och kreditrisk. Styrelsen får vid varje möte information om koncernens finansiella ställning. Styrelsen har även ett årligt riskhanteringsseminarium med en djupare genomlysning av koncernens finansiella och operationella risker.

För närmare beskrivning av Vattenfalls risker och riskhantering, se sid 57–65.

Styrelsemöten

Enligt styrelsens arbetsordning ska åtta till tolv ordinarie sammanträden hållas varje år. Utöver de ordinarie mötena sammankallas styrelsen vid behov. Arbetsordningen anger att bland annat följande ärenden ska upptas på agendan en gång per år:

- Koncernens affärs- och kommunikationsplan, finansiella plan och investeringsplan
- Koncernens totala riskexponering
- Genomgång av strategiska personalfrågor inklusive kompetensförsörjning
- Koncernens forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Utöver detta rapporteras vid varje ordinarie möte:

- Viktigare affärshändelser sedan förra mötet
- Finansieringssituationen

- Säkerhetsläget i koncernens kärnkraftsanläggningar
- Uppdatering beträffande förvärv och avyttringar.

Investeringar följs upp och analyseras av styrelsen tre år efter att dessa beslutats av styrelsen. Styrelsen håller dessutom ett antal styrelseseminarier varje år. Vid dessa seminarier får styrelsen mer detaljerad information och diskuterar Vattenfalls långsiktiga utveckling, strategi, konkurrenssituation och riskhantering.

Styrelsen har under 2011 sammanträtt 19 gånger, inklusive två konstituerande möten. Styrelsen har alltid varit beslutför. Enligt arbetsordningen bör minst ett möte varje år hållas på annan plats än huvudkontoret. Under 2011 hölls ett möte i Berlin, vilket kombinerades med ett besök vid verksamheten på orten.

Utöver de ärenden som styrelsen enligt arbetsordningen ska besluta, har styrelsen under 2011 bland annat behandlat och beslutat i följande frågor:

- Förslag, implementering och uppföljning av riktlinjer för ersättningar och övriga villkor avseende ledande befattningshavare
- Beslutsprocessen och beredning av styrelsefrågor
- Avyttring av verksamheter utanför huvudmarknaderna
- Konsekvenserna av politiska beslut om nedläggning av kärnkraftsverksamheten i Tyskland
- Frågor i samband med implementering av ny strategisk inriktning, organisation och affärsmodell för hela koncernen och i samband därmed en uppdatering av koncernens ledningssystem.

Utvärdering av styrelsens och VD:s arbete

Styrelsen utvärderar styrelsearbetet och VD genom en systematisk och strukturerad process en gång per år, med syfte att utveckla styrelsens arbetsformer och effektivitet. Utvärderingen sker under ledning av ordföranden och avrapporteras till styrelsen. Den senaste utvärderingen avrapporterades vid styrelsemötet den 13 december 2011.

Styrelsens utskott

Styrelsen har inom sig inrättat revisionsutskott, ersättningsutskott samt ett under året nyinrättat säkerhets- och riskutskott och har fastställt arbetsordningar för dessa. Styrelsen har till varje utskott utsett tre stämموvalda styrelseledamöter, varav en av dem till ordförande. Styrelsen kan vid behov inom sig inrätta andra utskott för beredning av ärenden inom mer avgränsade områden. I övrigt ska styrelsen inte inom sig fördela några särskilda ansvarsområden eller arbetsuppgifter. Samtliga utskott rapporterar sitt arbete till styrelsen genom

att ordföranden i respektive utskott avger en rapport under nästkommande ordinarie styrelsemöte samt att protokoll från utskottssammanträdena tillhandahålls styrelsen vid nästkommande ordinarie styrelsesammanträde. Utskotten är, med undantag för vissa frågor inom revisionsutskottet, endast beredande organ.

Revisionsutskott

Revisionsutskottet är ett utskott inom styrelsen som har inrättats för att bland annat:

- a) Svara för beredningen av styrelsens arbete med att övervaka och kvalitetssäkra Vattenfall AB:s finansiella rapportering och interna kontroll
- b) Fortlöpande träffa externa och interna revisorer för att informera sig om revisionens planering, inriktning och omfattning samt diskutera samordningen mellan den externa och interna revisionen och synen på bolagets risker
- c) Diskutera viktiga frågeställningar i årsredovisningen och delårsrapporter inför behandlingen i styrelsen samt hålla sig informerad om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen
- d) Biträda styrelsen vid framtagandet av förslag till bolagsstämmans beslut om revisorsval och arvodering av revisionsinsatsen
- e) Årligen utvärdera de externa revisorernas arbete, inbegripet granskning och övervakning av revisorernas opartiskhet och självständighet
- f) Fastställa riktlinjer för samt bedöma lämpligheten av vilka andra tjänster än revision som Vattenfall AB och koncernen får upphandla av bolagets externrevisorer
- g) Godkänna budgeten för Vattenfallkoncernens internrevision och godkänna Internal Audit Charter, som reglerar internrevisionens arbete.

CFO och chefen för internrevision är föredragande vid revisionsutskottets möten. Bolagets externa revisorer är närvarande vid samtliga ordinarie möten och rapporterar sina iakttagelser från revisionen. Fram till dess säkerhets- och riskutskottet inrättades föredrog CRO riskhanteringsfrågor vid varje ordinarie möte i revisionsutskottet.

Styrelsen bemyndigade revisionsutskottet att för styrelsens räkning godkänna kvartalsrapporten för första kvartalet 2011. Utöver detta bemyndigande har utskottet rätt att godkänna budgeten för Vattenfallkoncernens internrevision, Internal Audit Charter samt godkänna riktlinjer för upphandling av andra tjänster än revision från revisorerna. I övrigt är utskottet enbart beredande och saknar beslutanderätt.

Ersättningsutskott

Styrelsen har inrättat ett ersättningsutskott med följande huvudsakliga uppgifter

- a) Fungera som beredande organ för att säkerställa implementeringen och efterlevnaden av de av årsstämman beslutade riktlinjerna för anställningsvillkor för ledande befattningshavare
- b) Bereda styrelsens förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare till årsstämman 2012
- c) Bereda frågor om ingående av nya avtal samt omförhandlingar av existerande avtal med ledande befattningshavare inför beslut av styrelsen
- d) I förekommande fall bereda de särskilda skäl som finns för att i enskilda fall avvika från nämnda riktlinjer
- e) Granska styrelsens redovisning av ersättningar till ledande befattningshavare, bevaka och följa upp revisorernas granskning samt informera styrelsen om detta.

Säkerhets- och Riskutskott

Styrelsen har inrättat ett säkerhets- och riskutskott med följande huvudsakliga uppgifter

- a) Svara för beredningen av styrelsens arbete med att övervaka och kvalitetssäkra säkerhets- och riskarbetet inom Vattenfallkoncernen avseende finansiella risker och icke-finansiella risker, inklusive fokusområdena kärnkraftsäkerhet, dammsäkerhet och miljö
- b) Årligen granska och, när utskottet anser det vara lämpligt, lämna förslag rörande koncernens strategi, hantering, riktlinjer och instruktioner rörande ovan beskrivna säkerhets- och riskfrågor
- c) Övervaka och granska utvecklingen av koncernens övergripande ramverk för hantering och kontroll av säkerhets- och riskfrågor
- d) Granska och lämna rekommendationer rörande riskbenägenhet och riskexponering inom koncernen.

CRO är föredragande i säkerhets- och riskutskottet.

Säkerhets- och riskutskottet inrättades efter årsstämman 2011 och har övertagit vissa av revisionsutskottets tidigare uppgifter beträffande riskrapportering.

Riktlinjer för ersättning till styrelsen

Styrelsens och styrelseutskottens arvode bestäms av årsstämman med utgångspunkt i svenska statens ägarpolicy. För information om styrelsens arvode 2011 se koncernens Not 50.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare Årsstämmans beslut om riktlinjer

Årsstämman 2011 beslutade att Vattenfall AB i fråga om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare ska tillämpa "Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande".

Regeringens riktlinjer avser företag som staten genom sitt ägande har ett bestämmande inflytande över, exempelvis äger mer än 50% av rösterna. Dessa företag ska tillämpa regeringens riktlinjer i sina dotterföretag. Med dotterföretag avses i riktlinjerna de juridiska personer som avses i 1 kap. 11 § Aktiebolagslagen (2005:551).

Årsstämman 2011 godkände även att Vattenfall avviker från tillämpningen av regeringens riktlinjer i Vattenfalls dotterföretag, så tillvida att definitionen av en ledande befattningshavare i dessa dotterföretag definieras av att individerna har en väsentlig påverkan på koncernens resultat och inte endast att de har en ledande roll enligt aktiebolagslagens innebörd för det enskilda dotterföretaget. Med användning av den internationella rankningsmodellen IPE (International Position Evaluation) ska chefer med befattningar från IPE 68 och däröver anses vara ledande.

Inför årsstämmans beslut 2011 lämnade styrelsen en motivering beträffande avvikelserna från regeringens riktlinjer gällande hur dessa ska tillämpas i Vattenfalls dotterföretag. Styrelsens motivering inför årsstämmans beslut 2011 finns i dess helhet intagen i årsredovisningen för 2010. Förslaget till riktlinjer inför årsstämman 2012 framgår av sidan 56.

Implementeringen av riktlinjerna

Enligt stämmans definition omfattades sammanlagt 18 personer exklusive VD av bestämmelserna om avtal med ledande befattningshavare, år 2011. Ersättningarna till dessa personer framgår av koncernens Not 50.

Mot bakgrund av uppmärksamheten rörande ersättningsarna under våren 2011 har Vattenfall, på uppdrag av styrelsen, genomfört en inventering av kontrakten för de ledande befattningshavarna och 228 högre chefer.

Vattenfall har identifierat följande fyra åtgärdsområden:

- Tydligare beslutsordning har införts för villkor och ersättningar till ledande befattningshavare och högre chefer, med en klar rollfördelning för styrelsen, ersättningsutskottet och VD.
- Omförhandling har genomförts av ersättningar och villkor för ledande befattningshavare som avviker från riktlinjerna, i den utsträckning lag och kollektivavtal tillåter.
- Bestämmelser om uppsägningstid och avgångsvederlag i tidsbestämda kontrakt kommer att införas vid förläng-

ningar och nyanställningar för samtliga högre chefer inklusive de ledande befattningshavarna.

- Processer för ersättningar och villkor har centraliserats och gemensamma principer för lönebildning och förmåner har utvecklats.

Inventeringen och vidtagna åtgärder inom Vattenfall har löpande återrapporterats till ersättningsutskottet och styrelsen. Efterlevnaden av de beslutade riktlinjerna beskrivs närmare i koncernens Not 50.

Revisorer

Av svenska statens ägarpolicy framgår att ägaren har ansvaret för val av revisorer och revisorer utses på årsstämman. Enligt Vattenfalls bolagsordning ska bolaget ha en eller två revisorer med eller utan en eller två revisorsuppseanter eller ett revisionsbolag som revisor.

På årsstämman 2008 omvaldes revisionsbolaget Ernst & Young AB till revisor med auktoriserade revisorn Hamish Mabon som ny huvudansvarig revisor. Valet skedde, i enlighet med då gällande aktiebolagslag, för perioden fram till årsstämman 2012. Vid sidan av uppdraget i Vattenfall är Hamish Mabon revisor i bland annat bolagen Hexagon AB, Dustin AB, Ålö AB och Ambea AB.

Riksrevisionen kan enligt lagen om revision av statlig verksamhet med mera förordna en eller flera revisorer att delta i den årliga revisionen. Fram till årsstämman 2011 var auktoriserade revisorn Per Redemo förordnad enligt denna lag, med auktoriserade revisorn Göran Selander som suppleant. För tiden därefter har Riksrevisionen inte haft någon revisor förordnad beträffande Vattenfall.

Ingen av revisorerna har uppdrag i bolag som påverkar deras oberoende som revisor i Vattenfall.

Revisorerna avrapporterade sin bokslutsgranskning till hela styrelsen vid styrelsemötet den 9 mars 2011 och rapporterade även sina iakttagelser vid styrelsemötet den 13 december 2011. Vid avrapporteringen den 9 mars fick styrelsen även möjlighet att träffa revisorerna utan närvaro av VD eller annan person från ledningen. Revisorerna har även lämnat mer detaljerade redogörelser vid revisionsutskottets möten. Revisorerna möter dessutom Vattenfalls VD och CFO vid ett antal tillfällen under året.

Revisionsutskottet har godkänt riktlinjer för hur upphandling av andra tjänster än revision ska ske. Dessa riktlinjer gäller för koncernens samtliga externa revisorer. I de fall mer omfattande konsultinsatser ska göras av de valda revisorerna, ska uppdraget först behandlas och godkännas av revisionsutskottet eller CFO. Koncernens revisionskostna-

der beskrivs närmare i koncernens Not 53 samt i moderbolagets Not 39. Konsultationerna från Ernst & Young AB under 2009–2011 har främst gällt skatte- och redovisningsfrågor samt särskilda insatser i anslutning till avyttring av dotterföretag, som inte längre utgör kärnverksamhet.

Vattenfall har under 2011 genomfört en koncerngemensam upphandling av revisor för val på årsstämman 2012. Revisorer avses framöver väljas vid varje årsstämma, i enlighet med nu gällande huvudregel i aktiebolagslagen och statens nuvarande ägarpolicy.

Intern styrning

Kärnvärden och vision

Vattenfalls kärnvärden är Säkerhet, Prestation och Samarbeta (Safety, Performance and Cooperation).

Vattenfalls vision är att utveckla en hållbar och bred europeisk energiportfölj med långsiktig och ökande vinst med betydande tillväxtpotentialer. Samtidigt ska Vattenfall vara ett av de företag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion.

Styrande affärsetik

Vattenfalls koncerngemensamma uppförandekod (Code of Conduct) slår fast att alla medarbetare ska känna till och arbeta enligt Vattenfalls kärnvärden, policies och instruktioner. Bestämmelserna i uppförandekoden konkretiseras i övriga delar av ledningssystemet (Vattenfall Management System).

Sedan 2010 har Vattenfall en koncerngemensam whistleblowing-funktion med lokalt tillsatta externa ombudsmän (advokater) som anställda, konsulter och leverantörer kan vända sig till för att rapportera misstänkta allvarliga oegentligheter, som anmälaren av någon anledning inte vill rapportera internt via de normala rapporteringsvägarna. Ytterligare initiativ för att säkerställa intern regel efterlevnad har vidtagits under 2011.

Kompletterande information om styrande affärsetik lämnas i Vattenfalls hållbarhetsredovisning.

Strategisk inriktning

Den nya strategiska inriktningen, som styrelsen fattade beslut om 2010, innebär ökat fokus på lönsamhet och värdeskapande, fokus på huvudmarknaderna (Sverige, Tyskland och Nederländerna) liksom fokus på de tre huvudprodukterna el, värme och gas, minskad koldioxidexponering samt tillväxt inom energiproduktion med låga koldioxidutsläpp och inom gas. Vattenfall siktar därigenom på att vara ett av de företag som leder utvecklingen mot en miljömässigt

hållbar energiproduktion. Beslutet innebär att Vattenfall ska fortsätta att vara ett integrerat europeiskt företag med en bred energiportfölj.

Ny organisationsstruktur

Från och med den 1 januari 2011 har en ny, verksamhetsstyrd organisationsstruktur införts för Vattenfallkoncernen. Den nya organisationsstrukturen bygger på en funktionell organisation som är indelad i tre rörelsesegment (fem landsöverskridande Business Divisions) och slutligen i Business Units. Den ersatte en organisationsstruktur som huvudsakligen var indelad efter värdekedjan i de olika geografiska regionerna.

Det omfattande projektet med att förbereda genomförandet av den nya organisationen fortsatte fram till det andra kvartalet 2011 och fokuserade särskilt på organisation och styrning, finans, personalfrågor, funktionsområden, Shared Services, system samt på själva övergången till den nya organisationsstrukturen.

Koncernchef och koncernledning

VD, som också är koncernchef för Vattenfallkoncernen, ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med den svenska aktiebolagslagen. Koncernchefen har inrättat beslutsorgan för styrningen av koncernen och fattar beslut självständigt eller med stöd av dessa beslutsorgan. De viktigaste av dessa beslutsorgan är koncernledningen (EGM – Executive Group Management) och Vattenfalls riskkommitté (VRC).

Koncernledningen fokuserar på koncernens övergripande inriktning och beslutar – inom ramen för koncernchefens mandat från styrelsen – i frågor av vikt för koncernen, exempelvis vissa investeringar. Information om medlemmarna i koncernledningen finns på sidorna 54–55.

Vattenfalls riskkommitté har bland annat till uppgift att fatta beslut hänförliga till riskmandat, kreditgränser och att utöva tillsyn över riskramverket.

Organisation

Vattenfalls styrning bygger på transparens avseende ansvar och resultat.

Styrningsmodellen är verksamhetsstyrd och baserad på värdekedjan för el respektive värme (produktion, distribution och försäljning). Funktionsområdena är centraliserade och samordnade för hela Vattenfall. Verksamheten har tre byggstenar:

a) Affärsverksamhet, indelad i tre rörelsesegment, vilka består av fem landsöverskridande Business Divisions som

delas in i Business Units. Segmentet Generation består av tre Business Divisions: Asset Development, Production och Asset Optimisation and Trading. Segmentet Distribution and Sales består av Business Division Distribution and Sales och segmentet Renewables består av Business Division Renewables.

- b) Funktionsområden, organiserade i staber (Staff Functions), som leder, styr och stödjer affärsverksamheten. Staberna styrs som kostnadsställen.
- c) En Shared Service-funktion som tillhandahåller tjänster för att stödja de interna användarna i optimeringen av deras verksamhet. Shared Service-funktionen styrs med syftet att främja effektiviteten och utnyttja fördelarna med storskalighet. Ur ett styrningsperspektiv är Shared Service-funktionen ett kostnadsställe, men tillämpar marknadsmässiga priser för sina tjänster.

Vattenfalls Business Divisions har fullständigt ansvar för styrningen av sina affärsverksamheter, som utförs i Business Units. På motsvarande sätt har varje funktionsområde befogenhet och ansvar inom hela Vattenfall. Ansvarsområdena regleras av VMS (se nedan), som anger gränserna för ansvaret, i synnerhet i fråga om specifika områden, belopp och riskmandat.

Planering och processer

Ramverket för styrning på ledningsnivån är baserat på fyra processer (Corporate Governance Processes):

- Processen för strategitveckling;
- Processen för affärsplanering och uppföljning;
- Koncernchefens beslutsprocess;
- ERM-processen (Enterprise Risk Management).

Planeringen består av flera delar av en process under året och som kulminerar i den ettåriga affärsplanen. De fyra element som styrs centralt är:

- Koncernens strategiska plan, som innehåller Group Strategic Direction (GSD) och som tas fram med stöd från verksamheten. Den strategiska planen bidrar till innehållet i den ettåriga affärsplanen
- Koncernens investeringsplan, som innehåller den fullständiga investeringsplanen för samtliga Business Divisions under den kommande femårsperioden. Dessa justeras sedan på ledningsnivå.
- Koncernens femåriga finansiella prognos, som är utgångspunkt för den femåriga finansiella modellen för koncernen och som uppdateras löpande.
- Koncernens ettåriga affärsplan, som innehåller den finan-

siella prognosen för det kommande året, vilken omvandlas till budgetar med beskrivning av aktiviteter.

Group Strategic Direction (GSD) godkänns av styrelsen i mitten av september; alla andra inslag i planeringen godkänns samordnat av styrelsen vid slutet av året.

Vattenfalls ledningssystem (VMS)

VMS är det ramverk som säkerställer att Vattenfalls styrning följer såväl formella krav som kraven från ledning, affärsverksamhet och staber. VMS är dokumenterat i bindande styrdokument. Dessa består av policies, instruktioner och processdokument på tre olika nivåer: företagsnivå, funktionsnivå och affärnivå. Vissa centrala dokument har godkänts av styrelsen för Vattenfall AB. Kvalitetsfunktionen inom CEO Office ansvarar för VMS.

VMS är ett integrerat ledningssystem som gäller för hela Vattenfallkoncernen, med de begränsningar som kan följa av rättsliga krav, till exempel rörande åtskillnaden av eldistributionsverksamheten (så kallad "unbundling"). Det är tillgängligt för alla medarbetare via Vattenfalls intranät. Integrerat med VMS finns ett miljöledningssystem.

VMS har uppdaterats under 2011. Huvuduppgiften har varit att anpassa systemet till den nya organisationen, med början i koncernövergripande bestämmelser för roller och ansvarsområden, beslutsfattande och fördelning av befogenheter inom koncernen. Integreringen av de tidigare nationella ledningssystemen i ett koncerngemensamt system har varit en annan viktig uppgift.

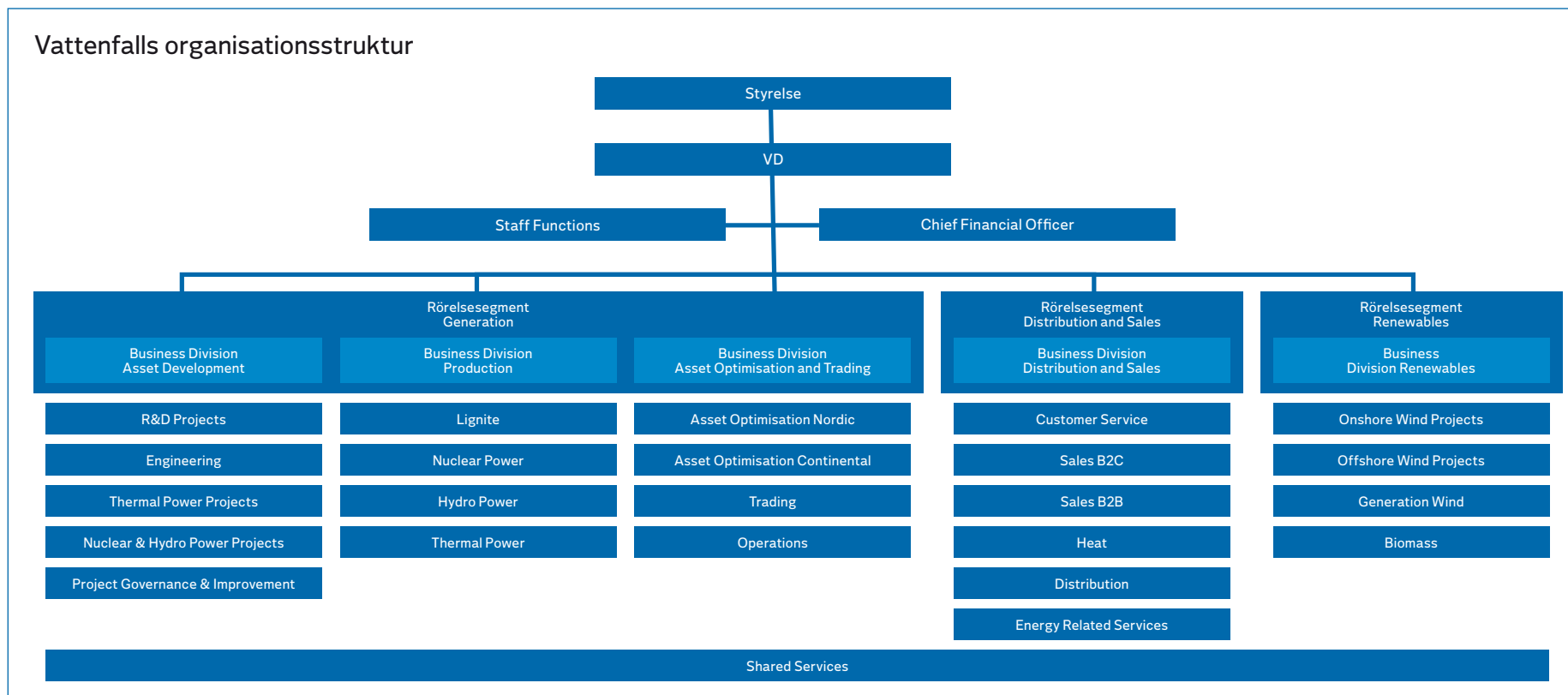
Särskilda rutiner finns för att ledningssystemet ska bli gällande även i dotterföretagen. Beträffande de tyska dotterföretagen finns sedan juni 2008 ett särskilt kontrollavtal, ett så kallat "Beherrschungsvertrag", mellan Vattenfall AB och det tyska holdingbolaget Vattenfall Europe AG. Enligt avtalet ställer sig styrelsen ("Vorstand") i holdingbolaget under Vattenfall AB:s kontroll och Vattenfall AB har rätt att utfärda direktiv avseende styrningen.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Denna rapport har upprättats i enlighet med Svensk kod för bolagsstyrning. Ytterligare information med anknytning till intern kontroll finns i avsnittet "Risker och riskhantering" på sidorna 57–65.

Kontrollmiljö

Den formella beslutsordningen i koncernen utgår från den ansvarsfördelning mellan styrelse och VD som fastställts i styrelsens arbetsordning. Styrelsen har fastställt Vattenfalls

koncerngemensamma uppförandekod (Code of Conduct) som definierar medarbetares åtaganden för Vattenfalls företagsfilosofi, kärnvärden och normer för de anställda. Ledningssystemet, Vattenfall Management System, VMS, som fastställts av VD innehåller styrdokument som inkluderar bland annat koncerninstruktioner för befogenheter, styrning, riskhantering och intern kontroll.

Vattenfall tillämpar modellen "Tre försvarslinjer", enligt rekommendation av Basel II, där hantering och kontroll av risker delas upp i tre försvarslinjer. Den första linjen är affärsenheterna som äger och hanterar risker. Riskorganisationen utgör andra linjen och ansvarar för övervakning av risker. Internrevisorn utgör den tredje linjen och utför en oberoende granskning och tillsyn av både första och andra försvarslinjerna.

Riskanalys

Reglerna kring och utfallet av koncernens process för riskbedömning och riskhantering behandlas årligen av styrelsen. Koncernens riskhantering och rapportering samordnas av Vattenfalls riskkommitté. Styrelsen utvärderar och övervakar risker och kvalitet i den finansiella rapporteringen genom revisionsutskottet. Revisionsutskottet har fortlöpande och regelbunden kontakt med koncernens intern- och externrevision för utvärdering av risker i den finansiella rapporteringen. I VMS ingår ett ramverk för intern kontroll där risker avseende materiella fel i den finansiella rapporteringen har identifierats och definierats. Finance Compliance-funktionen inom Staff Function Finance utför analyser av risker för finansiell rapportering och ansvarar för uppdatering av ramverket.

Kontrollaktiviteter och uppföljning

Styrelsen övervakar och behandlar moderbolagets och koncernens ekonomiska situation vid varje ordinarie styrelsesammanträde. Koncernledningen har regelbundna uppföljningsmöten avseende det ekonomiska utfallet med chefs- och ekonomifunktionerna i koncernens olika Business Divisions samt staber och shared service-enheter. Vattenfalls ledningssystem innehåller styrande dokument för de väsentliga processerna för finansiell rapportering. VMS utgör plattformen för den interna kontrollen för samtliga enheter inom koncernen.

Finance Compliance-funktionen ansvarar för självutvärderingar, uppföljningar, rapporteringar och förbättringar av kontrollaktiviteterna för finansiell rapportering. Kontrollaktiviteterna syftar till att förebygga, upptäcka och korrigera

fel i den finansiella rapporteringen. Finance Compliance rapporterar kvartalsvis till Vattenfalls CFO och revisionsutskottet.

Internrevisionen är en oberoende och objektiv säkrings- och rådgivandefunktion organiserad för att skapa värde samt förbättra Vattenfalls verksamheter. Detta sker genom att utvärdera och föreslå förbättringar avseende effektiviteten i Vattenfalls risk management, interna kontroller samt styrprocesser för till exempel orderhantering, fakturering, produktion, trading, inköp, finansiell rapportering, IT-system, HR-frågor och olika typer av projekt. Detta gäller även för efterlevnaden av Vattenfalls policys och styrande dokument inklusive uppförandekoden.

Funktionen har 39 medarbetare och är direkt underställd styrelsen och revisionsutskottet dit chefen för Internrevisionen rapporterar. Internrevisionen rapporterar även administrativt direkt till CEO samt informerar ledningarna för divisionerna och övriga enheter om de granskningar, som har skett. Funktionen är lokaliserad till Sverige, Tyskland och Nederländerna men arbetar över hela koncernen.

Information och kommunikation

Information om koncernens policys, instruktioner, riktlinjer och manualer finns på Vattenfalls intranät som är tillgängligt för samtliga anställda i koncernen. Koncernens redovisnings- och rapporteringsprinciper är fastställda i koncern-

rapporteringsmanualen. Uppdateringar och förändringar i dessa principer kommuniceras löpande via Vattenfalls intranät samt vid möten med företrädare för koncernens Business Divisions samt staber och shared service-enheter.

Styrelsens sammansättning och närvaro

Namn	Funktion	Nationalitet	Oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen (enligt Koden)	Utskottsuppdrag	Närvaro på styrelsemöte	Närvaro på utskottsmöte
Lars G Nordström	Styrelsens ordförande fr o m 14 juni	Svensk	Ja	Ersättningsutskottet fr o m 14 juni	8 av 8	6 av 6
Carl-Gustaf Angelin	Arbetstagarledamot	Svensk	-	-	18 av 19	-
Eli Arnstad	Styrelseledamot	Norsk	Ja	Säkerhets- och riskutskottet fr o m 27 april	18 av 19	3 av 3
Lennart Bengtsson	Arbetstagarledamot, suppleant, fr o m 27 april	Svensk	-	-	11 av 12	-
Johnny Bernhardsson	Arbetstagarledamot	Svensk	-	Säkerhets- och riskutskottet fr o m 27 april	18 av 19	3 av 3
Christer Bådholm	Styrelseledamot, styrelsens vice ordförande fr o m 14 juni	Svensk	Ja	Revisionsutskottet (ordf.) t o m 3 maj; säkerhets- och riskutskottet (ordf.) fr o m 27 april	18 av 19	RevU: 3 av 3 S&RU: 3 av 3
Lars Carlsson	Arbetstagarledamot, suppleant, till 27 april	Svensk	-	-	6 av 7	-
Ronny Ekwall	Arbetstagarledamot	Svensk	-	Revisionsutskottet fr o m 27 april	19 av 19	5 av 5
Håkan Erixon	Styrelseledamot, fr o m 27 april	Svensk	Ja	Säkerhets- och riskutskottet fr o m 27 april, revisionsutskottet (ordf.) fr o m 13 december	12 av 12	S&RU: 3 av 3
Lone Fønss Schrøder	Styrelseledamot	Dansk	Ja	Revisionsutskottet	11 av 19	5 av 8
Lars-Göran Johansson	Arbetstagarledamot, suppleant	Svensk	-	-	19 av 19	-
Patrik Jönsson	Styrelseledamot	Svensk	Ja	Ersättningsutskottet, revisionsutskottet	18 av 19	ErsU: 14 av 14 RevU: 8 av 8
Per-Ove Lööv	Arbetstagarledamot, suppleant, till 27 april	Svensk	-	Revisionsutskottet till 27 april	4 av 7	1 av 2
Jeanette Regin	Arbetstagarledamot, suppleant, fr o m 27 april	Svensk	-	-	11 av 12	-
Ingrid Bonde	Styrelseledamot, fr o m 27 april till 20 december	Svensk	Ja	Revisionsutskottet (ordf.) fr o m 4 maj till 13 december	8 av 11	5 av 5
Björn Savén	Styrelseledamot till 27 april, under tiden fr o m 18 mars såsom ordförandens ersättare, tillika vice ordförande. Styrelsens ordförande fr o m 27 april till 14 juni	Svensk	Ja	Ersättningsutskottet, fr o m 29 mars till 14 juni	11 av 11	3 av 3
Lars Westerberg	Styrelsens ordförande till 18 mars	Svensk	Ja	Ersättningsutskottet till 18 mars	3 av 4	4 av 4
Cecilia Vieweg	Styrelseledamot	Svensk	Ja	Ersättningsutskottet (ordf.)	17 av 19	14 av 14

Styrelse

Lars G Nordström

Christer Bådholm

Carl-Gustaf Angelin

Eli Arnstad

Lennart Bengtsson

Johnny Bernhardsson

Lars G Nordström, född 1943, styrelsens ordförande sedan juni 2011. Lars har studerat juridik vid Uppsala universitet. 1970–1993 hade Lars flera befattningar inom Skandinaviska Enskilda Banken, varav vice VD från 1989. Från 1993 var han vice VD i Nordea och dess föregångare och 2002–2007 VD och koncernchef i Nordea-koncernen. 2008–2011 var han VD och koncernchef i Posten Norden. Lars är medlem av styrelsen i Nordea Bank, Viking Line, Svensk-Amerikanska Handelskammaren och ordförande i Finsk-Svenska Handelskammaren. Han har tidigare varit styrelseordförande i Kungl. Operan och EFMA samt styrelseledamot i bland annat TeliaSonera. Han är ledamot av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA).

Christer Bådholm, född 1943, är vice styrelseordförande och invaldes i styrelsen år 2002. Christer är civilingenjör från Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg och har också en utbildning inom företags- och koncernledning från IFL samt i International Management från MiL. Han har lång erfarenhet som VD i olika bolag inom infrastruktur och transportbranschen, bland annat från ABV södra regionen, NCC Intl. AB, ABB Traction AB, Adtranz GmbH, samt Bombardier Transportation GmbH. Sedan 2002 bedriver han egen konsultverksamhet. Christer är även styrelseledamot i Svevia AB, samt styrelseordförande i Bombardier Transportation Sweden AB, Balfour Beatty Rail AB, och VINN Group AB.

Carl-Gustaf Angelin, född 1951, är arbetstagarledamot för Akademikerrådet och invaldes i styrelsen år 2003. Carl-Gustaf är civilingenjör från Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Mellan åren 1977 och 1988 var han verksam inom AB Svenska Fläktfabriken och därefter har han haft flera olika befattningar inom Vattenfallkoncernen. För närvarande arbetar han inom Business Division Distribution and Sales.

Eli Arnstad, född 1962, invaldes som ledamot i styrelsen år 2008. Hon har studerat offentlig rätt och statsvetenskap vid universitetet i Oslo och tog 1999 en Cand.mag från HiNT (Høgskolen i Nord-Trøndelag). 1999 tjänstgjorde Eli på Stiklestad Nasjonale Kultursenter och under 2000 på Stjørdal Naeringsforum. Under åren 2001–2007 var Eli administrerande direktör på Enova SF. Eli är vice styrelseordförande i Sparebank 1 Midt-Norge och Posten Norge. Hon är också styrelseledamot i Senter for økonomisk forskning vid NTNU, bygg och entreprenör selskapet AF-gruppen och Stiftelsen Nidarosdomens Restaureringsarbeider.

Lennart Bengtsson, född 1958, är arbetstagarledamot för SEKO Facket för Service och Kommunikation och suppleant och invaldes i styrelsen år 2011. Lennart har en tvåårig mekanisk gymnasial utbildning samt en nätverksteknisk utbildning inom IT. Han har arbetat med drift och underhåll på Vattenfall Vattenkraft mellan 1979–1999 och är nu verksam som IT-tekniker på Vattenfall IT.

Johnny Bernhardsson, född 1952, är arbetstagarledamot för Unionen och invaldes i styrelsen år 1995. Johnny har en ingenjörutbildning kompletterad med ekonomisk påbyggnad från TBV. Han har varit verksam i olika befattningar inom Vattenfallkoncernen sedan 1970.

Ronny Ekwall, född 1953, invaldes i styrelsen såsom arbetstagarledamot för SEKO Facket för Service och Kommunikation år 1999. Ronny är elingenjör från Stora Kopparbergs praktiska yrkesskola. Under åren 1969–1977 var han verksam inom Stora Kopparberg som 1:e montör och efter det har han arbetat som montör inom Vattenfallkoncernen.

Håkan Erixon, född 1961, invaldes som ledamot i styrelsen år 2011. Håkan tog sin examen i internationell ekonomi 1987 vid Handelshögskolan i Göteborg. Han var ämnessakkunnig på Näringsdepartementet med övergripande ansvar för försäljning av statliga bolag och andra bolagsaffärer 2007–2010 då han även arbetade för Riksgäldskontoret. Han har tidigare arbetat internationellt som finansiell rådgivare vid företagsaffärer i cirka 20 år bland annat på Merrill Lynch International och Citicorp Investment Bank, London. Håkan var verksam på UBS Investment Bank i London 1997–2007, senast som Nordenansvarig och vice ordförande på UBS Investment Banking divisionen. Han är ledamot av Nasdaq OMX Stockholm AB Bolagskommitté. Tidigare styrelseuppdrag inkluderar Vasakronan AB och Carnegie Investment Bank AB.

Ronny Ekwall

Håkan Erixon

Lone Fønss Schrøder

Lars-Göran Johansson

Patrik Jönsson

Jeanette Regin

Cecilia Vieweg

Lone Fønss Schrøder, född 1960, är ledamot och invaldes i styrelsen år 2003. Hon har en magisterexamen i juridik från Köpenhamns Universitet, samt en magisterexamen i bolagsekonomi från Handels-högskolan i Köpenhamn. Under åren 1982–2003 var Lone verksam i ledande befattningar inom A.P. Möller-Maersk A/S och 2005–2010 var hon VD för Wallenius Lines AB. Hon är styrelseledamot i Volvo Personvagnar AB, NKT A/S, Aker Solution ASA, Kvaerner ASA, Svenska Handelsbanken AB, Heidelberger AG och Bilfinger Berger SE.

Lars-Göran Johansson, född 1953, är arbetstagarledamot för Ledarna och suppleant. Han invaldes i styrelsen år 2008. Lars-Göran har gymnasial utbildning och har varit verksam som arbetsledare och tekniker inom Vattenfallkoncernen sedan 1971. Han är för närvarande anställd inom Vattenfall Services Nordic.

Patrik Jönsson, född 1971, invaldes i styrelsen år 2010. Patrik har en ekonomie magisterexamen i företagsekonomi från Stockholms universitet. Åren 1997–1998 tjänstgjorde han som controller vid Svenska Statoil. 1998–2000 var han account manager vid Trevice Unibank Investment Management, 2000–2001 tjänstgjorde han som managementkonsult vid Brögger & Partners, samt 2001–2003 var han investeringsanalytiker vid Bure AB. Sedan 2003 är Patrik kansli-råd vid Enheten för statligt ägande, Finansdepartementet. Patrik är också ansvarig förvaltare och styrelseledamot i Svevia AB. Tidigare styrelseuppdrag är Vin & Sprit, Sveaskog, Göta kanalbolag samt Skeppshypotekskassan. Patrik har också varit engagerad i förvaltningen av bolag som SAS, Posten, Green Cargo och SJ AB.

Jeanette Regin, född 1965, är arbetstagarledamot för Unionen och suppleant och invaldes i styrelsen år 2011. Jeanette har en gymnasial utbildning samt tvåårig utbildning på vårdlinjen. Hon har arbetat som undersköterska och är nu verksam som chef för kundtjänst/kontorsservice på Gotlands Energientreprenad (dotterföretag inom Vattenfallkoncernen).

Cecilia Vieweg, född 1955, invaldes i styrelsen år 2009. Cecilia har en jur.kandexamen från Lunds universitet. Åren 1987–1990 tjänstgjorde hon som advokat på Berglund & Co Advokatbyrå. Därefter arbetade hon som bolagsjurist på AB Volvo till 1992 då hon blev chefsjurist på Volvo Personvagnar AB. 1998 var Cecilia advokat och delägare på Wahlin Advokatbyrå och sedan 1999 är hon anställd på Electrolux som medlem av koncernledningen, samt med ansvar för juridik, immateriella rättigheter, riskhantering och säkerhet. Cecilia är sekreterare i AB Electrolux styrelse och styrelseledamot i PMC Group AB samt ledamot i Aktiemarknadsnämnden.

Ledamöter som lämnat styrelsen under 2011:

Lars Westerberg, född 1948, invaldes i styrelsen som dess ordförande 2008 och avgick 18 mars 2011.

Lars Carlsson, född 1951, invaldes i styrelsen 1991 som arbetstagarledamot för Unionen och suppleant och avgick vid årsstämman 2011.

Per-Ove Lööv, född 1961, invaldes i styrelsen 1999 som arbetstagarledamot för SEKO och suppleant och avgick vid årsstämman 2011.

Björn Savén, född 1950, invaldes i styrelsen 2009 och avgick vid extra bolagsstämma 2011.

Ingrid Bonde, född 1959, invaldes i styrelsen 2011 och avgick 20 december 2011 i samband med att hon utsågs till ställföreträdande koncernchef och ny CFO i Vattenfall.

Koncernledning

Øystein Løseth

Peter Smink

Anders Dahl

Tuomo Hatakka

Harald von Heyden

Øystein Løseth, född 1958, är sedan 12 april 2010 koncernchef och VD för Vattenfall AB. Øystein är även chef för rörelsesegmentet Generation. Øystein är civilingenjör från Norges Tekniske Høyskole i Trondheim samt har bedrivit ekonomistudier vid Bedriftsøkonomisk Institutt, Bergen, Norge. 1984–1993 arbetade Øystein inom norska Statoil. 1993–94 var han planeringschef vid Alliance Gas, London, Storbritannien. 1994–1997 var han rörelsechef vid Naturkraft, Oslo, Norge. 1997–2003 innehade Øystein olika befattningar hos Statkraft i Norge och i Nederländerna, inklusive medlem av koncernledningen i Statkraft 2002–2003. Från 2003 var han verksam inom Nuon N.V., Amsterdam, Nederländerna, som VD i Nuon Energy Sourcing och koncerndirektör i Nuon N.V. Han utsågs till koncernchef i Nuon Energy N.V. i april 2008. Under 2011 hade Øystein inga väsentliga aktieinnehav i företag med vilka Vattenfall har affärsförbindelser.

Peter Smink, född 1965, är tillförordnad CFO sedan 28 oktober 2011. Han har en ekonomiexamen samt studier i redovisning vid Erasmus University, Rotterdam, Nederländerna. Under 2011 var han Head of Controlling på Vattenfalls Business Division Asset Development och CFO och medlem av koncernledningen i N.V. Nuon Energy. Peter har varit verksam inom N.V. Nuon Energy på flertal chefspositioner sedan 2001. Mellan 1996–2001 arbetade Peter för KPN och även i olika dotterbolag. Mellan 1989–1996 arbetade han för PWC.

Anders Dahl, född 1957, är Senior Vice President, Business Division Renewables. Anders är civilingenjör från Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Han var tillförordnad chef för Business Group Pan Europe (exklusive Nuclear) under perioden 15 mars–31 december 2010. Dessförinnan var Anders chef för enheten Wind 2005–2010. Mellan 2002–2005 var Anders produktionsdirektör inom Vattenfalls polska kraftvärmeverksamhet. Han var chef för enheten Vattenkraft på Birka Energi 1997–2002 samt anläggningschef för kraftvärmeverket i Hässelby. 1985–1996 innehade Anders olika positioner inom värmeproduktionsverksamheten på Stockholms Energi.

Tuomo Hatakka, född 1956, är Senior Executive Vice President, Business Division Production, och sedan den 26 oktober 2005 vice VD i Vattenfall AB. Tuomo har en ekonomutbildning från Handelshögskolan i Helsingfors och Instituto de Estudios Superiores de la Empresa i Barcelona i Spanien. 2008–2010 var Tuomo chef för Business Group Central Europe och 2005–2007 för Business Group Poland. Han har bland annat varit verksam som konsult för Bain Company i London, Executive Vice President och partner i Enterprise Investors i Warszawa samt VD i Elektrim Kable SA i Warszawa.

Harald von Heyden, född 1971, är Senior Vice President, Business Division Asset Optimisation and Trading. Under perioden 3 maj 2010 till och med 31 december 2010 var han ansvarig för Trading och Coordination of Generation Management. Harald har en kandidatexamen i Management Sciences från Warwick Business School, Coventry samt en magisterexamen i Management Studies från University of Cambridge. 2009–2010 var han VD för EGL Nordic AS. 2007–2009 var han Chief Trading Officer och styrelseledamot i EGL AG, Zürich. 2003–2007 var han grundare av och VD för EGL Nordic AS i Norge. Åren 1999–2003 var han VD för Statkraft Continental Markets i Tyskland och Holland. 1995–1999 arbetade Harald som konsult för McKinsey & Company i Norge. Harald meddelade i januari 2012 att han lämnar Vattenfall senast 30 juni 2012.

Olof Gertz, född 1963, är Senior Vice President Human Resources och tillträdde 5 mars 2012. Från 1994–2012 var Olof verksam inom DeLaval-koncernen, under 2001–2012 som Senior Vice President Human Resources och medlem av koncernledningen. Olof har en magisterexamen i Personal- och arbetslivsfrågor från Uppsala universitet.

Anne Gynnerstedt, född 1957, Senior Vice President, chefsjurist och styrelsens sekreterare. Anne tillträdde 9 januari 2012. Under åren 2004–2012 var Anne chefsjurist, styrelsens sekreterare och medlem av koncernledningen i SAAB AB. Dessförinnan arbetade Anne på Riksgälden som chefsjurist och medlem av ledningsgruppen (2002–2004) och som bolagsjurist på SAS (1990–2002). Anne har en jur.kand examen från Stockholms universitet.

Olof Gertz

Anne Gynnerstedt

Huib Morelisse

Andreas Regnell

Elisabeth Ström

Torbjörn Wahlborg

Huib Morelisse, född 1964, är Senior Vice President Business Division Asset Development och sedan 1 juli 2010 VD för N.V. Nuon Energy. Huib har en magisterexamen i Mechanical Engineering och har även en MBA från Colombia Business School. 2009–2010 var Huib Chief Technology Officer för Essent, Nederländerna. 2001–2009 arbetade Huib på RWE; 2007–2009 som VD för RWE:s nederländska enheter och 2005–2007 som Vice President Corporate Strategy. Han arbetade för Goldman Sachs & Co 1999–2001. Mellan 1991–1997 hade han olika positioner inom Booz Allen & Hamilton.

Andreas Regnell, född 1966, är Senior Vice President, Staff Function Strategies and Environment. Andreas har en kandidatexamen i ekonomi från Handelshögskolan i Stockholm/Wharton Graduate School of the University of Pennsylvania. 1989–1992 innehade Andreas olika positioner inom Citibank i Stockholm och i New York. Från 1992 och fram till dess han började på Vattenfall arbetade Andreas för The Boston Consulting Group där han var chef för den nordiska regionen 2005–2010.

Elisabeth Ström, född 1962, är Senior Vice President, Staff Function External Relations and Communications. Under 2010 var Elisabeth chef för koncernstab Kommunikation. Elisabeth är diplomerad marknadssekon om från Berghs School of Communication. Elisabeth var utbildningschef vid Berghs School of Communication 1985–1988 och VD och rektor för skolan 1996–1997. 1991–1995 var Elisabeth marknadsdirektör för Nordiska Kompaniet. 1997–2000 var Elisabeth vice VD och ledamot av koncernledningen i Förenings sparbanken (nuvarande Swedbank). Elisabeth rekryterades år 2000 som vice VD för Kooperativa Förbundet samt vice VD i Coop Sverige AB. 2003–2005 var Elisabeth ställföreträdande koncernchef och vice VD för Posten AB. 2005–2009 arbetade Elisabeth med egen konsultverksamhet som rådgivare i affärsutvecklings- och varumärkesfrågor.

Torbjörn Wahlborg, född 1962, är Senior Executive Vice President, Business Division Distribution and Sales, och sedan den 3 februari 2010 vice VD i Vattenfall AB. 2010 var Torbjörn chef för Business Group Nordic. Torbjörn har en civilingenjörsexamen från Chalmers tekniska högskola, Göteborg. 1988–1990 arbetade han vid Nynäs Petroleum, Nynäshamn. Torbjörn var 1990–1994 Elchef för Vattenfall Värmekraft, Stenungssund och 1994–1996 projektledare för Sjællendske Kraftverker, Köpenhamn, Danmark. Han var 1996–1997 projektledare inom Vattenfall International, Stockholm. Från 1997 var Torbjörn verksam i Polen, 1997–2001 som ställföreträdande chef för Vattenfall Polen och 2001–2006 som ställföreträdande chef för GZE SA, Gliwice. 2006–2008 var han affärsområdeschef för Vattenfall Försäljning Polen och 2008–2009 landchef för Vattenfall i Polen.

Ingrid Bonde, född 1959, utsågs till ställföreträdande koncernchef och CFO den 19 december. Hon tillträder senast 1 juli 2012.

Stefan Dohler, född 1966, utsågs den 16 februari 2012 till Senior Vice President, Business Division Asset Optimisation and Trading. Han tillträder den 1 april 2012.

Personer som lämnat koncernledningen under 2011

Lars Gejrot, född 1954, lämnade sin befattning som Senior Vice President, Staff Function Human Resources den 18 mars 2011.

Dag Andresen, född 1964, lämnade sin befattning som CFO den 28 oktober 2011.

Kerstin Ahlfont, född 1971, var mellan mars 2011 och mars 2012 tillförordnad Senior Vice President, Staff Function Human Resources.

Förslag till årsstämman

Förslag till vinstdisposition

Se sidan 122.

Förslag till principer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Styrelsen föreslår att årsstämman 2012 beslutar att fastställa styrelsens förslag till oförändrade riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare.

Styrelsens förslag till riktlinjer överensstämmer med regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i bolag med statligt ägande, beslutade av regeringen den 20 april 2009, med nedanstående avvikelse. Regeringens riktlinjer finns i dess helhet tillgängliga på regeringens hemsida, www.regeringen.se.

I enlighet med ägarens beslut vid årsstämman den 27 april 2011 föreslår Vattenfalls styrelse att de befattningar, som i Vattenfalls dotterföretag ska anses vara ledande, även fortsättningsvis ska definieras utifrån att de har en signifikativ påverkan på koncernens resultat, och inte efter aktiebolagslagens definition. Med användning av den internationella rankingmodellen IPE (International Position Evaluation)

ska därvid chefer med befattningar från IPE 68 och däröver anses vara ledande.

Styrelsen säkerställer att ersättningarna följer de av stämman beslutade riktlinjerna på följande sätt. Innan beslut fattas om ersättning och andra anställningsvillkor för en ledande befattningshavare ska skriftligt underlag föreligga som utvisar bolagets totala kostnad. Beslutsförslaget ska beredas av styrelsens ersättningsutskott för att därefter beslutas av styrelsen. Bolagets revisorer ska granska att beslutade ersättningsnivåer och övriga anställningsvillkor inte överskridits och, enligt aktiebolagslagen, årligen senast tre veckor före årsstämman skriftligen yttra sig i frågan om beslutade riktlinjer har följts.

Styrelsens motivering beträffande avvikelser från riktlinjerna

Det huvudsakliga skälet till avvikelsen är de kostnader och svårigheter som är förknippade med att omförhandla gällande avtal för befattningshavare som enligt regeringens riktlinjers definition skulle ha definierats som ledande. Styrelsen bedömer att omförhandling av ett stort antal avtal

med nationella variationer skulle vara förenat med orimliga kostnader och medföra en betydande risk för att förlora nyckelkompetenser.

Inom Vattenfallkoncernen finns av affärsmässiga och legala skäl mer än 400 dotterföretag. Ett mycket stort antal befattningshavare skulle därmed anses vara ledande vid en strikt tillämpning av regeringens riktlinjer även i dotterföretag. Vattenfall styr dessutom, i likhet med andra internationella koncerner, sin verksamhet utifrån den affärsmässiga inriktningen (via affärsområden) och inte utifrån den legala bolagsstrukturen.

Den föreslagna avvikelsen återspeglar dessa omständigheter. De kriterier som tillämpas för att definiera ledande befattningshavare är dotterföretagets storlek i form av omsättning, antal anställda och antal led i värdekedjan, jämte kraven på innovation, kunskap, strategisk/visionär roll och internationellt ansvar hos befattningshavaren. Den internationella rankingmodellen IPE (International Position Evaluation) används som stöd för att på ett systematiskt sätt fastställa vilka positioner som kan anses vara ledande.

Risker och riskhantering

Under de senaste åren har inställningen till riskhantering märkbart ändrats på marknaden – till följd av turbulensen på de finansiella marknaderna blir det allt viktigare för företag att ha god kontroll över sina risker. Vattenfall tillämpar ett medvetet och balanserat risktagande där affärstransaktioner granskas från både lönsamhets- och riskperspektiv. En väl avvägd och balanserad riskhantering ger också utrymme för att tillvarata affärsmöjligheter.

Vattenfall är exponerat mot ett antal risker som kan påverka affärsverksamheten negativt. Ju bättre förståelse och kontroll Vattenfall har för dessa risker, desto bättre resultat kan affärsverksamheten generera. I enlighet med svensk kod för bolagsstyrning samt styrelsens arbetsordning har Vattenfall skapat ett robust ramverk för riskhantering där en acceptabel riskexponering, en oberoende granskning av Vattenfalls styrning samt en god genomlysning av Vattenfalls risker

säkerställs. Riskfunktionens roll har stärkts ytterligare under året och blivit en naturlig och integrerad del av verksamheten. Till exempel har riskhantering blivit en obligatorisk del av ledningens beslutsfattande genom att en analys och en oberoende rekommendation från riskfunktionen ingår i alla viktigare beslutsunderlag.

På de följande sidorna beskrivs Vattenfalls risker och hur företaget hanterar dessa. Riskhanteringsprocessen innebär att risker som kan äventyra Vattenfalls måluppfyllelse identifieras och åtgärdas, men även att Vattenfall med hjälp av ett balanserat risktagande kan öka värdeskapandet och konkurrenskraften för företaget.

Vattenfalls riskramverk och riskfunktion

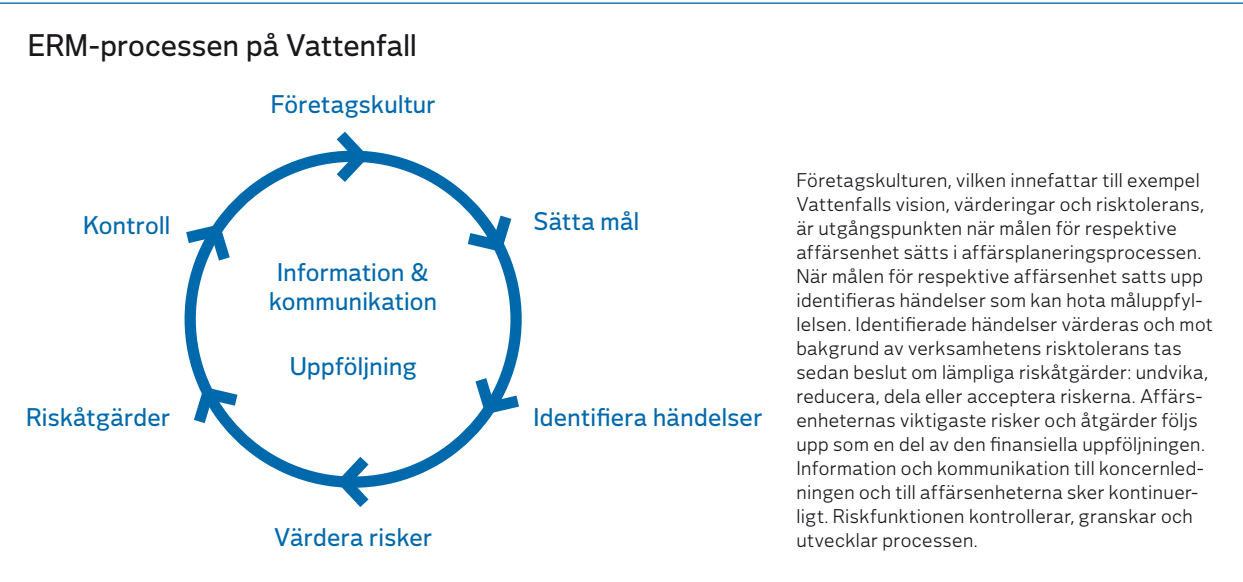
Styrelsen har det övergripande ansvaret för riskhantering i Vattenfall. För att på bästa sätt fullgöra detta ansvar har styrelsen under 2011 inrättat ett säkerhets- och riskutskott, som beskrivs närmare på sidan 46. Vattenfalls Chief Risk Officer (CRO) ansvarar för riskramverket inom Vattenfall och rapporterar både till CFO och till styrelsen, vilket säker-

ställer riskfunktionens oberoende av affärsverksamheten. Strategiska riskbeslut tas i Vattenfalls riskkommitté (VRC) som leds av Vattenfalls VD.

Vattenfall tillämpar modellen "Tre försvarslinjer", enligt rekommendation av Basel II, där hantering och kontroll av risker delas upp i tre försvarslinjer. Den första linjen är affärsenheterna som äger och hanterar risker. Riskorganisationen utgör andra linjen och ansvarar för övervakning av risker. Internrevisorn utgör den tredje linjen och utför en oberoende granskning och tillsyn av både första och andra försvarslinjerna.

Sedan 2010 är riskorganisationen funktionellt organiserad och tydligt separerad från ägaren till affären, det vill säga de olika Business Units. Ett gediget kvalitetsarbete säkerställer också att ramverket för riskhantering implementeras fullt ut och i linje med Vattenfalls övergripande styrning.

Under 2011 har Vattenfalls riskramverk uppdaterats och alla riskprocesser har granskats, anpassats och förbättrats för att säkerställa att företaget har en så effektiv riskhantering som möjligt.

Enterprise Risk Management-processen på Vattenfall

I Vattenfalls verksamhet uppstår både finansiella risker (som prisrisker och kreditrisker) och icke-finansiella risker (som politiska risker, tekniska risker och miljörisker). Enterprise Risk Management, ERM, är en kontinuerlig process för att identifiera, värdera, åtgärda och följa upp risker i verksamheten redan i ett tidigt skede, se bilden till vänster.

ERM baseras på COSO:s (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) standarder och genomförs i samband med den finansiella rapporteringen. ERM möjliggör kvantifiering av och jämförbarhet mellan risker, både finansiella och icke-finansiella. Detta ger ett starkt stöd till beslutsfattare i hanteringen av risker och möjligheter och har lett till ökad transparens och riskmedvetenhet i hela organisationen.

Under 2011 har ERM-processen identifierats som en av Vattenfalls viktigaste processer dels för att den säkerställer att Vattenfalls risker fångas upp på alla nivåer, dels för att en gedigen riskanalys ligger till grund för alla viktiga affärsbeslut.

Riskfunktionens närhet till verksamheten säkerställs genom så kallade risk managers som stödjer verksamheten

Vattenfalls riskkategorier och riskområden

Marknad & Finansiellt

Risker relaterade till konkurrens, priser och försäljningsvolymer, räntor, valuta, kredit och motparter.
Se sidorna 58–63.

Teknik

Risker relaterade till all teknik som behövs för att producera, distribuera och sälja el, gas, värme och andra relaterade produkter och tjänster.
Se sidan 63.

Infrastruktur

Risker relaterade till all infrastruktur som Vattenfall behöver för sin verksamhet. Detta inkluderar IT-infrastruktur (hårdvara och mjukvara), telekommunikation, byggnader och säkerhetssystem.
Se sidan 64.

Politik & Samhälle

Risker som påverkas av regionala och globala politiska och sociala trender.
Se sidan 64.

Lagar & Regleringar

Risker relaterade till alla lagar och regleringar som gäller för Vattenfall.
Se sidan 64.

Personal & Organisation

Risker relaterade till Vattenfalls organisation, processer och medarbetare, t.ex. företagskultur, ledarskap och motivation.
Se sidan 64.

Exempel på risker inom respektive riskområde (som förtydligas på de kommande sidorna):

Elprisrisk
Volymrisk
Prisområdesrisk
Bränsleprisrisk
Kreditrisk
Likviditetsrisk
Ränterisk
Valutarisk
Prisrisk i aktier
Investeringsrisk (finansiering)

Anläggningsrisk
Miljörisk
Investeringsrisk (teknik)

IT- och informations-säkerhetsrisk

Politisk risk
Investeringsrisk (politiska beslut)

Juridisk risk
Miljörisk

Risk att förlora kompetens och nyckelpersoner
Risker inom hälsa och personsäkerhet
Bedrägeri
Säkerhetsrisker

Riskåtgärder

Undvika

Reducera

Dela

Acceptera

i riskhantering och kontroll. Den lokala samordningen av ERM-processen sker av utsedda riskkoordinatorer. Deras roll har tydligt stärkts under 2011 för att säkerställa att risk managementarbetet är fullt integrerat i alla delar av verksamheten.

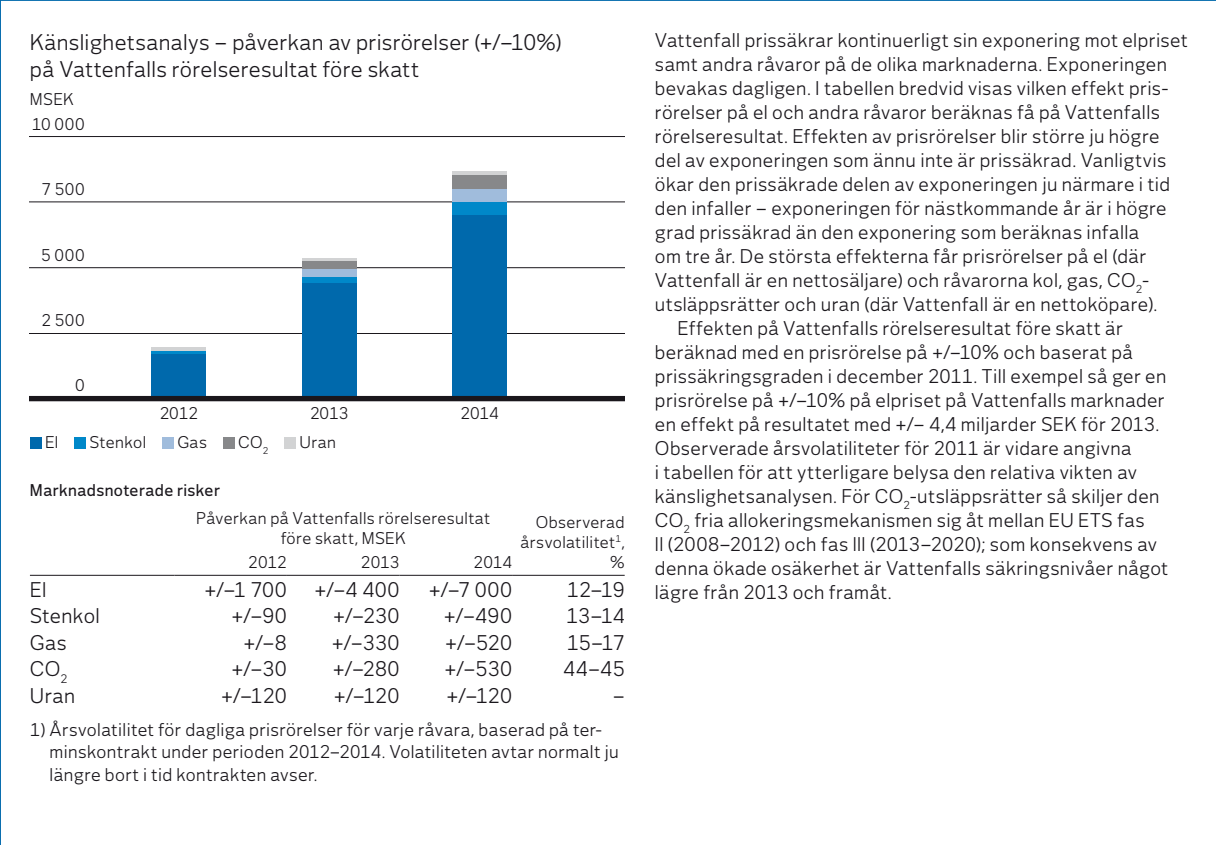
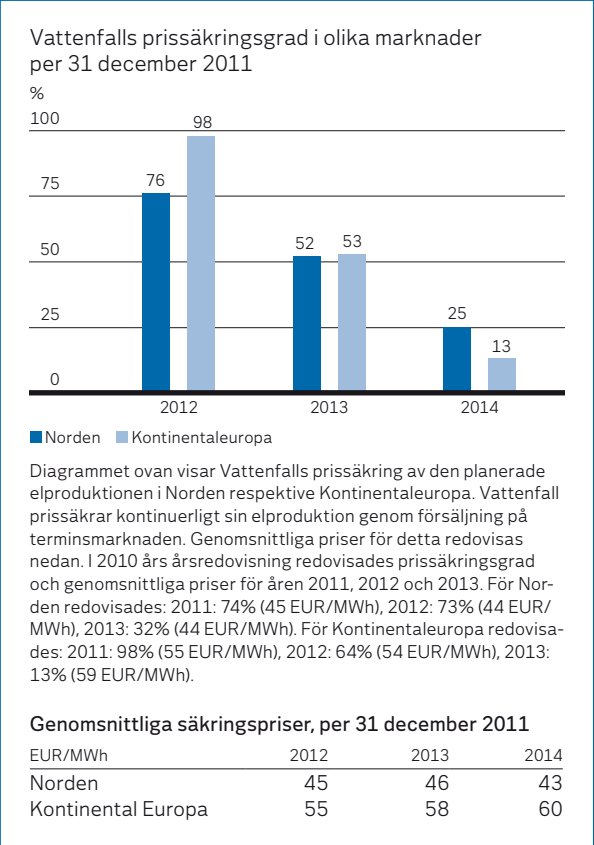
Under 2011 har Vattenfalls riskfunktion utvecklat det

långsiktiga, strategiska och riskförebyggande ERM-arbetet vilket är starkt kopplat till Vattenfalls affärsplanering.

Marknadsrisker och finansiella risker

Vattenfalls styrelse har tilldelat VD ett riskmandat för koncernen som fördelas vidare till affärsenheterna. För att

säkerställa transparens och en tydlig styrning ansvarar CRO för samordning och dokumentation av processen för riskmandatdelegering. Varje affärsenhet har utrymme att röra sig inom sitt respektive mandat och ansvarar för att korrekta riskåtgärder vidtas. Vattenfalls riskmandat innehåller limiter som affärsverksamheten får röra sig inom. För handel

med råvaror tillåts en maximal förlust (max loss) på årsbasis om 1,5% av eget kapital och för treasuryverksamheten 1,0%. I snitt utnyttjas 25-30% av dessa limiter. Inom Vattenfall värderas större delen av riskexponeringen inom proprietary trading (handel för egen räkning) utifrån marknadsvärden (mark-to-market). I de fall då det inte går att fastställa några marknadspriser används prismodeller (mark-to-model). Mark-to-model positioner förekommer framförallt i tillgångs- och försäljningsrelaterade portföljer. Ett exempel är att en marknadsvärdering av produktionen från anläggningarna eller försäljningsefterfrågan kräver en analys som bygger på kurvor med timbaserade värden. Dessa positioner värderas utifrån mark-to-model eftersom detaljeringsnivån inte finns på marknaden. Godkännandet av

dessa värderingsmodeller är strängt reglerad och övervakad av riskorganisationen. **Elprisrisk** Elpriset är den faktor som har den enskilt största påverkan på Vattenfalls resultat. Priset på el påverkas av fundamentala faktorer såsom utbud (till exempel vattentillgång och tillgänglig produktionskapacitet) och efterfrågan (elkonsumtion som i sin tur påverkas av bland annat väderlek och konjunktur) samt bränslepriser och priset på utsläppsrätter för koldioxid. Vattenfall analyserar dessa faktorer kontinuerligt för att kunna hantera elprisrisken på ett optimalt sätt. Vattenfall prissäkrar sin elproduktion och elförsäljning med hjälp av fysiska och finansiella terminskontrakt samt

långa kundavtal. Prissäkring med terminskontrakt görs med beaktande av likviditeten i marknaden för olika tidsperioder. Mot bakgrund av de senaste årens kraftiga svängningar i elpriset, vilka beskrivs i känslighetsanalysen här ovan, är prissäkringen ett viktigt sätt att stabilisera resultatet och minska exponeringen mot elprisvariationer. Hur stor del av elproduktionen som prissäkras varierar, se diagrammet ovan. Vattenfall tecknar även långa avtal med större industrikunder. Dessa avtal avser tidshorisoner där möjlighet till prissäkring inte finns på den likvida delen av terminsmarknaden och sträcker sig till år 2022. Den totala säkrade volymen för perioden 2015-2022 är 81 TWh, där större delen är säkrad i början av perioden med fallande volym över tid. Detta

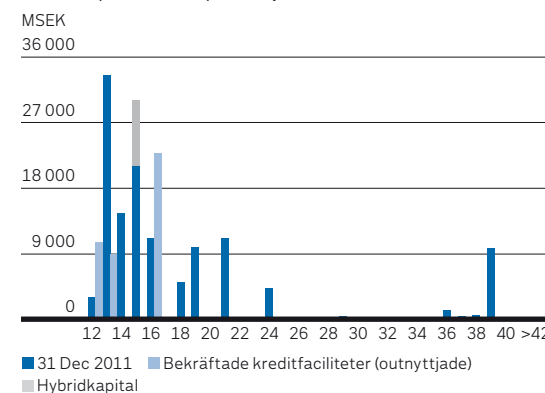
Låneprogram och kreditfaciliteter

MSEK 2011 (2010)	Rambelopp	Valuta	Förfall	Utnyttjad andel, %	Bokförd extern skuld
Låneprogram					
Företagscertifikat	15 000 (15 000)	SEK		11 (30)	1 581 (4 495)
Euro Commercial Paper	2 000 (2 000)	EUR		- (-)	- (-)
Euro Medium Term Note	15 000 (15 000)	EUR		66 (70)	96 047 (99 391)
Bekräftade kreditfaciliteter					
Revolving Credit Facility ¹	1 000 (1 000)	EUR	2013 (2013)		
Revolving Credit Facility ¹	2 550 (-)	EUR	2016 (-)		
Multi option credit facility (rullande 12 mån.)	1 300 (-)	EUR	2012 (-)	10 (-)	- (-)
Checkräkningskrediter	100 (100)	SEK	2012 (2011)		
Övriga kreditfaciliteter					
Checkräkningskrediter och övriga kreditlinor	4 628 (9 544)	SEK		37 (28)	322 (1 341)

1) Backup-facilitet för kortfristig upplåning.

Tabellen visar Vattenfalls låneprogram och kreditfaciliteter. Under 2011 tecknade Vattenfall en Revolving credit facility på 2,55 miljarder EUR (förfall i januari 2016) samt en Multi option credit facility på 1,3 miljarder EUR (rullande 12 månader).

Förfalloprofil i låneportföljen 2011

I tabellen redovisas förfallostrukturen i låneportföljen, exkl. lån från minoritetsägare och intressebolag. Det har inte skett några stora förändringar på lånesidan i förfallostrukturen för 2011 i jämförelse med 2010, dock har Vattenfall tecknat nya back-up faciliteter under året.

kan sättas i relation till Vattenfalls årsproduktion för 2011, som uppgick till 166,7 TWh. Prissäkringsnivå av elproduktionen beslutas av Vattenfalls riskkommitté, inom av styrelsen givet mandat. Prissäkring på marknaden sker via BD Asset Optimisation and Trading via elbörser såsom Nord Pool och EEX men även via bilateral handel med andra motparter. BD Asset Optimisation and Tradings mandat följs upp dagligen. För att mäta elprisriskerna tillämpar Vattenfall bland annat Value at Risk (VaR), Gross Margin at Risk och olika former av stresstester.

Volymrisk

Volymrisk är risk för avvikelser mellan prognostiserad och faktisk volym. Inom produktionsverksamheten för vattenkraft hanteras volymrisken genom analyser och prognoser av exempelvis nederbörd och snösmältning. Analysmodellerna är bland annat baserade på omfattande väderhistorik. Volymrisk uppstår även inom försäljningsverksamheten som avvikelser mellan förväntad och faktiskt levererad volym till kund. Dessa hanteras genom att förbättra och utveckla prognoser för elförbrukningen. Det finns en korrelation mellan elpris och producerad elvolym. Elprisets påverkan

på Vattenfalls elproduktionsvolym är därför inkluderad i beräkningen av priskänsligheten i känslighetsanalysen, se sidan 59. I tabellen har därmed också hänsyn tagits till volymrisken att producerad elvolym varierar med varierande bränslepriser, såsom kol- och gaspriser.

Prisområdesrisk

Prisområdesrisk uppstår då priset på el skiljer sig mellan olika geografiska områden. Vattenfalls prisområdesrisk är centraliserade och hanteras av BD Asset Optimisation and Trading. I de nordiska länderna tillhandahåller elbörsen Nord Pool finansiella instrument, så kallade prisområdeswappar

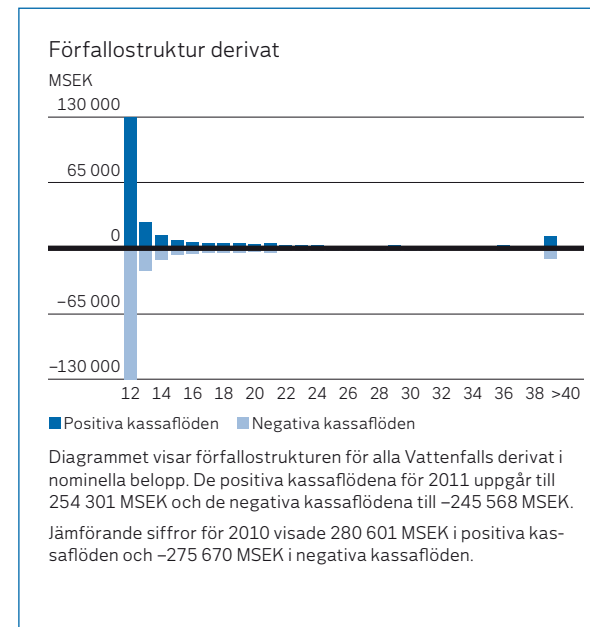
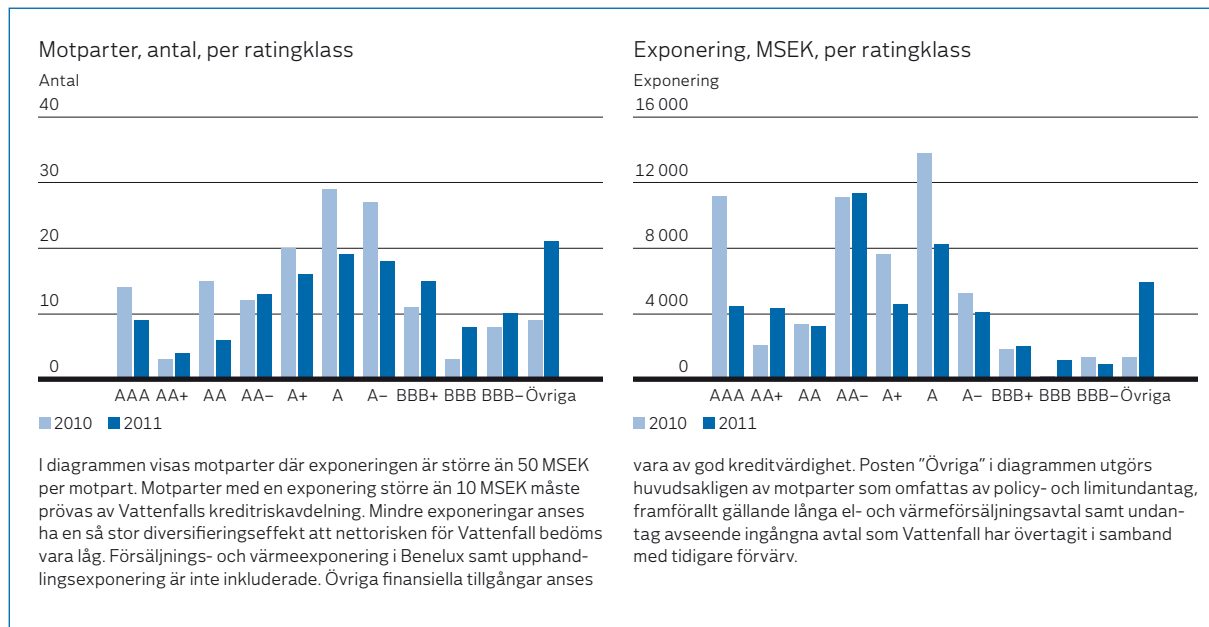
Förfallostruktur i låneportföljen 2011 (2010)¹

MSEK	Skuld	Derivat	Hybridkapital ²	Utnyttjade Back-up faciliteter
< 1 år	4 336 (27 792)	2 (130)	- (-)	10 557 (100)
1 år-5 år	80 427 (70 390)	-1 606 (-1 187)	8 940 (9 002)	31 737 (9 002)
> 5 år	63 064 (56 795)	-1 986 (-1 720)	- (-)	- (-)
Summa	147 827 (154 977)	-3 590 (-2 777)	8 940 (9 002)	42 294 (9 102)

1) Lån från minoritetsägare och intressebolag är uppdelade mellan lång- och kortfristiga skulder. Korta <1 år, långa > 5 år.

2) Hybridkapital redovisas som en räntebärande långfristig skuld. Hybridkapital har en evig löptid.

Tabellen visar förfallostrukturen för låneportföljen inklusive lån från minoritetsägare och intressebolag, både gällande de återstående löptiderna för skulder samt för derivat. Löptiderna för lånen i låneportföljen är närmare specificerade i grafen Förfalloprofil i låneportföljen. För vidare information se koncernens Not 37.

(Contracts for Differences, CfD), genom vilka prisområdesrisken kan hanteras. Vattenfall är även market maker på Nord Pool för CfD. Genom detta åtagande tryggas likviditeten i dessa finansiella instrument. Prisskillnader finns även mellan övriga geografiska områden där Vattenfall är aktivt. De hanteras med kontrakt i dessa prisområden samt kontrakt på överföringskapacitet.

Kreditrisk

Kreditrisk kan uppstå om en motpart eller entreprenör inte kan eller vill fullgöra sina åtaganden och förekommer inom Vattenfalls råvaruhandel, försäljning, finansverksamhet och investeringar. Vattenfall har ett strikt ramverk för styrning och rapportering av kreditrisker, för att säkerställa att kreditrisker övervakas, mäts och minimeras på lämpligt sätt. Ramverket säkerställer en konsekvent tillämpning av kreditriskhanteringen inom hela Vattenfallkoncernen. Som del av detta ramverk har Vattenfall ett tydligt kreditriskmandat som reflekterar företagets riskbenägenhet.

Vattenfalls kreditriskfunktion analyserar Vattenfalls motparter innan några åtaganden görs och kreditlimiter fastställs i enlighet med ramverket för kreditrisker. En noggrann

motpartsanalys och rapportering av exponeringen, liksom potentiella riskminimerande åtgärder, är huvudaktiviteter i Vattenfalls kreditriskhantering.

Mot bakgrund av den finansiella oron har övervakningen av Vattenfalls kreditrisker skärpts och vissa försiktighetsåtgärder har vidtagits, till exempel minskad riskexponering, kortare löptider och införskaffande av ytterligare säkerheter. Även rapporteringen till koncernledningen har utökats under året.

Olika verktyg används för att bestämma nuvarande och potentiella framtida exponeringar. Utöver den interna bedömningen används även rating från de större kreditinstituten. Kreditexponering och antal motparter per ratingklass, enligt Standard & Poor's ratingskala, visas i diagrammen ovan.

Bränsleprisrisk

Bränsleprisrisk avser risk att Vattenfalls resultat förändras till följd av förändring av bränslepriserna. Bränslepriserna påverkas främst av makroekonomiska faktorer. Bränsleprisen minimeras genom analys av de olika råvarumarknaderna samt diversifiering av avtalen avseende prismodell och

villkor. Både finansiella och fysiska instrument för exempelvis stenkolk, gas och olja används för att jämna ut resultatet över tid. De flesta av Vattenfalls koleldade anläggningar i Tyskland använder brunkolk från egna gruvor, vilket innebär att ingen marknadsprisrisk föreligger för det bränslet. För den stenkoleldade elproduktionen sker prissäkring av el och kol samordnat för att säkra en bestämd bränslekostnad och därmed bruttomarginalen för elproduktionen. Uran används som bränsle i Vattenfalls kärnkraftverk. Denna prisrisk är dock begränsad, eftersom uran utgör en relativt liten andel av den totala produktionskostnaden. Känsligheten för Vattenfalls bränslepriser visas i känslighetsanalysen på sidan 59.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk avser risken för att inte kunna följa handelsstrategin på grund av otillräcklig likviditet på el och bränslemarknaderna. Denna risk hanteras till exempel genom så kallad proxyhedging (hedging med hjälp av ett instrument som korrelerar med den risk som ska säkras) och kapital-säkringsavtal samt genom att säkerställa ett optimalt antal handelsmotparter.

Likviditetsrisk kan också beskrivas som risk för en finan-

Återstående räntebindningstid för låneportföljen 2011 (2010)

MSEK	Skuld	Derivat	Summa
< 3 mån	6 685 (8 526)	22 925 (61 373)	29 610 (69 899)
3 mån–1 år	1 860 (22 367)	18 503 (1 655)	20 364 (24 022)
1 år–5 år	77 304 (68 446)	-33 072 (-44 501)	44 232 (23 945)
> 5 år	44 601 (55 638)	-11 945 (-21 304)	32 656 (34 334)
Summa	130 452 (154 977)	-3 590 (-2 777)	126 862 (152 200)

Tabellen visar räntebindningstiden för Vattenfall. Låneportföljen innehåller lån samt räntederivat för att styra durationen i upplåningen. Negativa belopp förklaras av användningen av derivat t ex ränteswappar och ränteterminer. Summan av derivaten är inte lika med noll på grund av valutaeffekter. Exkl. Hybridkapital samt lån från minoritetsägare och intressebolag. Nominella belopp. Genomsnittlig finansieringsränta per 31 december 2011 uppgick till 3,75%.

Låneportföljen uppdelad per valuta 2011 (2010)

Ursprunglig valuta	Skuld	Derivat	Summa
CHF	4 229 (4 160)	-4 229 (-4 160)	- (-)
DKK	- (607)	- (-)	- (607)
EUR	106 046 (125 032)	20 963 (18 093)	127 370 (143 125)
GBP	14 422 (14 243)	-14 418 (-14 239)	4 (4)
JPY	4 558 (4 389)	-4 558 (-4 389)	- (-)
NOK	2 617 (2 621)	-2 617 (-2 621)	- (-)
PLN	22 (10)	- (-)	22 (10)
SEK	18 630 (23 736)	1 270 (4 539)	19 900 (28 275)
Summa	150 886 (174 798)	-3 590 (-2 777)	147 296 (172 021)

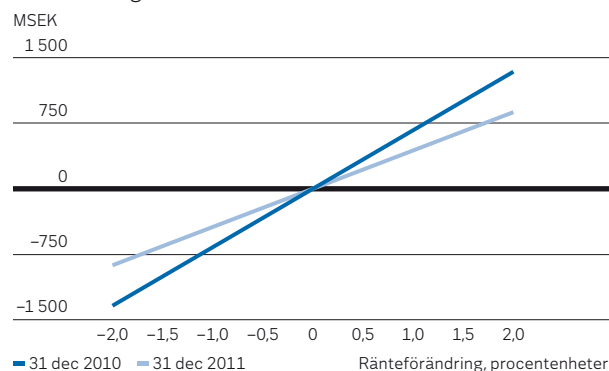
Tabellen visar låneportföljens valutarisk samt de valutor som Vattenfall är exponerad mot. Skulden, och därmed valutarisken, har minskat 2011 i jämförelse med 2010. Inkl. lån från minoritetsägare och intresseföretag men exkl. Hybridkapital. Nominella belopp i MSEK.

sieringskris där Vattenfall inte har möjlighet att finansiera sitt kapitalbehov. För sådana fall minimeras likviditetsrisken genom en jämn förfallostruktur och en lång genomsnittlig återstående löptid på låneportföljen. Likviditetsrisken minimeras genom att Vattenfall har flera typer av låneprogram vilket säkerställer kapitaltillgänglighet och flexibilitet. Koncernen har ett definierat mål för den kortfristiga kapitaltillgängligheten. Målet är att likvida medel eller bekräftade kreditfaciliteter som motsvarar lägst 10% av koncernens omsättning eller minst kommande 90 dagars låneförfall ska finnas tillgängligt. Detta mäts dagligen och målet har uppfyllts med god marginal under hela 2011.

För ett kapitalintensivt företag som Vattenfall är det viktigt att ha tillgång till finansiering på den internationella kreditmarknaden till fördelaktiga villkor. En förutsättning för detta är att Vattenfall upprätthåller ett högt kreditbetyg (rating) från de ledande kreditvärderingsinstituten Moody's och Standard & Poor's (S&P). För Vattenfalls kreditbetyg, se sidan 34. Förändring i rating eller i utsikterna för ratingen (Outlook) har endast marginellt påverkat Vattenfalls likviditetsrisk under 2011. Inte heller har turbulensen på kapitalmarknaderna till följd av skuldskrisen inom Eurozonen haft någon negativ påverkan på Vattenfalls finansieringssituation.

En nedgradering från kategorin A till BBB skulle kunna innebära att marknadsaktörer betraktar Vattenfall som en sämre affärsmotpart vilket då skulle kunna medföra väsentligt sämre affärsförutsättningar, särskilt inom trading.

Räntekänslighet

Diagrammet visar hur ränteförändringar påverkar koncernens räntekostnader och ränteintäkter under en 12-månaders period givet koncernens räntebindningsstruktur. Inklusive derivat, exklusive Hybridkapital samt lån från minoritetsägare och intressebolag. Nominella belopp.

Lån av benchmark-karaktär

Typ	Valuta	Belopp	Kupong, %	Förfall
Euro Medium Term Note	EUR	850	5,750	2013
Euro Medium Term Note	EUR	500	4,125	2013
Euro Medium Term Note	EUR	1 350	4,250	2014
Euro Medium Term Note	EUR	1 100	5,250	2016
Euro Medium Term Note	EUR	500	5,000	2018
Euro Medium Term Note	EUR	650	6,750	2019
Euro Medium Term Note	GBP	350	6,125	2019
Euro Medium Term Note	EUR	1 100	6,250	2021
Euro Medium Term Note	EUR	500	5,375	2024
Euro Medium Term Note	GBP	1 000	6,875	2039

Tabellen visar de största emissionerna som gjorts i Vattenfalls låneprogram. Det har inte förekommit några nya emissioner under 2011.

Ränterisk

Ränterisker i Vattenfalls låneportfölj mäts med måttet duration. Durationen tillåts variera tolv månader över och under en normtid på fyra år. Durationen i koncernens låneportfölj uppgick vid årsskiftet till 4,33 (3,87) år. Inklusive Hybridkapital uppgick durationen till 4,25 (3,88) år. För att justera durationen i upplåningen använder Vattenfall bland annat ränteswappar, ränteterminer och optioner. Se tabellen ovan för den återstående räntebindningstiden för Vattenfalls låneportfölj.

Valutarisk

Valutarisk avser risk för negativ påverkan på koncernens resultat- och balansräkning till följd av förändrade valutakurser. Vattenfall exponeras för valutarisk genom valutakurs-

Omräkningsexponering, MSEK 2011 (2010)

Ursprungss valuta	Eget kapital		Säkring efter skatt		Nettoexponering efter skatt		Genomsnittlig nettoex- ponering efter skatt	
EUR	160 190	(165 412)	56 506	(92 892)	103 685	(72 520)	92 685	
PLN	–	(16 940)	–	(2 509)	–	(14 430)	9 822	
DKK	9 476	(9 492)	–	(–)	9 476	(9 492)	9 635	
GBP	14 136	(7 479)	–	(–)	14 136	(7 479)	9 905	
Övriga	3	(1)	–	(–)	3	(1)	2	
Summa	183 805	(199 324)	56 506	(95 402)	127 299	(103 922)	122 048	

Tabellen visar Vattenfalls exponering av eget kapital i andra valutor än SEK.

förändringar av framtida betalningsflöden – så kallad transaktionsexponering – samt i värderingen av nettotillgångar i utländska dotterföretag, så kallad omräkningsexponering (eller balansexponering). Vattenfalls låneportfölj per valuta framgår av tabellen se sidan 62. Koncernens mål vid hanteringen av valutarisker är att minimera valutakurseffekterna med hänsyn tagen till säkringskostnader och skatteaspekter. Valutaexponeringen i upplåningen elimineras med hjälp av räntevalutaswappar, i syfte att undvika valutakurseffekter på Vattenfalls resultat.

Vattenfall har en begränsad transaktionsexponering eftersom större delen av produktion, distribution och försäljning av energi sker på respektive lokal marknad, se tabellen Koncernens rörelseintäkter/-kostnader fördelade per valuta. Känsligheten för valutakursförändringar är därmed också relativt låg. I den nordiska verksamheten uppstår transaktionsexponeringen främst vid prissäkring av el, framförallt på NordPool, eftersom handeln i huvudsak sker i EUR. I den tyska, nederländska och danska verksamheten uppstår den främst i samband med bränsleinköp. I dessa fall hanteras valutarisken med hjälp av valutaterminer.

Affärsenheterna ska valutasäkra den kontrakterade transaktionsexponeringen när den överstiger 10 MSEK. Valutasäkringen sker genom Vattenfalls treasuryenhet, där valutakursriskerna hanteras inom en av styrelsen fastställd risklimit för räntor och valutor. Vattenfalls styrelse har delegerat ansvaret till CFO att besluta om hur stor del av omräkningsexponeringen som skall säkras. Målet är att över tid matcha låneportföljens valutafördelning med valutafördelningen i koncernens kassaföde (FFO). Omräkningsexpo-

neringens genomsnittliga säkringsnivå över året illustreras i tabellen Omräkningsexponering ovan.

Vid en förändring av valutakurserna med exempelvis 5% skulle omräkningsexponeringen påverka koncernens egna kapital med cirka 6 365 MSEK (5 196), där en förstärkning av de valutor som anges i tabellen ger en positiv förändring av eget kapital. Redovisningen av omräkningsexponeringen beskrivs i koncernens Not 2, Redovisningsprinciper under rubrikerna Derivatinstrument respektive Säkringsredovisning.

Koncernens rörelseintäkter/-kostnader fördelade per valuta i % 2011 (2010)

Valuta	Intäkter		Kostnader	
EUR	67	(68)	76	(77)
SEK	25	(15)	16	(14)
PLN	–	(8)	1	(1)
DKK	5	(5)	6	(7)
Övriga	3	(4)	1	(–)
Summa	100	(100)	100	(100)

Koncernens rörelseintäkter och kostnader per valuta redovisas i tabellen. Värdena är beräknade utifrån en statistisk sammanställning av externa rörelseintäkter/-kostnader. Förändringar i lager samt investeringar ingår inte i sammanställningen.

Prisrisk i aktier

Vattenfall är även utsatt för en viss prisrisk i aktier. Denna exponering visas i koncernens Not 25 och avser i huvudsak Vattenfalls aktieinnehav i det polska energibolaget Enea S.A. I detta fall skulle en förändring av aktiekursen på exempelvis 5% påverka totalresultatet med 150 MSEK. Prisrisk i

noterade aktier utgörs av kursutveckling på respektive börs i kombination med valutautvecklingen i de fall det handlar om utländska börser.

Teknik

Anläggningsrisk

Vattenfalls största anläggningsrisker är förknippade med driften av kraft- och värmeproducerande anläggningar. Anläggningarna kan skadas som ett resultat av incidenter, till exempel haverier och brister i komponenter och utrustning. Detta kan ge upphov till exempelvis volymförluster och avbrottskostnader. Denna typ av operativa risker hanteras genom åtgärder som underhåll, utbildning, god planering och förnyelse av anläggningarna och effektiva administrativa rutiner. En viktig del av det fortlöpande riskhanteringsarbetet är ett rullande besiktningssprogram av anläggningarna.

Vattenfall har identifierat kärnkraftssäkerhet som ett särskilt fokusområde. Vattenfalls Chief Nuclear Safety Officer (CNSO) granskar kärnkraftssäkerheten på koncernnivå. Ambitionen är att bli världsledande när det gäller kärnkraftssäkerhet. Detta ska uppnås genom en stark säkerhetskultur, kompetent personal och genom att etablera tydliga och effektiva processer. Detaljerade analyser av Vattenfalls kärnkraftsanläggningar genomförs för att identifiera risker. Dessa analyser uppdateras löpande i samråd med säkerhetsmyndigheterna i respektive land, och ligger till grund för ett kontinuerligt förbättringsarbete. Vattenfall deltar även i forskning och utveckling (FoU) och olika former av externa samarbeten för att se till att företaget använder sig av bästa tillgängliga tekniska och organisatoriska lösningar inom kärnkraften.

Dammsäkerhet är ytterligare ett fokusområde med omfattande investeringar. Mycket av det arbete som förknippas med traditionell vattenkraft fokuseras idag på att öka dammsäkerheten, förnya anläggningsparken och minimera de negativa effekterna på den omgivande miljön. Säkerhetsaspekterna riktas främst mot att förhindra att dammar havererar. Bland annat framsteg inom meteorologi och hydrologi har ökat medvetenheten om risker inom vattenkraften och Vattenfall investerar för att öka dammsäkerheten generellt. Många anläggningar har förstärkts för att hantera vattenflöden som är så höga att de statistiskt sett inträffar mer sällan än ett år av 10 000 år.

I anläggningsrisker ingår även skador på maskiner och annan utrustning i Vattenfalls brunkolsdagbrott. En störning i gruvsdriften kan orsaka stopp i brunkolsleveransen, vilket kan leda till produktionsavbrott och därmed lägre intäkter för Vattenfall.

Risker förknippade med operativa tillgångar omfattar inte bara elproduktion utan även skador på distributionsnätet. I Norden arbetar Vattenfall fortlöpande med att ersätta kraftledningarna ovan mark med nedgrävda kablar för att göra elnäten mindre sårbara. Detta arbete har redan i allt väsentligt slutförts för de tyska näten.

Riskreducering genom försäkring

Vattenfall skyddar sig mot ekonomiska förluster i den mån det är möjligt genom försäkringar. Vattenfall har två captive-bolag (bolag som endast försäkrar koncernens egna risker); Vattenfall Insurance och Vattenfall Reinsurance (Luxemburg). Vattenfall Insurance optimerar riskfinansieringen av försäkringsbara risker inom koncernen. Återförsäkring upphandlas på den internationella återförsäkringsmarknaden och förser Vattenfall Insurance med viss återförsäkringskapacitet.

Vattenfall Insurance utfärdar försäkringar för de flesta av Vattenfalls egendoms- och avbrottsexponeringar samt för bygg- och konstruktionsrisker. Distributionsnätsledningarna är till större del oförsäkrade. Orsaken är svårigheten att hitta kostnadseffektiva försäkringslösningar. Dessutom utfärdar Vattenfall Insurance en koncerngemensam allmän ansvarsförsäkring inklusive konsult- och produktansvar. Vad gäller dammansvar så har Sveriges dammägare strikt och obegränsat ansvar för skador på tredje man orsakade av dammhaverier. I samarbete med övriga svenska och ett antal norska dammägare upphandlar koncernen en gemensam dammansvarsförsäkring med ett försäkringsbelopp om 9 miljarder SEK.

Egendomsförsäkring för Vattenfalls kärnkraftverk utfärdas av EMANI (European Mutual Association for Nuclear Insurance), samt för de svenska kärnkraftverken även av den Nordiska Kärnförsäkringspoolen. Kärnkraftsansvaret i Sverige är strikt samt begränsat till 300 miljoner SDR (Special Drawing Rights) motsvarande cirka 3,2 miljarder SEK, vilket betyder att ägare till kärnkraftverk endast är ansvariga för skada upp till detta belopp. Den obligatoriska atomansvarsförsäkringen på detta belopp utfärdas av Nordiska Kärnförsäkringspoolen samt av det ömsesidiga bolaget ELINI (European Liability Insurance for the Nuclear Industry).

I Tyskland är kärnkraftansvaret strikt och obegränsat. Enligt lag ska kärnkraftverk ha försäkring eller andra finansiella garantier upp till 2,5 miljarder EUR. Den tyska atomförsäkringspoolen utfärdar en försäkring upp till 256 MEUR. Därefter svarar kärnkraftverken och deras tyska moderbolag (för Vattenfalls del Vattenfall Europe AG) för

överskjutande belopp, i proportion till den respektive ägarandel moderbolagen har i kärnkraftverket. Först när dessa resurser är uttömda träder ett solidaritetsavtal ("Solidarvereinbarung") mellan de tyska kärnkraftägarna (Vattenfall, E.ON, RWE och EnBW) in upp till 2,5 miljarder EUR. Eftersom ansvaret är obegränsat så är kärnkraftverken och deras tyska moderbolag ytterst ansvariga även för skador som överskrider detta belopp. Se även koncernens Not 48 och moderbolagets Not 34 för ytterligare information om ansvarsförbindelser.

Infrastruktur

Vattenfalls IT-infrastruktur stödjer flera av företagets viktigaste operativa processer och har avgörande betydelse för Vattenfalls säkerhet, regelefterlevnad, resultat och tillgänglighet. Fel eller avbrott i IT-infrastrukturen kan allvarligt påverka affärsverksamheternas tillgänglighet och resultat. Till exempel kan ett avbrott i ett kundhanteringssystem leda till sämre förtroende för Vattenfall, medan ett avbrott i ett tradingsystem kan innebära missade möjligheter.

IT-säkerhetsriskerna minimeras genom kontroller på teknisk, organisatorisk och fysisk nivå, som garanterar konfidentialitet, integritet, tillgänglighet samt spårbarhet. Risken för fel i exempelvis SCADA-systemen (Supervisory Control And Data Acquisition), som stödjer produktionen och distributionen av el och värme, minimeras genom specifika IT-säkerhetskontroller och genom strikt separering av olika system. Vattenfall är en del av den nationella kritiska infrastrukturen och samarbetar med nationella myndigheter och andra nationella och internationella organisationer.

Politik och samhälle

Politisk risk

Politisk risk definieras som den affärsrisk som kan uppstå till följd av politiska beslut. Exempel på detta är prisregleringar inom eldistribution, osäkerhet vid en ny politisk majoritet eller förändringar inom finanspolitiken. I samband med förvärv och andra investeringar tas hänsyn till denna typ av risker genom exempelvis justering av kalkylräntan och scenarioanalys.

En annan typ av politisk risk utgörs av förändringar i den lagstiftning och de regelverk som rör energibranschen. Det kan röra sig om förändring av skatter, avgifter, miljölagstiftning och tillståndsvillkor. Det kan även vara förändringar i hur naturliga monopol regleras och politiska målsättningar om energisystemets sammansättning. Exempelvis så förändras det europeiska handelssystemet för utsläppsrätter 2013. För Vattenfall innebär det att fri allokering av CO₂-

utsläppsrätter i princip upphör vilket påverkar kostnaden för Vattenfalls koldioxidsintensiva produktion.

Vattenfall bedriver en aktiv omvärldsbevakning och håller kontakt med beslutsfattare för att gardera sig mot politiska risker. Till exempel kan förändringar i EU:s regelverk påverka råvaruhandeln. Vattenfall bevakar marknadsutvecklingen för att kunna anpassa företagets nuvarande instruktioner och policyer när och om detta behövs. Vattenfall tillhör dessutom olika nationella och internationella branschorganisationer för att tillvarata bolagets intressen.

Lagar och regleringar

Juridisk risk

Juridisk risk kan definieras som risk för förlust av värde och ryktesförlust på grund av att lagar, regleringar, uppförandekod eller (avtalsenliga) krav inte följs av tredje part, alternativt på grund av förändringar i lagstiftningen.

Staff Function Legal Affairs stödjer affärsenheterna och riskkoordinatorerna i deras arbete med att formulera sina juridiska risker i Vattenfalls ERM-process. Vattenfall förebygger juridiska risker genom att Vattenfalls Staff Function Legal Affairs genomför juridiska analyser och medverkar i beslutsprocesser. Dessutom deltar Staff Function Legal Affairs, tillsammans med riskkoordinatorn, i processen att reducera och hantera juridiska risker genom att upprätta lämpliga åtgärder som till exempel rutiner, standarder, riktlinjer och utbildning. Vattenfalls General Counsel lämnar regelbundet en rapport om pågående tvister till koncernledningen och styrelsen.

Personal och organisation

Risk att förlora unik kompetens och nyckelpersoner

Inom vissa områden finns unik kompetens och nyckelpersoner där det blir särskilt kännbart om personerna i fråga väljer att lämna Vattenfall. För att hantera denna risk kartläggs var personer med dessa egenskaper finns och risken minskas genom att arbeta med att sprida deras kunskap. Vattenfall arbetar strukturerat med kompetensförsörjning och kompetensplanering, samt ledar- och chefsutvecklingsprogram, i synnerhet med tanke på den demografiska utvecklingen och konkurrensen om specialister.

Risker inom hälsa och personsäkerhet

Hälsa och säkerhet är viktiga element i Vattenfalls företagskultur och en integrerad del av företagets affärsstrategi och mål. I Vattenfalls nya strategi är säkerhet ett av företagets tre kärnvärden. Vattenfall arbetar med förebyggande åtgärder och tillämpar bästa praxis i sitt arbete med hälsa och

säkerhet för att reducera risker. Kvantitativa mål definieras och utvärderas baserat på Vattenfalls policy för hälsa och säkerhet och alla chefer ansvarar för att förhindra arbetsrelaterade olyckor och hälsorisker. Dessutom har Vattenfalls produktionsanläggningar en hög processsäkerhet för att garantera säkerheten för medarbetarna och för samhället i stort.

Bedrägeri

Vattenfall arbetar för en god intern styrning och kontroll. Förebyggande åtgärder säkerställer att tillgångar och information skyddas från oegentligheter och bedrägerier, bland annat tillämpas den så kallade "four eyes principle", som innebär att minst två personer måste godkänna de flesta beslut. Vidare utförs olika former av analyser och uppföljningar för att på ett effektivt sätt upptäcka eventuella felaktigheter.

Säkerhetsrisker

Koncernens säkerhetsorganisation arbetar med skadeförebyggande och -begränsande säkerhetsåtgärder i syfte att skydda koncernens tillgångar, IT-system, information, personal och därigenom säkra den fortlöpande verksamheten. I detta ingår också att skydda företaget och våra kunder mot olika former av brott.

Risker som är en del av flera riskområden

Investeringsrisk

Vattenfall är ett mycket kapitalintensivt företag med ett omfattande investeringsprogram. Inför varje investeringsbeslut görs en riskanalys. Genom att simulera olika utfall av exempelvis pris, kostnad, förseningar och kalkylränta bedöms riskerna för investeringen. Det finns flera olika typer av investeringsrisker inom de olika riskområdena, bland annat upphandlingsrisk, finansieringsrisk, marknadsrisk, risk vid val av teknik och risken att det sker förändringar i miljö-tillstånd.

Vattenfalls Staff Function Asset Management säkerställer att kapital investeras på ett sätt som långsiktigt maximerar det ekonomiska värdet. Förutom en strategisk investeringsriktning, uppdateras årligen en detaljerad plan över investeringsprojekt för att ge koncernledningen vägledning i investeringsbeslut. Projekten bedöms efter ett antal kriterier, till exempel om de är i linje med Vattenfalls strategi, konsekvenser för befintlig produktionsportfölj, riskprofil och lönsamhet.

Miljörisk

Det övergripande begreppet miljörisk kan indelas i tre kategorier: tekniska miljörisker, miljörisker rörande lagar och regler, samt miljöskulder. Varje år upprättas en sammanställ-

ning över företagets miljörisker och miljöskulder samt eventuella avsättningar och åtgärder som krävs. 2011 utökade Vattenfall rutinerna för miljöriskrapporteringen för att ytterligare anpassa hanteringen till ERM-processen. Miljöriskrapporten baseras på en koncerngemensam rapporteringsstandard i enlighet med fastställda definitioner. Analysen omfattar en allmän värdering av Vattenfalls miljörisker samt en trendutveckling för de senaste åren. Vattenfalls Business Units ansvarar för att identifiera och rapportera miljörisker för att ge en helhetsbild av koncernens miljörisker. Den årliga miljöriskrapporten presenteras för Vattenfalls säkerhets- och riskkommitté och styrelsen.

Arbetet med att löpande förebygga och kontrollera effekten av åtgärder sker till stor del lokalt och bygger på den kunskap och erfarenhet som finns inom Vattenfall. Framförhållning på området är ett sätt att långsiktigt stärka koncernens konkurrenskraft. Exempelvis finns avsättningar gjorda för sanering av förorenade markområden och för återställande av mark efter brunkolsbrytning. Riskåtgärderna för miljörisker utökades under 2011.

Koncernens resultaträkning

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2011	2010	Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	2011	2010
Nettoomsättning	6, 7, 8	181 040	213 572	Tilläggsinformation		
Kostnader för sålda produkter ¹	9	-144 492	-159 098	Resultat före avskrivningar (EBITDA)	54 538	60 706
Bruttoresultat		36 548	54 474	Finansiella poster, netto exkl diskonterings effekter hänförliga till avsättningar samt avkastning från Kärnavfallsfonden	-7 893	-6 179
Övriga rörelseintäkter	10	7 169	2 169	1) Varav avskrivningar och nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	-30 737	-25 257
Försäljningskostnader		-6 838	-7 451	2) Varav avskrivningar och nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	-31 329	-30 853
Administrationskostnader		-10 912	-11 098	2) Vari ingår jämförelsestörande poster avseende: Realisationsvinster/förluster, netto	4 722	-250
Forsknings- och utvecklingskostnader		-1 099	-1 545	Nedskrivningar och avvecklingskostnader avseende tyska kärnkraftverk	-10 513	-
Övriga rörelsekostnader	11	-1 691	-7 320	Andra nedskrivningar och återförda nedskrivningar, netto	-402	-9 849
Andelar i intresseföretags resultat	7, 24, 54	32	624	Andra jämförelsestörande poster	840	-
Rörelseresultat²	7, 12, 13, 14, 52, 53	23 209	29 853	Summa jämförelsestörande poster i Rörelseresultatet	-5 353	-10 099
Finansiella intäkter ³	15	3 843	2 514	3) Vari ingår avkastning från Kärnavfallsfonden	1 948	1 011
Finansiella kostnader ⁴	16	-12 754	-10 944	4) Vari ingår räntedel i pensionskostnad	-1 043	-1 138
Resultat före skatter⁵		14 298	21 423	4) Vari ingår diskonterings effekter hänförliga till avsättningar	-2 966	-3 262
Skatter	18	-3 882	-8 238	5) Vari ingår jämförelsestörande poster avseende: Realisationsvinster/förluster, netto	4 826	-247
Årets resultat⁶		10 416	13 185	Nedskrivningar och avvecklingskostnader avseende tyska kärnkraftverk	-10 414	-
Hänförligt till:				Andra nedskrivningar och återförda nedskrivningar, netto	-2 113	-9 849
Ägare till moderbolaget		11 083	12 997	Andra jämförelsestörande poster	840	-
Innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	19	-667	188	Summa jämförelsestörande poster i Resultat före skatter	-6 861	-10 096
Summa		10 416	13 185	6) Vari ingår jämförelsestörande poster enligt ovan justerat med skatteeffekt	-4 726	-10 009
Resultat per aktie				7) Föreslagen utdelning		
Antal aktier i Vattenfall AB, tusental		131 700	131 700			
Resultat per aktie, före och efter utspädning, SEK		84,15	98,69			
Utdelning, MSEK		4 433 ⁷	6 500			
Utdelning per aktie, SEK		33,66 ⁷	49,35			

Rapport över koncernens totalresultat

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	2011	2010
Årets resultat	10 416	13 185
Övrigt totalresultat:		
Kassaflödessäkringar:		
Förändringar av verkligt värde	-4 675	-1 189
Upplöst mot resultaträkningen	6 668	-684
Överfört till anskaffningsvärdet på säkrad post	224	246
Skatt hänförlig till kassaflödessäkringar	-638	494
Summa kassaflödessäkringar	1 579	-1 133
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	960	19 831
Skatt hänförlig till valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-242	-5 215
Summa valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	718	14 616
Omräkningsdifferenser	-2 014	-30 727
Omräknings- och valutakurseffekter netto, avyttrade företag	621	-
Omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	-1 591	-
Överfört till resultaträkningen, finansiella tillgångar som kan säljas	1 591	-
Summa övrigt totalresultat, netto efter skatt	904	-17 244
Summa totalresultat för året	11 320	-4 059
Summa totalresultat för året hänförligt till:		
Ägare till moderbolaget	12 008	-3 717
Innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	-688	-342
Summa	11 320	-4 059

Koncernens balansräkning

Belopp i MSEK	Not	31 december 2011	31 december 2010
Tillgångar	7		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	8, 20	46 229	49 787
Materiella anläggningstillgångar	8, 21	279 445	285 631
Förvaltningsfastigheter	8, 22	539	626
Biologiska tillgångar		8	4
Andelar i intresseföretag och joint ventures	24	12 344	12 949
Andra aktier och andelar	25	3 235	4 954
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	26	28 430	26 791
Skattefordran aktuell skatt, långfristig	18	990	1 184
Förutbetalda kostnader		188	171
Uppskjuten skattefordran	18	1 303	1 397
Andra långfristiga fordringar	27	5 732	4 769
Summa anläggningstillgångar		378 443	388 263
Omsättningstillgångar			
Varulager	28	18 564	16 825
Biologiska tillgångar		1	-
Immateriella omsättningstillgångar	29	5 627	8 330
Kundfordringar och andra fordringar	30	41 880	36 380
Förskott till leverantörer	31	6 368	3 904
Derivat med positivt verkligt värde	44	30 099	29 338
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	32	6 450	10 597
Skattefordran aktuell skatt	18	1 853	2 311
Kortfristiga placeringar	33	17 417	31 278
Kassa, bank och liknande tillgångar	34	11 268	12 595
Tillgångar som innehas för försäljning	35	6 588	1 611
Summa omsättningstillgångar		146 115	153 169
Summa tillgångar		524 558	541 432

Belopp i MSEK	Not	31 december 2011	31 december 2010
Eget kapital och skulder			
Eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget			
Aktiekapital		6 585	6 585
Reserv för kassaflödessäkring		245	-1 315
Andra reserver		-8 203	-7 568
Balanserade vinstmedel inkl årets resultat		133 361	129 002
Summa eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget		131 988	126 704
Eget kapital hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)		6 943	6 917
Summa eget kapital		138 931	133 621
Långfristiga skulder			
Hybridkapital	36	8 883	8 929
Andra räntebärande skulder	37	149 602	144 599
Avsättningar för pensioner	38	17 995	18 137
Andra räntebärande avsättningar	39	66 487	62 494
Uppskjuten skatteskuld	18	35 406	36 125
Andra ej räntebärande skulder	40	8 238	8 409
Summa långfristiga skulder		286 611	278 693
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder och andra skulder	41	35 108	33 184
Förskott från kunder	42	1 142	1 912
Derivat med negativt verkligt värde	44	22 454	25 216
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	43	18 507	24 804
Skatteskuld aktuell skatt	18	844	2 062
Räntebärande skulder	37	11 865	34 749
Räntebärande avsättningar	39	7 237	7 191
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning	35	1 859	-
Summa kortfristiga skulder		99 016	129 118
Summa eget kapital och skulder		524 558	541 432

Se vidare information om Säkerheter (Not 47), Eventualförpliktelser (Not 48) och Åtaganden enligt konsortialavtal (Not 49).

Koncernens kassaflödesanalys

Belopp i MSEK, 1 januari – 31 december	Not	2011	2010	Belopp i MSEK, 1 januari – 31 december	Not	2011	2010
Den löpande verksamheten				Kassa, bank och liknande tillgångar			
Resultat före skatter		14 298	21 423	Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets början		12 595	10 555
Återläggning av avskrivningar och nedskrivningar ¹		33 040	30 853	Kassa, bank och liknande tillgångar ingående i tillgångar som innehas för försäljning		–	653
Betald skatt		–5 250	–8 901	Årets kassaflöde		–1 176	1 301
Realisationsvinster/förluster, netto		–4 827	245	Omräkningsdifferenser		–151	86
Övrigt, inkl ej kassaflödespåverkande poster	45	995	–3 512	Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets slut		11 268	12 595
Internt tillförda medel (FFO)		38 256	40 108				
Förändringar i varulager		–3 350	–2 407	Tilläggsinformation			
Förändringar i rörelsefordringar		944	–12 612	Kassaflöde före finansieringsverksamheten		12 666	6 448
Förändringar i rörelseskulder		668	5 681	Finansieringsverksamheten			
Övriga förändringar		–3 050	10 461	Betald utdelning till ägare		–6 701	–5 311
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder		–4 788	1 123	Tillskott från ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsägare)		569	12
Kassaflöde från den löpande verksamheten		33 468	41 231	Kassaflöde efter utdelning		6 534	1 149
Investeringsverksamheten				Analys av förändring i nettoskuld			
Förvärv av koncernföretag	4	–257	–577	Nettoskuld vid årets början		–144 109	–154 987
Investeringar i intresseföretag och andra aktier och andelar	4	–140	–508	Ändrad beräkning av nettoskuld		–	–11 252
Andra investeringar i anläggningstillgångar	45	–35 353	–40 709	Kassaflöde efter utdelning		6 534	1 149
Summa investeringar		–35 750	–41 794	Förändringar till följd av värdering till verkligt värde		–2 210	–1 743
Försäljningar	45	16 280	7 197	Förändringar i räntebärande leasingkulder		114	111
Kassa, bank och liknande tillgångar i förvärvade företag		–	111	Förvärvade/avytttrade räntebärande skulder/kortfristiga placeringar		–459	4 002
Kassa, bank och liknande tillgångar i avyttrade företag		–1 332	–297	Förändringar i skulder avseende förvärv av koncernföretag		–	–122
Kassaflöde från investeringsverksamheten		–20 802	–34 783	Förändringar i skulder avseende förvärv av koncernföretag, diskonteringseffekter		–549	–627
Kassaflöde före finansieringsverksamheten		12 666	6 448	Kassa, bank och liknande tillgångar ingående i tillgångar som innehas för försäljning		–	653
Finansieringsverksamheten				Räntebärande skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning		344	–
Förändringar i kortfristiga placeringar		11 292	–1 919	Omräkningsdifferenser på nettoskulden		–754	18 707
Förändringar i lån till ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsägare) i utländska koncernföretag		–287	1 135	Nettoskuld vid årets slut		–141 089	–144 109
Upptagna lån ²	45	10 511	13 325				
Amortering av skuld avseende förvärv av koncernföretag		–13 538	–	Fritt kassaflöde (Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar)		17 637	23 846
Amortering av andra skulder		–15 688	–12 389				
Betald utdelning till ägare		–6 701	–5 311				
Tillskott från ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsägare)		569	12				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		–13 842	–5 147				
Årets kassaflöde		–1 176	1 301				

1) Som nedskrivningar klassificeras här även andra avvecklingskostnader än nedskrivningar under 2011 avseende tyska kärnkraftverk. Summan av dessa nedskrivningar och andra avvecklingskostnader uppgår till 10 513 MSEK.

2) Kortfristig upplåning där löptiden är tre månader eller kortare nettoredovisas.

Koncernens förändring i eget kapital

Belopp i MSEK	Hänförbart till ägare till moderbolaget				Summa	Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	Summa eget kapital
	Aktiekapital	Reserv för kassaflödessäkring	Andra reserver	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans 2010	6 585	-259	8 090	121 204	135 620	6 784	142 404
Utdelning till ägare	-	-	-	-5 240	-5 240	-71	-5 311
Koncernbidrag från ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen), netto efter skatt	-	-	-	-	-	402	402
Ägarförändringar	-	-	-	41	41	144	185
Kassaflödessäkringar:							
Förändringar av verkligt värde	-	-1 086	-	-	-1 086	-103	-1 189
Upplöst mot resultaträkningen	-	-684	-	-	-684	-	-684
Överfört till anskaffningsvärdet på säkrad post	-	247	-	-	247	-1	246
Skatt hänförlig kassaflödessäkringar	-	467	-	-	467	27	494
Summa kassaflödessäkringar	-	-1 056	-	-	-1 056	-77	-1 133
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	19 831	-	19 831	-	19 831
Skatt hänförlig till valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	-5 215	-	-5 215	-	-5 215
Summa valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	14 616	-	14 616	-	14 616
Omräkningsdifferenser	-	-	-30 274	-	-30 274	-453	-30 727
Summa övrigt totalresultat för året	-	-1 056	-15 658	-	-16 714	-530	-17 244
Årets resultat	-	-	-	12 997	12 997	188	13 185
Summa totalresultat för året	-	-1 056	-15 658	12 997	-3 717	-342	-4 059
Utgående balans 2010	6 585	-1 315	-7 568	129 002	126 704	6 917	133 621

Belopp i MSEK	Hänförbart till ägare till moderbolaget				Summa	Hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	Summa eget kapital
	Aktiekapital	Reserv för kassaflödessäkring	Andra reserver	Balanserade vinstmedel			
Ingående balans 2011	6 585	-1 315	-7 568	129 002	126 704	6 917	133 621
Utdelning till ägare	-	-	-	-6 500	-6 500	-201	-6 701
Koncernbidrag från ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen), netto efter skatt	-	-	-	-	-	358	358
Ägarförändringar	-	-	-	-224	-224	557	333
Kassaflödessäkringar:							
Förändringar av verkligt värde	-	-4 689	-	-	-4 689	14	-4 675
Upplöst mot resultaträkningen	-	6 667	-	-	6 667	1	6 668
Överfört till anskaffningsvärdet på säkrad post	-	213	-	-	213	11	224
Skatt hänförlig kassaflödessäkringar	-	-631	-	-	-631	-7	-638
Summa kassaflödessäkringar	-	1 560	-	-	1 560	19	1 579
Valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	960	-	960	-	960
Skatt hänförlig till valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	-242	-	-242	-	-242
Summa valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-	718	-	718	-	718
Omräkningsdifferenser	-	-	-1 974	-	-1 974	-40	-2 014
Omräknings- och valutakurseffekter netto, avyttrade företag	-	-	621	-	621	-	621
Omvärdering av finansiella tillgångar som kan säljas	-	-	-1 591	-	-1 591	-	-1 591
Överfört till resultaträkningen, finansiella tillgångar som kan säljas	-	-	1 591	-	1 591	-	1 591
Summa övrigt totalresultat för året	-	1 560	-635	-	925	-21	904
Årets resultat	-	-	-	11 083	11 083	-667	10 416
Summa totalresultat för året	-	1 560	-635	11 083	12 008	-688	11 320
Utgående balans 2011	6 585	245	-8 203	133 361	131 988	6 943	138 931

Se även koncernens Not 46, Specifikationer till eget kapital.

Koncernens noter

Innehåll

Not	Sidan	Not	Sidan
1	72	40	101
2	72	41	101
3	80	42	101
4	81	43	101
5	82	44	102
6	82	45	104
7	82	46	104
8	84	47	104
9	85	48	105
10	85	49	105
11	85	50	106
12	85	51	108
13	85	52	108
14	85	53	109
15	85	54	109
16	85	55	109
17	86		
18	86		
19			
20	87		
21	87		
22	89		
23	90		
24	91		
25	93		
26	94		
27	95		
28	96		
29	96		
30	96		
31	97		
32	97		
33	97		
34	97		
35	98		
36	98		
37	98		
38	99		
39	100		

Värderingsgrunder

Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder samt varulager avsedda för handel som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av innehav i kategorierna finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen och samtliga derivat.

Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Funktionell valuta är valutan i respektive ekonomisk miljö där de i koncernen ingående bolagen bedriver sina verksamheter. Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Detta innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor (SEK). Om inte annat anges är samtliga belopp avrundade till närmaste miljon svenska kronor (MSEK).

Uppskattningar och bedömningar

Upprättandet av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen och styrelsen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader.

Bedömningar gjorda av företagsledningen och styrelsen vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i påföljande års finansiella rapporter beskrivs närmare i koncernens Not 3.

Redovisningsprinciper

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har, förutom vad som anges nedan under rubriken Nya IFRS och tolkningar som gäller 2011, tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter.

Nya IFRS och tolkningar som gäller 2011

Nedanstående nya och ändrade standarder och tolkningar godkända av EU gäller för räkenskapsåret 2011. Ändringar avseende IFRS 1 – *Första gången IFRS tillämpas* har utelämnats då dessa inte är relevanta för Vattenfall.

Omarbetad IAS 24 – *Upplysningar om närstående*. Vissa förtydliganden och förenklningar har gjorts av definitionen av närstående och undantag från tilläggsupplysningar har införts avseende transaktioner mellan offentligt ägda enheter. Vattenfalls transaktioner med statliga myndigheter och bolag utgör ingen

väsentlig andel av Vattenfallkoncernens nettoomsättning, inköp eller resultat. Ändringarna i IAS 24 har inte påverkat Vattenfalls finansiella rapporter.

Ändringar i IAS 32 – *Klassificering av teckningsrätter*. Teckningsrätter till aktier utställda i en annan valuta än företagets funktionella valuta ska klassificeras som egetkapitalinstrument under vissa förutsättningar. Vattenfall berörs inte av ändringen.

Ändring i IFRIC 14 – *Förskottsbetalning av ett lägsta fonderingskrav* korrigerar en oavsiktlig konsekvens av IFRIC 14 och ger vägledning vid bedömning av återvinningsvärdet för en "nettopensionstillgång". Ändringen har inte påverkat Vattenfalls finansiella rapporter.

IFRIC 19 – *Utsläckning av finansiella skulder med egetkapitalinstrument*. Tolkningen behandlar redovisningen hos låntagare som reglerar skulder genom att ge ut egetkapitalinstrument. Vattenfall berörs inte av tolkningen.

"Förbättringar av IFRS-standarder" (utgivna maj 2010) avser att förenkla och förtydliga redovisningsstandarderna genom ändringar som påverkar presentation, redovisning, värdering samt ändringar i terminologi eller redaktionella ändringar. Vissa lättnader i fråga om upplysningskrav har införts. Exempelvis har en ändring i IFRS 7 – *Finansiella Instrument: Upplysningar* inneburit att Vattenfall inte längre lämnar upplysningar om maximal kreditriskeponering för finansiella instrument. I övrigt har dessa ändringar haft ingen eller ringa påverkan på Vattenfalls finansiella rapporter.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas
Av EU per 31 december 2011 godkända standarder, ändringar i standarder samt tolkningsuttalanden som gäller från och med räkenskapsåret 2012 och som inte har tillämpats i förtid:

Ändringar i IFRS 7 – *Finansiella Instrument: Upplysningar*. Tillägget innebär att ytterligare kvantitativa och kvalitativa upplysningar skall lämnas vid borttagande av finansiella instrument ur balansräkningen. Om en överföring av tillgångar inte resulterar i borttagande i sin helhet ska detta upplysas om. På samma sätt, om företaget behåller ett engagemang i den borttagna tillgången ska företaget även upplysa om detta.

Av IASB/IFRIC publicerade nya standarder, ändringar i standarder samt tolkningsuttalanden som per 31 december 2011 ännu inte godkänts av EU men som beräknas träda i kraft tidigast 2013:

IFRS 9 – *Financial Instruments: Recognition and Measurement*. Denna standard är en del i en fullständig omarbetning av den nuvarande standarden IAS 39 – *Finansiella instrument: Redovisning och värdering*. Standarden innebär en minskning av antalet

värderingskategorier för finansiella tillgångar och innebär att huvudkategorierna för redovisning är till upplupet anskaffningsvärde respektive verkligt värde via resultaträkningen. För vissa investeringar i eget kapitalinstrument finns möjligheten att redovisa till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändringen redovisad direkt i Övrigt totalresultat, där ingen överföring sker till periodens resultat vid avyttring.

Standarden kommer att kompletteras med regler om nedskrivningar, säkringsredovisning och borttagande ur balansräkningen.

I avvaktan på att alla delar av standarden blir färdiga har koncernen ännu inte utvärderat effekterna av den nya standarden.

IFRS 10 – *Consolidated Financial Statements*. Standarden innehåller enhetliga regler för vilka enheter som ska konsolideras och kommer att ersätta större delen av IAS 27 – *Koncernredovisning och separata finansiella rapporter* och SIC 12 som behandlar så kallade Special Purpose Entities. Reglerna i IAS 27 om konsolidering och när koncernredovisningar ska upprättas förs över oförändrade från IAS 27. Vattenfall analyserar för närvarande effekterna vid tillämpning av den nya standarden.

IFRS 11 – *Joint Arrangements*. Standarden behandlar redovisningen av så kallade joint arrangements, det vill säga gemensamma arrangemang där två eller flera parter har ett gemensamt bestämmande inflytande och kommer att ersätta IAS 31 – *Andelar i joint ventures*. Vattenfall analyserar för närvarande effekterna vid tillämpning av den nya standarden.

IFRS 12 – *Disclosures of Interests in Other Entities*. Utökade upplysningskrav om dotterföretag, joint arrangements och intresseföretag har samlats i en standard. Upplysningarna behandlar effekter av innehaven på de finansiella rapporterna och risker som föreligger med de aktuella innehaven. Vattenfall analyserar för närvarande effekterna vid tillämpning av den nya standarden.

IFRS 13 – *Fair Value Measurement*. Standarden innehåller enhetliga regler för beräkning av verkliga värden där andra standarder kräver redovisning till eller upplysningar om verkliga värden. Nya typer av upplysningar ska lämnas för att förtydliga vilka värderingsmodeller som tillämpas samt vilka data som används i dessa. Vattenfall analyserar för närvarande effekterna vid tillämpning av den nya standarden.

Ändringar i IAS 1 – *Presentation of Items of Other Comprehensive Income*. Förändringen innebär att de grupper av transaktioner som redovisas i Övrigt totalresultat förändras. Poster som skall återföras till resultaträkningen skall redovisas separat. Förslaget ändrar inte på det faktiska innehållet i Övrigt totalresultat utan enbart uppställningsformatet.

Ändringar i IAS 12 – *Inkomstskatter* avseende *Deferred tax: Recovery of Underlying Assets*. Uppskjuten skatt på fastigheter som värderas till sina verkliga värden skall beräknas baserat på fastigheternas försäljningsvärden om det inte finns indikationer på att fastigheten kommer att återvinnas på annat sätt. Vattenfall berörs inte av ändringen då fastigheter inte värderas till verkligt värde.

Ändringar i IAS 19 – *Ersättningar till anställda*. Betydande förändringar främst avseende redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner, där bl.a. möjligheten att periodisera aktuariella vinster och förluster som en del av den så kallade korridorregeln inte kan tillämpas utan dessa ska löpande redovisas i Övrigt totalresultat. I resultaträkningen redovisas årets intjäning av förmånsbestämda pensioner, vinster och förluster som uppkommer vid reglering av en pensionsskuld samt finansiella poster avseende den förmånsbestämda planen.

Aktuariella vinster/förluster per 31 december 2011 för Vattenfallkoncernen redovisas i koncernens Not 38.

Ändrad och namnändrad IAS 27 – *Separate Financial Statements* där kraven avseende separata finansiella rapporter är oförändrade medan övriga delar av IAS 27 ersätts av IFRS 10.

Ändrad IAS 28 – *Investments in Associates and Joint Ventures* som anpassats till IFRS 10, IFRS 11 och IFRS 12.

Ändringar i IAS 32 – *Finansiella instrument: Klassificering* samt ändringar i IFRS 7 – *Finansiella instrument: Upplysningar* vilka klargör vissa av förutsättningarna för nettoredovisning av finansiella tillgångar och finansiella skulder i balansräkningen. Vattenfall analyserar för närvarande effekterna vid tillämpning av ändringarna.

IFRIC 20 – *Stripping Costs in the Production Phase of a Surface Mine*. Uttalandet behandlar hur kostnader för borttagning av ytlager till gruvdagbrott ska värderas och redovisas, initialt och löpande, under produktionsfasen. Vattenfall tillämpar redan den värdering och redovisning som framgår av IFRIC 20.

Upplysningar om segment

Ett rörelsesegment är en del av koncernen som bedriver verksamhet från vilken det kan generera intäkter och ådrar sig kostnader och för vilket det finns fristående finansiell information tillgänglig. Ett rörelsesegments resultat följs vidare upp av "företagets högste verkställande beslutsfattare", som i Vattenfall är koncernchefen, för att utvärdera resultatet samt för att kunna allokera resurser till rörelsesegmentet. Upplysningar om segment (se koncernens Not 7) lämnas enbart för koncernen.

Indelning i kortfristiga och långfristiga tillgångar och skulder

En tillgång klassificeras som en omsättningstillgång när den främst innehas för handelsändamål eller förväntas bli realiserad inom tolv månader efter balansdagen eller om den utgörs av kassa, bank och liknande tillgångar såvida den inte omfattas av restriktioner vad gäller att bytas eller användas för att reglera en skuld minst tolv månader efter balansdagen.

Alla andra tillgångar klassificeras som anläggningstillgångar.

En skuld klassificeras som en kortfristig skuld när den främst innehas för handelsändamål eller förväntas bli reglerad inom tolv månader efter balansdagen eller att koncernen inte har en ovillkorad rättighet att senarelägga skuldens reglering i minst tolv månader efter balansdagen.

Alla andra skulder klassificeras som långfristiga skulder.

Tillgångar som innehas för försäljning

Anläggningstillgångar (eller avyttringsgrupper) klassificeras som tillgångar som innehas för försäljning om dess redovisade värde kommer att återvinnas i huvudsak genom försäljning snarare än genom löpande användning. Tillgångarna värderas till det lägsta av redovisat värde och verkligt värde minus försäljningskostnader och är inte föremål för avskrivningar.

Tillgångar (och skulder) som innehas för försäljning klassificeras som en omsättningstillgång (kortfristig skuld) då försäljningstransaktionen förväntas bli reglerad inom tolv månader efter balansdagen.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretag

Dotterföretag är alla de företag där moderbolaget Vattenfall AB har rätten att utforma finansiella och operativa strategier på ett sätt som vanligen följer med ett aktieinnehav uppgående till mer 50% av röststrättarna.

Förvärvade dotterföretag och andra förvärvade rörelser redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvat dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder och eventualförpliktelser. I köpeskillingen ingår även verkligt värde på alla tillgångar eller skulder som är följda av en överenskommelse om villkorad köpeskillning.

Genom en förvärvsanalys (PPA, purchase price allocation) i anslutning till rörelseförväret fastställs anskaffningsvärdet för andelarna eller rörelsen samt det verkliga värdet av förvärvade identifierbara tillgångar samt övertagna skulder och eventualförpliktelser. Uppskjuten skatt beaktas vid skillnad mellan redovisat belopp och skattemässigt värde på alla poster utom goodwill. Skillnaden mellan anskaffningsvärdet för dotterföretagsaktierna och det verkliga värdet av förvärvade tillgångar, övertagna skulder och eventualförpliktelser utgör goodwill.

Om anskaffningsvärdet understiger verkligt värde för det förvärvade dotterföretagets tillgångar redovisas mellanskillnaden direkt i koncernens resultaträkning. Innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen) i den förvärvade rörelsen kan valfritt för varje förvärv värderas antingen till verkligt värde eller till den proportionella andel av den förvärvade rörelsens nettotillgångar som innehas av innehavare utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen).

Efterföljande villkorade betalningar klassificeras som skulder som därefter omvärderas via resultaträkningen

Alla transaktionskostnader avseende förvärv kostnadsförs.

Dotterföretagets finansiella rapporter, vilka upprättas enligt koncernens redovisningsprinciper, tas in i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten fram till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärv och avyttringar av andelsinnehav utan bestämmande inflytande (minoritetsandelar) i dotterföretag redovisas inom eget kapital.

När koncernen inte längre har ett bestämmande inflytande i ett dotterföretag, omvärderas varje kvarvarande innehav till verkligt värde och ändringen i redovisat värde redovisas i resultaträkningen. Det verkliga värdet används som det första redovisade värdet och utgör grund för den fortsatta redovisningen av det kvarvarande innehavet som intresseföretag, joint venture eller finansiell tillgång.

Avvecklad verksamhet redovisas skild från kvarvarande verksamhet om den avvecklade verksamheten uppgår till väsentliga belopp.

Intresseföretag

Intresseföretag är de företag för vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50% av röstetalet. Vid förvärv av ett intresseföretag görs en förvärvsanalys motsvarande den som görs vid rörelseförvärv. Identifierbara övervärden behandlas på motsvarande sätt som övervärden vid rörelseförvärv. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra eventuella ej avskrivna värden på koncernmässiga över- och undervärden och med avdrag för internvinster. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde.

I koncernens resultaträkning redovisas Andelar i intresseföretags resultat netto efter skatt.

Kapitalandelsmetoden tillämpas från förvärvstidpunkten fram till den tidpunkt när det betydande inflytandet upphör.

Joint ventures

Joint ventures är redovisningsmässigt de verksamheter för vilka koncernen genom samarbetsavtal med en eller flera parter har ett gemensamt bestämmande inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen. I koncernredovisningen konsolideras innehav i joint ventures enligt kapitalandelsmetoden.

Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter och kostnader samt vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

Vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag och joint ventures elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägarandel i företaget. Förluster elimineras på samma sätt som vinster, men betraktas som en nedskrivningsindikation.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen räknas monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta om till den funktionella valutan till den valutakurs som då gäller. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i resultaträkningen. Rörelserelaterade valutakursvinster och valutakursförluster redovisas under Övriga rörelseintäkter respektive Övriga rörelsekostnader. Finansiella valutakursvinster och valutakursförluster redovisas som finansiella intäkter och kostnader.

Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas till svenska kronor till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i utlandsverksamheter omräknas till svenska kronor med en genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i Övrigt totalresultat.

För Vattenfallkoncernen viktiga valutakurser använda i boksluten framgår av koncernens Not 5.

Intäktsredovisning

Nettoomsättningen omfattar försäljningsintäkter från kärnverksamheterna, det vill säga produktion, försäljning och distribution av el, försäljning och distribution av värme, försäljning av gas, energihandel samt andra intäkter såsom tjänste- och konsultuppdrag och anslutningsavgifter.

Försäljning av el, värme och gas

Försäljning av el, värme och gas och därtill hörande distribution redovisas som intäkter vid leveranstidpunkten exklusive mer-
värdesskatt och punktskatter.

Från och med 2006 har Vattenfall ersatt de koncerninterna fysiska eltransaktionerna mellan den nordiska elproduktionen och försäljningsverksamheten i Norden med transaktioner gentemot Nord Pool. De köp som försäljningsverksamheten gör från Nord Pool kvittas på koncernnivå mot produktionens försäljning till Nord Pool.

Förändring i verkligt värde för derivat, inklusive råvaruderivat, som inte kvalificerar för säkringsredovisning redovisas i bruttoreultatet om det inte avser derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten.

Andra intäkter

För tjänste- och konsultuppdrag tillämpas successiv vinstavräkning, det vill säga intäkter och kostnader redovisas i förhållande till färdigställandegraden. Färdigställandegraden fastställs efter förhållandet mellan nedlagda kostnader på balansdagen och beräknade totala kostnader.

I de fall förluster befaras reserveras dessa omgående.

Anslutningsavgifter för eldistribution samt värmedistribution redovisas som intäkt till den del som de inte avser att täcka framtida åtaganden.

Statliga bidrag

Bidrag redovisas till verkligt värde när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget.

Bidrag knutna till en anläggningstillgång reducerar anläggningens redovisade anskaffningsvärde.

Bidrag som avser att täcka kostnader redovisas i resultaträkningen som Övrig rörelseintäkt.

Rörelsekostnader

Operationell leasing

Utgifter avseende operationella leasingavtal redovisas i resultaträkningen linjärt över leasingperioden. Operationell leasing definieras nedan under rubriken Materiella anläggningstillgångar/Leasing.

Finansiella intäkter och finansiella kostnader

Finansiella intäkter

Finansiella intäkter består av ränteintäkter på bankmedel, fordringar och räntebärande värdepapper, avkastning från Kärnavfallsfonden, utdelningsintäkter, valutakursdifferenser samt positiva värdeförändringar på finansiella placeringar och derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten.

Ränteintäkter justeras för transaktionskostnader och eventu-

ella rabatter, premier och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran och det belopp som erhålls vid förfall. Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas. Beräkningen sker på basis av underliggande tillgångs avkastning enligt effektivräntemetoden.

Utdelningsintäkt redovisas när rätten att erhålla betalning fastställs.

Finansiella kostnader

Finansiella kostnader består av räntekostnader på lån, diskonteringseffekter och räntor hänförliga till avsättningar, valutakursdifferenser samt negativa värdeförändringar på finansiella placeringar och derivatinstrument som används inom den finansiella verksamheten. Med diskonteringseffekter avses här den periodiska förändringen av nuvärdet som återspeglar att utbetalningstidpunkten kommer närmare i tiden.

Emissionskostnader och liknande direkta transaktionskostnader för att uppta lån periodiseras över lånets löptid enligt effektivräntemetoden.

Lånekostnader direkt hänförliga till investeringsprojekt i anläggningstillgångar som tar betydande tid i anspråk att färdigställa redovisas ej som finansiell kostnad utan inräknas i anläggningstillgångens anskaffningsvärde under uppförandeperioden.

Leasingavgifter för finansiella leasingavtal fördelas mellan räntekostnad och amortering på den utestående skulden. Räntekostnaden fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats för den under respektive period redovisade skulden. Variabla avgifter kostnadsförs i de perioder de uppkommer.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Allmänna principer

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen och samtliga derivat, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader.

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i balansräkningen när Vattenfall blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skuld tas upp när motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller Vattenfall förlorar kontrollen över dem. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från balansräkningen när

förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

Valutakursvinster och -förluster avseende rörelserelaterade fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas i rörelseresultatet medan valutakursvinster och -förluster avseende övriga fordringar och skulder i utländsk valuta redovisas i finansnettot.

För finansiella instrument som handlas på aktiva finansmarknader fastställs det verkliga värdet till den kurs som gäller när marknaden stänger på balansdagen. Denna princip gäller även för att fastställa verkligt värde för noterade finansiella instrument som handlas bilateralt (OTC-handel). För onoterade finansiella instrument fastställs verkligt värde genom diskontering av bedömda framtida kassaflöden. Diskontering sker med diskonteringsfaktorer beräknade utifrån avkastningskurvor i kassaflödenas respektive valuta. Avkastningskurvorna baseras på aktuella marknadsräntor, till exempel swappräntor, per balansdagen.

Finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella tillgången. Klassificering bestäms vid ursprunglig anskaffningstidpunkt.

Likviddagsredovisning tillämpas för avistaköp och avistaförsäljning av finansiella tillgångar.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

I denna kategori klassificeras tillgångar som innehas för handelsändamål vilket innebär att avsikten är att de ska avyttras på kort sikt. Som innehav för handel betraktas alltid derivatinstrument som inte innehas för säkringsändamål. För valutakontrakt bestäms det verkliga värdet med utgångspunkt för noterade kurser om sådana finns tillgängliga. Om sådana inte finns tillgängliga beräknas det verkliga värdet genom en diskontering av framtida kassaflöden och omräkning till balansdagkurs. Diskontering görs till riskfri ränta baserad på statsobligationer. Det verkliga värdet för ränteswappar baseras på en diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets villkor och förfallodagar med utgångspunkt i marknadsräntan. Verkligt värde på optioner fastställs utifrån noterade kurser då sådana finns tillgängliga. Värdet på onoterade optioner beräknas enligt Black-Scholes modell utifrån underliggande marknadsdata.

Till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen hänför Vattenfall även kortfristiga likvida placeringar med löptid understigande tre månader, då Vattenfall följer upp och utvärderar dessa baserat på verkliga värden. Kategorin inkluderar även kortfristiga placeringar, vars ursprungliga löptid överstiger tre månader. För noterade värdepapper bestäms det verkliga värdet med utgångspunkt

Koncernens noter

Fortsättning Not 2

från noterad köpkurs på balansdagen. För övriga kortfristiga placeringar beräknas det verkliga värdet genom en diskontering av beräknade framtida kassaflöden enligt kontraktets villkor och förfallodagar och med utgångspunkt i marknadsräntan för liknande instrument på balansdagen.

Tillgångarna omvärderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller betalningar som går att fastställa till belopp. Fordringarna uppkommer då bolaget tillhandahåller pengar, varor och tjänster direkt till kredittagaren utan avsikt att bedriva handel i fordringsrätterna. Även förvärvade fordringar innefattas. Värdering av lånefordringar och kundfordringar görs till upplupet anskaffningsvärde. Med upplupet anskaffningsvärde avses det värde till vilket en finansiell tillgång eller skuld värderas när den initialt bokas upp på balansräkningen, med avdrag för eventuella återbetalningar, och med tillägg eller avdrag för periodisering av eventuell skillnad mellan det initialt bokförda beloppet och återbetalningsbeloppet.

Kundfordringar redovisas till det belopp varmed de förväntas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar. Nedskrivning av kundfordringar redovisas i rörelsens kostnader. Kundfordringar har kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Verkligt värde för lånefordringar beräknas i upplysnings syfte genom att framtida kassaflöden har diskonterats med nu gällande ränta. För kundfordringar anses det redovisade värdet reflektera verkligt värde.

I kategorin Lånefordringar och kundfordringar ingår även Kassa och bank, det vill säga omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden.

Finansiella tillgångar som kan säljas

Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning värderas löpande till verkligt värde i balansräkningen med värdeförändring i Övrigt totalresultat. Vid den tidpunkt tillgångarna bokas bort från balansräkningen omförs tidigare redovisad ackumulerad vinst eller förlust i Övrigt totalresultat till resultaträkningen.

Noterade innehav värderas utifrån innehavens börskurs på balansdagen.

Aktier och andelar för vilka marknadsnoteringar inte förekommer, och där verkligt värde inte går att fastställa, värderas till ursprungligt anskaffningsvärde, med beaktande av ackumulerade nedskrivningar.

Finansiella skulder

Finansiella skulder klassificeras i olika kategorier, beroende på

avsikten med förvärvet av den finansiella skulden. Klassificeringen bestäms vid ursprunglig anskaffningstidpunkt.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

I denna kategori klassificeras alltid derivatinstrument som inte innehas för säkringsändamål. Värdering av dessa finansiella skulder görs löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. För beskrivning av hur det verkliga värdet beräknas, se ovan under rubriken Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

I denna kategori redovisas räntebärande och ej räntebärande finansiella skulder som inte innehas för handelsändamål. Värdering av andra finansiella skulder görs till upplupet anskaffningsvärde.

Leverantörsskulder har kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering.

Verkligt värde för Andra finansiella skulder beräknas i upplysnings syfte genom att framtida kassaflöden har diskonterats med nu gällande ränta för den återstående löptiden med undantag för leverantörsskulder där det redovisade värdet anses reflektera verkligt värde.

Skulder som ingår i ett säkrings samband redovisas enligt de principer som beskrivs nedan.

Derivatinstrument

Vattenfall använder olika typer av derivatinstrument (terminer, optioner och swappar) för att säkra olika finansiella risker, främst ränterisker, valutarisker och råvaruprisrisker.

Derivatinstrument med positivt verkligt värde redovisas som separat rubrik i balansräkningen under omsättningstillgångar, medan derivatinstrument med negativt verkligt värde redovisas som separat rubrik under kortfristiga skulder.

Derivatinstrument redovisas till verkligt värde på balansdagen. Värdeförändringar redovisas på olika sätt beroende på om derivatinstrumentet klassificerats som säkringsinstrument eller inte. I de fall där säkringsredovisning ej tillämpas redovisas värdeförändringen i resultaträkningen i den period då den uppstår. Baserat på syftet med kontraktet redovisas värdeförändringen antingen i rörelseresultatet eller som finansiell intäkt/kostnad. Effekter vid säkringsredovisning framgår nedan.

Inbäddade derivat

Inbäddade derivat är en del av ett annat kontrakt (värdkontrakt), vars villkor uppfyller definitionen för ett derivatinstrument. I de fall inbäddade derivat identifieras, och det inbäddade derivatet bedöms ha en riskprofil som inte är i nära överensstämmelse med riskprofilen i värdkontraktet, så separeras det inbäddade derivatet och redovisas som ett fristående derivat-

instrument, i enlighet med vad som beskrivs under rubriken Derivatinstrument ovan.

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för derivatinstrument som ingår i ett dokumenterat säkrings samband. För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydig koppling mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den risk som är avsedd att säkras, att effektiviteten löpande kan visas vara tillräckligt hög genom effektivitetsmätning och att säkringsdokumentation har upprättats. Redovisningen av värdeförändringen beror på vilken typ av säkring som ingåtts.

Kassaflödessäkringar

Kassaflödessäkringar används huvudsakligen i följande fall:

i) när råvarutermener används för säkring av råvaruprisrisk i framtida inköp och försäljning, ii) när valutatermener används för säkring av valutarisk i framtida inköp och försäljning i utländsk valuta, och iii) när ränteswappar används för att ersätta upplåning till rörlig ränta med fast ränta.

För derivatinstrument som utgör säkringsinstrument i en kassaflödessäkring gäller att den effektiva delen av värdeförändringen redovisas i Övrigt totalresultat, medan den ineffektiva delen redovisas direkt i resultaträkningen. Den del av värdeförändringen som redovisas i Övrigt totalresultat förs sedan över till resultaträkningen i den period då den säkrade posten påverkar resultaträkningen. I de fall där den säkrade posten avser en framtida transaktion, som senare aktiveras som en icke-finansiell tillgång eller skuld i balansräkningen (exempelvis vid säkring av framtida inköp av anläggningstillgångar i utländsk valuta) förs den del av värdeförändringen som redovisas i Övrigt totalresultat över till och inkluderas i anskaffningsvärdet för tillgången eller skulden.

Om förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda, förs de ackumulerade värdeförändringar som redovisats i Övrigt totalresultat över till resultaträkningen/balansräkningen i den senare period då den säkrade posten påverkar resultaträkningen/balansräkningen. Värdeförändringar från och med den dag då förutsättningarna för säkringsredovisning upphör redovisas direkt i resultaträkningen. Om den säkrade transaktionen inte längre förväntas inträffa överförs säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändringar omedelbart från Övrigt totalresultat till resultaträkningen.

Säkringar av verkligt värde

Vid säkring av verkligt värde tillämpas säkringsredovisning då säkringsåtgärden avser en post som normalt redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Säkringsredovisningen innebär i sådana fall att förändringar i den säkrade postens verkliga

värde som är hänförliga till den säkrade risken redovisas i resultaträkningen när de uppstår. Den säkrade postens bokförda värde justeras med dessa förändringar.

Säkring av verkligt värde används primärt i de fall där ränteswappar använts för säkring av ränterisk i upplåning till fast ränta.

Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter

För derivatinstrument och lån i utländsk valuta som utgör säkringsinstrument i en säkring av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter gäller att den effektiva delen av värdeförändringen redovisas i Övrigt totalresultat, medan den ineffektiva delen redovisas direkt i resultaträkningen. De värdeförändringar som redovisas i Övrigt totalresultat överförs till resultaträkningen vid den senare tidpunkt då den utländska verksamheten avyttras.

Säkring av nettoinvesteringar tillämpas i huvudsak då valutaterminer och lån i utländsk valuta använts för att säkra valutarisken i bolagets investeringar i utländska dotterföretag.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utgifter för utveckling

Utgifter för utveckling, där forskningsresultat eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som en tillgång i balansräkningen från den tidpunkt då produkten eller processen bedöms komma att bli tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. Det redovisade värdet inkluderar utgifter för material, direkta utgifter för löner och indirekta utgifter som direkt kan hänföras till tillgången. Övriga utgifter för utveckling redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer. I balansräkningen redovisade utvecklingskostnader är upptagna till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Utgifter för forskning som syftar till att erhålla ny vetenskaplig eller teknisk kunskap redovisas som kostnad då de uppkommer.

Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för ett rörelseförvärv och det verkliga värdet vid förvärvstidpunkten av förvärvade tillgångar, övertagna skulder samt eventuella förpliktelser. Skillnadsbeloppet är anskaffningsvärdet för goodwill.

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill är ej föremål för avskrivning utan testas minst årligen för nedskrivningsbehov. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag eller joint ventures inkluderas i det redovisade värdet för Andelar i intresseföretag och joint ventures.

Prospekterings- och utvärderingstillgångar

Prospekterings- och utvärderingstillgångar avser aktiverade utgifter för prospektering och utvärdering av gasreserver. Exempel på utgifter som kvalificerar för aktivering är prospekteringsrättigheter, geologiska och andra studier samt prospekteringsborrning som antingen avser förväntade eller möjliga reserver under utvärdering eller framtida lagringsplatser.

Utgifter som inte är möjliga att aktivera är sådana utgifter som företaget ådragit sig före förvärvet av prospekteringsrättigheterna och andra utgifter som inte kan relateras till en specifik prospekteringskälla.

Prospektering och utvärderingstillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Prospektering och utvärderingstillgångar är ej föremål för avskrivningar.

Då en specifik prospekteringskälla betecknats som tekniskt möjlig och kommersiellt genomförbar och ett ledningsbeslut att utvinna prospekteringskällan har tagits, omklassificeras de aktiverade utgifterna till materiella anläggningstillgångar – pågående nyanläggningar. I det fall ledningsbeslut innebär att inte utvinna prospekteringskällan görs nedskrivning mot resultaträkningen av redan aktiverade utgifter.

Övriga immateriella anläggningstillgångar

Övriga immateriella anläggningstillgångar såsom koncessioner, patent, licenser, varumärken och liknande rättigheter samt hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter som förvärvas av koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar för andra immateriella anläggningstillgångar än goodwill och prospekterings- och utvärderingstillgångar redovisas i resultaträkningen linjärt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod, såvida inte nyttjandeperioden är obegränsad. Bedömda nyttjandeperioder är oförändrade jämfört med föregående år och beskrivs i koncernens Not 20, Immateriella anläggningstillgångar. Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs minst årligen.

Materiella anläggningstillgångar

Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas som tillgång i balansräkningen om det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet för tillgången kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Som materiella anläggningstillgångar redovisas byggnader och mark, maskiner och andra tekniska anläggningar samt inventarier, verktyg och installationer. Dessa tillgångar värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar samt nedskrivningar.

I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med företagsledningens avsikt med anskaffningen. Exempel på direkt hänförliga kostnader som ingår i anskaffningsvärdet är kostnader för leverans och hantering, installation, lagfarter och konsulttjänster. Lånekostnader direkt hänförliga till investeringsprojekt i anläggningstillgångar som tar betydande tid i anspråk att färdigställa inräknas i anläggningstillgångens anskaffningsvärde under uppförandeperioden.

Inom kärnkraftsverksamheten i Tyskland (nedskrivna under 2011) och Sverige ingår i anskaffningsvärdet ett vid anskaffningstidpunkten beräknat nuvärde för uppskattad utgift för nedmontering och bortforsling av anläggningen samt återställande av den plats där anläggningen varit belägen. På motsvarande sätt ingår exempelvis för gruvverksamheten i Tyskland och för gasverksamheten i Nederländerna (avyttrad under 2011) i anskaffningsvärdet ett vid anskaffningstidpunkten beräknat nuvärde för uppskattad utgift för åtaganden om återställande.

Motsvarande nuvärdeberäknade uppskattade utgifter redovisas initialt som avsättning.

Se även nedan under rubriken Andra avsättningar än avsättningar för pensioner.

Leasing

Leasing klassificeras antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så ej är fallet är det fråga om operationell leasing.

Förhyrda tillgångar

Tillgångar som förhyrs enligt finansiella leasingavtal redovisas som tillgång i koncernens balansräkning. Förpliktelsen att betala framtida leasingavgifter redovisas som lång- respektive kortfristig skuld. De leasade tillgångarna avskrivs linjärt över den kortare av leasingperioden eller nyttjandeperioden medan leasingbetalningarna redovisas som ränta och amortering av skulderna.

Operationell leasing innebär att leasingavgifterna i normalfallet kostnadsförs linjärt över leasingperioden.

Uthyrd tillgångar

Tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas ej som materiella anläggningstillgångar då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Istället bokförs en finansiell fordran avseende de framtida minimileaseavgifterna.

Tillgångar som hyrs ut enligt operationella leasingavtal redovisas som materiella anläggningstillgångar som skrivs av.

Koncernens noter

Fortsättning Not 2

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för materiella anläggningstillgångar läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer och underhåll kostnadsförs löpande.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod med undantag för avskrivningar hänförliga till de tyska kärnkraftverken (nedskrivna under 2011) och till gasverksamheten i Nederländerna (avyttrad under 2011) (se nedan). Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för den linjära avskrivningen. Bedömda nyttjandeperioder är oförändrade jämfört med föregående år för samtliga anläggningstillgångar. Bedömda nyttjandeperioder beskrivs i koncernens Not 21, Materiella anläggningstillgångar. Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen.

För de tyska kärnkraftverken har per 1 april 2008 avskrivningsmetoden ändrats från linjär metod till produktionsberoende metod, då denna bättre speglar den förväntade förbrukningen av de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgångarna.

Gasfält och plattformar avskrivs också enligt produktionsberoende metod. Utgångspunkten är den förväntade återstående produktionsmängden vilken bestäms årligen baserad på vedertagen praxis inom industrin. Nya upptäckter under pågående utvinning kan också medföra förändringar i förväntad återstående produktionsvolym. Avskrivningsbeloppet per producerad enhet justeras då för kommande perioder till ny förväntad återstående produktionsvolym.

Mark och fallrätter är ej föremål för avskrivning.

Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter är fastigheter som innehåller i syfte att erhålla hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa båda syften.

Förvaltningsfastigheter redovisas i balansräkningen till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar

samt nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt och en bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod görs årligen.

Biologiska tillgångar

Med biologiska tillgångar avses så kallad energiskog som Vattenfall odlar för att, efter skörd och därefter som redovisning som varulager, använda som bränsle i egna anläggningar.

Biologiska tillgångar redovisas i balansräkningen som omsättningstillgång eller anläggningstillgång och värderas till verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader.

Varulager

Kärnbränsle, fossila bränslen, utsläppsrätter samt material och reservdelar

Varulager (med undantag för varulager avsedda för handel) värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning.

Förbrukning av kärnbränsle beräknas som värdet av minskningen av energiinnehållet i bränslepatronerna och baserar sig på anskaffningskostnaden för varje enskild laddning.

Anskaffningsvärdet för varulager beräknas genom tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna.

Varulager avsedda för handel värderas till verkligt värde efter avdrag för försäljningskostnader.

Värdet av den energi som finns lagrad i form av vatten i vattenkraftens regleringsmagasin redovisas inte som tillgång.

Immateriella omsättningstillgångar

Utsläppsrätter

Från 2005 gäller ett handelssystem, EU ETS (Emission Trading Scheme) inom EU som syftar till att minska utsläppen av växthusgasen koldioxid. Vissa berörda anläggningar har inom ramen för detta system, utan vederlag, eller till ett pris understigande verkligt värde, från respektive lands myndigheter erhållit så kallade utsläppsrätter, EUA (European Union Allowance). Utsläppsrätter köps och säljs på därför avsedd marknadsplats där anläggningar som har större behov av utsläppsrätter än beslutad vederlagsfri eller subventionerad tilldelning tvingas köpa sina återstående utsläppsrätter för att reglera sina åtaganden.

Under den första handelsperioden, 2005–2007, skedde handeln enbart med EUA. Under den andra handelsperioden, 2008–2012, löper handeln parallellt med Kyoto-protokollets första åtagandeperiod och EU ETS öppnas upp mot internationell handel med så kallade CER (Certified Emission Reduction) och ERU (Emission Reduction Unit).

Inköpta utsläppsrätter avsedda för eget bruk redovisas som immateriella tillgångar under omsättningstillgångar till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade nedskrivningar, medan utsläppsrätter som erhållits gratis från respektive lands myndighet tas upp till noll kronor. I samband med gjorda koldioxidutsläpp uppstår ett åtagande att leverera in utsläppsrätter (EUA, CER, ERU) till respektive lands myndighet. Endast i de fall då gratis erhållna utsläppsrätter inte täcker detta åtagande redovisas en kostnad och en skuld. Skulden värderas till det värde som den förväntas regleras med.

Certifikat

I syfte att främja användningen av förnyelsebara energikällor för elproduktion har bland andra Sverige, Storbritannien och Polen certifikatsystem. Anläggningar som berörs av dessa system erhåller, gratis från respektive lands myndighet, certifikat i takt med att certifikatberättigad el produceras.

Upparbetade certifikat, vilka erhålls gratis, redovisas som immateriella tillgångar under omsättningstillgångar till verkligt värde vid erhållandetidpunkten. Motsvarande värde redovisas som intäkt under Nettoomsättning. Inköpta certifikat avsedda för eget bruk redovisas till anskaffningskostnad med avdrag för ackumulerade nedskrivningar.

I samband med elförsäljning uppstår ett åtagande att leverera in certifikat till respektive lands myndighet. Detta åtagande redovisas som en kostnad och en skuld. Skulden värderas till det värde som den förväntas regleras med.

Nedskrivningar

Nedskrivning av icke finansiella tillgångar

Allmänna principer

Löpande under året bedöms om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om någon sådan indikation finns beräknas tillgångens återvinningsvärde. För goodwill och andra immateriella tillgångar med obegränsad nyttjandeperiod samt för immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet minst årligen eller så snart det föreligger en indikation på att en tillgång minskat i värde.

Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång ska vid prövning av nedskrivningsbehov tillgångarna grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden (en så kallad kassagenererande enhet). En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

Beräkning av återvinningsvärdet

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången. För en tillgång som inte genererar kassaflöden oberoende av andra tillgångar beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar på goodwill återförs aldrig. Nedskrivningar på andra tillgångar återförs om det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. En nedskrivning återförs endast till den utsträckning tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värdet som tillgången skulle ha haft om någon nedskrivning inte hade gjorts.

Nedskrivning av finansiella tillgångar

Allmänna principer

Vid varje rapporttillfälle utvärderas om det finns objektiva bevis på att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av väsentlig eller bestående minskning av det verkliga värdet för en investering i en finansiell placering klassificerad som en finansiell tillgång som kan säljas.

Vattenfall klassificerar kundfordringar som osäkra, när det efter utebliven eller väsentligt försenad betalning samt individuell bedömning av gäldenärens ekonomiska förhållanden, kan anses föreligga ett nedskrivningsbehov. Fordringarnas nedskrivningsbehov fastställs utifrån historiska erfarenheter av kundförluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisas till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Vid fastställandet av eventuellt nedskrivningsbehov beaktas även förekomsten av eventuell kreditförsäkring samt andra former av säkerheter.

Noterade aktieinnehav som är klassificerade som en finansiell tillgång som kan säljas, anses ha ett nedskrivningsbehov och skrivs ned om det verkliga värdet understiger anskaffningsvärdet med ett betydande belopp, eller när värdenedgången varit bestående i tid.

Återföring av nedskrivningar

Nedskrivningar av finansiella tillgångar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Nedskrivningar av noterade aktieinnehav som är klassifice-

rade som finansiella tillgångar som kan säljas, som tidigare redovisats i resultaträkningen återförs inte via resultaträkningen utan i Övrigt totalresultat.

Ersättningar till anställda

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda planer är planer för ersättningar efter avslutad anställning enligt vilka fastställda avgifter betalas till en separat juridisk enhet. Någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter finns ej i det fall den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till de anställda. Avgifter till avgiftsbestämda pensionsplaner redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den period de avser.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Förmånsbestämda planer är andra planer för ersättningar efter avslutad anställning än avgiftsbestämda planer. Koncernens förpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan enligt den så kallade Projected Unit Credit Method genom en beräkning av den ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Bedömda framtida lönejusteringar beaktas. Nettoförpliktelsen utgörs av diskonterat nuvärde av summa intjänade framtida ersättningar reducerat med det verkliga värdet på eventuella förvaltningstillgångar. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en aktiv marknad för sådana företagsobligationer ska istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid användas.

När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder som en kostnad i resultaträkningen linjärt fördelad över den genomsnittliga perioden tills ersättningarna är helt intjänade. Om ersättningen är fullt ut intjänad redovisas en kostnad i resultaträkningen direkt.

För aktuariella vinster och förluster tillämpas den så kallade korridorregeln. Aktuariella vinster och förluster uppkommer som effekter av ändringar i aktuariella antaganden. Korridorregeln innebär att den del av nettobeloppet av de ackumulerade aktuariella vinsterna och förlusterna som överstiger 10% av det största av förpliktelseernas nuvärde och förvaltningstillgångarnas verkliga värde redovisas i resultatet, med början året efter det att de uppkommer, över den förväntade genomsnittliga återstående tjänstgöringstiden för de anställda som omfattas av planen.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till nettot av oredovisade aktuariella förluster och oredovisade kostnader för tjänstgöring

under tidigare perioder och nuvärdet av framtida återbetalningar från planen eller minskade framtida inbetalningar till planen.

Andra avsättningar än avsättningar för pensioner

En avsättning redovisas i balansräkningen när koncernen har en legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde. Diskonteringsräntan återspeglar inte sådana risker som beaktats i de uppskattade framtida kassaflödena.

Förändringar i diskonterade avsättningar som avser nedmontering, återställande eller liknande åtgärder, som vid anskaffningstidpunkten också har redovisats som materiella anläggningstillgångar redovisas som följer. Då förändringen beror på förändring i det uppskattade utflödet av resurser eller förändring av diskonteringsräntan, förändras anläggningstillgångens anskaffningsvärde med motsvarande belopp som avsättningen. Den periodiska förändringen av nuvärdet redovisas som finansiell kostnad. Se även ovan under rubriken Materiella anläggningstillgångar/Ågda tillgångar.

Avsättning sker även för förlustkontrakt, det vill säga där oundvikliga utgifter för att uppfylla förpliktelser överstiger de förväntade ekonomiska fördelarna av kontraktet.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i resultaträkningen utom då den underliggande transaktionen redovisas i Övrigt totalresultat varvid även tillhörande skatteeffekt redovisas i Övrigt totalresultat.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Häri inkluderas även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Följande temporära skillnader beaktas inte; för temporär skillnad som uppkommit vid första redovisningen av goodwill, första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller sådana temporära skillnader hänförliga till aktier eller andelar i dotterföretag eller intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt

Fortsättning Not 2

baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Reservering görs inte för uppskjuten skatt hänförlig till ej utdelade vinstmedel i dotterföretag och intresseföretag när det inte är sannolikt att skillnaden kommer att återföras inom över-skådlig framtid.

Not 3 Viktiga uppskattningar och bedömningar vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Upprättandet av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen och styrelsen gör uppskattningar och bedömningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och bedömningarna är baserade på historiska erfarenheter och andra faktorer som under rådande förhållanden anses vara rimliga. Resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar används sedan för att fastställa de redovisade värdena på tillgångar och skulder som inte annars framgår tydligt från andra källor. Det slutliga utfallet kan komma att avvika från resultatet av dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningarna och bedömningarna ses över regelbundet. Effekterna av ändringar i uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder. Viktiga uppskattningar och bedömningar beskrivs nedan.

Prövning av nedskrivningsbehov för immateriella och materiella anläggningstillgångar

Koncernen har betydande värden redovisade i balansräkningen avseende immateriella och materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i koncernens Not 2. Redovisningsprinciper. Återvinningsvärden för kassagenererande enheter har fastställts genom beräkning av nyttjandevärden eller verkligt värde minus försäljningskostnader. För dessa beräkningar måste vissa uppskattningar göras avseende framtida kassaflöden och andra adekvata antaganden avseende exempelvis

avkastningskrav. Se vidare koncernens Not 20, Immateriella anläggningstillgångar.

Koncernen har för 2011 redovisat nedskrivningar inklusive återförda nedskrivningar uppgående till 10 916 MSEK (9 849). Dessa nedskrivningar beskrivs ytterligare i koncernens Not 13, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

Den beloppsmässigt största nedskrivning under 2011 är en effekt av besluten under 2011 av den tyska regeringen och det tyska parlamentet att samtliga tyska kärnkraftverk ska tas ur drift senast 2022. Besluten innebär att kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel, för vilka Vattenfall har driftsansvar och äger till 66,7 respektive 50 procent, inte får återstartas. Vattenfall tvingas med anledning därav skriva ned hela bokförda värdet på de två anläggningarna samt öka avsättningarna för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle. Rörelse-resultatet (EBIT) för det andra kvartalet 2011 belastades med 1 145 MEUR (10 240 MSEK). Omräknat till den genomsnittliga valutakurs som gäller efter fyra kvartal 2011 uppgår motsvarande resultateffekt till 10 330 MSEK. Härutöver har under fjärde kvartalet 2011 avsättningar för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle ökats med ytterligare 183 MSEK.

Avsättningar för pensioner

Värdet på pensionsåtaganden för förmånsbestämda pensionsplaner baseras på aktuariella beräkningar som utgår från antaganden om diskonteringsränta, förväntad avkastning på förvaltningstillgångar, framtida löneökningar, inflation och demografiska förhållanden. Varje förändring i dessa antaganden påverkar det beräknade värdet av pensionsförpliktelsen.

För avsättningar för pensioner i Sverige har diskonteringsräntan sänkts till 3,5% (4,5) jämfört med föregående år. För Sverige har till och med 2009 den bedömningen gjorts att i avsaknad av en fungerande marknad för förstklassiga företagsobligationer istället statsobligationsräntan använts som diskonteringsränta. För 2010 och 2011 har bedömts att diskonteringsräntan bör baseras på bostadsobligationer med hög kreditbedömning vars marknad är stor och likvid.

I Tyskland, där diskonteringsräntan är baserad på förstklassiga företagsobligationer, är diskonteringsränta oförändrad 5,0% (5,0) jämfört med föregående år.

För ytterligare information om avsättningar för pensioner hänvisas till koncernens Not 38.

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft vilka avser framtida åtaganden för hantering av avveckling av Vattenfalls kärnkraftverk i Sverige och i Tyskland likväl som för hantering av kärnavfall baseras på långfristiga kassaflödesprognoser av framtida utgifter. Dessa långfristiga kassaflödesprognoser

omfattar huvudsakligen tekniska planer, uppskattningar om utgifternas storlek och när i tiden dessa beräknas utfalla samt diskonteringsränta. I många fall skall dessa kassaflödesprognoser godkännas av involverade myndigheter.

För avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft i Sverige är diskonteringsräntan oförändrad 4,25% (4,25) jämfört med föregående år. Motsvarande diskonteringsränta i Tyskland är också oförändrad 4,75% (4,75) jämfört med föregående år.

För ytterligare information om avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft hänvisas till koncernens Not 39.

Andra avsättningar än avsättningar för pensioner och avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft

För andra typer av avsättningar, exempelvis avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade avsättningar samt för personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner, avsättningar för skattemässiga och juridiska processer eller andra avsättningar används följande diskonteringsräntor: Sverige 4,25% (4,25), Tyskland 4,5–4,75 % (4,5–4,75), Nederländerna 2,5% (3,5), Finland 4,0% (4,0), Polen 6,0% (5,5) och Storbritannien 5,0% (5,0).

För ytterligare information om dessa avsättningar hänvisas till koncernens Not 39.

Inkomstskatter och uppskjutna skatter

Vattenfall redovisar i sin balansräkning uppskjutna skattefordringar och skulder vilka förväntas bli realiserade i framtida perioder. Vid beräkning av dessa uppskjutna skatter måste vissa antaganden och uppskattningar göras avseende framtida skattekonsekvenser som hänför sig till skillnaden mellan i balansräkningen redovisade tillgångar och skulder och motsvarande skattemässiga värden.

Uppskattningarna inkluderar även att framtida resultat för koncernens enheter kommer att överensstämma med tidigare redovisade resultat, att gällande skattelagar och skattesatser kommer att vara oförändrade i de länder där koncernen är verksam samt att gällande regler för utnyttjande av förlustavdrag inte kommer att ändras.

Under avsättningar redovisar koncernen även kommande utgifter som resultat av pågående skatterevisioner eller skatte-tvister. Utfallet av dessa kan komma att avvika från de bedömningar Vattenfall gjort.

För ytterligare information om skatter hänvisas till koncernens Not 18, Skatter.

Värdering av inbäddade derivat

I ett begränsat antal av Vattenfalls långfristiga elavtal finns specifika prissättningsklausuler. Exempelvis kan priset i ett elavtal ha koppling till prisutvecklingen på råvaror och indirekt även till valutakursförändringar, eftersom de aktuella råvarupriserna

noteras i utländsk valuta. I sådana avtal innebär klausulerna att så kallade inbäddade derivat föreligger. Vid värderingen av dessa avtal innehållande inbäddade derivat måste företagsledningen göra vissa uppskattningar och bedömningar.

Exempelvis finns avtal som löper till och med 2019. Mot bakgrund av dessa avtals utformning i allmänhet och avtalens längd i synnerhet, samt det faktum att tillförlitliga marknadsnoteringar för till avtalen kopplade råvarors prisutveckling endast finns tillgängliga för en period motsvarande 27 månader framåt i tiden, måste en uppskattning göras av prisutvecklingen bortom denna 27 månadersperiod. Värdet av dessa inbäddade derivat för perioden bortom 27 månader har fram till och med första kvartalet 2011 åsatts värdet noll.

Vid en översyn under andra kvartalet 2011 av värderingen av dessa långfristiga elavtal har Vattenfall bedömt att användning av ett modellpris vid värdering av perioden bortom 27 månader, det vill säga den tidshorisont för vilket det inte finns marknadsnoteringar och fram till avtalets slutdatum, ger ett tillförlitligt värde. Effekten av översynen av värdet på dessa inbäddade derivat uppgick till +1 120 MSEK per 30 juni 2011 och påverkade i sin helhet Rörelseresultatet (EBIT) som ökad Nettoomsättning. Värdet på dessa derivat uppgick per 31 december 2011 till +785 MSEK. Se även koncernens Not 44.

Värdering av finansiella tillgångar som kan säljas

Vattenfall äger cirka 19% av aktierna i energibolaget Enea S.A. som är noterat på börsen i Warszawa, Polen. Enea-aktien har en historia av relativt hög volatilitet kopplat till en mycket begränsad handel.

Innehavet i Enea utgör ett finansiellt instrument i underkategorin "Finansiell tillgång som kan säljas". Sådana tillgångar ska marknadsvärderas med en redovisning av marknadsvärdeförändringar i Övrigt totalresultat, alternativt nedskrivs i resultaträkningen. Per 31 december 2010 uppgick ackumulativa marknadsvärdeförändringar i innehavet till ett försumbart belopp. Vattenfall har under de tre första kvartalen 2011 redovisat marknadsvärdeförändringarna under Övrigt totalresultat vilket därmed har belastat koncernens eget kapital. Per 31 december 2011 har däremot beslut tagits, att då marknadsvärdeförändringen ansetts vara både väsentlig och bestående i tid, att göra en nedskrivning av aktieinnehavet i Enea till marknadsvärde och med beaktande även av nedgången av värdet av den polska zlotyn (PLN). Nedskrivningen uppgår till 1 591 MSEK och redovisas i resultaträkningen som en Finansiell kostnad.

Not 4 Förvärvad och avyttrad verksamhet

Förvärv av koncernföretag 2011

I oktober förvärvades det nederländska vindbolaget Zuidlob B.V. för 228 MSEK.

Förvärv av intresseföretag och andra aktier och andelar 2011

Under 2011 investerades 140 MSEK i intresseföretag och andra aktier och andelar. Se koncernens Noter 24 och 25.

Förvärv av koncernföretag 2010

Under 2010 betalades 478 MSEK av utestående skuld till delägarna i N.V. Nuon Energy.

Det belgiska vindbolaget Les Eoliennes des Perwez förvärvades för 93 MSEK.

Vidare förvärvades Vattenfall Biomass Liberia AB för 122 MSEK.

Mindre bolag/minoritetandelar förvärvades med en sammanlagd köpeskilling på 8 MSEK.

Förvärv av intresseföretag och andra aktier och andelar 2010

Under 2010 investerades 508 MSEK i intresseföretag och andra aktier och andelar. Den största investeringen, 287 MSEK, avser Buchanan Renewables Fuel Group Liberia B.V.

Förvärvade verksamheter	Verkligt värde	
	2011	2010
Immateriella anläggningstillgångar	308	–
Materiella anläggningstillgångar	268	148
Kundfordringar och andra fordringar	147	6
Kassa, bank och liknande tillgångar	–	111
Låneskulder	–	–26
Avsättningar	–30	–1
Uppskjuten skatteskuld	–80	–37
Leverantörsskulder och andra skulder	–385	–8
Summa nettotillgångar	228	193
Förvärv av innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	–	5
Goodwill	29	23
Delreglering av investering i Nuon	–	478
Summa köpeskilling	257	699
Skulder avseende förvärv av koncernföretag	–	122
Årets kassaflöde	257	577

Avyttringar under 2011

I juni avyttrades det nederländska bolaget Exploration and Production B.V. Försäljningslikviden uppgick till 281 MEUR.

I december avyttrades värme- och distributionsverksamheterna i Polen för en sammanlagd försäljningslikvid uppgående till 15 251 MSEK.

I december avyttrades samtlig verksamhet i Belgien. Försäljningslikviden uppgick till 214 MEUR.

Intresseföretaget Energieversorgung Sachsen Ost AG (ENSO) har avyttrats. Försäljningslikviden uppgick till 147 MEUR. Vidare avyttrade Vattenfall sin andel på 25% i det tyska stenkolseldade kraftverket Rostock samt kraftvärmeverket i danska Helsingør. Även delar av den svenska teknikonsultverksamheten avyttrades under året.

Avyttringar under 2010

I maj 2010 slutfördes försäljningen av Vattenfalls tyska transmissionsnät ägt av dotterföretaget 50Hertz Transmission GmbH. Försäljningslikviden uppgick till 465 MEUR. Därutöver löste köparna in aktieägarlån från Vattenfall på 320 MEUR.

I december respektive november såldes innehavet i det tyska intresseföretaget Stadtwerke Kassel och 49% av innehavet i vindkraftsbolaget DanTysk Offshore Wind GmbH. Försäljningslikviden för dessa uppgick totalt till 53 MEUR. Vattenfall behöll 51% av aktierna i DanTysk Offshore GmbH.

Avyttrade verksamheter	Redovisat värde	
	2011	2010
Immateriella anläggningstillgångar	2 093	333
Materiella anläggningstillgångar	14 172	14 325
Uppskjuten skattefordran	93	6
Andra anläggningstillgångar	68	95
Varulager	696	16
Immateriella omsättningstillgångar	294	–
Kundfordringar och andra fordringar	4 026	8 262
Derivat med positivt verkligt värde	468	–
Kortfristiga placeringar	2 181	–
Kassa, bank och liknande tillgångar	1 332	297
Tillgångar som innehas till försäljning	1 130	391
Låneskulder	–1 722	–4 028
Avsättningar	–1 088	–966
Uppskjuten skatteskuld	–2 140	–1 480
Leverantörsskulder och andra skulder	–4 103	–6 645
Nedskrivning av nettotillgångar	–	–5 315
Summa nettotillgångar	17 500	5 291

Fortsättning sidan 82

Koncernens noter

Fortsättning Not 4

	Redovisat värde	
	2011	2010
Avytttrade verksamheter		
Avyttring av innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	5	181
Summa försäljningslikvid	21 211	5 200
Varav försäljningslikvid erhållen under 2012	7 658	–
Årets kassaflöde	13 553	5 200
Realisationsvinst/förlust enligt resultaträkningen	3 706	–272

Not 5 Valutakurser

För Vattenfallkoncernen viktigare valutakurser använda i boksluten:

	Valuta	Medelkurs		Balansdagskurs	
		2011	2010	31 dec. 2011	31 dec. 2010
Europa	EUR	9,0215	9,5694	8,9400	9,0020
Danmark	DKK	1,2110	1,2850	1,2033	1,2075
Norge	NOK	1,1579	1,1920	1,1505	1,1520
Polen	PLN	2,1900	2,3831	2,0300	2,2700
Storbritannien	GBP	10,3810	11,1573	10,6800	10,5475
USA	USD	6,4922	7,2152	6,9200	6,8025

Not 6 Nettoomsättning

	2011	2010
Omsättning inklusive punktskatter varor (elektricitet, värme, gas etc.) utförande av tjänsteuppdrag	180 239	209 644
Punktskatter	–7 509	–4 468
Nettoomsättning	181 040	213 572

Not 7 Rörelsesegment

Vattenfall övergick den 1 januari 2011 från en geografisk till en verksamhetsstyrd organisationsstruktur baserad på värdekedjan och som består av följande tre rörelsesegment: Generation, Distribution and Sales, och Renewables.

Ansvarsområden för rörelsesegmenten:

Segmentet Generation utgör Vattenfalls gränssnitt mot grossistmarknaden (wholesale market) och inkluderar utveckling och byggande av produktionstillgångar, produktion av el och värme samt försäljning av el på grossistmarknaden.

Företagsledningen anser att en samlad bedömning av verksamheten i nedanstående tre divisioner krävs för att få en komplett bild av verksamhetens utveckling på koncernnivå. Tillsammans utgör de rörelsesegmentet Generation.

- Business Division Asset Development ansvarar för projektutveckling och genomförande av nya produktionsprojekt inom el, större modifieringsprojekt inom värmekraft och värme samt infrastruktur, kärnkraft och vattenkraft. Business Division Asset Development ansvarar även för koncernens forskning och utveckling samt koncernens tekniska konsultverksamhet, Engineering.
 - Business Division Production ansvarar för Vattenfalls brunkolsbrytning och driften av Vattenfalls produktionstillgångar (inklusive vattenkraft men exklusive övriga tillgångar inom förnybar energiproduktion). Business Division Production ansvarar för att driften sker så kostnadseffektivt som möjligt och ska garantera optimal produktionskapacitet och tillgänglighet. Divisionen driver även Vattenfalls kraftvärmeverk i Tyskland, Danmark och Nederländerna.
 - Business Division Asset Optimisation and Trading ansvarar för driftoptimering (dispatch) av alla Vattenfalls produktionstillgångar (det vill säga beslutar hur och när kraftverken ska producera el) samt prissäkrar produktionen i syfte att maximera resultatet inom definierade riskmandat. Divisionen bedriver även egen tradingverksamhet, så kallad proprietary trading under tilldelade risklimitar.
- Segmentet Distribution and Sales utgör Vattenfalls gränssnitt mot slutkundsmarknaden, inklusive den reglerade (och i separata bolag organiserade) eldistributionsverksamheten.
- Business Division Distribution and Sales ansvarar för Vattenfalls elförsäljning och värmeverksamhet, eldistribution samt övrig verksamhet gentemot slutkund. Divisionen ansvarar för samtliga relationer med Vattenfalls slutkunder.

Segmentet Renewables ansvarar för utveckling av samt drift och underhåll av Vattenfalls tillgångar och verksamhet inom förnybar energi, med undantag för vattenkraft som ingår i segmentet Generation.

- Business Division Renewables ansvarar för utveckling av samt drift och underhåll av Vattenfalls tillgångar och verksamhet inom förnybar energi, i huvudsak vindkraft och anskaffning av biobränsle.

Koncernstaber (Staff functions) and Shared Service Centre

Ett antal koncernövergripande Staff Functions stödjer Vattenfalls operativa verksamheter och stödjer beslutsprocessen inom Executive Group Management (EGM) och hos CEO. Staff Functions styr relevanta verksamhetsprocesser för Vattenfall som helhet. Staff Functions leds och koordineras centralt med personal placerad på såväl koncernnivå som nära de operativa verksamheterna. Shared Service Centres är en viktig och integrerad del i Vattenfalls affärsverksamheter och fokuserar på transaktionsrelaterade processer. Shared Services leds med inriktning på effektivitet och utnyttjande av stordriftsfördelar. Shared Services tillhandahåller sådana tjänster och specialistfunktioner som det ur kostnadssynpunkt är fördelaktigt att hantera och utföra på ett samlat sätt. Staff Functions och Shared Service Centres rapporteras under rubriken Other.

Under rubriken Other redovisas även för 2010 den avyttrade transmissionsnätsverksamheten i det tyska dotterföretaget 50Hertz Transmission GmbH samt även den avyttrade gasexploreringsverksamheten i dotterföretaget Exploration and Production B.V. i Nederländerna. Den senare är även inkluderad under rubriken Other för 2011.

Samtliga rörelsesegment följs upp på Rörelseresultat (EBIT) varför finansiella intäkter och kostnader likväl som skatter redovisas i sin helhet under rubriken Other enligt nedan. Samtliga segment tillämpar IFRS.

Leveranser av el, värme och gas mellan segment sker till marknadsmässiga priser. För tjänster mellan segment tillämpas till övervägande del självkostnadspris men i vissa fall tillämpas marknadsmässiga priser.

Jämförelsetal för 2010 har omräknats enligt ny segmentsindelning.

Rörelsesegment

2011	Generation	Distribution and Sales	Renewables	Other	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	59 347	144 575	1 820	983	-25 685 ¹	181 040
Intern nettoomsättning	63 764	10 724	1 311	6 320	-82 119	-
Summa nettoomsättning	123 111²	155 299	3 131	7 303	-107 804	181 040
Rörelseresultat (EBIT)	10 545 ²	11 123	496	1 045	-	23 209
- vari ingår jämförelsestörande poster	-9 342	627	36	3 326	-	-5 353
Finansiella intäkter och kostnader	-	-	-	-8 911	-	-8 911
Resultat före skatter	10 545	11 123	496	-7 866	-	14 298
Skatter	-	-	-	-3 882	-	-3 882
Årets resultat	10 545	11 123	496	-11 748	-	10 416
Underliggande rörelseresultat (se definition sidan 128)	22 118	10 496	460	-2 281	-	30 793
Andelar i intresseföretags resultat	-499	352	179	-	-	32
Avskrivningar	11 441	6 606	1 602	764	-	20 413
Nedskrivningar som påverkat Rörelseresultat (EBIT)	11 282 ³	-	-	20	-	11 302
Återförda nedskrivningar som påverkat Rörelseresultat (EBIT)	-	-386	-	-	-	-386
Summa	22 723	6 220	1 602	784	-	31 329
Investeringar	23 620	8 247	3 407	-881	1 357	35 750
Tillgångar	423 956	153 938	40 488	257 277 ⁵	-351 101	524 558
2010	Generation	Distribution and Sales	Renewables	Other	Elimineringar	Summa
Extern nettoomsättning	71 567	151 850	1 040	21 464	-32 349 ¹	213 572
Intern nettoomsättning	58 315	13 679	1 038	10 018	-83 050	-
Summa nettoomsättning	129 882²	165 529	2 078	31 482	-115 399	213 572
Rörelseresultat (EBIT)	30 388 ²	8 340	-1 620	-7 255	-	29 853
- vari ingår jämförelsestörande poster	-3 814	-86	-1 019	-5 180	-	-10 099
Finansiella intäkter och kostnader	-	-	-	-8 430	-	-8 430
Resultat före skatter	30 388	8 340	-1 620	-15 685	-	21 423
Skatter	-	-	-	-8 238	-	-8 238
Årets resultat	30 388	8 340	-1 620	-23 923	-	13 185

Fortsättning sidan 84

Koncernens noter

Fortsättning Not 7

2010	Generation	Distribution and Sales	Renewables	Other	Eliminerings	Summa
Underliggande rörelseresultat (se definition sidan 128)	31 088	8 426	-601	-2 075	-	36 838
Andelar i intresseföretags resultat	337	221	66	-	-	624
Avskrivningar	11 213	6 823	1 417	1 551	-	21 004
Nedskrivningar som påverkat Rörelseresultat (EBIT)	4 869 ⁴	337	841	5 104 ⁴	-	11 151
Återförda nedskrivningar som påverkat Rörelseresultat (EBIT)	-1 034	-268	-	-	-	-1 302
Summa	15 048	6 892	2 258	6 655	-	30 853
Investeringar	24 214	8 221	8 022	-7 790	9 127	41 794
Tillgångar	405 024	179 027	36 989	238 670 ⁵	-318 278	541 432

1) Avser Generations försäljning till den nordiska elbörsen Nord Pool. Vattenfalls försäljningsorganisation köper motsvarande el från Nord Pool.

2) Varav marknadsvärdet förändringar av finansiella instrument, varulager och inbäddade derivat som inte säkringsredovisas (förändringar av verkligt värde) i summa nettoomsättning -253 MSEK (200) och i rörelseresultatet -1 067 MSEK (1 099).

3) Som nedskrivningar klassificeras här även andra avvecklingskostnader än nedskrivningar under 2011 avseende tyska kärnkraftverk, 10 513 MSEK.

4) Inkluderar nedskrivning av goodwill uppgående till 4 507 MSEK avseende förvärvet av N.V. Nuon Energy och nedskrivning av tillgångar vid försäljning av 50Hertz Transmission GmbH uppgående till 5 085 MSEK.

5) Avser huvudsakligen Finansverksamhetens likvida tillgångar samt finansiella fordringar på övriga rörelsesegment.

Not 8 Information om geografiska områden

Geografiska områden

2011	Norden	Tyskland och Polen	Nederländerna och Belgien	Övrigt ¹	Eliminerings	Summa
Extern nettoomsättning	53 505 ²	73 433	38 361	15 741	-	181 040
Intern nettoomsättning	-1 327	36 290	8 243	75 819	-119 025	-
Summa nettoomsättning	52 178	109 723	46 604	91 560	-119 025	181 040
Rörelseresultat (EBIT)	17 330	1 138	1 883	2 822	36	23 209
- vari ingår jämförelsestörande poster	1 284	-12 030	1 979	3 380	34	-5 353
Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt förvaltningsfastigheter	109 488	112 736	65 737	38 252	-	326 213
2010	Norden	Tyskland och Polen	Nederländerna och Belgien	Övrigt ¹	Eliminerings	Summa
Extern nettoomsättning	59 829 ²	95 974	41 990	15 779	-	213 572
Intern nettoomsättning	-4 368	40 402	7 338	70 999	-114 371	-
Summa nettoomsättning	55 461	136 376	49 328	86 778	-114 371	213 572
Rörelseresultat (EBIT)	21 196	9 908	-5 570	4 319	-	29 853
- vari ingår jämförelsestörande poster	-148	-3 989	-5 153	-809	-	-10 099
Immateriella och materiella anläggningstillgångar samt förvaltningsfastigheter	111 109	124 232	63 087	37 616	-	336 044

1) Inkluderar i huvudsak Trading, Finansverksamhet och Övriga koncernfunktioner. Även verksamheter i Storbritannien ingår här.

2) Varav Sverige 46 075 MSEK (50 638).

Vattenfall har varken för 2010 eller 2011 haft transaktioner med enstaka kund där intäkter uppgår till mer än 10% av koncernens nettoomsättning.

Not 9 Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionskatter och avgifter med 5 742 MSEK (5 848) samt fastighetsskatter med 2 298 MSEK (1 854).

Not 10 Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter innefattar realisationsvinster vid försäljning av aktier, anläggningstillgångar, utsläppsrätter och certifikat, rörelserelaterade valutakursvinster 1 019 MSEK (823), hyresintäkter, statliga bidrag 269 MSEK (138) samt försäkringsersättningar.

Not 11 Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader innefattar huvudsakligen realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar, utsläppsrätter och certifikat, rörelserelaterade valutakursförluster 653 MSEK (1 028) samt avvecklings- respektive omstruktureringskostnader. För 2010 ingår även nedskrivning av tillgångar i Vattenfalls tyska transmissionsnätbolag, 50Hertz Transmission GmbH, med 5 085 MSEK.

Not 12 Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och förvaltningsfastigheter fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2011	2010
Kostnader för sålda produkter	19 841	20 460
Försäljningskostnader	352	327
Administrationskostnader	201	196
Forsknings- och utvecklingskostnader	7	8
Övriga rörelsekostnader (förvaltningsfastigheter)	12	13
Summa	20 413	21 004

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar ingår ovan i Kostnad för sålda produkter med 1 591 MSEK (1 695), Försäljningskostnader 90 MSEK (57) samt i Administrationskostnader med 93 MSEK (82).

Not 13 Nedskrivningar och återförda nedskrivningar

Nedskrivningar av immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och förvaltningsfastigheter fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2011	2010
Kostnader för sålda produkter	11 282 ¹	6 061
Administrationskostnader	5	–
Övriga rörelsekostnader	15	5 090
Summa	11 302	11 151

1) Som nedskrivning klassificeras här även andra avvecklingskostnader än nedskrivningar under 2011 avseende tyska kärnkraftverk, sammanlagt 10 513 MSEK.

Återförda nedskrivningar av immateriella anläggningstillgångar, materiella anläggningstillgångar och förvaltningsfastigheter fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2011	2010
Kostnader för sålda produkter	386	1 264
Försäljningskostnader	–	38
Summa	386	1 302

Följande större nedskrivningar ingår ovan:

Rörelsesegmentet Generation

Besluten under 2011 av den tyska regeringen och det tyska parlamentet att samtliga tyska kärnkraftverk ska tas ur drift senast 2022 innebär att kärnkraftverken Brunsbüttel och Krümmel, för vilka Vattenfall har driftsansvar och äger till 66,7 respektive 50 procent, inte får återstartas. Vattenfall tvingas med anledning därav skriva ned hela bokförda värdet på de två anläggningarna samt öka avsättningarna för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle. Rörelseresultatet (EBIT) för det andra kvartalet 2011 belastades med 1 145 MEUR (10 240 MSEK). Omräknat till den valutakurs som gäller efter fyra kvartal 2011 uppgår motsvarande resultateffekt till 10 330 MSEK. Härutöver har under fjärde kvartalet 2011 avsättningar för nedmontering samt omhändertagande av kärnbränsle ökats med ytterligare 183 MSEK.

CCS-demonstrationsprojektet Jämschwalde i östra Tyskland har skrivits ned med 257 MSEK. CCS-projektet i Buggenum, Nederländerna, skrivits ned med 387 MSEK varav 155 MSEK avser nedskrivning av goodwill.

Rörelsesegmentet Distribution and Sales

Tidigare gjorda nedskrivningar av värmeproduktionsanläggningar har återförts med 379 MSEK.

Not 14 Rörelsens kostnader fördelade på kostnadsslag

	2011	2010
Personalkostnader	24 253	26 020
Avskrivningar	20 413	21 004
Nedskrivningar av anläggningstillgångar	11 302	11 151
Återförda nedskrivningar av anläggningstillgångar	–386	–1 302
Rörelsens andra kostnader inkl insatsvaror	109 450	129 639
Summa	165 032	186 512

Not 15 Finansiella intäkter

	2011	2010
Utdelningar	101	109
Ränteintäkter hänförliga till placeringar m.m.	1 454	1 131
Avkastning från Kärnavfallsfonden	1 948	1 011
Valutakursdifferenser, netto	235	–
Netto värdeförändring vid omvärdering av derivat	–	249
Netto värdeförändring vid omvärdering av andra finansiella tillgångar	–	8
Realisationsvinster vid försäljningar av aktier och andelar	105	6
Summa	3 843	2 514

Not 16 Finansiella kostnader

	2011	2010
Räntekostnader hänförliga till lån m.m.	6 176	6 447
Räntedel i pensionskostnad, netto efter avdrag för förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	1 043	1 138
Diskonteringseffekter hänförliga till avsättningar	2 966	3 262
Valutakursdifferenser, netto	–	96
Netto värdeförändring vid omvärdering av derivat	837	–
Netto värdeförändring vid omvärdering av andra finansiella tillgångar	21	–
Nedskrivningar av aktier och andelar	1 711	–
Realisationsförluster vid försäljningar av aktier och andelar	–	1
Summa	12 754	10 944

Not 17 Ineffektivitet för säkringar

	2011	2010
Ineffektivitet för säkringar av verkligt värde ¹	-719	-536
Ineffektivitet för kassaflödessäkringar	77	13
Ineffektivitet för valutasäkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	-	-5
Summa	-642	-528

1) Ineffektivitet för säkringar av verkligt värde fördelas enligt följande:

Vinster(+)/förluster(-) på säkringsinstrument	2 210	171
Vinster(+)/förluster(-) på säkrade poster	-2 929	-707
Summa	-719	-536

Not 18 Skatter

Resultat före skatter uppgick till:

	2011	2010
Sverige	7 737	11 510
Övriga länder	6 561	9 913
Summa	14 298	21 423

Den redovisade skattekostnaden fördelas enligt följande:

	2011	2010
Aktuell skatt		
Periodens aktuella skatter:		
Sverige	2 234	-1 941
Övriga länder	1 433	4 990
Justering av aktuella skatter hänförlig till tidigare perioder:		
Sverige	-506	130
Övriga länder	-1 079	-117
	2 082	3 062
Uppskjuten skatt		
Sverige	1 695	5 345
Övriga länder	105	-169
	1 800	5 176
Summa skatter	3 882	8 238

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

	2011	2010
%		
Svensk inkomstskattesats	26,3	26,3
Skillnad i skattesats i utländsk verksamhet	-0,9	0,7
Justering av skatt hänförlig till tidigare perioder ¹	1,4	0,2
Utnyttjande av tidigare ej värderade förlustavdrag och temporära skillnader	-	-0,8
Årets underskottsavdrag som ej värderas	0,2	0,2
Kapitalvinster	-4,4	-0,1
Kapitalandelar i intresseföretags resultat	-	-0,7
Ej avdragsgilla nedskrivningar ²	3,4	12,7
Ändrade skattesatser	-0,4	-0,7
Ej avdragsgilla räntor ³	3,1	2,2
Övriga ej avdragsgilla kostnader	1,8	2,0
Ej skattepliktiga intäkter	-3,4	-3,5
Effektiv skattesats	27,1	38,5

1) Inkluderar förändring av skatteavsättning Sverige (3,2%) och Tyskland (-1,8%).

2) Se koncernens Not 13, Nedskrivningar och återförda nedskrivningar.

3) Avser till övervägande del effekt av ej avdragsgilla räntekostnader i moderbolaget Vattenfall AB.

Akkumulerade skattemässiga underskottsavdrag fördelar sig enligt följande:

	2011	2010
Sverige	66	42
Övriga länder	2 696	2 474
Summa	2 762	2 516

Underskottsavdragen förfaller enligt följande:

	2011
2012	2
2013–2016	101
2017 och senare	23
Ingen tidsbegränsning	2 636
Summa	2 762

I balansräkningen ej redovisade förlustavdrag motsvarar ett skattevärde om 175 MSEK (189).

Långfristig skattefordran för aktuell skatt har uppstått efter ändrad lagstiftning i Tyskland (december 2006) som medfört att under åren 2002–2005 innehållen skattecredit, från tidigare upphävda regler angående skatt på utdelning, nu kan återfås utan villkor om vidareutdelning. Den frisläppta skattecrediten kommer att utbetalas under åren 2009–2017. Den långfristiga delen representeras i balansräkningen av ett diskonterat värde.

Förändring av aktuell skatt i balansräkningen ¹	2011	2010
Ingående balans	1 797	2 637
Omklassificering	1 283	-100
Omräkningsdifferenser	-14	-259
Avyttrade företag inkl skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning	-41	-187
Ränte- och diskonteringseffekt på långfristiga skatteposter	-354	186
Förändring via resultaträkningen	2 082	3 062
Skatteeffekt mot eget kapital	370	5 359
Betald skatt, netto	-5 250	-8 901
Utgående balans	-127	1 797

1) Inklusivt skatteskulder ingående i avsättningar för skattemässiga processer.

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	Ingående balans 2011	Omräkningsdifferenser	Förvärvade företag	Avyttrade företag	Tillgångar som innehas för försäljning	Förändring via resultaträkningen	Förändring via Övrigt totalresultat	Utgående balans 2011
Anläggningstillgångar	44 660	143	71	-2 496	-969	1 065	-	42 474
Omsättningstillgångar	2 426	-13	-	-50	-	1 178	-	3 541
Avsättningar	-10 496	18	-	136	-	29	-	-10 313
Övriga långfristiga skulder	3 421	5	-	-	-	-560	-	2 866
Kortfristiga skulder	-4 335	11	2	39	-	212	-	-4 071
Kassaflödessäkringar	-460	5	-	-	-	-	638	183
Förlustavdrag	-488	-2	-	37	-	-124	-	-577
Summa	34 728	167	73	-2 334	-969	1 800	638	34 103

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	Ingående balans 2010	Omräkningsdifferenser	Förvärvade företag	Avyttrade företag	Tillgångar som innehas för försäljning	Förändring via resultaträkningen	Förändring via Övrigt totalresultat	Utgående balans 2010
Anläggningstillgångar	42 927	-3 009	37	-1 061	-	5 766	-	44 660
Omsättningstillgångar	6 837	-323	-	8	-	-4 096	-	2 426
Avsättningar	-10 037	266	-	18	-	-743	-	-10 496
Övriga långfristiga skulder	-40	75	-	12	-	3 374	-	3 421
Kortfristiga skulder	-4 859	192	-	-457	-	789	-	-4 335
Kassaflödessäkringar	-45	79	-	-	-	-	-494	-460
Förlustavdrag	-650	76	-	-	-	86	-	-488
Summa	34 133	-2 644	37	-1 480	-	5 176	-494	34 728

Not 19 Innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)

	2011	2010
Andel i resultat före skatter	-578	266
Andel i skatter	-89	-78
Summa	-667	188

Not 20 Immateriella anläggningstillgångar

	Pågående utvecklingsprojekt		Aktiverade utgifter för utveckling		Goodwill		Prospekterings- och utvärderings-tillgångar		Koncessioner och liknande rättigheter med begränsad livslängd		Hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter med begränsad livslängd		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Anskaffningsvärden														
Ingående anskaffningsvärde	92	161	2 068	1 907	40 179	46 088	1 635	2 785	15 411	17 124	4 180	4 807	63 565	72 872
Förvärvade företag	-	-	-	-	29	23	-	-	308	-	-	-	337	23
Investeringar	51	49	28	286	-	-	-	18	362	293	18	32	459	678
Aktiverade forskottsbetalningar	-	-	-	-	-	-	-	-	13	4	-	-	13	4
Försäljningar/Utrangeringar	-2	-5	20	-6	-	-	-	-	-50	-21	-6	-2	-38	-34
Omklassificeringar	-105	-97	117	73	-	11	-	-855	84	378	-11	-143	85	-633
Tillgångar som innehas för försäljning	-	-	-135	-	-	-	-	-	24	45	-166	-	-277	45
Avyttrade företag	-	-	-	-2	-273	-	-1 638	-	-414	-416	-	-	-2 325	-418
Omräkningsdifferens	-	-16	-11	-190	-265	-5 943	3	-313	-74	-1 996	-21	-514	-368	-8 972
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	36	92	2 087	2 068	39 670	40 179	-	1 635	15 664	15 411	3 994	4 180	61 451	63 565

Fortsättning sidan 88

Koncernens noter

Fortsättning Not 20

	Pågående utvecklingsprojekt		Aktiverade utgifter för utveckling		Goodwill		Prospekterings- och utvärderings-tillgångar		Koncessioner och liknande rättigheter med begränsad livslängd		Hyresrätter, gruvrätter och liknande rätter med begränsad livslängd		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Accumulerade avskrivningar enligt plan¹														
Ingående avskrivningar	-	-	-1 374	-1 436	-	-	-	-	-4 157	-3 088	-1 989	-2 043	-7 520	-6 567
Årets avskrivningar	-	-	-168	-94	1	-	-	-	-1 430	-1 536	-177	-204	-1 774	-1 834
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	-20	-	-	-	-	-	41	-4	6	2	27	-2
Omklassificeringar	-	-	-56	3	-	-	-	-	34	17	9	-	-13	20
Tillgångar som innehåses för försäljning	-	-	111	-	-	-	-	-	-20	-25	85	-	176	-25
Avyttrade företag	-	-	-	1	-1	-	-	-	215	102	-	-	214	103
Omräkningsdifferens	-	-	7	152	-2	-	-	-	37	377	12	256	54	785
Utgående ackumulerade avskrivningar	-	-	-1 500	-1 374	-2	-	-	-	-5 280	-4 157	-2 054	-1 989	-8 836	-7 520
Nedskrivningar														
Ingående nedskrivningar	-	-	-195	-195	-5 245	-1 112	-18	-	-283	-52	-527	-527	-6 268	-1 886
Årets nedskrivningar	-	-	-9	-	-155	-4 518	-	-	-4	-246	-	-	-168	-4 764
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-1	-	-	1	-1
Omklassificeringar	-	-	-33	-	-	-	-	-	34	-	-	-	1	-
Avyttrade företag	-	-	-	-	-	-	18	-18	-	-	-	-	18	-18
Omräkningsdifferens	-	-	1	-	30	385	-	-	-2	16	-	-	29	401
Utgående nedskrivningar	-	-	-236	-195	-5 370	-5 245	-	-18	-254	-283	-527	-527	-6 387	-6 268
Utgående planenligt restvärde	36	92	351	499	34 298	34 934	-	1 617	10 130	10 971	1 413	1 664	46 228	49 777
Förskott till leverantörer													1	10
Summa													46 229	49 787

1) Bedömda nyttjandeperioder är för Aktiverade utgifter för utveckling 3–4 år, för Koncessioner etc 3–30 år samt för Hyresrätter, gruvrätter etc 3–50 år.

Avtalsenliga åtaganden om förvärv av immateriella anläggnings-tillgångar uppgår per 31 december 2011 till 16 MSEK (131).

Goodwill är i huvudsak allokerad till segmenten Generation, 20 796 MSEK (21 119), Distribution and Sales, 12 896 MSEK (12 872), och Renewables, 529 MSEK (523).

Inom segment Generation är goodwill huvudsakligen fördelat till de kassagenererande enheterna Trading, 17 233 MSEK (17 352) och Thermal, 3 563 MSEK (3 612). Inom segmentet Distribution and Sales är goodwill huvudsakligen fördelat till de kassagenererande enheterna B2C, 11 971 MSEK (11 721) och Heat, 754 MSEK (1 008). Inom Renewables är goodwill huvudsakligen fördelat till den kassagenererande enheten Wind, 504 MSEK (498).

Nedskrivningsprövning har utförts genom beräkning av nyttjandevärde för koncernens Business Units, vilka utgör minsta kassagenererande enheter.

Till följd av Vattenfalls nya organisation har strukturen på minsta kassagenererande enhet (CGUs) ändrats under året.

Goodwill är inte föremål för avskrivning utan testas årligen för nedskrivningsbehov. Under året har goodwill skrivits ned i segmentet Generation med 155 MSEK (4 306). Nedskrivningen föregående år var hänförlig till dåvarande Business Group Benelux.

Resultatutvecklingen för Vattenfalls rörelsesegment framgår av koncernens Not 7, Rörelsesegment.

De huvudsakliga antagandena som företagsledningen använt vid beräkningarna av prognoser för framtida kassaflöde för segment Generation är, för produktionsanläggningarna, baserade på prognoser för respektive tillgångs livslängd och i övrigt baserade på affärsplanen för de kommande fem åren varefter ett residualvärde, baserat på en tillväxtfaktor om 1,5%, beaktats. De beräknade intäkterna i dessa baseras på Vattenfalls långtidsprisprognos som är resultatet av en mycket stor mängd simuleringar. Vid värdering av produktionsanläggningar inom Business Division Generation har hänsyn även tagits till ett så kallat flexibilitetsvärde. Flertalet produktionsanläggningar är flexibla såtillvida att de ger ägaren en möjlighet att anpassa produktionen till marknadsprissättningen. Om spotpriserna är låga kan en produktionsanläggning minska produktionen, eller

till och med stängas ned, om produktionen skulle bli olönsam. Å andra sidan kan en produktionsanläggning startas upp eller öka produktionen om spotpriserna medför att produktionen blir lönsam. I optionsvärderingsteori resulterar denna asymmetri avseende extra lönsamhet i en tillkommande värdekomponent. Detta flexibilitetsvärde är framför allt avhängigt två faktorer; volatiliteten i energipriserna och den tekniska flexibiliteten i produktionsanläggningarna som påverkar besluten inom den dagliga produktionsoptimeringen. Beräkningsmodellerna som utvecklats tidigare år och som inkluderar dessa båda faktorer har utvärderats ytterligare och förbättrats under 2011 i en koncernövergripande grupp bestående av experter från såväl Group Asset Management, Vattenfall Energy Trading, Group Risk Management som Energy Business Management. Den främsta drivkraften till det bedömda flexibilitetsvärdet för produktionsanläggningarna inom segmentet Generation är effekterna av produktionsoptimeringen, men beräkningen av flexibilitetsvärdet påverkas även av en mängd simuleringar av framtida priser för el, bränsle och CO₂. Vid beräkningen av dessa simuleringar tas hänsyn till den fundamentala marknadsdynamiken med påverkan av historisk volatilitet samt beräknad framtida volatilitet. Framtida kassaflöden har diskonterats till nyttjandevärde.

devärde med diskonteringsfaktorn 5,26% (5,75) efter skatt. En förändring av diskonteringsfaktorn med +/- 0,5% skulle påverka det beräknade nyttjandevärdet med cirka +/- 14 000 MSEK. En höjning av diskonteringsfaktorn med 0,5% skulle medföra nedskrivningsbehov av goodwill med cirka 1 900 MSEK i en av segmentet Generations CGUs. Den nedskrivning om 155 MSEK som redovisas inom segmentet Generation är hänförlig till nedskrivning av ett CCS-projekt.

Det huvudsakliga antagandena som företagsledningen använt vid beräkningarna av prognoser för framtida kassaflöde avseende segmentet Distribution and Sales är baserade på affärsplanen för de kommande fem åren samt residualvärde, baserat på en tillväxtfaktor om 1,5%. Framtida kassaflöden

har diskonterats till nyttjandevärde med diskonteringsfaktorn 5,26% (5,75) efter skatt. Vid årets prövning för nedskrivningsbehov överstiger det beräknade nyttjandevärdet redovisat värde varför ingen nedskrivning redovisats. En förändring av diskonteringsfaktorn med +/- 0,5% skulle påverka det beräknade nyttjandevärdet för de kassagenererande enheter inom segmentet Distribution and Sales som innehar goodwill med cirka +/- 17 000 MSEK och skulle inte leda till att nedskrivningsbehov föreligger.

De huvudsakliga antagandena som företagsledningen använt vid beräkningarna av prognoser för framtida kassaflöde för vindverksamheten inom segmentet Renewables är baserade på prognoser för respektive tillgångs livslängd samt kommersiali-

sering av planerade projekt inom befintlig investeringsplan. De beräknade intäkterna i dessa prognoser baseras på Vattenfalls långtidsprisprognos som är resultatet av en mycket stor mängd simuleringar. Framtida kassaflöden har diskonterats till nyttjandevärde med diskonteringsfaktorn 5,26% (7,0) efter skatt. Vid årets prövning av nedskrivningsbehov överstiger det beräknade nyttjandevärdet och ingen nedskrivning har därför redovisats. En förändring av diskonteringsfaktorn med +/- 0,5% skulle påverka det beräknade nyttjandevärdet med cirka +/- 1 800 MSEK för de kassagenererande enheter som innehar goodwill och skulle inte leda till att nedskrivningsbehov föreligger.

Not 21 Materiella anläggningstillgångar

	Byggnader och mark ¹		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar ²		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde ³	74 424	81 622	438 184	464 967	14 363	20 374	52 373	55 553	579 344	622 516
Förvärvade företag	-	19	765	167	1	-	-	-	766	186
Investeringar ⁴	262	161	2 485	4 395	911	913	31 398	33 604	35 056	39 073
Aktiverade förskottsbetalningar	3	50	547	1 193	9	8	1 467	5 015	2 026	6 266
Aktiverade/Återförda framtida utgifter för återställande etc	46	-40	844	4 476	-	-	-	-	890	4 436
Omföring från pågående nyanläggningar	1 464	1 520	17 133	32 004	363	775	-18 960	-34 299	-	-
Försäljningar/Utrangeringar	-445	-516	-6 268	-2 637	-588	-1 717	-847	-172	-8 148	-5 042
Andra omklassificeringar	-5 324	-422	-5 986	3 471	-557	-3 309	-593	-1 104	-12 460	-1 364
Tillgångar som innehas för försäljning	-179	-71	-12 221	201	-259	18	-181	3	-12 840	151
Avyttrade företag	-4 099	-1 225	-19 727	-25 859	-986	-642	-1 055	-912	-25 867	-28 638
Omräkningsdifferenser	-414	-6 674	-2 133	-44 194	-81	-2 057	-357	-5 315	-2 985	-58 240
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	65 738	74 424	413 623	438 184	13 176	14 363	63 245	52 373	555 782	579 344
Ackumulerade avskrivningar enligt plan⁵										
Ingående avskrivningar	-35 966	-38 924	-241 474	-265 427	-9 523	-12 180	-	-	-286 963	-316 531
Förvärvade företag	-	-	-497	-17	-1	-	-	-	-498	-17
Årets avskrivningar	-1 474	-1 704	-16 005	-16 257	-1 148	-1 196	-	-	-18 627	-19 157
Försäljningar/Utrangeringar	327	148	4 928	2 295	551	491	-	-	5 806	2 934
Andra omklassificeringar	6 103	535	5 959	-1 575	285	1 613	-	-	12 347	573
Tillgångar som innehas för försäljning	65	61	6 773	-86	236	-9	-	-	7 074	-34
Avyttrade företag	2 033	436	9 271	13 770	397	472	-	-	11 701	14 678
Omräkningsdifferenser	222	3 482	1 388	25 823	54	1 286	-	-	1 664	30 591
Utgående ackumulerade avskrivningar	-28 690	-35 966	-229 657	-241 474	-9 149	-9 523	-	-	-267 496	-286 963

Fortsättning sidan 90

Koncernens noter

Fortsättning Not 21

	Byggnader och mark ¹		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar ²		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Nedskrivningar										
Ingående nedskrivningar	-1 245	-1 287	-7 703	-9 403	-223	-178	-301	-136	-9 472	-11 004
Årets nedskrivningar	-80	-117	-2 754	-871	-147	-134	-116	-175	-3 097	-1 297
Årets återförda nedskrivningar	2	26	382	1 275	-	1	2	-	386	1 302
Försäljningar/Utrangeringar	38	95	583	69	1	47	-	-	622	211
Tillgångar som innehas för försäljning	5	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Andra omklassificeringar	-	-6	28	-13	13	15	-	-	41	-4
Avytttrade företag	24	19	-9	96	-	-	-	-	15	115
Omräkningsdifferenser	8	25	49	1 144	3	26	6	10	66	1 205
Utgående nedskrivningar	-1 248	-1 245	-9 424	-7 703	-353	-223	-409	-301	-11 434	-9 472
Utgående planenligt restvärde	35 800	37 213	174 542	189 007	3 674	4 617	62 836	52 072	276 852	282 909
Förskott till leverantörer									2 593	2 722
Summa									279 445	285 631

1) I anskaffningsvärden för byggnader och mark ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 14 306 MSEK (14 883), vilka inte är föremål för avskrivning.

2) Under året har ränta under byggnadstid aktiverats med 953 MSEK (874). Genomsnittlig ränta för år 2011 är 4,97% för lån i SEK och 4,41% för lån i EUR.

3) Erhållna statliga bidrag, ingående balans, uppgår till 5 157 MSEK (4 983). Ackumulerade aktiverade räntor ingår i anskaffningsvärdet för byggnader med 3 477 MSEK (2 524).

4) Under året erhållna statliga bidrag uppgår till 170 MSEK (178).

5) Bedömda nyttjandeperioder är för Vattenkraftanläggningar 5–40 år, för Värmekraftanläggningar 5–50 år, för Vindkraftanläggningar 20–35 år, för Eldistribution 5–35 år, för Gruvverksamhet 5–20 år, för Kontorsutrustning 5–10 år samt för Kontors- och lagerfastigheter samt verkstäder 25–50 år.

Avtalsenliga åtaganden om förvärv av materiella tillgångar uppgår per 31 december 2011 till 25 741 MSEK (37 444).

Not 22 Förvaltningsfastigheter

	2011	2010		2011	2010
Anskaffningsvärden			Utgående planenligt restvärde	539	626
Ingående anskaffningsvärde	1 715	2 027	Uppskattat verkligt värde	669	746
Investeringar	3	37			
Försäljningar/Utrangeringar	-153	-81			
Omklassificeringar	-	-6			
Omräkningsdifferenser	-11	-262			
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 554	1 715			
Ackumulerade avskrivningar enligt plan¹					
Ingående avskrivningar	-473	-560			
Årets avskrivningar	-12	-13			
Försäljningar/Utrangeringar	41	30			
Omräkningsdifferenser	3	70			
Utgående ackumulerade avskrivningar	-441	-473			
Nedskrivningar					
Ingående nedskrivningar	-616	-744			
Årets nedskrivningar	-15	-5			
Försäljningar/Utrangeringar	52	30			
Omklassificeringar	-	6			
Omräkningsdifferenser	5	97			
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-574	-616			

1) Bedömda nyttjandeperioder för förvaltningsfastigheter är 25–50 år.

Förvaltningsfastigheter omfattar 105 (119) fastigheter belägna i Berlin, Hamburg och i östra Tyskland. Det uppskattade marknadsvärdet har definierats som det belopp till vilket nämnda fastigheter skulle kunna överlåtas mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Värderingen har till största delen gjorts av Vattenfalls egna värderingsmän.

Hysesintäkter från externa kunder uppgick till 91 MSEK (105). Direkta kostnader för nämnda fastigheter uppgick till 153 MSEK (215) av vilka 40 MSEK (83) är relaterade till fastigheter vilka inte genererat hyresintäkter.

Avtalsenliga förpliktelser att köpa, uppföra eller exploatera en förvaltningsfastighet eller att utföra reparationer, underhåll eller förbättringar uppgår per 31 december 2011 till 173 MSEK (104).

Not 23 Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB samt av andra koncernföretag

Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB

	Organisations- nummer	Säte	Antal aktier 2011	Andel i % 2011	Redovisat värde	
					2011	2010
Sverige						
Borås Elhandel AB	556613-7765	Borås	1 000	100	100	100
Chlorout AB	556840-9253	Stockholm	500	100	-	-
Forsaströms Kraft AB	556010-0819	Åtvidaberg	400 000	100	48	48
Forsmarks Kraftgrupp AB	556174-8525	Östhammar	198 000	66	198	198
Försäkrings AB Vattenfall Insurance	516401-8391	Stockholm	200 000	100	200	200
Gotlands Energi AB	556008-2157	Gotland	112 500	75	13	13
Haparanda Värmeverk AB	556241-9209	Haparanda	200	50	1	1
Produktionsbalans PBA AB	556425-8134	Stockholm	4 800	100	5	5
Ringhals AB	556558-7036	Varberg	248 572	70	379	379
Svensk Kärnbränslehantering AB	556175-2014	Stockholm	360	36 ¹	-	-
Vattenfall Biomass Liberia AB	556809-8809	Stockholm	3 317	66 ²	314	314
Vattenfall Business Services Nordic AB	556439-0614	Stockholm	100	100	130	130
Vattenfall Elanläggningar AB	556257-5661	Sundsvall	1 000	100	1	1
Vattenfall Eldistribution AB	556417-0800	Stockholm	8 000	100	11	11
Vattenfall France Holding AB	556815-4214	Stockholm	30 500	100	11	6
Vattenfall Inlandskraft AB	556528-2562	Jokkmokk	3 000	100	4	4
Vattenfall Kalix Fjärrvärme AB	556012-9958	Kalix	1 880	94	-	-
Vattenfall Kundservice AB	556529-7065	Stockholm	100 000	100	31	-
Vattenfall Nuclear Fuel AB	556440-2609	Stockholm	100	100	96	96
Vattenfall PHEV Holding AB	556785-9383	Stockholm	100	100	-	-
Vattenfall Power Consultant AB	556383-5619	Stockholm	12 500	100	15	15
Vattenfall Power Management AB	556573-5940	Stockholm	6 570	100	12	12
Vattenfall Research & Development AB	556390-5891	Älvkarleby	14 000	100	17	17
Vattenfall Services Nordic AB	556242-0959	Luleå	26 000	100	19	19
Vattenfall Treasury Financing AB	556752-2858	Stockholm	100	100	-	-
Vattenfall Vattenkraft AB	556810-1520	Stockholm	1 000	100	1	1
Vattenfall Vindkraft AB	556731-0866	Stockholm	1 000	100	-	-
Vattenfall Vätter EI AB	556528-3180	Motala	100	100	291	291
Västerbergslagens Energi AB	556565-6856	Ludvika	14 674	51	15	15
Övertorneå Värmeverk AB	556241-9191	Övertorneå	200	50	2	2
3C – Combat Climate Change AB	556765-0444	Stockholm	100	100	-	-
Bergeforsens Kraft AB	-	-	-	-	-	3
Kraftgården AB	-	-	-	-	-	1
Säffle Årjäng Energi AB	-	-	-	-	-	12
Vattenfall Tuggen AB	-	-	-	-	-	1
Västerbergslagens Kraft AB	-	-	-	-	-	19
Danmark						
Vattenfall A/S	21 311 332	Köpenhamn	10 040 000	100	10 705	10 705
Vattenfall Energy Trading A/S	3181181	Köpenhamn	500	100	49	49

Fortsättning sidan 92

Koncernens noter

Fortsättning Not 23

	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier		Andel i %		Redovisat värde		Säte	Andel i %
			2011	2011	2011	2010	2011			
Finland										
Vattenfall Oy	1071366-1	Helsingfors	10 000	100	1 483	1 483				
Vattenfall Sähkömyynti Oy Sales B2B	1842073-2	Helsingfors	85	100	-	-				
Tyskland										
Vattenfall (Deutschland) GmbH	(HRB) 124048	Berlin	2	100	64 066	64 066				
Vattenfall Energy Trading GmbH	-	-	-	-	-	1 245				
Polen										
Vattenfall IT Services Poland Sp.z.o.o	0000402391	Gliwice	58 000	100	12	-				
Vattenfall Energy Trading Sp.z.o.o.	0000233066	Warszawa	80 000	100	9	9				
Vattenfall Poland Sp.z.o.o.	0000270893	Warszawa	10 000	100	5	5				
Vattenfall Heat Poland S.A.	-	-	-	-	-	4 855				
GZE S.A.	-	-	-	-	-	6 925				
Nederländerna										
Vattenfall Nederland B.V.	34116939	Hoofddorp	200	100	-	-				
N.V. Nuon Energy	33292246	Amsterdam	87 548 782	64 ³	97 273	98 076				
Övriga länder										
Aegir Wave Power Limited, Skottland	SC367232	Edinburgh	19 129	66	7	-				
Ormonde Energy Holdings Ltd, Storbritannien	5532528	Grantham	1	100	4	-				
Pandion Ocean Power Limited, Irland	E0461126	Maynooth	51	51	1	6				
Vattenfall Reinsurance S.A., Luxemburg	(B) 49528	Luxemburg	13 000	100	111	111				
Summa					175 639	189 449				
1) Koncernen äger ytterligare 20% via Forsmarks Kraftgrupp AB.										
2) Vattenfall AB äger 66,34% av aktierna men till följd av avtalskonstruktion med andra aktieägare konsolideras 100% i Vattenfalls koncernredovisning.										
3) Resterande 36% av aktierna kommer att betalas vid två tillfällen: i juli 2013 och 2015.										
Större aktieinnehav ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB										
Vid beräkning av ägarandel har hänsyn tagits till minoritetsägande i respektive ägarbolag.										
	Säte	Andel i % 2011		Säte	Andel i % 2011					
Sverige										
Barsebäck Kraft AB	Malmö	70		Vattenfall Stora Luleälven AB	Stockholm	100				
Vattenfall Dalälven AB	Stockholm	100		Vattenfall Umeälven AB	Stockholm	100				
Vattenfall Göta Älv AB	Stockholm	100		Vattenfall Vindkraft Sverige AB	Stockholm	100				
Vattenfall Indalsälven AB	Bispgården	74		Vattenfall Ångermanälven AB	Stockholm	100				
Vattenfall Lilla Luleälven AB	Stockholm	100		Danmark						
Vattenfall Nedre Luleälven AB	Stockholm	100		Vattenfall Vindkraft A/S	Esbjerg	100				
Vattenfall Skellefteälven AB	Stockholm	100		Vattenfall Vindkraft Nørrekær Enge A/S	Esbjerg	96				
Vattenfall Småskalig Kraft AB	Stockholm	100		Nederländerna						
				Emmtec Services B.V.	Emmen	100				
				Feenstra Verwarming B.V.	Lelystad	100				
				N.V. Nuon Duurzame energie	Arnhem	100				
				N.V. Nuon Energy Sourcing	Amsterdam	100				
				N.V. Nuon Sales	Amsterdam	100				
				N.V. Nuon Sales Nederland	Amsterdam	100				
				N.V. Nuon VAS	Amsterdam	100				
				N.V. Nuon Warmte	Amsterdam	100				
				Nuon Epe Gas Service B.V.	Amsterdam	100				

	Säte	Andel i % 2011
Nuon Isolatie B.V.	Veendam	100
Nuon Power Generation B.V.	Utrecht	100
Nuon Renewables NSW I B.V.	Amsterdam	100
Nuon Retail Installatie Service B.V.	Amsterdam	100
Nuon Storage B.V.	Amsterdam	100
Vattenfall Energy Trading Netherlands N.V.	Amsterdam	100
Zuidlob B.V.	Ede	100
Storbritannien		
Eclipse Energy UK Plc	Grantham	100
Kentish Flats Ltd	London	100
Nuon UK Ltd	Cornwall	100
Thanet Offshore Wind Ltd	London	100
Vattenfall Wind Power Ltd	Hexham	100

Not 24 Andelar i intresseföretag och joint ventures

	2011	2010
Ingående balans	12 949	10 927
Förvärvade företag	2	272
Tillgångar som innehas för försäljning	-	3 468
Nyemission och aktieägartillskott	101	104
Omklassificeringar från andra aktier och andelar	-	68
Andra förändringar	-118	-320
Resultatandelar och utdelningar	-512	-239
Omräkningsdifferenser	-78	-1 331
Utgående balans	12 344	12 949

Aktier och andelar i intresseföretag ägda av moderbolaget Vattenfall AB eller av andra koncernföretag.

	Organisations-nummer	Säte	Andel i % 2011	Redovisat värde Koncernen		Redovisat värde Moderbolaget	
				2011	2010	2011	2010
Intrasseföretag och joint ventures ägda av moderbolaget Vattenfall AB							
Sverige							
Preem Gas AB	556037-2970	Stockholm	30	15	14	6	6
Norge							
Northconnect KS	996625001	Kristiansand	23	5	-	7	-
Northconnect AS	995878550	Kristiansand	25	1	-	1	-
Intrasseföretag och joint ventures ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB							
Sverige							
Taggen Vindpark AB	556739-6287	Sölvesborg	50	-	-	-	-
V ² Plug-In Hybrid Vehicle Partnership HB	969741-9175	Göteborg	50	477	243	-	-
Danmark							
Ensted Havn I/S	29636223	Aabenraa	50	597	599	-	-
Storbritannien							
East Anglia Offshore Wind Ltd	06990367	Hexham	50	35	20	-	-
Tyskland							
DOTI Deutsche Offshore Testfeld und Infrastruktur GmbH & Co. KG	A 200395	Oldenburg	26	478	562	-	-
EHA Energie Handels Gesellschaft mbH & Co.KG	HRA 92729	Hamburg	50	70	79	-	-
GASAG Berliner Gaswerke AG	HRB 965	Berlin	32	3 543	3 541	-	-
Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG	HRB 17623	Hamburg	20	1 822	1 774	-	-
Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHG	HRB 15033	Hamburg	50	3 513	4 274	-	-
Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG	HRB 12163	Hamburg	33	716	730	-	-

Fortsättning sidan 94

Koncernens noter

Fortsättning Not 24

	Organisations-nummer	Säte	Andel i % 2011	Redovisat värde Koncernen		Redovisat värde Moderbolaget	
				2011	2010	2011	2010
Nederländerna							
B.V. NEA	09018339	Dodewaard	23	14	14	-	-
C.V. De Horn	34227063	Amsterdam	42	3	2	-	-
C.V. Groettocht	37085868	Amsterdam	50	6	5	-	-
C.V. Oudelandertocht	37085867	Amsterdam	50	15	10	-	-
C.V. Waardtocht	37085866	Amsterdam	50	7	5	-	-
C.V. Waterkaaptocht	37085865	Amsterdam	50	14	8	-	-
C.V. Windpoort	34122462	Heemskerk	40	14	19	-	-
NoordzeeWind c.v.	34195602	Oegstgeest	50	802	811	-	-
V.O.F. Windpark Oom Kees	09210903	Ede	13	1	1	-	-
Wagendorp C.V.	37073928	Middenmeer	25	3	2	-	-
Westpoort Warmte B.V.	34121626	Amsterdam	50	-2	-2	-	-
Windpark Willem-Annapolder B.V.	22049359	Ede	33	3	3	-	-
Övriga länder							
Buchanan Renewables Fuel Group Liberia B.V.	343005514	Amsterdam	30	192	235	-	-
Summa				12 344	12 949	14	6

Koncernmässiga värden avseende av Vattenfall ägd andel av intäkter, resultat, tillgångar och skulder i intresseföretag:

	Intäkter	Resultat	Tillgångar	Skulder
	2011	2011	31 dec. 2011	31 dec. 2011
Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHG, Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG och Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG	5 380	-497	21 316	14 818
Övriga företag	6 267	173	10 034	6 217
Summa	11 647	-324	31 350	21 035

Koncernmässiga värden avseende av Vattenfall ägd andel av intäkter, resultat, tillgångar och skulder i joint ventures:

	Intäkter	Kostnader	Anläggnings- tillgångar	Omsättnings- tillgångar	Långfristiga skulder	Kortfristiga skulder
	2011	2011	31 dec. 2011	31 dec. 2011	31 dec. 2011	31 dec. 2011
NoordzeeWind c.v.	247	70	713	87	30	96
V ² Plug-In Hybrid Vehicle Partnership HB	-	38	532	20	-	75
Summa	247	108	1 245	107	30	171

Not 25 Andra aktier och andelar

	2011	2010
Ingående balans	4 954	5 007
Investeringar	-	99
Nyemission och aktieägartillskott	36	19
Avyttrade företag	-7	-55
Tillgångar som innehas för försäljning	-35	-
Omklassificeringar till andelar i intresseföretag	-	-68
Nedskrivningar ¹	-1 711	-
Omräkningsdifferenser	-2	-48
Utgående balans	3 235	4 954

1) Avser huvudsakligen nedskrivning av aktieinnehavet i Enea S.A. Se vidare koncernens Not 3.

	Andel i % 2011	Redovisat värde Koncernen		Redovisat värde Moderbolaget	
		2011	2010	2011	2010
Aktier och andelar ägda av moderbolaget Vattenfall AB					
Enea S.A., Polen	19	3 011	4 602	3 011	4 602
Övriga företag		7	7	7	7
Aktier och andelar ägda av andra koncernföretag än moderbolaget Vattenfall AB					
Tyskland					
EHA Energie Handels Gesellschaft mbH & Co. KG	50	-	-	-	-
European Energy Exchange	2	14	14	-	-
GNS Gesellschaft für Nuklear-Service GmbH	6	22	23	-	-
Sulfurcell Solartechnik GmbH	-	-	18	-	-
BEU Berliner Energie Umweltsfonds GbR	-	-	56	-	-
Övriga företag		22	23	-	-
Nederländerna					
Cuculus GmbH	17	14	14	-	-
Electrisk Verzekeringsmaatschappij	21	23	23	-	-
Energie Service Noord West C.V.	30	15	15	-	-
Entellos AG	21	19	-	-	-
Locamation Control Systems B.V.	39	22	23	-	-
Tri-O-Gen Group B.V.	19	24	24	-	-
P21 GmbH	-	-	32	-	-
Övriga företag		12	11	-	-
Övriga länder/företag					
Asikkalan Voima Oy, Finland	-	-	28	-	-
ELINI (European Liability Insurance for the Nuclear Industry), Belgien	13 ¹	29	29	-	-
Övriga företag		1	12	-	-
Summa		3 235	4 954	3 018	4 609

1) Röstandelen är 7 procent.

Not 26 Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden

	2011	2010
Ingående balans	26 791	26 027
Inbetalningar	486	490
Utbetalningar	-795	-737
Avkastning	1 948	1 011
Utgående balans	28 430	26 791

Enligt svensk lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet har den som har tillstånd att i Sverige inneha eller driva en kärnteknisk anläggning skyldighet att på ett säkert sätt riva anläggningen, ta hand om använt bränsle och annat radioaktivt avfall samt att bedriva nödvändig forskning och utveckling. Tillståndsinnehavaren ska också svara för finansieringen av omhändertagandet etc.

Finansieringen av framtida utgifter för använt kärnbränsle med mera säkras för närvarande genom svensk lag. Reaktorägaren betalar en produktionsbaserad avgift. Avgiften betalas till Kärnavfallsfondens styrelse som förvaltar inbetalda medel. Reaktorägaren får ersättning ur Kärnavfallsfonden för sina utgifter i takt med att skyldigheterna enligt svensk lag fullgörs. Enligt uppgörelser mellan svenska staten, Vattenfall AB och E.ON Sverige AB ska fondmedel för Ringhals AB hanteras genom Vattenfall AB och medlen för Barsebäck Kraft AB genom E.ON Kärnkraft Sverige AB.

Marknadsvärdet på Vattenfallkoncernens andelar i Kärnavfallsfonden den 31 december 2011 var 29 546 MSEK (27 321).

Som framgår av koncernens Not 39 uppgår avsättningarna för framtida utgifter för återställning etc för den svenska kärnkraftsverksamheten till 35 705 MSEK (34 345).

Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser) hänförliga till den svenska Kärnavfallsfonden beskrivs i koncernens Not 48.

Not 27 Andra långfristiga fordringar

	Fordringar hos intresseföretag		Andra fordringar		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ingående balans	382	76	4 387	4 056	4 769	4 132
Nyttillkomna fordringar	12	18	658	110	670	128
Erhållna betalningar	-22	293	30	-92	8	201
Nedskrivningar	-	-	-8	-3	-8	-3
Avyttrade företag	-	-2	-13	-2	-13	-4
Omklassificeringar	-37	-	359	633	322	633
Omräkningsdifferenser	-	-3	-16	-315	-16	-318
Utgående balans	335	382	5 397	4 387	5 732	4 769
Specifikation av långfristiga fordringar:						
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Långfristiga räntebärande fordringar	335	382	502	433	837	815
Långfristiga icke räntebärande fordringar	-	-	4 895	3 954	4 895	3 954
Summa	335	382	5 397	4 387	5 732	4 769

Not 28 Varulager

	2011	2010
Varulager avsedda för eget bruk		
Kärnbränsle	8 354	7 139
Material och reservdelar	3 246	3 236
Fossila bränslen	2 794	2 138
Övrigt	955	928
Summa	15 349	13 441
Varulager avsedda för handel		
Fossila bränslen	1 147	1 769
Utsläppsrätter/certifikat	2 068	1 615
Summa	3 215	3 384
Summa varulager	18 564	16 825

Varor i lager som redovisats som en kostnad under år 2011 uppgår till 19 771 MSEK (18 711). Nedskrivning av varulager avsedda för eget bruk uppgår till 219 MSEK (3). Återförda nedskrivningar uppgår till 0 MSEK (22).

Not 29 Immateriella omsättningstillgångar

Tillgångarna avser utsläppsrätter samt certifikat avsedda för eget bruk.

	Utsläppsrätter		Certifikat		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ingående balans	7 307	11 410	1 023	1 022	8 330	12 432
Inköp	9 739	4 576	2 105	2 191	11 844	6 767
Erhållna utan vederlag	-	-	602	642	602	642
Sålda	-5 710	-2 027	-1 676	-1 627	-7 386	-3 654
Inlösta	-4 942	-3 748	-1 366	-1 160	-6 308	-4 908
Utrangeringar	-1 069	-1 076	-48	-14	-1 117	-1 090
Omklassificering till varulager	-	-511	-	-	-	-511
Avyttrade bolag	-9	-	-284	-	-293	-
Omräkningsdifferenser	-32	-1 317	-13	-31	-45	-1 348
Utgående balans	5 284	7 307	343	1 023	5 627	8 330

Not 30 Kundfordringar och andra fordringar

	2011	2010
Kundfordringar	25 900	30 222
Fordringar hos intresseföretag	64	1 099
Övriga fordringar	15 916	5 059
Summa	41 880	36 380

Åldersanalys

Kredittiden uppgår normalt till mellan 10 och 30 dagar.

	2011			2010		
	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto
Kundfordringar						
Ej förfallna	23 075	30	23 045	27 653	42	27 611
Förfallna 1–30 dagar	1 467	25	1 442	1 332	37	1 295
Förfallna 31–90 dagar	713	29	684	573	45	528
Förfallna > 90 dagar	1 594	865	729	2 293	1 505	788
Summa	26 849	949	25 900	31 851	1 629	30 222
Fordringar hos intresseföretag						
Ej förfallna	34	–	34	1 091	–	1 091
Förfallna 1–30 dagar	1	–	1	3	–	3
Förfallna 31–90 dagar	1	–	1	4	–	4
Förfallna > 90 dagar	30	2	28	3	2	1
Summa	66	2	64	1 101	2	1 099
Övriga fordringar						
Ej förfallna	15 900	–	15 900	5 031	–	5 031
Förfallna 1–30 dagar	6	–	6	5	–	5
Förfallna 31–90 dagar	3	–	3	3	–	3
Förfallna > 90 dagar	17	10	7	35	15	20
Summa	15 926	10	15 916	5 074	15	5 059

Nedskrivna fordringar enligt ovan:

	2011	2010
Ingående balans	1 646	1 955
Avsättning för nedskrivningar	504	369
Bortskrivningar	–198	–340
Återförda nedskrivningar	–266	–39
Omklassificeringar	15	8
Avyttrade företag	–678	–219
Omräkningsdifferenser	–62	–88
Utgående balans	961	1 646

Not 31 Förskott till leverantörer

	2011	2010
Betalda margin calls, energihandel	5 771	3 392
Andra betalade förskott	597	512
Summa	6 368	3 904

Margin call kallas den marginalsäkerhet som Vattenfall betalar motparten, det vill säga till innehavaren av en derivatposition, för att täcka dennes kreditrisk, antingen via OTC eller via börs. I Vattenfalls verksamhet förekommer margin calls inom energihandel och inom finansverksamheten.

Betalda margin calls vid energihandel redovisas i balansräkningen som Förskott till leverantörer och redovisas därmed i kassaflödesanalysen som kassaflöden från förändringar av rörelsetillgångar medan betalda margin calls inom finansverksamheten redovisas i balansräkningen som Kortfristiga placeringar (koncernens Not 33) och redovisas därmed i kassaflödesanalysen såsom kassaflöden från finansieringsverksamheten.

Not 32 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2011	2010
Förutbetalda försäkringskostnader	44	33
Förutbetalda kostnader, övrigt	534	930
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, el	2 621	4 663
Upplupna intäkter, övrigt	3 251	4 971
Summa	6 450	10 597

Not 33 Kortfristiga placeringar

	2011	2010
Räntebärande placeringar	16 036	30 602
Margin calls, finansverksamheten	1 381	676
Summa	17 417	31 278

Not 34 Kassa, bank och liknande tillgångar

	2011	2010
Kassa och bank	9 973	7 655
Likvida placeringar	1 295	4 940
Summa	11 268	12 595

Not 35 Tillgångar som innehas för försäljning

Den 16 december 2011 meddelade Vattenfall att avtal tecknats avseende försäljning av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Avyttringen kommer att redovisas under 2012. Tillgångar och skulder per 31 december 2011 hänförliga till dessa verksamheter redovisas nedan. Se även koncernens Not 55.

	2011	2010
Immateriella anläggningstillgångar	101	-
Materiella anläggningstillgångar	5 761	484
Andra anläggningstillgångar	47	1 127
Varulager	121	-
Kundfordringar och andra fordringar	196	-
Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	362	-
Summa tillgångar	6 588	1 611
Andra räntebärande avsättningar	2	-
Uppskjuten skatteskuld	969	-
Räntebärande skulder	344	-
Leverantörsskulder och andra skulder	282	-
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	262	-
Summa skulder	1 859	-

Not 36 Hybridkapital

Vattenfall emitterade i juni 2005 Hybridkapital vilket redovisas som räntebärande långfristig skuld. Dessa låneinstrument löper med evig löptid och är efterställda Vattenfalls övriga låneinstrument. Någon återbetalningsskyldighet föreligger ej men avsikten är att lånet ska återbetalas under 2015. Räntan är fast för den första tioårsperioden och därefter rörlig. Räntebetalning är villkorad av bland annat Vattenfalls möjlighet att lämna utdelning till ägare samt att utfallet av nyckeltalet "Gränsvärde för kassaflödesräntetäckningsgrad" (Interest Coverage Trigger Ratio) ska uppgå till minst 2,5.

	2011	2010
Ingående balans	8 929	10 250
Periodisering av underkurs	15	5
Omräkningsdifferenser	-61	-1 326
Utgående balans	8 883	8 929

Nyckeltalet "Gränsvärde för kassaflödesräntetäckningsgrad" (Interest Coverage Trigger Ratio) beräknas enligt följande:

	2011	2010
Internt tillförda medel	38 256	40 108
Betald ränta	4 871	4 866
Internt tillförda medel plus betald ränta (a)	43 127	44 974
Räntekostnader (b)	6 176	6 447
Gränsvärde för kassaflödesräntetäckningsgrad (a/b)	6,98	6,98

Not 37 Andra räntebärande skulder

	Långfristig del med förfall 1-5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Obligationslån	48 124	33 696	47 744	57 008	95 868	90 704	179	8 688	96 047	99 392
Företagscertifikat	-	-	-	-	-	-	1 581	4 495	1 581	4 495
Skulder till kreditinstitut	2 752	4 040	445	770	3 197	4 810	1 408	1 341	4 605	6 151
Skulder avseende förvärv av koncernföretag ¹	30 472	30 119	-	-	30 472	30 119	-	13 319	30 472	43 438
Skulder till minoritetsägare	150	150	9 686	8 803	9 836	8 953	404	374	10 240	9 327
Skulder till intresseföretag	9 645	9 228	-	-	9 645	9 228	876	1 265	10 521	10 493
Övriga skulder	323	704	261	81	584	785	7 417 ³	5 267	8 001	6 052
Summa	91 466	77 937	58 136	66 662	149 602	144 599	11 865	34 749	161 467	179 348
Odiskonterade framtida kassaflöden inklusive räntebetalningar och derivat för ovanstående skulder inklusive Hybridkapital ² enligt Not 36 uppgår till:	117 592	107 315	58 058	92 730	175 650	200 045	17 141	41 289	192 791	241 334

1) Skulden avseende förvärv av resterande 36% av aktierna i N.V. Nuon Energy, 30 353 MSEK, skall enligt avtal regleras vid två tillfällen: i juli 2013 och 2015.

2) Rörliga ränteflöden med framtida räntesättningsdagar estimeras med marknadens vid årsskiftet förväntade ränteläge för varje affärsrespektive räntesättningsdag. Alla framtida kassaflöden i utländsk valuta är omräknade till SEK med vid årsbokslutet gällande balansdagskurs.

3) Vari ingår margin calls inom finansverksamheten, 7 369 MSEK (5 128).

Not 38 Avsättningar för pensioner

Allmänt

Vattenfalls pensionsförpliktelser i koncernens svenska, tyska och nederländska bolag är till övervägande del förmånsbestämda pensionsåtaganden. Pensionsplanerna innehåller främst ålderspension, invaliditetsskydd och familjeskydd. Fondernas tillgångar, förvaltningstillgångarna, värderas till marknadsvärden. Dessutom finns pensionsplaner i dessa och övriga länder som är avgiftsbestämda.

Svenska pensionsplaner

De svenska pensionsplanerna är ett tillägg till landets socialförsäkringssystem vilka är resultatet av överenskommelser mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. I stort sett alla anställda i Vattenfall i Sverige omfattas av en i huvudsak förmånsbestämd pensionsplan, ITP-Vattenfall. I pensionsplanen garanteras medarbetaren en pension som är en bestämd andel av dennes lön. Förmånerna tryggas i huvudsak i en Pensionsstiftelse, eller genom avsättningar i balansräkningen.

Vissa av Vattenfalls åtaganden i ITP-planen t.ex familje- och sjukpension tryggas genom en försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 3, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. Liksom tidigare är har Vattenfall inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i Alecta uppgår till 84 MSEK (98). Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2011 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 113 % (143). Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden.

Tyska pensionsplaner

Planerna i Tyskland är baserade på kollektiva och affärsmässiga överenskommelser. Väsentliga förmånsbestämda planer finns för de anställda i Tyskland.

Dels finns två pensionsplaner vilka är tryggade genom Pensionskasse der Bewag, ett ömsesidigt försäkringsbolag. Åtaganden är tryggade genom medel från Vattenfall och från de anställda. Den ena planen har bedömts vara en avgiftsbestämd plan och redovisas som sådan då förmånen är avhängig inbetald premie och Pensionskassans ekonomiska situation. För anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 finns ett tilläggsavtal som ger anställda som arbetar fram till pensioneringen upp till 80% av den pensionsberättigade lönen. Halften av den lagstadgade pensionen och hela förmånen från

Pensionskasse der Bewag, inklusive överskottet, krediteras det garanterade beloppet. Förpliktelserna för Vattenfall innehåller hela pensionsåtagandet. Förvaltningstillgångar hänförliga till anställda som påbörjade sin anställning före 1 januari 1984 redovisas som förvaltningstillgångar vilka marknadsvärderas.

Dessutom finns pensionsåtaganden för anställda i Hamburg som huvudsakligen består av bolagets åtaganden till personal anställd före 1 april 1991 och som varit anställda i minst 10 år. Summan av ålderspension, lagstadgad pension och pension från andra uppgår normalt till maximalt 65% av den pensionsgrundande lönen.

Nederländska pensionsplaner

I Nederländerna finns ett antal förmånsbestämda pensionsåtaganden samt avgiftsbestämda pensionsplaner vars premier betalas till pensionsfonder eller försäkringsbolag. De större pensionsplanerna har överförts till ABP pensionsfond samt till "Metaal en Techniek" pensionsfond. Dessa pensionsplaner kan beskrivas som planer som omfattar flera arbetsgivare.

De pensionsplaner som erbjuds av dessa pensionsfonder är förmånsbestämda pensionåtaganden. Emellertid, då Vattenfall inte har tillgång till erforderlig information och att Vattenfalls deltagande i en plan som omfattar flera arbetsgivare och som utsätter Vattenfall för försäkringsmässiga risker relaterade till nuvarande samt tidigare anställda hos företaget, redovisas båda dessa pensionsplaner som avgiftsbestämda planer. De pensionspremier som betalas under räkenskapsåret redovisas som pensionskostnad i resultaträkningen. I de fall det finns en överenskommelse enligt avtal om en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare som avgör hur ett överskott ska fördelas till deltagarna eller hur ett underskott ska finansieras, samtidigt som pensionsplanen är redovisad som en avgiftsbestämd plan, redovisas en fordran eller skuld enligt avtal i balansräkningen. Uppkomna vinster eller förluster redovisas i resultaträkningen.

Pensionerna för huvuddelen av arbetstagarna är överförda till ABP pensionsfond samt till 'Metaal en Techniek' pensionsfond. Dessa pensionsplaner innehåller inte tidigare nämnda överenskommelser enligt avtal. Resultatet härav är att ingen fordran eller skuld har redovisats i balansräkningen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

	2011	2010
Nuvärde av ofonderade förpliktelser	20 040	19 355
Nuvärde av helt eller delvis fonderade förpliktelser	18 925	17 346
Nuvärde av förpliktelser	38 965	36 701
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	16 504	16 709
Nuvärde av nettoförpliktelser	22 461	19 992
Oredovisade aktuariella vinster(+)/ förluster(-) på förpliktelser	-4 527	-2 374
Oredovisade aktuariella vinster(+)/ förluster(-) på förvaltningstillgångar	61	519
Avsättningar för pensioner	17 995	18 137

Förändringar i förpliktelser

	2011	2010
Ingående balans	36 701	38 617
Avyttrade företag	-	-88
Utbetalda ersättningar	-2 078	-2 104
Kostnaden för tjänstgöring	620	622
Aktuariella vinster(-) eller förluster(+)	2 167	1 910
Räntekostnad innevarande år	1 761	1 888
Omräkningsdifferenser	-206	-4 144
Utgående balans	38 965	36 701

Förvaltningstillgångarnas förändringar

	2011	2010
Ingående balans	16 709	17 420
Utbetalda ersättningar	-415	-522
Förväntad avkastning	718	750
Skillnad mellan förväntad och verklig avkastning (aktuariell vinst(+) eller förlust(-))	-442	519
Omräkningsdifferenser	-66	-1 458
Utgående balans	16 504	16 709

Förvaltningstillgångarna består av följande

	2011	2010
Aktier och andelar	3 592	5 117
Räntebärande instrument	9 140	9 149
Fastigheter	650	639
Övrigt	3 122	1 804
Summa	16 504	16 709

Fortsättning sidan 100

Koncernens noter

Fortsättning Not 38

Historisk information

	2011	2010	2009	2008	2007
Nuvärde av förpliktelser	38 965	36 701	38 617	39 275	33 757
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	16 504	16 709	17 420	17 436	16 684
Nuvärde av netto-förpliktelser	22 461	19 992	21 197	21 839	17 073
Erfarenhetsbaserade justeringar av förpliktelser	498	-105	711	2 126	-300
Erfarenhetsbaserade justeringar av förvaltningstillgångar	-442	519	953	-1 057	-171

Betalningar avseende förmånsbestämda planer under 2012 uppskattas till 1 400 MSEK.

Pensionskostnader

	2011	2010
Förmånsbaserade planer:		
Kostnad avseende tjänstgöring under innevarande år	524	528
Räntekostnad	1 761	1 888
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	-718	-751
Kostnad avseende tjänstgöring under tidigare år	56	88
Övrigt	-4	79
Summa kostnad för förmånsbestämda planer	1 619	1 832
Kostnad för avgiftsbestämda planer	615	644
Summa pensionskostnader	2 234	2 476

Pensionskostnader redovisas i följande rader i resultaträkningen:

	2011	2010
Kostnad för sålda produkter	967	1 145
Försäljningskostnader	36	54
Administrationskostnader	188	139
Finansiella kostnader	1 043	1 138
Summa pensionskostnader	2 234	2 476

Vid beräkningen av pensionsförpliktelserna har följande aktuariella antaganden använts (%):

	Sverige		Tyskland	
	2011	2010	2011	2010
Diskonteringsränta	3,5	4,5	5,0	5,0
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	5,25	5,25	3,0-5,0	4,0-5,0
Framtida årliga löneökningar	3,5	3,5	1,6-3,4	2,5
Framtida årliga pensionsökningar	2,0	2,0	1,0-3,4	1,0-2,6

Not 39 Andra räntebärande avsättningar

	Långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft	49 275	44 944	1 668	484	50 943	45 428
Avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade åtgärder/åtaganden	11 041	11 384	1 501	1 376	12 542	12 760
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	2 137	2 532	1 838	1 707	3 975	4 239
Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer	1 767	1 711	2 061	3 484	3 828	5 195
Övriga avsättningar	2 267	1 923	169	140	2 436	2 063
Summa	66 487	62 494	7 237	7 191	73 724	69 685

I Sverige har diskonteringsräntan 4,25% (4,25) använts för beräkning av samtliga nedanstående avsättningar.

I Tyskland har diskonteringsräntan 4,75% (4,75) använts för kärnkraftsavsättningar respektive avsättningar för gruvdrift och andra miljörelaterade åtaganden. För andra avsättningar i Tyskland har diskonteringsräntan på 4,5% (4,5) använts.

I Nederländerna har diskonteringsräntan 2,5% (3,5) använts för beräkning av samtliga nedanstående avsättningar.

Se vidare koncernens Not 3.

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft:

Vattenfalls kärnkraftproducenter i Sverige och Tyskland har ett legalt åtagande att vid produktionsslut, nedmontera och forsla bort kärnkraftanläggningen samt återställa den plats där kärnkraftanläggningen är belägen. Vidare inbegriper åtagandet omhändertagande och slutförvaring av i anläggningen använt radioaktivt bränsle och annat radioaktivt material. I avsättningarna inkluderas framtida utgifter för hantering av låg- och medelaktivt avfall.

För den svenska verksamheten förväntas med nuvarande antaganden samtliga avsättningar resultera i utbetalningar senare än år 2026.

Nuvarande planer för avveckling av den tyska kärnkraftverksamheten innebär att cirka 44% av avsättningarna kommer att

resultera i kassaflöden relativt jämt fördelade över perioden 2012–2016, ytterligare cirka 40% över perioden 2017–2025, samt cirka 16% därefter.

Avsättningar för framtida utgifter för kärnkraft (förändringar under 2011)

	Sverige	Tyskland	Summa
Ingående balans	34 345	11 083	45 428
Periodens avsättningar	50	4 720	4 770
Diskonteringseffekter	1 402	528	1 930
Omvärderingar mot anläggningstillgångar	853	-	853
lansspråktagna avsättningar	-945	-978	-1 923
Omräkningsdifferenser	-	-115	-115
Utgående balans	35 705¹	15 238²	50 943

1) Härav hänför sig cirka 29% (27) till nedmontering m.m. av kärnkraftanläggningarna och cirka 71% (73) till omhändertagande av radioaktivt bränsle.

2) Härav hänför sig cirka 75% (49) till nedmontering m.m. av kärnkraftanläggningarna och cirka 25% (51) till omhändertagande av radioaktivt bränsle.

Avsättningar för framtida utgifter för gruv-, gas- och vindverksamhet samt andra miljörelaterade avsättningar:

Avsättningar görs för återställande av mark och andra förpliktelser förknippade med koncernens tillstånd att bedriva brunkolsbrytning i Tyskland, samt i Nederländerna för nedmontering och flyttning av tillgångar samt återställande på platser där koncernen bedriver gasverksamhet. Avsättningar görs även för återställande på platser där koncernen bedriver vindverksamhet samt för miljörelaterade åtgärder/åtaganden inom övrig av koncernen bedriven verksamhet.

Enligt nu gällande bedömningar kommer cirka 74% av avsättningarna att resultera i kassautflöden senare än år 2014. För år 2012 beräknas utbetalningar motsvarande 12% av avsättningarna medan utbetalningar över åren 2013 och 2014 uppskattas till 9% respektive 5% av avsättningarna.

Avsättningar för gruvverksamhet etc (förändringar under 2011)

Ingående balans	12 760
Periodens avsättningar	996
Diskonterings effekter	460
Omvärderingar mot anläggningstillgångar	48
lanspråktaga avsättningar	-572
Återförda avsättningar	-379
Avyttrade företag	-684
Omräkningsdifferenser	-87
Utgående balans	12 542

Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner:

Avsättningar görs för kommande utgifter relaterade till övertalighet i form av avgångsvederlag och andra utgifter för varslad personal.

Cirka 32% av de avsättningar som gjorts förväntas resultera i utbetalningar under 2012 och med cirka 41% under år 2013–2015.

Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner (förändringar under 2011)

Ingående balans	4 239
Periodens avsättningar	1 280
Diskonterings effekter	186
Omvärderingar	-201
lanspråktaga avsättningar	-1 015
Återförda avsättningar	-35
Avyttrade företag	-445
Omräkningsdifferenser	-34
Utgående balans	3 975

Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer:

Avsättningar görs för eventuella framtida utgifter för skatter föranledda av pågående skatterevisjoner samt för pågående legala tvister och processer. Häri ingår avsättningar relaterade till pågående legala processer avseende intrång för ledningsdragning på mark i östra Tyskland.

Cirka 77% av avsättningar för skattemässiga och juridiska processer förväntas resultera i utbetalningar under åren 2012–2013. Resterande avsättningar beräknas resultera i kassaflöden under åren 2014–2015 (19%) och 4% därefter.

Avsättningar för skattemässiga och juridiska processer (förändringar under 2011)

Ingående balans	5 195
Periodens avsättningar	732
Diskonterings effekter	-258
Omvärderingar	-36
lanspråktaga avsättningar	-322
Återförda avsättningar	-1 443
Avyttrade företag	-13
Omräkningsdifferenser	-27
Utgående balans	3 828

Övriga avsättningar:

I övriga avsättningar ingår bland annat avsättningar för förlustkontrakt, omstrukturering samt avsättningar för garantiåtaganden.

Cirka 70% av avsättningarna beräknas resultera i utbetalningar under år 2012–2016 och resterande cirka 27% som utbetalningar under år 2017–2032 samt 3% därefter.

Övriga avsättningar (förändringar under 2011)

Ingående balans	2 063
Förvärvade företag	30
Periodens avsättningar	704
Diskonterings effekter	55
Omvärderingar	10
lanspråktaga avsättningar	-359
Återförda avsättningar	48
Avyttrade företag	-102
Omräkningsdifferenser	-13
Utgående balans	2 436

Not 40 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)

Av den totala skulden på 8 238 MSEK (8 409) förfaller 4 769 MSEK (5 614) till betalning efter mer än fem år. Av den totala skulden avser 14 MSEK (662) upplupna kostnader, 5 562 MSEK (5 032) förutbetalda intäkter och 2 662 MSEK (2 715) övriga skulder.

Not 41 Leverantörsskulder och andra skulder

	2011	2010
Leverantörsskulder	21 051	24 580
Skulder till intresseföretag	4 162	647
Övriga skulder	9 895	7 957
Summa	35 108	33 184

Not 42 Förskott från kunder

	2011	2010
Erhållna margin calls, energihandel	776	1 606
Andra erhållna förskott	366	306
Summa	1 142	1 912

Margin call kallas den marginalsäkerhet som motparten betalar till Vattenfall såsom innehavare av derivatposition för att täcka Vattenfalls kreditrisk, antingen via OTC eller via börs. I Vattenfalls verksamhet förekommer margin calls inom energihandel och inom finansverksamheten.

Erhållna margin calls vid energihandel redovisas i balansräkningen som Förskott från kunder och redovisas därmed i kassaflödesanalysen som kassaflöden från förändringar av rörelseskulder medan erhållna margin calls inom finansverksamheten redovisas i balansräkningen som Kortfristig räntebärande skulder (koncernens Not 37) och redovisas därmed i kassaflödesanalysen såsom kassaflöden från finansieringsverksamheten.

Not 43 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2011	2010
Upplupna personalrelaterade kostnader	3 792	3 712
Upplupna kostnader, utsläppsrätter	3 684	5 452
Upplupna kostnader, anslutningsavgifter och skatter	97	215
Upplupna kostnadsräntor	34	83
Upplupna kostnader, övrigt	3 868	4 207
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	4 132	7 627
Förutbetalda intäkter, övrigt	2 634	3 091
Förutbetalda intäkter, övrigt	266	417
Summa	18 507	24 804

Not 44 Finansiella instrument per kategori och tillhörande resultat effekter

Risker som härrör från finansiella instrument beskrivs under rubriken Risker och riskhantering på sidorna 57–65 i denna Årsredovisning.

Finansiella instrument per kategori: Redovisat värde och verkligt värde

	2011		2010	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat med positivt verkligt värde avseende finansiella tillgångar som innehas för handel	15 591	15 591	21 101	21 101
Kortfristiga placeringar	16 036	16 036	30 602	30 602
Likvida placeringar (Not 34)	1 295	1 295	4 940	4 940
Summa	32 922	32 922	56 643	56 643
Derivat för säkringsändamål (med positivt verkligt värde) avseende:				
Säkringar av verkligt värde	4	4	4 135	4 135
Kassaflödessäkringar	14 504	14 504	4 084	4 084
Säkringar av nettoinvesteringar i utlandsverksamheter	–	–	18	18
Summa	14 508	14 508	8 237	8 237
Lånefordringar och kundfordringar				
Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden	28 430	29 546	26 791	27 321
Andra långfristiga fordringar	5 732	5 732	4 769	4 770
Kundfordringar och andra fordringar	41 880	41 880	36 380	36 380
Förskott till leverantörer	5 771	5 771	3 392	3 392
Kortfristiga placeringar	1 381	1 381	676	676
Kassa och bank (Not 34)	9 973	9 973	7 655	7 655
Summa	93 167	94 283	79 663	80 194
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Andra aktier och andelar redovisade till verkligt värde	3 011	3 011	4 602	4 602
Andra aktier och andelar redovisade till anskaffningsvärde	224	224	352	352
Summa	3 235	3 235	4 954	4 954

	2011		2010	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Derivat med negativt verkligt värde avseende finansiella skulder som innehas för handel	15 589	15 589	19 619	19 619
Summa	15 589	15 589	19 619	19 619
Derivat för säkringsändamål (med negativt verkligt värde) avseende:				
Säkringar av verkligt värde	36	36	645	645
Kassaflödessäkringar	6 829	6 829	4 952	4 952
Summa	6 865	6 865	5 597	5 597
Andra finansiella skulder				
Hybridkapital	8 883	10 085	8 929	10 113
Andra långfristiga räntebärande skulder	149 602	168 340	144 599	166 964
Andra långfristiga ej räntebärande skulder	8 238	8 238	8 409	8 409
Kortfristiga räntebärande skulder	11 865	11 654	34 749	35 020
Leverantörsskulder och andra skulder	31 723	31 723	33 184	33 184
Förskott från kunder	776	776	1 606	1 606
Summa	211 087	230 816	231 476	255 296

För tillgångar och skulder med en återstående löptid understigande tre månader (exempelvis Likvida placeringar, Kundfordringar och andra fordringar och Leverantörsskulder och andra skulder) har verkligt värde ansetts vara lika med redovisat värde.

Finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen är värderade till verkligt värde beskrivs nedan enligt den verkliga värde-hierarki (nivåer) som IFRS 7 definierar som:

- Nivå 1: Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.
- Nivå 2: Andra observerbara indata för tillgången eller skulden än noterade priser inkluderade i Nivå 1, antingen direkt (dvs. som prisnoteringar) eller indirekt (dvs. härledda från prisnoteringar). I Nivå 2 redovisar Vattenfall huvudsakligen ränteswappar.
- Nivå 3: Indata för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata (dvs. ej observerbara data).

Finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen är värderade till verkligt värde per 31 december 2011

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Derivat med positivt verkligt värde	7 364	19 903	2 832	30 099
Kortfristiga placeringar och likvida placeringar	17 331	–	–	17 331
Andra aktier och andelar	3 011	–	–	3 011
Summa tillgångar	27 706	19 903	2 832	50 441

Skulder

Derivat med negativt verkligt värde	7 353	12 176	2 925	22 454
Summa skulder	7 353	12 176	2 925	22 454

Finansiella tillgångar och skulder som i balansräkningen är värderade till verkligt värde per 31 december 2010

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar				
Derivat med positivt verkligt värde	12 170	14 651	2 517	29 338
Kortfristiga placeringar och likvida placeringar	29 526	6 016	–	35 542
Andra aktier och andelar	4 602	–	–	4 602
Summa tillgångar	46 298	20 667	2 517	69 482

Skulder

Derivat med negativt verkligt värde	13 960	8 910	2 346	25 216
Summa skulder	13 960	8 910	2 346	25 216

Förändringar för finansiella instrument redovisade på nivå 3

Finansiella instrument värderade till verkligt värde via resultaträkningen

	2011	2010
Ingående balans	171	-134
Värdetförändringar redovisade i Rörelseresultatet (EBIT)	-272	306
Omräkningsdifferenser	8	-1
Utgående balans	-93	171
Summa värdeförändringar under perioden redovisade i Rörelseresultatet (EBIT), för tillgångar och skulder som innehas per 31 december	25	131

Känslighetsanalys för nivå 3 kontrakt
TGSA:

TGSA (Troll¹ Gas Sales Agreement) är ett stort gasleveranskontrakt (kolprisindexerat) som sträcker sig längre bort i tiden än den likvida handeln på gasmarknaden. Värderingen av kontraktet görs mot marknadspris där marknadspris finns att tillgå. För leveranser efter marknadshorisonten används modellpriser för relevanta råvaror. TGSA-kontraktet har säkrats med bilaterala terminkontrakt för underliggande produkter. Dessa kontrakt är också värderade mot marknadspriser samt modellpriser. Modellpriserna verifieras med tillförlitlig finansiell information från företaget Markit som är erkänt och används av många energibolag, vilket innebär en rättvis värdering av den del av TGSA-kontraktet som ej kan värderas mot marknadspriser.

Nettovärdet per 31 december har beräknats till -366 MSEK. Priset på det i modellen använda kolprisindex (API#2) har stor påverkan på modellpriset. En förändring av detta prisindex med +/- 5% påverkar totala värdet med ungefär +/- 17 MSEK.

1) Troll är ett gasfält i Nordsjön väster om Norge.

CDM:

Clean Development Mechanism (CDM) är ett initiativ inom Kyoto-protokollet som innebär att CO₂-utsläppsreducerande projekt som bedrivs i utvecklingsländer genererar köp- och säljbara krediter som kallas CERs (Certified Emission Reductions). CERs kan användas av industriländer för att tillgodose kraven på en minskning av deras egna CO₂-utsläpp enligt Kyoto-protokollet. Värderingen av CERs tas från "The Risk Adjustment Factors (RAFs)" och faktorer kalkyleras genom att använda "The Point Carbon Valuation Tool" från företaget Point Carbon.

Finansiella instrument: Resultateffekter per kategori

Nettovinst(+)/nettoförlust(-) samt räntetäckter och räntekostnader för finansiella instrument redovisade i resultaträkningen:

	2011			2010		
	Nettovinst/nettoförlust ¹	Räntetäckter	Räntekostnader	Nettovinst/nettoförlust ¹	Räntetäckter	Räntekostnader
Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen (innehav för handel)	-924	474	13	2 406	407	-281
Finansiella tillgångar som kan säljas	-1 505	–	–	113	–	–
Lånefordringar och kundfordringar	164	2 361	–	68	1 610	–
Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde	-424	–	-6 003	-1 041	–	-5 973
Summa	-2 689	2 835	-5 990	1 546	2 017	-6 254

1) I nettovinst/nettoförlust inkluderas valutakursvinster/förluster.

Detta verktyg är utvecklat för att kvantifiera risken och beräkna verkligt värde på CDM-projekt eller kontrakt. Verktyget är baserat på Point Carbon's Valuation Methodology som utvecklats av flera erfarna marknadsaktörer. Värderingsmetoden är strikt empirisk och alla riskparametrar tas från Point Carbons databas för CDM-projekt, vilket innebär en rättvis värdering av kontraktet även om marknadspriser ej finns noterade.

Nettovärdet per 31 december har beräknats till -512 MSEK. En förändring av modellpriset på CERs med +/- 5% skulle förändra totala värdet med ungefär +/- 31 MSEK.

Långfristiga elavtal:

Vattenfall har med kund långfristiga elavtal som sträcker sig till år 2019 innehållande inbäddade derivat där elpriset till kund är kopplat till prisutvecklingen på aluminium och valutakursförändringar för den norska kronan (NOK) i förhållande till US-dollar (USD). Tillförlitliga marknadsnoteringar för aluminium finns tillgängliga för en period motsvarande 27 månader framåt i tiden. Vattenfall har från och med 30 juni 2011 bedömt att användning av ett modellpris ger tillförlitliga värden vid värdering av perioden bortom 27 månader, det vill säga den tidshorisont för vilket det inte finns marknadsnoteringar och fram till avtalens slutdatum. Värdet av dessa inbäddade derivat för perioden bortom 27 månader har fram till och med första kvartalet 2011 åsatts värdet noll.

Värdet per 31 december 2011 har beräknats till +785 MSEK. Priset på aluminium är den faktor som har störst påverkan på modellpriset. En förändring av aluminiumpriset med +/- 5% skulle påverka det totala värdet med ungefär +/- 175 MSEK.

Not 45 Specifikationer till kassaflödesanalysen

Övrigt, inkl ej kassaflödespåverkande poster

	2011	2010
Ej utdelad andel i intresseföretags resultat	179	277
Orealiserade kursvinster	-199	-3 279
Orealiserade kursförluster	30	-41
Orealiserade värdeförändringar relaterade till derivat	814	-2 056
Förändring av verkligt värde på varulager	541	-255
Förändringar i räntefordringar	-1 119	-424
Förändringar i ränteskulder	1 594	1 481
Förändringar i Kärnavfallsfonden	-1 639	-764
Förändringar i avsättningar	847	1 569
Intäktsförd negativ goodwill	-53	-20
Summa	995	-3 512

Betalad ränta uppgick till 4 871 MSEK (4 866) och erhållen ränta till 635 MSEK (912). Erhållen utdelning uppgick till 420 MSEK (760).

Andra investeringar i anläggningstillgångar

	2011	2010
Investeringar i immateriella anläggnings-tillgångar inkl förskottsbetalningar	-460	-681
Investeringar i materiella anläggnings-tillgångar inkl förskottsbetalningar	-34 890	-39 991
Investeringar i förvaltningsfastigheter inkl förskottsbetalningar	-3	-37
Summa	-35 353	-40 709

Försäljningar

	2011	2010
Försäljning av aktier och andelar	13 553	5 200
Försäljning av immateriella anläggnings-tillgångar	2 718	50
Försäljning av materiella anläggnings-tillgångar	9	1 947
Summa	16 280	7 197

Not 46 Specifikationer till eget kapital

Aktiekapital:

Per 31 december 2011 omfattade det registrerade aktiekapitalet 131 700 000 aktier till kvotvärdet 50 SEK.

Reserv för kassaflödessäkring:

Reserven för kassaflödessäkring innehåller huvudsakligen orealiserade värdförändringar av råvaruderivat som används för prissäkring av framtida försäljning.

Andra reserver:

Andra reserver inkluderar huvudsakligen den så kallade Omräkningsreserven, -8 203 MSEK (-7 568), vilken innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina rapporter i annan valuta än den som koncernens rapporter presenteras i. Vidare består omräkningsreserven av valutakursdifferenser som uppstår vid omvärdering av skulder som upptagits som säkringsinstrument av nettoinvesteringar i utländska verksamheter. Andra reserver inkluderar även omvärderingar av finansiella instrument tillhörande kategorin "finansiella tillgångar som kan säljas", 0 MSEK (0).

Reserv för kassaflödessäkring beräknas påverka resultat-räkningen respektive kassaflödet i nedan angivna perioder:

	2011		2010	
	Kassa-flöde	Resultat-räkning	Kassa-flöde	Resultat-räkning
Inom 1 år	709	305	-1 039	-1 132
Mellan 1-5 år	1 072	278	-731	-440
Mer än 5 år	53	53	37	37
	1 834	636	-1 733	-1 535
Övrigt	-111	-2	201	285
Summa	1 723	634	-1 532	-1 250

Belopp som tagits bort från reserv för kassaflödessäkring har redovisats i följande poster i resultaträkningen:

	2011	2010
Nettoomsättning	-4 481	1 791
Kostnad för sålda produkter	-2 191	-895
Övriga rörelseintäkter	-	37
Övriga rörelsekostnader	4	-243
Finansiella kostnader	-	-6
Summa	-6 668	684

Belopp som tagits bort från reserv för kassaflödessäkring har överförts till följande poster i balansräkningen:

	2011	2010
Materiella anläggningstillgångar	51	449
Varulager	146	-203
Andra tillgångar	27	-
Summa	224	246

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat:

I balanserade vinstmedel inklusive årets resultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget och dess dotterföretag, intresseföretag och joint ventures.

Not 47 Säkerheter

	2011	2010
För egna skulder och avsättningar		
Skulder till kreditinstitut:		
Fastighetsinteckningar som säkerhet för lån	-	604
Spärrade medel som säkerhet för garantier utställda av bank	79	-
Spärrade medel som säkerhet för inlösen av minoritetsaktier	-	30
Summa	79	634

För att fullgöra de krav på säkerheter som finns i derivatmarknaden har Vattenfall inom energihandeln och finansverksamheten ställt säkerheter till sina affärsmotparter för derivatpositionernas negativa marknadsvärden. Per 31 december 2011 utgör, för energihandeln, denna säkerhet 5 771 MSEK (3 392) och för finansverksamheten 1 381 MSEK (676). Beloppen är redovisade som tillgångar i balansräkningen under Förskott till leverantörer avseende energihandeln (koncernens Not 31) och under Kortfristiga placeringar avseende finansverksamheten (koncernens Not 33). Affärsmotparterna är skyldiga att återställa dessa säkerheter till Vattenfall i de fall de negativa marknadsvärdena minskar.

På liknande sätt har Vattenfalls affärsmotparter i energihandeln och finansverksamheten ställt säkerheter till Vattenfall. Mottagna säkerheter för energihandeln uppgick per 31 december 2011 till 776 MSEK (1 606) och för finansverksamheten till 7 369 MSEK (5 128). Beloppen är redovisade som skulder i balansräkningen under Förskott från kunder avseende energihandeln (koncernens Not 42) och under Räntebärande skulder (kortfristiga) för finansverksamheten (koncernens Not 37).

Not 48 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)

	2011	2010
Borgensåtaganden	566	643
Övriga eventualförpliktelser	3 018	3 899
Summa	3 584	4 542

I en del älvor finns för flera kraftstationer gemensamma regleringsanläggningar. Ägarna till kraftstationerna har betalningskyldigheter för sin del av regleringskostnaderna. Vattenfall har skyldighet att ersätta vissa ägare till fallrättigheter, i utbyggda älvor, genom överföring av kraft. Under 2011 uppgick leveranser av ersättningskraft till 0,90 TWh (0,78) motsvarande ett värde av cirka 369 MSEK (443).

Enligt svensk lag har Vattenfall strikt obegränsat ansvar för skador mot tredje man till följd av dammhaverier. Tillsammans med övriga vattenkraftproducenter i Sverige har Vattenfall en ansvarsförsäkring, vars ersättningsbelopp är begränsat till maximalt 9 000 MSEK för denna typ av skador.

Vattenfall har i sin tyska verksamhet genomfört leasingtransaktioner på kraftanläggningar. Dessa avtal trädde i kraft 2001. Underlag för transaktionerna är nyttjanderätten i kraftanläggningarna som hyrs ut till USA-baserade motparter i så kallade huvudleasor på maximalt 99 år och därefter hyrs tillbaka på 24 år, så kallade underleasor. Vattenfall har efter underleasornas upphörande rätt att återfå nyttjanderätten via en köpoption. Vid avtalens ingående deponerades nuvärdet av de framtida leasingbetalningarna inklusive optionsbeloppen hos finansiella institutioner med hög kreditvärdighet. Erläggande av betalningar enligt leasingavtalen sker från dessa depositioner. I de fall leasetagarna eller underliggande kunder fallerar under leasingavtalen är detta förenat med avvecklingskostnader som kommer att belasta Vattenfall. Per 31 december 2011 uppgick dessa åtaganden till maximalt 341 MSEK (367), vilket belopp är inkluderat i Övriga eventualförpliktelser ovan.

Vattenfall har i sin svenska verksamhet under år 2003 och 2005 genomfört leasingtransaktioner på kraftanläggningar. Underlag för transaktionerna är så kallade sale- & leaseback-transaktioner där kraftanläggningarna som sålts till Frankrike-baserade motparter hyrs tillbaka på 15 år. Vattenfall har efter leasingavtalens upphörande rätt att köpa anläggningarna via köpoptioner. Nuvärdet av de framtida leasingbetalningarna inklusive optionsbeloppet har deponerats hos finansiella institutioner med hög kreditvärdighet för erläggande av betalningar enligt leasingavtalen. I de fall Vattenfall önskar förtidslösa leasingavtalen är detta förenat med kostnader som kommer att belasta Vattenfall. Per 31 december 2011 uppgick dessa kostnader till maximalt 54 MSEK (57). Denna summa är ej inkluderad i Övriga eventualförpliktelser ovan.

I Tyskland är kärnkraftverkens ansvar mot tredje man strikt och obegränsat. Enligt lag ska kärnkraftverk ha försäkring eller andra finansiella garantier upp till 2 500 MEUR. Den tyska atomförsäkringspoolen utfärdar en försäkring upp till 256 MEUR. Därefter svarar kärnkraftverken och deras tyska moderbolag (i Vattenfalls fall Vattenfall Europe AG) för överskjutande belopp, i proportion till den respektive ägarandel moderbolagen har i kärnkraftverket. Först när dessa resurser är uttömda träder ett solidaritetsavtal ("Solidarvereinbarung") mellan de tyska kärnkraftsägarna (Vattenfall Europe, E.ON, RWE och EnBW) in upp till 2 500 MEUR. Eftersom ansvaret är obegränsat så är kärnkraftverken och deras tyska moderbolag ansvariga även för skador som överskrider detta belopp. Se även moderbolagets Not 34 om Eventualförpliktelser.

Atomansvaret i Sverige är strikt samt begränsat till 300 miljoner SDR (Special Drawing Rights) motsvarande 3 189 MSEK (3 143), vilket betyder att de bolag som är ägare till kärnkraftverk endast är ansvariga för skada på omgivningen upp till detta belopp. Den obligatoriska atomansvarsförsäkringen för detta belopp utfärdas av den Nordiska Kärnförsäkringspoolen samt av det ömsesidiga bolaget ELINI (European Liability Insurance for the Nuclear Industry).

Kärnkraftföretagen ska enligt svensk lag (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ställa säkerheter till staten (Kärnavfallsfonden) för att garantera att tillräckliga medel finns för betalningen av framtida kostnader för avfallshanteringen. Säkerheterna har formen av borgensförbindelser utställda av ägarna till kärnkraftföretagen. Moderbolaget Vattenfall AB har som säkerhet för dotterföretagen Forsmarks Kraftgrupp AB och Ringhals AB utställt garantier till ett sammanlagt värde av 8 698 MSEK (8 698). Regeringen har i beslut den 22 december 2011 fastställt de nya säkerhetsbelopp som skall gälla för åren 2012–2014. Under 2012 kommer Vattenfall AB att ställa ut nya garantier, som ersättning för befintliga, till ett sammanlagt värde av 12 025 MSEK.

Två typer av garantier har ställts ut. Den ena garantin avser att täcka det beslutade avgiftsbehovet för de avgifter som ännu inte betalats in inom den så kallade intjänandetiden (25 års drift), Finansieringssäkerheten, 3 589 MSEK, från och med 2012, 6 821 MSEK. Den andra garantin avser framtida kostnadsökningar som beror på oplanerade händelser, Kompletteringsäkerheten, 5 109 MSEK, fr.o.m. 2012, 5 204 MSEK. Båda beloppen är erhållna ur en sannolikhetsbaserad riskanalys där det förra beloppet är satt så att det tillsammans med idag fonderade medel med 50% sannolikhet (medianvärdet) ska ge full kostnadstäckning. Det senare beloppet utgör i princip det tillägg som erfordras för att motsvarande sannolikhet ska uppgå till 90%. Se även koncernens Not 26 om Andelar i den svenska Kärnavfallsfonden samt koncernens Not 39 om Avsättningar.

Vattenfall AB tillsammans med dotterföretaget Svensk

Kärnbränslehantering AB (SKB) och dess övriga delägare har 2009 tecknat ett långsiktigt samarbetsavtal med Östhammars och Oskarshamns kommuner. Avtalet omfattar perioden 2010 till omkring 2025 och reglerar utvecklingsinsatser i anslutning till genomförandet av det svenska kärnavfallsprogrammet. Parterna ska genom utvecklingsinsatser t.ex. inom utbildning, företagande och infrastruktur över tid generera mervärden motsvarande 1 500 MSEK till 2 000 MSEK. Parterna ska utifrån ägarandel finansiera utvecklingsinsatserna. För Vattenfallkoncernen uppgår ägarandelen till 56%. Insatsernas genomförande fördelar sig över två perioder: perioden innan alla erforderliga tillstånd erhållits (Period 1) och perioden under uppförande och drift av anläggningarna (Period 2). Vattenfall har för sin andel av Period 1 under 2011 redovisat 156 MSEK (159) som en avsättning.

I koncernens verksamhet förekommer att vissa landområden används utan att upplåtelseavtal för detta ändamål slutits med landägarna eller att landägarna inte är kända. En följdfekt av koncernens löpande verksamhet är att koncernens bolag blir parter i rättsliga processer. Dessutom förekommer i koncernens verksamhet tvister vilka inte leder till rättsliga processer. Vattenfalls ledning gör löpande en bedömning av dessa rättsliga processer och tvister och redovisar avsättningar i de fall de bedömer att ett åtagande föreligger och att detta kan bedömas med rimlig grad av säkerhet. För rättsliga processer eller tvister där det för närvarande inte kan fastställas huruvida ett åtagande föreligger eller där det av övriga skäl inte är möjligt att med rimlig grad av säkerhet beräkna beloppet på en eventuell avsättning gör koncernledningen den sammantagna bedömningen att det inte föreligger en risk för betydande påverkan på koncernens finansiella resultat eller ställning.

Som ett led i koncernens affärsverksamhet förekommer utöver angivna ansvarsförbindelser garantier för fullgörande av olika kontraktensliga åtaganden.

Not 49 Åtaganden enligt konsortialavtal

Utbyggnad av produktionsanläggningar inom kraftindustrin sker ofta inom samägda företag. Varje ägare ges därvid genom konsortialavtal rätt till elkraft i proportion till sin ägarandel samtidigt som ägarna ikläder sig skyldighet att, oavsett kraftproduktion, svara för samtliga kostnader i företaget efter samma fördelning.

Vattenfalls samverkan i värmeföretag och andra företag innebär oftast ansvar för kostnadstäckning i proportion till ägarandel.

Vattenfall bär det fulla ekonomiska ansvaret för SwePol Link till och med juli 2020.

Not 50 Antal anställda och personalkostnader

Antal anställda den 31 december, heltidstjänster	2011			2010			Medelantal anställda under året, heltidstjänster	2011			2010		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	6 455	2 158	8 613	6 784	2 242	9 026	Sverige	6 591	2 188	8 779	6 856	2 266	9 122
Danmark	544	105	649	576	111	687	Danmark	558	105	663	583	111	694
Finland	221	156	377	224	174	398	Finland	221	162	383	238	179	417
Tyskland	14 886	4 522	19 408	14 911	4 585	19 496	Tyskland	14 837	4 533	19 370	14 986	4 612	19 598
Polen	76	23	99	2 189	630	2 819	Polen	2 176	630	2 806	2 197	638	2 835
Nederländerna	4 163	1 254	5 417	4 225	1 291	5 516	Nederländerna	4 191	1 266	5 457	4 342	1 386	5 728
Belgien	-	-	-	89	55	144	Belgien	70	42	112	-	-	-
Storbritannien	60	41	101	48	27	75	Storbritannien	54	34	88	41	23	64
Frankrike	3	5	8	2	1	3	Frankrike	3	3	6	1	-	1
Serbien	10	3	13	12	3	15	Serbien	12	3	15	-	-	-
Summa	26 418	8 267	34 685	29 060	9 119	38 179	Summa	28 713	8 966	37 679	29 244	9 215	38 459

Personalkostnader	2011	2010
Löner och andra ersättningar	18 418	20 158
Sociala kostnader ¹	5 835	5 862
Summa	24 253	26 020

1) Pensionkostnader specificeras i koncernens Not 38.

Förmåner till Vattenfall AB:s styrelseledamöter och ledande befattningshavare i Vattenfallkoncernen

TSEK	2011			2010		
	Arvoden och grundlön 2011 inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner 2011	Pensions- och avvecklingskostnader 2011	Arvoden och grundlön 2010 inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner 2010	Pensions- och avvecklingskostnader 2010
Styrelse						
Lars G Nordström, Styrelsens ordf. fr.o.m. 14 juni 2011	338	-	-	-	-	-
Lars Westerberg, Styrelsens ordf. fram till 18 mars 2011	124	-	-	580	-	-
Björn Savén, Ledamot, ordförandes ersättare tillika vice ordförande samt ordförande (ledamot: 1 januari – 18 mars, vice ordförande: 18 mars – 27 april, ordförande 27 april – 14 juni 2011)	168	-	-	280	-	-
Christer Bådholm, Ledamot, samt Styrelsens vice ordförande (ledamot: 1 januari – 14 juni, Styrelsens vice ordförande fr.o.m 14 juni)	392	-	-	350	-	-
Ingrid Bonde, Ledamot fr.o.m. 27 april 2011, avgick 20 december 2011	217	-	-	-	-	-
Cecilia Vieweg, Ledamot	320	-	-	280	-	-
Eli Arnstad, Ledamot	310	-	-	280	-	-
Håkan Erixon, Ledamot fr.o.m. 27 april 2011	219	-	-	-	-	-
Lone Fønss Schrøder, Ledamot	336	-	-	350	-	-
Patrik Jönsson, Ledamot	-	-	-	-	-	-
Arbetsgarerepresentanter ¹	-	-	-	52	-	-
Tidigare styrelseledamöter ¹	-	-	-	117	-	-
Summa styrelse	2 424	-	-	2 289	-	-

	2011			2010		
	Arvoden och grundlön 2011 inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner 2011	Pensions- och avvecklingskostnader 2011	Arvoden och grundlön 2010 inklusive semesterersättning	Övriga ersättningar och förmåner 2010	Pensions- och avvecklingskostnader 2010
TSEK						
Koncernledning						
Øystein Løseth, VD, Koncernchef	12 667	389	3 770	10 587	942	3 724
Dag Andresen, CFO fram till 28 oktober 2011	4 787	107	13 405	5 498	109	1 621
Peter Smink, tf CFO fr.o.m. 28 oktober 2011	963	36	80	-	-	-
Tuomo Hatakka, Vice VD, Chef Business Division Production	9 927	34	2 481	10 532	26	2 681
Torbjörn Wahlborg, Chef Business Division Distribution and Sales	5 664	67	1 677	3 361	23	1 081
Harald von Heyden, Chef Business Division Asset Optimisation and Trading	4 415	82	1 355	2 638	145	861
Huib Morelisse, Chef Business Division Asset Development	6 766	171	1 138	3 589	7 408	593
Anders Dahl, Chef Business Division Renewables	2 802	57	814	1 698	34	298
Lars Gejrot, Chef koncernstab Human Resources fram till 18 mars 2011	824	47	8 623	3 933	69	1 117
Kerstin Alfont, tf Chef koncernstab Human Resources fr.o.m. 18 mars 2011	1 439	33	359	-	-	-
Andreas Regnell, Chef koncernstab Strategy & Environment	4 013	2	1 205	1 000	2	-
Elisabeth Ström, Chef koncernstab External Relations and Communications	4 386	147	809	4 435	130	1 331
Tidigare medlemmar av koncernledningen ¹	-	-	-	14 997	391	38 962
Övriga ledande befattningshavare						
Stefan Dohler, Ekonomi- och finansdirektör Vattenfall Europe AG	5 863	88	1 290	5 634	95	1 179
Hartmuth Zeiss, Chef Business Unit Mining & Generation, Vattenfall Europe Mining AG	4 961	181	513	2 632	94	308
Jan Homan, Chef Business Unit Thermal	4 567	149	350	-	-	-
Frank May, Chef Business Unit Heat, Vattenfall Europe Wärme AG	3 788	94	819	3 876	100	-
Peter Gango, Chef Business Unit Nuclear	3 558	53	541	-	-	-
Gunnar Axheim, Chef Business Unit Hydro	2 916	4	5 962	-	-	-
Helmar Rendez, Chef Business Unit Distribution	4 194	128	687	4 192	122	628
Tidigare övriga ledande befattningshavare ¹	-	-	-	14 358	346	2 896
Summa koncernledning och övriga ledande befattningshavare	88 500	1 869	45 878	92 960	10 036	57 280
Summa styrelse, koncernledning och övriga ledande befattningshavare	90 924	1 869	45 878	95 249	10 036	57 280

1) Se Vattenfalls årsredovisning för 2010, sidan 119.

Styrelsen

Styrelsearvode till styrelseordförande har utgått enligt följande:

Lars Westerberg har erhållit arvode 1 januari till 18 mars 2011 med 124 TSEK. Björn Savén har erhållit arvode, från 18 mars till 27 april 2011 som ordförandens ersättare tillika vice ordförande, samt från 27 april till 14 juni 2011 som ordförande, på sammanlagt 164 TSEK. Lars G Nordström har från och med 14 juni 2011 erhållit arvode på 314 TSEK.

För uppdrag som ledamot i ersättningsutskottet har Björn Savén erhållit 4 TSEK och Lars G Nordström 24 TSEK.

Till övriga ledamöter, har utgått arvoden med sammanlagt 1 534 TSEK.

Till ordföranden samt ledamöter i revisionsutskottet har enligt årsstämmobeslut från den 29 april 2010 och den 27 april 2011 arvode utgått med vardera 70 TSEK per år.

Till ordföranden i ersättningsutskottet har arvode utgått med 40 TSEK per år, och för den ledamot som uppbär arvode, 30 TSEK per år enligt årsstämmobeslut den 27 april 2011.

Vid extra bolagsstämma den 14 juni 2011 beslutades att för arbete i revisionsutskottet, ersättningsutskottet samt säkerhets- och riskutskottet arvode ska utgå med 60 TSEK till respektive utskotts ordförande samt med 45 TSEK till respektive utskotts ledamot.

Styrelse- och utskottsledamöter som är anställda i Vattenfall eller i regeringskansliet uppbär inget arvode.

Koncernchefen

Øystein Løseth, född 1958, är sedan 12 april 2010 anställd som koncernchef och VD, för Vattenfall AB.

Løseth har i anställningen som koncernchef och VD för Vattenfall AB under 2011 uppburit en lön på 12 667 TSEK. Vidare har han haft en bostadsförmån till ett värde av 233 TSEK samt fria hemresor till Oslo till ett värde av 149 TSEK.

Løseth har inte någon rörlig lönedel som koncernchef och VD för Vattenfall AB.

Fortsättning sidan 108

Koncernens noter

Fortsättning Not 50

För pension gäller en avgiftsbestämd lösning. Premien har för 2011 uppgått till 3 770 TSEK vilket motsvarar 30% av 2011 års lön.

Løseths anställning gäller för viss tid fram till och med 31 mars 2015. Dessförinnan gäller en ömsesidig uppsägningstid på sex månader. Om uppsägning görs av Vattenfall har Løseth, efter uppsägningstiden, rätt till högst 18 månaders avgångsvederlag, dock längst för tid fram till 31 mars 2015. Storleken på avgångsvederlaget ska beräknas med utgångspunkt från den fasta lön som gäller vid tiden för uppsägningen. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Avgångsvederlag utbetalas månadsvis.

Övriga koncernledningsmedlemmar

Löner och andra ersättningar

För övriga medlemmar av koncernledningen, sammanlagt 11 personer (12), har summan av löner och andra ersättningar avseende 2011, inklusive värdet av bilförmåner och övriga förmåner, uppgått till 46 769 TSEK.

För övriga av Vattenfall definierade ledande befattningshavare, som inte ingår i koncernledningen, sammanlagt 7 personer (6), har summan av löner och andra ersättningar avseende 2011, inklusive värdet av bilförmåner och övriga förmåner, uppgått till 30 544 TSEK.

Pensionsförmåner

Dag Andresen, Lars Gejrot, Harald von Heyden, Andreas Regnell, Elisabeth Ström, Torbjörn Wahlborg, Peter Gango, Tuomo Hatakka, Stefan Dohler och Frank May har alla avgiftsbestämda pensionslösningar. Anders Dahl har en förmånsbestämd kollektivavtalslösning inom ramen för den avgiftsbestämda lösningen och Kerstin Ahlfont har en tillämplig svensk kollektivavtalslösning. Huib Morelisse, Jan Homan samt Peter Smink har en holländsk kollektivavtalslösning. Samtliga pensioner för dessa befattningshavare överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Pensionsvillkoren för de tyska befattningshavarna Helmar Rendez och Hartmuth Zeiss har med verkan från den 1 januari 2012 anpassats så att kommande pensionspremiebetalningar görs om från en förmånsbestämd till en avgiftsbestämd pension för dem båda, med premier som inte överstiger 30 % av den fasta lönen, och överensstämmer därmed framåt med regeringens riktlinjer. Hartmuth Zeiss har på grund av sina personliga förhållanden inte godkänt en förändring av sin pensionsålder och har fortsatt möjlighet att gå i pension vid 59 års ålder.

Under 2011 har extra pensionsinbetalningar gjorts för en förtidspensionslösning som Gunnar Axheim var berättigad till i sin tidigare position inom Vattenfallkoncernen, då han inte var en ledande befattningshavare. Syftet med inbetalningen är att hädanefter bringa Gunnar Axheims pensionslösning i överens-

stämmelse med riktlinjerna. Den extra inbetalningen innebär dock i sig en avvikelser från regeringens riktlinjer då den varken rymms inom den kollektiva pensionsplanen eller inom beloppssgränsningen om 30 % av den fasta månadslönen för premiebestämda pensionslösningar.

Villkor vid uppsägning från bolagets sida

Enligt regeringens riktlinjer ska uppsägningstiden, vid uppsägning från företagets sida av ledande befattningshavare, inte överstiga sex månader och därefter utgår ett avgångsvederlag motsvarande högst arton månadslöner. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet ska avgångsvederlaget reduceras med belopp motsvarande ny inkomst eller annan förmån under den aktuella perioden. Avgångsvederlaget utbetalas månadsvis.

Samtliga ledande befattningshavare har villkor vid uppsägning som överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Incitamentsprogram

Koncernledningen och övriga ledande befattningshavare har inte någon rörlig lön.

Avvikelse avseende tidigare ledande befattningshavare, vilka lämnat bolaget

I tidigare rapporter (se Vattenfalls årsredovisning för 2010, sidan 121) har avvikelser rapporterats avseende Reinhardt Hassa, Klaus Pitschke samt Werner Süß. Dessa har haft rapporteringspliktiga förmåner och har rätt att fortsätta uppbära sådana förmåner fram till december 2013 beträffande Reinhardt Hassa och under 2012 beträffande Klaus Pitschke och Werner Süß. Någon ny avvikelserapportering görs inte för dessa personer.

Not 51 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor, %		Män, %	
	2011	2010	2011	2010
Könsfördelning bland styrelseledamöter	22	17	78	83
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	25	18	75	82

Not 52 Leasing

Leasingkostnader

Utrustning som koncernen hyr genom finansiell leasing och som redovisas som materiella anläggningstillgångar utgörs av:

	2011	2010
Maskiner/Inventarier		
Anskaffningsvärde	457	1 077
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	-319	-544
Planenligt restvärde	138	533

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2011 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing, nominellt	Finansiell leasing, nuvärde	Operationell leasing
2012	34	34	1 056
2013	37	36	917
2014	20	18	814
2015	-	-	743
2016	-	-	340
2017 och senare	20	16	739
Summa	111	104	4 609

Årets kostnader för leasing av tillgångar för koncernen uppgick till 1 200 MSEK (660).

Leasingintäkter

Vissa koncernföretag äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2011 till 2 870 MSEK (2 707). Akkumulerade avskrivningar uppgick till 1 402 MSEK (1 317) och ackumulerade nedskrivningar till 30 MSEK (30).

Framtida betalningar för denna typ av anläggningar fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2012	3	338
2013	3	330
2014	3	324
2015	3	318
2016	1	312
2017 och senare	-	242
Summa	13	1 864

Not 53 Ersättning till revisorer

	2011	2010
Revisionsuppdraget		
Ernst & Young	52	39
PwC	20	23
Riksrevisionen	1	1
Summa	73	63
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget		
Ernst & Young	3	3
PwC	3	6
Summa	6	9
Skatterådgivning		
Ernst & Young	3	2
PwC	2	3
Summa	5	5
Andra uppdrag		
Ernst & Young	5	9
PwC	9	6
Summa	14	15

Not 54 Upplysningar om närstående

Vattenfall AB ägs till 100% av svenska staten. Vattenfallkoncernens produkter och tjänster erbjuds staten, statliga myndigheter och statliga bolag i konkurrens med andra leverantörer och på normala kommersiella villkor. På motsvarande sätt köper Vattenfall AB och dess koncernföretag produkter och tjänster från statliga myndigheter och bolag till marknadsmässiga priser och i övrigt på normala kommersiella villkor. Sammanlagt svarar varken staten, deras myndigheter eller bolag för en väsentlig andel av Vattenfallkoncernens nettoomsättning, inköp eller resultat.

Upplysningar om transaktioner med nyckelpersoner i ledande ställning i företaget framgår av koncernens Not 50, Medelantal anställda och personalkostnader.

Upplysningar om transaktioner med större intresseföretag under 2011 samt tillhörande fordringar och skulder per 31 december 2011 beskrivs nedan.

V² Plug-In Hybrid Vehicle Partnership HB

Bolagets verksamhet är att utveckla och sälja en teknologi avseende hybridelektrisk drift av personbilar. Vattenfall har ett åtagande att ytterligare tillskjuta 90 MSEK (86) till bolaget.

Ensted Havn I/S

Djuphavshamn som Vattenfall använder som lager för kol. Vattenfalls rörelseintäkter från bolaget uppgick till 1 MSEK (11) medan inköp från bolaget uppgick till 78 MSEK (127). Rörelsefordringar uppgick till 0 MEK (1).

Kernkraftwerk Brokdorf GmbH & Co. oHG

Kärnkraftverk från vilket Vattenfall köper elektricitet. Inköpen uppgick till 940 MSEK (691). Rörelseintäkter från bolaget uppgick till 1 MSEK (1). Vattenfalls räntekostnader till bolaget uppgick till 5 MSEK (26). Rörelseskulder samt låneskulder uppgick till 104 MSEK (234) respektive 450 MSEK (171).

Kernkraftwerk Krümmel GmbH & Co. oHG

Kärnkraftverk under avveckling. Vattenfalls kostnader till bolaget uppgick till 4 425 MSEK (1 305). Rörelseintäkter från bolaget uppgick till 449 MSEK (492). Vattenfalls räntekostnader till bolaget uppgick till 99 MSEK (98). Rörelsefordringar på bolaget uppgick till 23 MSEK (8). Rörelseskulder samt låneskulder uppgick till 3 836 MSEK (145) respektive 10 003 MSEK (9 588).

Kernkraftwerk Stade GmbH & Co. oHG

Kärnkraftverk under avveckling. Vattenfalls intäkter från bolaget uppgick till 0 MSEK (514) medan kostnaderna till bolaget uppgick till 278 MSEK (0). Vattenfalls räntekostnader till bolaget uppgick till 1 MSEK (21). Rörelseskulder samt låneskulder uppgick till 211 MSEK (0) respektive 67 MSEK (728).

GASAG Berliner Gaswerke AG

Bolaget säljer, distribuerar och lagrar gas i Berlinområdet. Vattenfall hade rörelseintäkter uppgående till 106 MSEK (124) från bolaget samt inköp uppgående till 179 MSEK (1 015). Rörelsefordringar samt rörelseskulder uppgick till 3 MSEK (4) respektive 0 MSEK (1). Vattenfalls del av ansvarsförbindelser i bolaget uppgick till 165 MSEK (142).

EHA Energie Handels Gesellschaft mbH & Co. KG

Köper och säljer elektricitet och gas. Bolaget tillhandahåller även administrations- och konsulttjänster. Vattenfalls rörelseintäkter från bolaget uppgick till 678 MSEK (991) medan inköp från bolaget uppgick till 70 MSEK (374). Rörelsefordringar uppgick till 4 MSEK (6).

DOTI Deutsche Offshore Testfeldt und Infrastructure GmbH KG

Bolaget projekterar och driver en offshore testanläggning för vindkraft. Vattenfalls rörelseintäkter från bolaget uppgick till 1 MSEK (2). Rörelsefordringar uppgick till 0 MSEK (2).

Not 55 Händelser efter balansdagen

Den 16 december 2011 meddelade Vattenfall att avtal tecknats med LNI Acquisition Oy (ett konsortium bestående av 3i Infrastructure plc, 3i Group plc, GS Infrastructure Partners och Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company) avseende försäljningen av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Vattenfall behåller elförsäljningsverksamheten i Finland samt bolagets finska vattenkraftverk. Försäljningssumman baserat på företagsvärdet uppgår till 1,54 miljarder EUR (cirka 14 miljarder SEK). Transaktionen slutfördes den 10 januari 2012.

Moderbolaget

Moderbolagets resultaträkning¹

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	Not	2011	2010
Nettoomsättning	4, 5	31 655	36 538
Kostnader för sålda produkter	6	-19 037	-19 190
Bruttoresultat		12 618	17 348
Försäljningskostnader		-739	-738
Administrationskostnader		-2 445	-1 935
Forsknings- och utvecklingskostnader		-354	-438
Övriga rörelseintäkter	7	157	334
Övriga rörelsekostnader	8	-3 293	-31
Rörelseresultat	9, 10	5 944	14 540
Resultat från andelar i dotterföretag	11	13 935	15 456
Resultat från andelar i intresseföretag	12	1	2
Resultat från andra aktier och andelar	13	-1 523	73
Erhållna koncernbidrag		1 921	1 379
Lämnade koncernbidrag		-2 862	-3 918
Andra finansiella intäkter	14	6 037	10 765
Andra finansiella kostnader	15	-7 005	-7 061
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter		16 448	31 236
Bokslutsdispositioner	16	3 253	-3 602
Resultat före skatter		19 701	27 634
Skatter	17	-2 847	-3 577
Årets resultat		16 854	24 057

Moderbolagets rapport över totalresultat¹

Belopp i MSEK, 1 januari–31 december	2011	2010
Årets resultat	16 854	24 057
Summa övrigt totalresultat	-	-
Summa totalresultat för året	16 854	24 057

1) Moderbolagets resultaträkning, rapport över totalresultatet, balansräkning, räkning över förändring i eget kapital samt kassaflödesanalys för 2010 har omräknats jämfört med tidigare publicerad information. Se moderbolagets Not 2, Redovisningsprinciper.

Moderbolagets balansräkning¹

Belopp i MSEK	Not	31 december 2011	31 december 2010
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	18	206	166
Materiella anläggningstillgångar	19	4 086	22 138
Aktier och andelar	20	178 670	194 064
Uppskjuten skattefordran	17	-	417
Andra långfristiga fordringar	21	72 495	55 899
Summa anläggningstillgångar		255 457	272 684
Omsättningstillgångar			
Varulager	22	360	268
Immateriella omsättningstillgångar	23	334	660
Kortfristiga fordringar	24	47 431	33 888
Skattefordran aktuell skatt	17	565	-
Kortfristiga placeringar	25	12 839	26 874
Kassa, bank och liknande tillgångar	26	6 265	7 348
Summa omsättningstillgångar		67 794	69 038
Summa tillgångar		323 251	341 722

Moderbolagets balansräkning *forts.*

Belopp i MSEK	Not	31 december 2011	31 december 2010
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (131 700 000 aktier till ett kvotvärde av 50 kr)		6 585	6 585
Reservfond		1 286	1 286
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		62 789	45 232
Årets resultat		16 854	24 057
Summa eget kapital		87 514	77 160
Obeskattade reserver	16	10 355	13 819
Avsättningar	27	191	195
Långfristiga skulder			
Hybridkapital	28	8 883	8 929
Andra räntebärande skulder	29	134 970	131 234
Uppskjuten skatteskuld	17	932	-
Andra ej räntebärande skulder	30	5 864	4 341
Summa långfristiga skulder		150 649	144 504
Kortfristiga skulder			
Räntebärande skulder	29	50 204	79 641
Skatteskuld aktuell skatt	17	-	1 394
Andra ej räntebärande skulder	31	24 338	25 009
Summa kortfristiga skulder		74 542	106 044
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		323 251	341 722
Säkerheter	33	79	86
Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)	34	42 043	42 388
Åtaganden enligt konsortialavtal	35		

Moderbolagets förändring i eget kapital¹

Belopp i MSEK	Aktiekapital	Reservfond	Fritt eget kapital	Summa
Ingående balans 2010	6 585	1 286	48 548	56 419
Utdelning till aktieägare	-	-	-5 240	-5 240
Fusionsresultat vid fusion med Vattenfall				
Treasury AB	-	-	1 924	1 924
Årets resultat	-	-	24 057	24 057
Summa övrigt totalresultat	-	-	-	-
Utgående balans 2010	6 585	1 286	69 289	77 160
Utdelning till aktieägare	-	-	-6 500	-6 500
Årets resultat	-	-	16 854	16 854
Summa övrigt totalresultat	-	-	-	-
Utgående balans 2011	6 585	1 286	79 643	87 514

Per den 31 december 2011 omfattade det registrerade aktiekapitalet 131 700 000 aktier till kvotvärdet 50 SEK.

Moderbolagets noter

Moderbolagets kassaflödesanalys¹

Belopp i MSEK, 1 januari – 31 december	2011	2010
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatter	19 701	27 634
Återläggning av avskrivningar och nedskrivningar	2 473	5 759
Betald skatt	-3 457	-2 387
Realisationsvinster/förluster, netto	-1 102	-
Övrigt, inkl ej kassaflödespåverkande poster	-5 412	-3 548
Internt tillförda medel (FFO)	12 203	27 458
Förändringar i varulager	-92	93
Förändringar i rörelsefordringar	-9 241	-8 145
Förändringar i rörelseskulder	-1 794	-1 493
Övriga förändringar	-	447
Kassaflöde från förändringar av rörelsetillgångar och rörelseskulder	-11 127	-9 098
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 076	18 360
Investeringsverksamheten		
Investeringar i dotterföretag	-215	-657
Investeringar i intresseföretag och andra aktier och andelar	-38	-
Andra investeringar i anläggningstillgångar	-502	-1 590
Summa investeringar	-755	-2 247
Försäljningar	9 412	457
Kassa, bank och liknande tillgångar övertagna genom fusion	-	3 891
Kassaflöde från investeringsverksamheten	8 657	2 101
Kassaflöde före finansieringsverksamheten	9 733	20 461
Finansieringsverksamheten		
Förändringar i kortfristiga placeringar	14 035	-1 321
Upptagna lån	7 992	2 151
Amortering av skuld avseende förvärv av dotterföretag	-13 538	-
Amortering av andra skulder	-12 805	-8 984
Betald utdelning till ägare	-6 500	-5 240
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-10 816	-13 394
Årets kassaflöde	-1 083	7 067
Kassa, bank och liknande tillgångar		
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets början	7 348	281
Årets kassaflöde	-1 083	7 067
Kassa, bank och liknande tillgångar vid årets slut	6 265	7 348

Innehåll

Not	Sidan	
1	Företagsinformation	113
2	Redovisningsprinciper	113
3	Valutakurser	113
4	Nettoomsättning	113
5	Försäljning och inköp inom koncernen	113
6	Kostnader för sålda produkter	113
7	Övriga rörelseintäkter	113
8	Övriga rörelsekostnader	114
9	Avskrivningar	114
10	Nedskrivningar	114
11	Resultat från andelar i dotterföretag	114
12	Resultat från andelar i intresseföretag	114
13	Resultat från andra aktier och andelar	114
14	Andra finansiella intäkter	114
15	Andra finansiella kostnader	114
16	Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver	114
17	Skatter	114
18	Immateriella anläggningstillgångar	115
19	Materiella anläggningstillgångar	116
20	Aktier och andelar	116
21	Andra långfristiga fordringar	117
22	Varulager	117
23	Immateriella omsättningstillgångar	117
24	Kortfristiga fordringar	117
25	Kortfristiga placeringar	118
26	Kassa, bank och liknande tillgångar	118
27	Avsättningar	118
28	Hybridkapital	118
29	Andra räntebärande skulder	118
30	Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)	119
31	Andra ej räntebärande skulder (kortfristiga)	119
32	Finansiella instrument: Redovisat värde och verkligt värde	119
33	Säkerheter	119
34	Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)	120
35	Åtaganden enligt konsortialavtal	120
36	Medelantal anställda och personalkostnader	120
37	Könsfördelning bland ledande befattningshavare	121
38	Leasing	121
39	Ersättningar till revisorer	121
40	Upplysningar om närstående	121
41	Händelser efter balansdagen	121

Not 1 Företagsinformation

Årsredovisningen för Vattenfall AB för 2011 har godkänts enligt styrelsebeslut från 21 mars 2012. Vattenfall AB som är moderbolag i Vattenfallkoncernen är ett aktiebolag med säte i Stockholm och med adressen 162 87 Stockholm. Moderbolagets balansräkning och resultaträkning ingående i årsredovisningen ska föreläggas på årsstämman 25 april 2012.

Not 2 Redovisningsprinciper

Allmänt

Moderbolaget Vattenfall AB:s räkenskaper har upprättats i enlighet med Årsredovisningslagen och rekommendation RFR 2 – *Redovisning för juridiska personer*, utgiven av Rådet för finansiell rapportering. RFR 2 innebär att Vattenfall AB skall tillämpa samtliga standarder och uttalanden utgivna av IASB och IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Detta skall göras så långt detta är möjligt inom ramen för Årsredovisningslagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

Vattenfall AB tillämpar undantagsregeln avseende IAS 39 enligt RFR 2 vilket innebär att finansiella instrument värderas till anskaffningsvärde. Härav följer att finansiella instrument inte redovisas per kategori enligt IAS 39:s definition.

Redovisningsprinciper och beräkningsmetoder är oförändrade från dem som tillämpats i årsredovisningen för 2010 förutom att moderbolaget från och med 2011 redovisar erhållna koncernbidrag som finansiell intäkt och lämnade koncernbidrag som finansiell kostnad. Jämförelsetal för 2010 har omräknats enligt denna nya redovisningsprincip.

Nya och ändrade redovisningsregler som träder ikraft 2012 förväntas inte att ha någon väsentlig påverkan på Vattenfall AB:s finansiella rapporter.

Tillämpade redovisningsprinciper framgår av tillämpliga delar av koncernens Not 2, Redovisningsprinciper, med nedanstående tillägg för moderbolaget Vattenfall AB.

Per 1 januari 2011 har Vattenfall AB:s samtliga vattenkraft-tillgångar sålts till helägda nybildade dotterföretag. Försäljningarna har skett till skattemässiga restvärden.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas i enlighet med koncernredovisningen på anskaffningsvärde med linjär fördelning efter anläggningarnas bedömda nyttjandeperiod. Därutöver görs i moderbolaget avskrivningar utöver plan (skillnaden mellan avskrivningar enligt plan och motsvarande skattemässiga avskrivningar) som redovisas som bokslutsdisposition respektive obeskattad reserv.

Avsättningar för pensioner

Pensionsåtaganden avseende pensioner i moderbolaget är beräknade enligt sedvanliga svenska försäkringstekniska grunder och redovisas enligt Tryggandelagen. Den i balansräkningen upptagna avsättningen motsvarar dessa pensionsåtaganden nettoredovisade mot förvaltningstillgångar i Vattenfalls Pensionsstiftelse.

Utländsk valuta

Moderbolaget tillämpar säkringsredovisning vad gäller tillgångar i utländsk valuta som är effektivt skyddade av lån i utländsk valuta i enlighet med BFN R7. Förändringar i valutakurser redovisas således inte för lån som upptagits för att finansiera förvärv av utländska dotterföretag, intresseföretag och joint ventures. Locke-monetera tillgångar som anskaffats i utländsk valuta redovisas till valutakursen vid anskaffningstillfället. De lån som upptogs i samband med förvärvet av N.V. Nuon Energy är, liksom i koncernredovisningen, säkringsredovisade fr.o.m. förvärvstillfället 1 juli 2009.

Övriga tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas till balansdagens kurs.

Skatter

Skattelagstiftningen i Sverige ger företag möjlighet att skjuta upp skattebetalning genom avsättning till obeskattade reserver. I moderbolaget redovisas obeskattade reserver som en särskild post i balansräkningen i vilken uppskjuten skatt ingår. I moderbolagets resultaträkning redovisas avsättningar till, respektive upplösningar av, obeskattade reserver under rubriken bokslutsdispositioner.

Den redovisade skattekostnaden i moderbolaget Vattenfall AB utgörs av skatten på resultatet efter bokslutsdispositioner.

Not 3 Valutakurser

Se koncernens Not 5.

Not 4 Nettoomsättning

	2011	2010
Omsättning inkl punktskatter		
varor (elektricitet, värme etc)	33 771	35 741
utförande av tjänsteuppdrag	865	1 076
Punktskatter	-2 981	-279
Nettoomsättning	31 655	36 538

Nettoomsättning per geografiskt område

	2011	2010
Norden	31 189	34 285
Tyskland och Polen	304	2 090
Övriga	162	163
Summa	31 655	36 538

Nettoomsättning för produkter och tjänster

	2011	2010
Elproduktion	6 491	9 028
Trading	1 342	889
Energiförsäljning	20 676	23 424
Värme	2 241	2 546
Övrigt	905	651
Summa	31 655	36 538

Not 5 Försäljning och inköp inom koncernen

Av moderbolagets totala försäljningsintäkter och inköpskostnader avser 13% (9) av försäljningen och 38% (25) av inköpen affärer med andra företag inom koncernen.

Not 6 Kostnader för sålda produkter

Direkta kostnader inkluderar produktionskostnader och avgifter med 82 MSEK (271) samt fastighetsskatter med 1 MSEK (1 265).

Not 7 Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter innefattar huvudsakligen realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar, utsläppsrätter och certifikat, hyresintäkter, försäkringsersättningar samt rörelserelaterade valutakursvinster.

Not 8 Övriga rörelsekostnader

Övriga rörelsekostnader innefattar huvudsakligen realisationsförluster vid försäljning av anläggningstillgångar, utsläppsrätter och certifikat samt rörelserelaterade valutakursförluster.

Vattenfall AB redovisar en realisationsförlust uppgående till 3 239 MSEK då samtliga vattenkraftstillgångar har sålts per 1 januari 2011 till helägda nybildade dotterföretag. Försäljningarna har skett till skattemässiga restvärden.

Not 9 Avskrivningar

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar och materiella anläggningstillgångar fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2011	2010
Kostnader för sålda produkter	366	808
Försäljningskostnader	-	24
Administrationskostnader	1	26
Summa	367	858

Avskrivningar på immateriella anläggningstillgångar ingår ovan i Kostnad för sålda produkter med 63 MSEK (12), i Försäljningskostnader med 0 MSEK (24) samt i Administrationskostnader 1 MSEK (23).

Not 10 Nedskrivningar

Nedskrivningar på immateriella anläggningstillgångar och materiella anläggningstillgångar fördelas i resultaträkningen enligt följande:

	2011	2010
Kostnader för sålda produkter	-	3
Summa	-	3

Not 11 Resultat från andelar i dotterföretag

	2011	2010
Utdelningar	10 088	20 355
Nedskrivningar	-514	-4 898
Realisationsresultat vid försäljningar	4 361	-1
Summa	13 935	15 456

Not 12 Resultat från andelar i intresseföretag

	2011	2010
Utdelningar	1	2
Summa	1	2

Not 13 Resultat från andra aktier och andelar

	2011	2010
Utdelningar	68	73
Nedskrivning av aktier i Enea S.A.	-1 591	-
Summa	-1 523	73

Not 16 Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

	Ingående balans	Avsättning/Upplösning (-)	Koncernmässiga överföringar	Utgående balans
Avskrivningar utöver plan	904	-4 123	-	-3 219
Ersättningsfond	211	-	-211	-
Periodiseringsfond Tax-06	1 730	-1 730	-	-
Periodiseringsfond Tax-07	2 307	-	-	2 307
Periodiseringsfond Tax-08	1 522	-	-	1 522
Periodiseringsfond Tax-10	2 992	-	-	2 992
Periodiseringsfond Tax-11	4 153	-	-	4 153
Periodiseringsfond Tax-12	-	2 600	-	2 600
Summa	13 819	-3 253	-211	10 355

Not 17 Skatter

Den redovisade skattekostnaden fördelas enligt följande:

	2011	2010
Aktuell skatt	1 498	3 324
Uppskjuten skatt	1 349	253
Summa	2 847	3 577

Årets kostnad för aktuell skatt hänförlig till tidigare års resultat uppgår till -862 MSEK (127). Skatteeffekten av schablonränta på periodiseringsfonder uppgår till 68 MSEK (58).

Not 14 Andra finansiella intäkter

	2011	2010
Ränteintäkter från dotterföretag	3 091	2 523
Andra ränteintäkter	236	972
Valutakursdifferenser, netto	2 710	7 270
Summa	6 037	10 765

Not 15 Andra finansiella kostnader

	2011	2010
Räntekostnader till dotterföretag	211	58
Andra räntekostnader	6 794	7 003
Summa	7 005	7 061

Skillnaden mellan nominell svensk skattesats och effektiv skattesats förklaras på följande sätt:

Procent (%)	2011	2010
Svensk inkomstskattesats	26,3	26,3
Justering av skatt hänförlig till tidigare perioder ¹	-4,4	0,5
Omvärdering av förlustavdrag och övriga temporära skillnader hänförliga till tidigare år ¹	5,0	-0,4
Kapitalvinst, skattefri	-4,3	-
Ej skattepliktiga intäkter ²	-13,6	-20,0
Nedskrivning	2,7	4,7
Ej avdragsgill ränta	2,2	1,6
Ej avdragsgilla kostnader	0,5	0,2
Effektiv skattesats	14,4	12,9

1) Avser huvudsakligen justering tidigare år med motsvarande omvänd effekt på uppskjuten skatt.

2) Avser huvudsakligen ej skattepliktiga utdelningar från dotterföretag.

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	Ingående balans 2011	Förändring via resultaträkningen	Utgående balans 2011
Anläggningstillgångar	-303	301	-2
Omsättningstillgångar	-643	472	-171
Avsättningar	-34	-1	-35
Övriga långfristiga skulder	215	577	792
Kortfristiga skulder	348	-	348
Summa	-417	1 349	932

Förändring av uppskjuten skatt i balansräkningen	Ingående balans 2010	Infusionerade värden	Förändring via resultaträkningen	Utgående balans 2010
Anläggningstillgångar	-402	1	98	-303
Omsättningstillgångar	361	18	-1 022	-643
Avsättningar	-27	-	-7	-34
Övriga långfristiga skulder	-988	339	864	215
Kortfristiga skulder	-67	95	320	348
Summa	-1 123	453	253	-417

Not 18 Immateriella anläggningstillgångar

	Aktiverade utgifter för utveckling		Goodwill		Koncessioner och liknande rättigheter		Hyresrätter och liknande rättigheter		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde	301	301	13	13	585	523	112	95	1 011	932
Investeringar	-	-	-	-	140	62	-6	17	134	79
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	-	-	-26	-	-11	-	-37	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	301	301	13	13	699	585	95	112	1 108	1 011
Ackumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-185	-185	-13	-13	-498	-440	-33	-33	-729	-671
Årets avskrivningar	-	-	-	-	-64	-58	-	-	-64	-58
Försäljningar/Utrangeringar	-	-	-	-	1	-	6	-	7	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-185	-185	-13	-13	-561	-498	-27	-33	-786	-729
Nedskrivningar										
Ingående nedskrivningar	-116	-116	-	-	-	-	-	-	-116	-116
Utgående nedskrivningar	-116	-116	-	-	-	-	-	-	-116	-116
Bokfört värde	-	-	-	-	138	87	68	79	206	166

Inga avtalsenliga åtaganden om förvärv av immateriella tillgångar föreligger per 31 december 2011.

Not 19 Materiella anläggningstillgångar

	Byggnader och mark ¹		Maskiner och andra tekniska anläggningar		Inventarier, verktyg och installationer		Pågående nyanläggningar		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Anskaffningsvärden										
Ingående anskaffningsvärde	18 238	17 726	17 739	16 428	91	114	2 243	2 299	38 311	36 567
Ingående anskaffningsvärde, fusion	-	135	-	226	-	-	-	-	-	361
Investeringar	-	27	4	181	3	4	336	1 338	343	1 550
Erhållna bidrag	-	-	-	-	-	-	25	-7	25	-7
Omföring från pågående nyanläggningar	323	356	599	1 031	-	-	-922	-1 387	-	-
Försäljningar/Utrangeringar	-17 306	-6	-11 179	-127	-43	-27	-1 305	-	-29 833	-160
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 255	18 238	7 163	17 739	51	91	377	2 243	8 846	38 311
Akkumulerade avskrivningar enligt plan										
Ingående avskrivningar	-6 795	-6 518	-9 307	-8 814	-62	-83	-	-	-16 164	-15 415
Ingående avskrivningar, fusion	-	-39	-	-68	-	-	-	-	-	-107
Årets avskrivningar	-31	-241	-269	-553	-3	-6	-	-	-303	-800
Försäljningar/Utrangeringar	6 188	3	5 505	128	23	27	-	-	11 716	158
Utgående ackumulerade avskrivningar	-638	-6 795	-4 071	-9 307	-42	-62	-	-	-4 751	-16 164
Nedskrivningar										
Ingående nedskrivningar	-1	-2	-8	-6	-	-	-	-	-9	-8
Årets nedskrivningar	-	-1	-	-2	-	-	-	-	-	-3
Försäljningar/Utrangeringar	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
Utgående nedskrivningar	-1	-1	-8	-8	-	-	-	-	-9	-9
Bokfört värde	616	11 442	3 084	8 424	9	29	377	2 243	4 086	22 138

1) I ingående anskaffningsvärden för byggnader och mark 2011 ingår anskaffningsvärde för mark och fallrätter uppgående till 6 619 MSEK, vilka inte är föremål för avskrivning och vilka sålts till dotterföretag under 2011.

Inga avtalsenliga åtaganden om förvärv av materiella tillgångar föreligger per 31 december 2011.

Not 20 Aktier och andelar

	Andelar i dotterföretag		Andelar i intresseföretag		Andra aktier och andelar		Summa aktier och andelar	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ingående balans	189 449	194 067	6	339	4 609	4 609	194 064	199 015
Fusionerade aktieinnehav	-	-342	-	-	-	-	-	-342
Investeringar/köp	27	462	8	-	3	-	38	462
Lämnade aktieägartillskott ¹	215	195	-	-	-	-	215	195
Försäljningar ¹	-13 109	-35	-	-333	-3	-	-13 112	-368
Justering av köpeskillning	-430	-	-	-	-	-	-430	-
Nedskrivningar	-514	-4 898	-	-	-1 591	-	-2 105	-4 898
Utgående balans	175 638	189 449	14	6	3 018	4 609	178 670	194 064

1) Lämnade aktieägartillskott och försäljningar hänför sig huvudsakligen till omstruktureringar inom koncernen.

För en specifikation över moderbolagets aktier och andelar i dotterföretag, intresseföretag och andra aktier och andelar se koncernens Noter 23–25.

Not 21 Andra långfristiga fordringar

	Fordringar hos dotterföretag		Fordringar hos intresseföretag		Andra fordringar		Summa andra långfristiga fordringar	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ingående balans	55 508	9 472	7	-	384	434	55 899	9 906
Nyttillkomna fordringar	27 680	46 036	-	49	-	65	27 680	46 150
Erhållna betalningar	-11 031	-	-	-42	-53	-115	-11 084	-157
Utgående balans	72 157	55 508	7	7	331	384	72 495	55 899

Not 22 Varulager

	2011	2010
Biobränslen	63	38
Fossila bränslen	255	193
Material och reservdelar	42	37
Summa	360	268

Varor i lager som redovisats som en kostnad under år 2011 uppgår till 829 MSEK (1 023). Inga nedskrivningar eller återföring av nedskrivningar har gjorts under året.

Not 23 Immateriella omsättningstillgångar

Tillgångarna avser utsläppsrätter samt certifikat. Se koncernens Not 2, Redovisningsprinciper.

	Utsläppsrätter		Certifikat		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Ingående balans	49	43	611	719	660	762
Inköp	137	162	1 434	1 599	1 571	1 761
Erhållna utan vederlag	-	-	179	235	179	235
Sålda	-91	-107	-1 168	-1 269	-1 259	-1 376
Inlösta	-65	-49	-752	-673	-817	-722
Utgående balans	30	49	304	611	334	660

Not 24 Kortfristiga fordringar

	2011	2010
Kundfordringar	1 998	3 546
Fordringar hos dotterföretag	30 951	23 856
Övriga fordringar	7 251	909
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7 231	5 577
Summa	47 431	33 888

Åldersanalys för Kortfristiga fordringar

Kredittden uppgår normalt till 30 dagar.

	2011			2010		
	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto	Fordringar brutto	Nedskrivna fordringar	Fordringar netto
Kundfordringar						
Ej förfallna	1 776	-	1 776	3 354	-	3 354
Förfallna 1-30 dagar	86	-	86	49	-	49
Förfallna 31-90 dagar	13	-	13	16	-	16
Förfallna > 90 dagar	123	-	123	127	-	127
Summa	1 998	-	1 998	3 546	-	3 546
Fordringar hos dotterföretag						
Ej förfallna	30 951	-	30 951	23 856	-	23 856
Summa	30 951	-	30 951	23 856	-	23 856
Övriga fordringar						
Ej förfallna	7 188	-	7 188	905	-	905
Förfallna > 90 dagar	63	-	63	4	-	4
Summa	7 251	-	7 251	909	-	909

Not 25 Kortfristiga placeringar

	2011	2010
Räntebärande placeringar	11 458	26 198
Margin calls, finansverksamheten	1 381	676
Summa	12 839	26 874

Not 26 Kassa, bank och liknande tillgångar

	2011	2010
Kassa och bank	5 641	3 117
Likvida placeringar	624	4 231
Summa	6 265	7 348

Not 27 Avsättningar

	2011	2010
Personalrelaterade avsättningar för annat än pensioner	61	73
Miljörelaterade avsättningar	124	122
Övriga avsättningar	6	-
Summa	191	195
	2011	2010
Pensionsåtaganden ^{1,2}	3 196	3 016
Avgår: Förvaltningstillgångar, bokfört värde	-3 196	-3 016
Summa avsättningar vid årets slut	-	-
	2011	2010
1) Därav av PRI registrerade uppgifter	2 154	2 020
2) Därav kreditförsäkrat via FPG/PRI	2 832	2 724

Moderbolagets pensionsåtagande omfattas i sin helhet av Tryggandelagen.

	2011	2010
Verkligt värde vid årets början på förvaltningstillgångar	3 723	3 349
Avkastning på förvaltningstillgångar	-117	374
Verkligt värde vid årets slut på förvaltningstillgångar	3 606	3 723
Förvaltningstillgångar fördelas på:	2011	2010
Aktier och andelar	1 089	1 917
Räntebärande instrument	1 111	1 031
Övrigt	1 406	775
Summa	3 606	3 723

Not 28 Hybridkapital

Se koncernens Not 36.

Not 29 Andra räntebärande skulder

	Långfristig del med förfall 1-5 år		Långfristig del med förfall >5 år		Summa långfristig del		Kortfristig del		Summa	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
Obligationslån	51 322	35 782	46 188	58 898	97 510	94 680	180	8 876	97 690	103 556
Företagscertifikat	-	-	-	-	-	-	1 581	4 495	1 581	4 495
Skulder till kreditinstitut	864	750	250	-	1 114	750	701	200	1 815	950
Skuld avseende förvärv av N.V. Nuon Energy ¹	36 148	35 603	-	-	36 148	35 603	-	15 889	36 148	51 492
Skuld avseende förvärv av Vattenfall Biomass Liberia AB	118	114	-	-	118	114	-	-	118	114
Skulder till dotterföretag	80	-	-	87	80	87	40 373	45 053	40 453	45 140
Övriga skulder (margin calls inom finansverksamheten)	-	-	-	-	-	-	7 369	5 128	7 369	5 128
Summa	88 532	72 249	46 438	58 985	134 970	131 234	50 204	79 641	185 174	210 875
Odiskonterade framtida kassaflöden inklusive räntebetalningar och derivat för ovanstående skulder exklusive skulder till dotterföretag men inklusive Hybridkapital ² enligt Not 28 uppgår till:	107 554	94 056	48 111	83 176	155 665	177 232	48 817	37 649	204 482	214 881

1) Skulden avseende förvärv av resterande 36% av aktierna i N.V. Nuon Energy skall enligt avtal regleras vid två tillfällen: i juli 2013 och 2015.

2) Rörliga ränteflöden med framtida räntesättningsdagar estimeras med marknadens vid årsskiftet förväntade ränteläge för varje affärs- respektive räntesättningsdag. Alla kassaflöden i utländsk valuta är omräknade till SEK med vid årsbokslutet gällande balansdagskurs.

Not 30 Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)

	2011	2010
Skulder till dotterföretag	5 431	3 910
Övriga skulder	433	431
Summa	5 864	4 341

Skulder till dotterföretag avser i huvudsak långfristig skuld till Forsmarks Kraftgrupp AB för kraftavgifter. För denna skuld ska enligt överenskommelse mellan delägarna ränta inte utgå på skuldbeloppet. Av övriga skulder förfaller 218 MSEK (216) till betalning efter mer än fem år.

Not 31 Andra ej räntebärande skulder (kortfristiga)

	2011	2010
Förskott från kunder	44	44
Leverantörsskulder	566	717
Skulder till dotterföretag	19 134	18 087
Skulder till intresseföretag	-	6
Övriga skulder	783	810
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 811	5 345
Summa	24 338	25 009

Specifikation av upplupna kostnader och förutbetalda intäkter:

	2011	2010
Upplupna personalrelaterade kostnader	231	194
Upplupna kostnader, övrigt	2 880	3 951
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader, el	694	1 178
Förutbetalda intäkter, övrigt	6	22
Summa	3 811	5 345

Not 32 Finansiella instrument: Redovisat värde och verkligt värde

Aktier och andelar exkluderar aktier och andelar i dotterföretag. Fordringar och skulder exkluderar fordringar och skulder där dotterföretag är motparter.

	2011		2010	
	Redovisat värde	Verkligt värde	Redovisat värde	Verkligt värde
Tillgångar:				
Andra aktier och andelar	3 032	3 032	4 615	4 615
Andra långfristiga fordringar	338	338	391	392
Kortfristiga fordringar	9 249	9 249	3 921	3 921
Kortfristiga placeringar	12 839	12 839	26 874	26 874
Likvida placeringar redovisade som kassa, bank och liknande tillgångar	6 265	6 265	7 348	7 348
Summa	31 723	31 723	43 149	43 150
Skulder:				
Hybridkapital	8 883	10 085	8 929	10 113
Andra räntebärande skulder (långfristiga)	134 892	146 190	133 831	141 050
Andra ej räntebärande skulder (långfristiga)	433	433	431	431
Andra räntebärande skulder (kortfristiga)	9 829	9 585	30 518	30 679
Andra ej räntebärande skulder (kortfristiga)	1 349	1 349	1 532	1 532
Summa	155 386	167 642	175 241	183 805

Varav derivat (nettotillgångar) med redovisat värde 5 133 MSEK (4 815) och verkligt värde 9 573 MSEK (1 205).

Not 33 Säkerheter

	2011	2010
På bank spärrade medel som säkerhet för handel på Nord Pool	-	56
Spärrade medel som säkerhet för inlösen av minoritetsaktier	-	30
Spärrade medel som säkerhet för garantier utställda av bank	79	-
Summa	79	86

För att fullgöra de krav på säkerheter som finns i derivatmarknaden har Vattenfall inom finansverksamheten ställt säkerheter till sina affärsmotparter för derivatpositionens negativa marknadsvärden. Per 31 december 2011 utgör denna säkerhet 1 381 MSEK (676). Affärsmotparterna är skyldiga att återställa dessa säkerheter till Vattenfall i de fall det negativa marknadsvärdet minskar. Beloppet är redovisat som tillgång i balansräkningen under Kortfristiga placeringar. Se även moderbolagets Not 25. På liknande sätt har Vattenfalls affärsmotparter inom finansverksamheten ställt säkerheter till Vattenfall. Mottagna säkerheter uppgick per 31 december 2011 till 7 369 MSEK (5 128). Beloppet är redovisat som skuld i balansräkningen under Räntebärande skulder (kortfristiga). Se även moderbolagets Not 29.

Not 34 Eventualförpliktelser (ansvarsförbindelser)

	2011	2010
Borgensåtagande		
varav för lån upptagna av:		
dotterföretag, intresseföretag och övriga	9 962	11 123
Kärnavfallsfonden i Sverige	8 698	8 698
Kontraktsgarantier ställda på uppdrag av dotterföretag	12 754	8 823
Garantier ställda som säkerheter för dotterföretagen Vattenfall Energy		
Tradings energihandel	5 851	9 784
Övriga eventualförpliktelser	4 778	3 960
Summa	42 043	42 388

Av moderbolaget tecknade eventualförpliktelser, som avser dotterföretag, uppgick till 41 054 MSEK (40 454) vilka är inkluderade i de redovisade eventualförpliktelserna.

Vattenfall AB tillsammans med dotterföretaget Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) och dess övriga delägare tecknade 2009 ett långsiktigt samarbetsavtal med Östhammars och Oskarshamns kommuner. Avtalet omfattar perioden 2010 till omkring 2025 och reglerar utvecklingsinsatser i anslutning till genomförandet av det svenska kärnavfallsprogrammet. Parterna skall genom utvecklingsinsatser t.ex. inom utbildning, företagande och infrastruktur över tid generera mervärden motsvarande 1 500 MSEK till 2 000 MSEK. Parterna skall utifrån ägarandel finansiera utvecklingsinsatserna. För Vattenfallkoncernen uppgår ägarandelen till 56%. Insatsernas genomförande fördelar sig över två perioder: perioden innan alla erforderliga tillstånd erhållits (Period 1) och perioden under uppförande och drift av anläggningarna (Period 2). Vattenfall har för sin andel av Period 1 under 2011 redovisat 156 MSEK (159) som en avsättning.

Vattenfall AB har som säkerhet för dotterföretaget Vattenfall Energy Trading GmbH:s energihandel utställt garantier till ett totalt värde av 19 844 MSEK (20 148). Per 31 december var dessa garantier ianspråktagna med cirka 5 643 MSEK (3 835) vilket är inkluderat i de redovisade eventualförpliktelserna.

Atomansvaret i Sverige är strikt samt begränsat till 300 miljoner SDR (Special Drawing Rights) motsvarande cirka 3 189 MSEK (3 143), vilket betyder att de bolag som är ägare till kärn-

kraftverk endast är ansvarig för skada på omgivningen upp till detta belopp. Den obligatoriska atomansvarsförsäkringen för detta belopp utfärdas av den Nordiska Kärnförsäkringspoolen samt av det ömsesidiga bolaget ELINI (European Liability Insurance for the Nuclear Industry).

Kärnkraftföretagen ska enligt lag (2006:647) om finansiella åtgärder för hantering av restprodukter från kärnteknisk verksamhet ställa säkerheter till staten (Kärnavfallsfonden) för att garantera att tillräckliga medel finns för betalningen av de framtida kostnaderna för avfallshanteringen. Säkerheterna har formen av borgensförbindelser utställda av ägarna till kärnkraftföretagen. Vattenfall AB har som säkerhet för dotterföretagen Forsmarks Kraftgrupp AB och Ringhals AB utställt garantier till ett sammanlagt värde av 8 698 MSEK (8 698). Beloppen är inkluderade i de redovisade eventualförpliktelserna. Regeringen har i beslut den 22 december 2011 fastställt de nya säkerhetsbelopp som skall gälla för åren 2012–2014. Under 2012 kommer Vattenfall AB att ställa ut nya garantier, som ersättning för befintliga, till ett sammanlagt värde av 12 025 MSEK.

Två typer av garantier har ställts ut. Den ena garantin avser att täcka det beslutade avgiftsbehovet för de avgifter som ännu inte betalats in inom den så kallade intjänandetiden (25 års drift), Finansieringssäkerheten, 3 589 MSEK, fr.o.m. 2012, 6 821 MSEK. Den andra garantin avser framtida kostnadsökningar som beror på oplanerade händelser, Kompletteringssäkerheten, 5 109 MSEK, fr.o.m. 2012, 5 204 MSEK. Båda beloppen är erhållna ur en sannolikhetsbaserad riskanalys där det förra beloppet är satt så att det tillsammans med idag fonderade medel med 50% sannolikhet (medianvärdet) ska ge full kostnadstäckning. Det senare beloppet utgör i princip det tillägg som erfordras för att motsvarande sannolikhet ska uppgå till 90%.

Vattenfall AB och dess helägda dotterföretag Vattenfall Europe AG ingick i juni 2008 ett så kallat kontrollavtal (Beherrschungsvertrag). Avtalskonstruktionen är mycket vanlig i tyska företagskoncerner och ger Vattenfall AB möjlighet att effektivt styra den tyska delen av Vattenfallkoncernen samt möjlighet att använda Vattenfall Europe AG:s kapital och kassaflöde. För det fall det under kontrollavtalets giltighetstid i Vattenfall Europe AG:s årsredovisning skulle uppstå en nettoförlust och sådan nettoförlust inte kan kompenseras genom upplösning av reserver, vilka har reserverats under kontrollavtalets giltighetstid, har Vattenfall AB att täcka nettoförlusten.

Se även koncernens Not 48 om eventualförpliktelser.

Not 35 Åtaganden enligt konsortialavtal

Se koncernens Not 49.

Not 36 Medelantal anställda och personalkostnader

Medelantal anställda	2011			2010		
	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Sverige	719	340	1 059	778	301	1 079
Personalkostnader	2011			2010		
Löner och andra ersättningar	800			794		
Sociala kostnader (varav pensionskostnader) ¹	464			571		
	(201)			(258)		
Summa	1 264			1 365		

1) Av pensionskostnader avser 7 MSEK (19) ledande befattningshavare, det vill säga nuvarande och tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Bolagets utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 3 MSEK (87).

Ingen av styrelsens ledamöter erhåller pensionsförmån med anledning av styrelseuppdraget.

Löner och andra ersättningar	2011			2010		
	Ledande befattningshavare ¹	Övriga anställda	Summa	Ledande befattningshavare ¹	Övriga anställda	Summa
Sverige	18	782	800	52	744	796

1) Med ledande befattningshavare avses styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt verkställande direktörer och vice verkställande direktörer. Dessutom ingår tidigare styrelseledamöter och styrelsesuppleanter samt tidigare verkställande direktörer och vice verkställande direktörer samt övriga ledande befattningshavare som ingår i koncernledningen.

I summa löner och andra ersättningar till styrelseledamöter och verkställande direktörer ingår tantiem med 0 MSEK (0).

För förmåner till ledande befattningshavare inom Vattenfall AB. Se koncernens Not 50.

Not 37 Könsfördelning bland ledande befattningshavare

	Kvinnor, %		Män, %	
	2011	2010	2011	2010
Könsfördelning bland styrelseledamöter	31	23	69	77
Könsfördelning bland övriga ledande befattningshavare	20	21	80	79

Not 38 Leasing

Leasingkostnader

Framtida betalningsåtaganden per 31 december 2011 för leasingkontrakt och hyreskontrakt fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2012	-	17
2013	-	18
2014	-	10
2015	-	-
2016	-	-
2017 och senare	-	-
Summa	-	45

Årets kostnader för leasing av tillgångar för moderbolaget uppgick till 19 MSEK (10).

Leasingintäkter

Vattenfall AB äger och driver energianläggningar åt kund. Intäkten från kund består av två delar, en fast del för täckande av kapitalkostnader och en rörlig del baserad på mängden levererad media.

Anläggningarna klassificeras enligt gängse principer, baserat på den fasta intäktsdelen för leasing.

Anskaffningsvärdet av tillgångar redovisade under Operationell leasing uppgick per 31 december 2011 till 662 MSEK (655). Ackumulerade avskrivningar uppgick till 251 MSEK (220) och ackumulerade nedskrivningar till 30 MSEK (30).

Framtida betalningar för denna typ av anläggningar fördelar sig enligt följande:

	Finansiell leasing	Operationell leasing
2012	-	1
2013	-	1
2014	-	1
2015	-	1
2016	-	1
2017 och senare	-	3
Summa	-	8

Not 39 Ersättning till revisorer

	2011	2010
Revisionsuppdraget		
Ernst & Young	18	10
Riksrevisionen	-	1
Summa	18	11
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget		
Ernst & Young	-	1
Summa	-	1
Andra uppdrag		
Ernst & Young	-	1
Summa	-	1

Not 40 Upplysningar om närstående

Per 1 januari 2011 har Vattenfall AB:s samtliga vattenkrafttillgångar sålts till helägda nybildade dotterföretag. Försäljningarna har skett till skattemässiga restvärden.
I övrigt, se koncernens Not 54.

Not 41 Händelser efter balansdagen

Den 16 december 2011 meddelade Vattenfall att avtal tecknats med LNI Acquisition Oy (ett konsortium bestående av 3i Infrastructure plc, 3i Group plc, GS Infrastructure Partners och Ilmarinen Mutual Pension Insurance Company) avseende försäljningen av Vattenfalls finska eldistributions- och värmeverksamhet. Vattenfall behåller elförsäljningsverksamheten i Finland samt bolagets finska vattenkraftverk. Försäljningssumman baserat på företagsvärdet uppgår till 1,54 miljarder EUR (cirka 14 miljarder SEK). Transaktionen slutfördes den 10 januari 2012.

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står balanserade vinstmedel inklusive årets resultat på sammanlagt 79 643 407 543 kronor. Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras på följande sätt:

till aktieägarna utdelas	4 433 000 000 kronor
överföres till ny räkning	75 210 407 543 kronor

Förslaget till utdelning motsvarar utdelning med 33,66 kronor per aktie. Utdelningen föreslås utbetalas den 2 maj 2012.

Styrelsens yttrande enligt aktiebolagslagen 18 kap 4 §
Baserat på moderbolagets och koncernens finansiella ställning, resultat och kassa finner styrelsen att den föreslagna utdelningen inte medför någon väsentlig begränsning av moderbolagets eller koncernens förmåga att göra eventuella nödvändiga investeringar eller att fullgöra sina förpliktelser på kort och lång sikt.

Mot bakgrund av det ovanstående finner styrelsen förslaget om vinstutdelning om 4 433 000 000 kronor nogt övervägt och försvarligt. Styrelsen finner vidare att den föreslagna utdelningen följer ramarna för fastställd utdelningspolicy (sidan 34).

Styrelsens och verkställande direktörens försäkran vid undertecknande av årsredovisningen för år 2011

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, så som de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat, samt att förvaltningsberättelsen för moderbolaget och koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 21 mars 2012

Lars G Nordström
Ordförande

Christer Bådholm
Vice ordförande

Carl-Gustaf Angelin

Eli Arnstad

Johnny Bernhardsson

Ronny Ekwall

Håkan Erixon

Patrik Jönsson

Lone Fønss Schrøder

Cecilia Vieweg

Øystein Løseth
Verkställande direktör och koncernchef

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Vattenfall AB, org.nr 556036-2138

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har reviderat årsredovisningen och koncernredovisningen för Vattenfall AB för år 2011 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 44–51. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 34–122.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur bolaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redo-

visningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Uttalanden

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2011 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2011 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 44–51. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även reviderat förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Vattenfall AB för år 2011. Vi har även utfört en lagstadgad genomgång av bolagsstyrningsrapporten.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen samt att bolagsstyrningsrapporten på sidorna 44–51 är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till

dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat enligt ovan är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Därutöver har vi läst bolagsstyrningsrapporten och baserat på denna läsning och vår kunskap om bolaget och koncernen anser vi att vi har tillräcklig grund för våra uttalanden. Detta innebär att vår lagstadgade genomgång av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har.

Uttalanden

Vi tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats, och dess lagstadgade information är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Stockholm den 21 mars 2012

Ernst & Young AB
Hamish Mabon
Auktoriserad revisor

Kvartalsöversikt

Belopp i MSEK	2010				2011			
	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4
Resultaträkningsposter								
Nettoomsättning	70 657	49 713	37 665	55 537	51 868	40 443	38 276	50 453
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	20 799	13 867	10 685	15 355	16 932	12 566	9 593	15 447
Rörelseresultat (EBIT)	10 115	8 963	5 829	4 946	11 842	-3 239	4 447	10 159
Rörelseresultat (EBIT) ¹	15 376	8 936	5 908	9 732	11 153	4 907	4 418	8 084
Underliggande rörelseresultat	17 095	8 744	1 890	9 109	12 294	5 382	5 774	7 343
Finansiella intäkter	566	295	870	783	792	802	930	1 319
Finansiella kostnader	-3 465	-2 427	-4 131	-921	-2 685	-2 392	-3 730	-3 947
Resultat före skatter	7 216	6 831	2 568	4 808	9 949	-4 829	1 647	7 531
Periodens resultat	3 787	5 185	1 749	2 464	7 203	-3 235	1 345	5 103
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	3 746	5 077	1 597	2 577	7 117	-2 742	1 106	5 602
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	41	108	152	-113	86	-493	239	-499
Kassaflödesposter								
Internt tillförda medel (FFO)	9 820	11 679	6 939	11 670	12 156	6 125	9 855	10 120
Fritt kassaflöde	-1 057	14 288	7 260	3 355	5 063	8 410	6 434	-2 270
Balansräkningsposter								
Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	30 190	45 644	42 855	43 873	39 556	39 197	31 346	28 685
Eget kapital	139 461	140 215	135 605	133 621	140 948	132 493	133 223	138 931
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	132 889	133 572	128 953	126 704	133 754	125 715	126 032	131 988
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	6 572	6 643	6 652	6 917	7 194	6 778	7 191	6 943
Räntebärande skulder	197 588	198 537	188 344	188 277	178 330	181 893	175 755	170 350
Nettoskuld	165 581	151 071	145 155	144 109	138 282	142 153	143 808	141 089
Avsättningar	87 178	85 957	85 977	87 822	84 799	93 357	93 873	91 719
Icke räntebärande skulder	144 868	119 198	118 808	131 712	130 671	115 447	121 637	123 558
Nettotillgångar, vägt medelvärde	267 998	289 487	297 163	293 298	288 502	284 639	283 848	283 957
Balansomslutning	569 095	543 907	528 734	541 432	534 748	523 190	524 488	524 558
Nyckeltalen presenteras i procent (%) eller gånger (ggr)								
Rörelsemarginal, %	14,3	18,0	15,5	8,9	22,8	-8,0	11,6	20,1
Rörelsemarginal, % ¹	21,8	18,0	15,7	17,5	21,5	12,1	11,5	16,0
Nettomarginal, %	10,2	13,7	6,8	8,7	19,2	-11,9	4,3	14,9
Nettomarginal, % ¹	17,7	13,7	7,0	17,3	17,9	7,9	4,2	14,1
Avkastning på eget kapital, % ²	6,6	8,7	9,3	10,0	12,6	6,6	6,3	8,6

1) Exkl jämförelsestörande poster.

2) Rullande 12-månadersvärden.

Belopp i MSEK	2010				2011			
	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4
<i>forts. Nyckeltalen presenteras i procent (%) eller gånger (ggr)</i>								
Avkastning på nettotillgångar, % ²	8,1	8,6	9,2	9,1	9,9	5,7	5,3	7,1
Avkastning på nettotillgångar, % ^{1,2}	11,4	11,6	12,1	12,5	11,3	10,1	9,6	9,0
Räntetäckningsgrad, ggr ²	2,6	3,0	3,1	4,1	4,7	3,0	2,9	2,5
Räntetäckningsgrad, ggr ^{1,2}	3,4	3,9	3,9	5,4	5,3	4,7	4,7	3,1
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr ²	3,7	4,7	4,8	6,2	7,0	6,2	6,9	4,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr ²	4,2	5,4	5,4	7,5	9,0	8,1	8,6	5,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar, ggr ²	3,0	4,1	3,9	4,6	6,1	5,0	5,1	3,0
Internt tillförda medel (FFO)/räntebärande skulder, % ²	14,0	18,6	21,1	21,3	23,8	20,3	22,6	22,5
Internt tillförda medel (FFO)/nettoskuld, % ²	16,8	24,4	27,4	27,8	30,7	26,0	27,7	27,1
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)/finansnetto, ggr	8,9	10,7	3,7	-	11,8	10,4	3,3	6,7
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)/finansnetto, ggr ¹	11,2	10,6	3,8	-	11,4	17,1	3,3	5,8
Soliditet, %	24,5	25,8	25,6	24,7	26,2	25,3	25,4	26,5
Skuldsättningsgrad, %	141,7	141,6	138,9	140,9	126,5	137,3	131,9	122,6
Skuldsättningsgrad, netto, %	118,7	107,7	107,0	107,8	98,1	107,3	107,9	101,6
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital, %	58,6	58,6	58,1	58,5	55,9	57,9	56,9	55,1
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital, %	54,3	51,9	51,7	51,9	49,5	51,8	51,9	50,4
Nettoskuld/Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA), ggr	3,0	2,6	2,4	2,4	2,4	2,6	2,6	2,6
Övriga uppgifter								
Investeringar	8 935	8 973	11 281	12 605	6 199	7 854	9 122	12 575
Elproduktion, TWh	47,9	41,4	36,8	46,3	49,8	37,7	35,5	43,7
Medelantal anställda	38 926	38 283	38 438	38 179	37 768	37 524	37 540	34 685

1) Exkl jämförelsestörande poster.

2) Rullande 12-månadersvärden.

Kommentar

Resultatet för Vattenfall varierar kraftigt under året. Den största delen av årsresultatet upparbetas normalt under det första och fjärde kvartalet när efterfrågan på el och värme är som störst.

Flerårsöversikt

Belopp i MSEK	Swedish GAAP						IFRS				
	2002	2003	2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Resultaträkningsposter											
Nettoomsättning	101 025	111 935	111 016	111 016	123 794	135 802	143 639	164 549	205 407	213 572	181 040
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	25 489	24 450	31 347	33 161	43 175	43 938	45 821	45 960	51 777	60 706	54 538
Rörelseresultat (EBIT)	13 997	14 868	19 501	17 887	28 363	27 821	28 583	29 895	27 938	29 853	23 209
Rörelseresultat (EBIT) ¹	13 550	14 605	18 682	20 102	25 377	27 448	28 497	30 220	31 294	39 952	28 562
Finansiella intäkter	3 010	2 267	1 772	2 969	3 810	3 839	2 276	3 412	2 814	2 514	3 843
Finansiella kostnader	-6 386	-5 203	-4 020	-6 297	-6 013	-6 135	-6 926	-9 809	-13 018	-10 944	-12 754
Resultat före skatter	10 621	11 932	17 253	14 559	26 160	25 525	23 933	23 498	17 734	21 423	14 298
Årets resultat	8 224	9 529	12 348	9 604	20 518	19 858	20 686	17 763	13 448	13 185	10 416
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	7 566	9 123	11 776	8 944	19 235	18 729	19 769	17 095	12 896	12 997	11 083
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	658	406	572	660	1 283	1 129	917	668	552	188	-667
Kassaflödesposter											
Internt tillförda medel (FFO)	17 106	18 804	24 159	24 302	31 386	35 673	34 049	30 735	36 700	40 108	38 256
Fritt kassaflöde	10 820	11 606	15 684	15 684	14 341	23 178	19 650	18 963	27 566	23 846	17 637
Balansräkningsposter											
Kassa, bank och liknande tillgångar samt kortfristiga placeringar	15 473	14 647	13 616	13 616	14 074	22 168	22 659	40 236	56 940	43 873	28 685
Eget kapital	57 532	64 328	73 947	85 551	90 909	107 674	124 132	140 886	142 404	133 621	138 931
- varav hänförbart till ägare till moderbolaget	47 572	54 949	64 759	75 437	80 565	96 589	111 709	129 861	135 620	126 704	131 988
- varav hänförbart till innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsintressen)	9 960	9 379	9 188	10 114	10 344	11 085	12 423	11 025	6 784	6 917	6 943
Räntebärande skulder	94 838	85 631	73 013	73 013	78 663	71 575	67 189	107 347	213 494	188 277	170 350
Nettoskuld	75 207	66 890	55 411	55 411	64 343	49 407	43 740	66 000	154 987	144 109	141 089
Avsättningar	-	-	-	61 941	65 123	66 094	73 985	89 799	91 100	87 822	91 719
Icke räntebärande skulder	123 906	115 006	109 955	64 700	90 373	77 823	72 930	107 795	155 129	131 712	123 558
Nettotillgångar, vägt medelvärde	127 479	124 229	123 423	134 125	143 001	151 155	157 252	179 114	245 016	293 298	283 957
Balansomslutning	276 276	264 965	256 915	285 205	325 068	323 166	338 236	445 827	602 127	541 432	524 558
Nyckeltalen presenteras i procent (%) eller gånger (ggr)											
Rörelsemarginal, %	13,9	13,3	17,6	16,1	22,9	20,5	19,9	18,2	13,6	14,0	12,8
Rörelsemarginal, % ¹	13,4	13,0	16,8	18,1	20,5	20,2	19,8	18,4	15,2	18,7	15,8
Nettomarginal, %	10,5	10,7	15,5	13,1	21,1	18,8	16,7	14,3	8,6	10,0	7,9
Nettomarginal, % ¹	10,1	10,4	14,8	15,1	18,7	18,5	16,6	14,5	10,2	14,8	11,7
Avkastning på eget kapital, %	18,0	19,2	21,4	12,2	23,2	19,1	17,6	13,6	9,5	10,0	8,6
Avkastning på nettotillgångar, %	11,0	12,0	15,8	12,2	18,4	17,1	16,6	15,1	10,0	9,1	7,1
Avkastning på nettotillgångar, % ¹	10,6	11,8	15,1	13,9	16,3	16,8	16,6	15,3	11,4	12,5	9,0

1) Exkl jämförelsestörande poster.

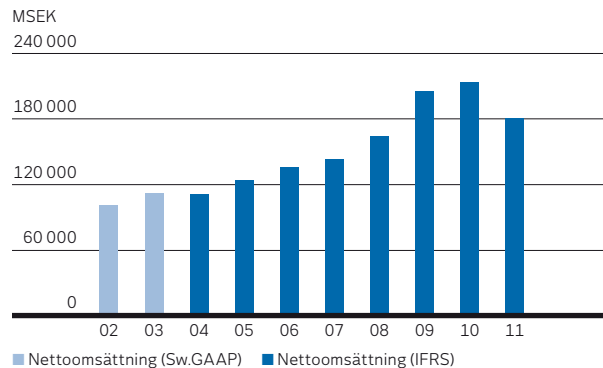
Belopp i MSEK	Swedish GAAP										IFRS
	2002	2003	2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
<i>forts. Nyckeltalen presenteras i procent (%) eller gånger (ggr)</i>											
Räntetäckningsgrad, ggr	2,7	3,3	5,3	4,4	7,6	7,2	6,7	4,5	3,1	4,1	2,5
Räntetäckningsgrad, ggr ¹	2,6	3,2	5,1	5,0	6,9	7,1	6,7	4,6	3,4	5,4	3,1
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr	3,7	4,6	7,0	6,6	8,9	9,7	8,6	5,4	4,8	6,2	4,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr	6,1	7,4	11,7	8,9	15,1	15,9	12,2	7,1	5,6	7,5	5,8
Kassaflödesräntetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar, ggr	2,7	3,2	4,9	5,5	5,5	7,9	6,4	4,1	4,3	4,6	3,0
Internt tillförda medel (FFO)/räntebärande skulder, %	18,0	22,0	33,1	30,0	39,9	49,8	50,7	28,6	17,2	21,3	22,5
Internt tillförda medel (FFO)/nettoskuld, %	22,7	28,1	43,6	43,9	48,8	72,2	77,8	46,6	23,7	27,8	27,1
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)/finansnetto, ggr	7,6	8,3	13,9	10,8	19,3	18,4	15,1	9,1	6,5	9,8	6,9
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)/finansnetto, ggr ¹	7,4	8,2	13,6	11,5	18,0	18,2	15,0	9,2	6,9	11,5	7,6
Soliditet, %	20,9	24,4	28,8	30,0	28,0	33,3	36,7	31,6	23,7	24,7	26,5
Skuldsättningsgrad, %	164,7	133,0	98,7	85,3	86,5	66,5	54,1	76,2	149,9	140,9	122,6
Skuldsättningsgrad, netto, %	130,7	104,0	74,9	64,8	70,8	45,9	35,2	46,8	108,8	107,8	101,6
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital, %	62,2	57,1	49,7	46,0	46,4	39,9	35,1	43,2	60,0	58,5	55,1
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital, %	56,7	51,0	42,8	39,3	41,4	31,5	26,1	31,9	52,1	51,9	50,4
Nettoskuld/Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA), ggr	3,0	2,7	1,8	1,7	1,5	1,1	1,0	1,4	3,0	2,4	2,6

Övriga uppgifter

Utdelning till ägare till moderbolaget	1 675	2 400	5 600	5 600	5 800	7 500	8 000	6 900	5 240	6 500	4 433 ²
Investeringar	39 932	11 356	12 601	12 731	24 497	17 220	18 964	42 296	102 989	41 794	35 750
Elproduktion, TWh	158,5	155,8	167,1	167,1	169,1	165,4	167,6	162,1	158,9	172,4	166,7
Medelantal anställda	34 248	35 296	33 017	33 017	32 231	32 308	32 396	32 801	36 593	38 459	37 679

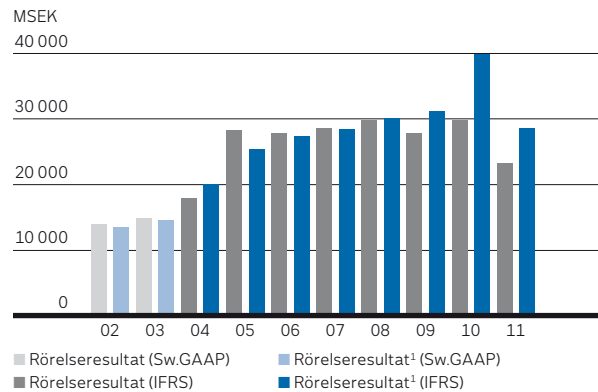
1) Exkl jämförelsestörande poster. 2) Föreslagen utdelning.

Nettoomsättning

Kommentar: Nettoomsättningen har ökat kraftigt sedan 2002, främst till följd av Vattenfalls kraftiga internationella tillväxt. Minskningen 2011 förklaras främst av avyttrad verksamhet, lägre produktionsvolym och valutakurseffekter.

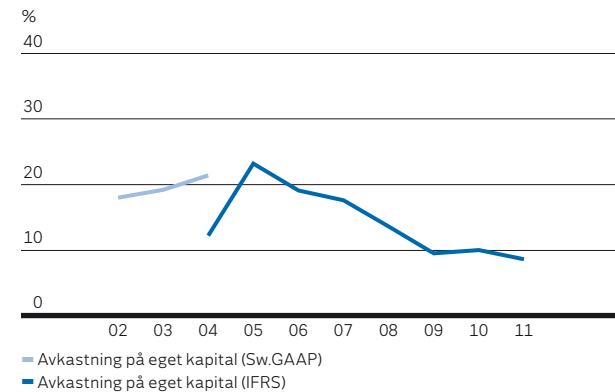
Rörelseresultat

1) Exkl. Jämförelsestörande poster

Kommentar: Vattenfalls rörelseresultat har ökat kraftigt under de senaste 10 åren, tack vare ett framgångsrikt integrationsarbete men även till följd av ökade produktionsvolym och högre marknadspriser på el. 2011 års rörelseresultat påverkades dels av lägre produktionsvolym och lägre marknadspriser.

Avkastning på eget kapital

Kommentar: Avkastningen på eget kapital har varierat mellan 8,6% (2011) och 23,2% (2005) under 10-årsperioden, att jämföra med Vattenfalls nuvarande mål att uppnå 15% över en konjunkturcykel.

Definitioner och beräkningar av nyckeltal

Värden avser koncernen 2011. Belopp i MSEK där inte annat anges.

EBIT = Earnings Before Interest and Tax (Rörelseresultat). Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation. (Rörelseresultat före räntor, skatter, avskrivningar och nedskrivningar).	Jämförelsestörande poster = Realisationsvinster respektive realisationsförluster i aktier och andra anläggningstillgångar, nedskrivningar och återförda nedskrivningar av anläggningstillgångar samt andra poster av engångskaraktär.
EBITDA = Som Amortisation (nedskrivningar) klassificeras här även andra avvecklingskostnader än nedskrivningar under 2011 avseende tyska kärnkraftverk.	Fritt kassaflöde = Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar.
Underliggande rörelseresultat = Rörelseresultatet (EBIT) exklusive jämförelsestörande poster och exklusive orealiserade marknadsvärdeförändringar för energiderivat som enligt IAS 39 ej kan säkringsredovisas samt marknadsvärdeförändringar av varulager.	Hybridkapital = Finansieringsinstrument med evig löptid efterställda Vattenfalls övriga låneinstrument. Redovisas som räntebärande långfristig skuld.
FFO = Funds From Operations (Internt tillförda medel)	Nettotillgångar = Balansomslutning minus ej räntebärande skulder, avsättningar, räntebärande fordringar, medel i Kärnavfallsfonden, kassa, bank och liknande tillgångar, kortfristiga placeringar.
	Nettoskuld = Räntebärande skulder minus lån till ägare med innehav utan bestämmande inflytande (minoritetsägare) i utländska dotterföretag, kassa, bank och liknande tillgångar, kortfristiga placeringar.

Nyckeltalen presenteras i procent (%) eller gånger (ggr).

Nyckeltal beräknade på helårsvärden 2011:

Rörelsemarginal, % = $100 \times \frac{\text{Rörelseresultat (EBIT)}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{23\,209}{181\,040} = 12,8$
Rörelsemarginal exkl jämförelsestörande poster, % = $100 \times \frac{\text{Rörelseresultat (EBIT) exkl jämförelsestörande poster}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{28\,562}{181\,040} = 15,8$
Nettomarginal, % = $100 \times \frac{\text{Resultat före skatter}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{14\,298}{181\,040} = 7,9$
Nettomarginal exkl jämförelsestörande poster, % = $100 \times \frac{\text{Resultat före skatter exkl jämförelsestörande poster}}{\text{Nettoomsättning}}$	$\frac{21\,159}{181\,040} = 11,7$
Avkastning på eget kapital, % = $100 \times \frac{\text{Periodens resultat hänförbart till ägare till moderbolaget}}{\text{Medelvärde av periodens eget kapital hänförbart till ägare till moderbolaget exkl Reserv för kassaflödessäkring}}$	$\frac{11\,083}{129\,479} = 8,6$
Avkastning på nettotillgångar, % = $100 \times \frac{\text{Rörelseresultat (EBIT) + diskonteringseffekter hänförbara till avsättningar}}{\text{Vägt medelvärde av periodens nettotillgångar}}$	$\frac{20\,243}{283\,957} = 7,1$
Avkastning på nettotillgångar exkl jämförelsestörande poster, % = $100 \times \frac{\text{Rörelseresultat (EBIT) exkl jämförelsestörande poster + diskonteringseffekter hänförbara till avsättningar}}{\text{Vägt medelvärde av periodens nettotillgångar}}$	$\frac{25\,596}{283\,957} = 9,0$
Räntetäckningsgrad, ggr = $\frac{\text{Rörelseresultat (EBIT) + finansiella intäkter exkl diskonteringseffekter hänförbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden}}{\text{Finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförbara till avsättningar}}$	$\frac{25\,359}{10\,043} = 2,5$

Räntetäckningsgrad exkl jämförelsestörande poster, ggr =	Rörelseresultat (EBIT) exkl jämförelsestörande poster + finansiella intäkter exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	30 712	=	3,1
	Finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar	10 043		
Kassaflödesräntetäckningsgrad, ggr =	Internt tillförda medel (FFO) + finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar	48 299	=	4,8
	Finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar	10 043		
Kassaflödesräntetäckningsgrad, netto, ggr =	Internt tillförda medel (FFO) + finansiella poster exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	46 149	=	5,8
	Finansiella poster exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	7 893		
Kassaflödesräntetäckningsgrad efter ersättningsinvesteringar, ggr =	Kassaflöde från den löpande verksamheten minus ersättningsinvesteringar + finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och räntedel i pensionskostnad	26 637	=	3,0
	Finansiella kostnader exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och räntedel i pensionskostnad	9 000		
Internt tillförda medel (FFO)/räntebärande skulder, % = 100 x	Internt tillförda medel (FFO)	38 256	=	22,5
	Räntebärande skulder	170 350		
Internt tillförda medel (FFO)/nettoskuld, % = 100 x	Internt tillförda medel (FFO)	38 256	=	27,1
	Nettoskuld	141 089		
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)/finansnetto, ggr =	Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	54 538	=	6,9
	Finansiella poster exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	7 893		
Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA) exkl jämförelsestörande poster/finansnetto, ggr =	Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA) exkl jämförelsestörande poster	59 891	=	7,6
	Finansiella poster exkl diskonteringseffekter hänförlbara till avsättningar och avkastning från Kärnavfallsfonden	7 893		

Nyckeltal beräknade på balansräkningen per 31 december 2011:

Soliditet, % = 100 x	Eget kapital	138 931	=	26,5
	Balansomslutning	524 558		
Skuldsättningsgrad, % = 100 x	Räntebärande skulder	170 350	=	122,6
	Eget kapital	138 931		
Skuldsättningsgrad, netto, % = 100 x	Nettoskuld	141 089	=	101,6
	Eget kapital	138 931		
Räntebärande skulder/räntebärande skulder plus eget kapital, % = 100 x	Räntebärande skulder	170 350	=	55,1
	Räntebärande skulder + eget kapital	309 281		
Nettoskuld/nettoskuld plus eget kapital, % = 100 x	Nettoskuld	141 089	=	50,4
	Nettoskuld + eget kapital	280 020		
Nettoskuld/rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA), ggr =	Nettoskuld	141 089	=	2,6
	Rörelseresultat före avskrivningar (EBITDA)	54 538		

Fakta om Vattenfalls marknader

	Sverige		Finland		Danmark		Tyskland		Polen ¹		Nederländerna		Belgien ²		Storbritannien		Total	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010 ³
Installerad effekt el, MW																		
Vattenkraft ⁴	8 215	8 510	126	126	-	-	2 880	2 880	-	-	24	24	-	-	-	-	11 245	11 540
Kärnkraft	6 815	6 792	-	-	-	-	- ⁵	771	-	-	-	-	-	-	-	-	6 815	7 563
Fossilkraft	1 212	1 212	-	45	1 333	1 757	11 006	11 292	878	878	3 680	3 764	-	-	-	-	18 109	18 948
varav gas	-	-	-	45	-	137	1 777	1 712	-	-	2 797	2 861	-	-	-	-	4 574	4 755
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	7 123	7 123	-	-	-	-	-	-	-	-	7 123	7 123
varav stenkol	-	-	-	-	1 333	1 620	1 318	1 826	878	878	883	903	-	-	-	-	4 412	5 227
varav olja	1 212	1 212	-	-	-	-	788	631	-	-	-	-	-	-	-	-	2 000	1 843
Vindkraft	245	258	-	-	415	388	13	13	30	30	276	313	5	15	581	431	1 565	1 448
Biobränsle, avfall	185	179	65	20	104	126	123	123	-	-	20	-	-	-	-	-	497	448
Summa el	16 672	16 951	191	191	1 852	2 271	14 022	15 079	908	908	4 000	4 101	5	15	581	431	38 231	39 947
Installerad effekt värme, MW	2 255	2 441	965	930	1 632	2 223	10 034	10 013	4 707	4 235	2 987	2 844	-	-	-	-	22 580	22 686
Producerad el, TWh																		
Vattenkraft ⁴	31,5	31,9	0,3	0,3	-	-	2,6	3,1	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-	34,5	35,4
Kärnkraft	42,5	43,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	42,5	43,6
Fossilkraft	-	0,1	-	0,1	4,9	7,4	63,3	65,2	3,7	3,6	13,1	13,3	-	-	-	-	85,0	89,7
varav gas	-	-	-	0,1	-	0,5	3,7	3,9	-	-	8,8	9,3	-	-	-	-	12,5	13,8
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	53,5	52,4	-	-	-	-	-	-	-	-	53,5	52,4
varav stenkol	-	-	-	-	4,9	6,9	6,1	8,9	3,7	3,6	4,3	4,0	-	-	-	-	19,0	23,4
varav olja	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
Vindkraft	0,8	0,5	-	-	1,0	0,7	-	-	0,1	0,1	0,2	0,2	-	-	1,3	0,7	3,4	2,2
Biobränsle, avfall	0,4	0,5	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4	0,7	-	-	0,1	-	-	-	-	-	1,3	1,5
Summa el	75,2	76,6	0,5	0,5	6,1	8,3	66,3	69,0	3,8	3,7	13,5	13,6	-	-	1,3	0,7	166,7	172,4
Värmeförsäljning, TWh																		
Fossilkraft	0,2	0,1	0,6	0,8	4,1	5,4	14,4	16,3	10,3	11,5	4,5	4,3	-	-	-	-	34,1	38,4
varav gas	-	-	0,6	0,7	0,5	0,8	5,0	5,1	-	-	4,5	4,3	-	-	-	-	10,6	10,9
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	4,0	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	4,0	4,5
varav stenkol	0,1	-	-	-	3,6	4,6	5,4	6,7	10,3	11,5	-	-	-	-	-	-	19,4	22,8
varav olja	0,1	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	0,2
Biobränsle, avfall	3,7	4,5	0,9	0,9	1,7	1,6	0,8	1,3	0,4	0,4	-	-	-	-	-	-	7,5	8,7
Summa värme	3,9	4,6	1,5	1,7	5,8	7,0	15,2	17,6	10,7	11,9	4,5	4,3	-	-	-	-	41,6	47,1
Gasförsäljning, TWh	-	-	0,2	0,2	-	-	1,0	0,1	-	-	49,4	58,8	3,2	4,1	-	-	53,8	63,2

Fakta om Vattenfalls marknader

	Sverige		Finland		Danmark		Tyskland		Polen ¹		Nederländerna		Belgien ²		Storbritannien		Total	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010 ³
Antal privatkunder, el	964 000	983 000	354 000	347 000	-	-	2 756 000	2 823 000	1 012 000	1 012 000	2 267 000	2 288 000	342 000	320 000	-	-	7 695 000	7 773 000
Volym el, TWh privatkunder	8,4	9,5	2,6	2,8	-	-	8,8	9,0	2,8	2,7	9,9	8,8	1,5	1,5	-	-	34,0	34,3
Volym el, TWh återförsäljare	5,1	4,3	1,4	0,7	1,3	1,7	20,2	20,0	0,7	0,7	-	-	-	-	-	-	28,7	27,4
Volym el, TWh företag	33,7 ⁶	34,2 ⁶	5,6	4,9	-	-	19,9 ⁷	19,4 ⁷	4,1	4,1	8,4	5,8	3,1	1,8	-	-	74,8	70,2
Antal nätkunder	922 000	921 000	399 000	393 000	-	-	3 240 000	3 273 000	1 133 000	1 132 000	-	-	-	-	-	-	5 694 000	5 719 000
Antal gaskunder	-	-	400	300	-	-	11 700	9 300	-	-	1 943 100	1 935 000	204 800	190 000	-	-	2 160 000	2 134 600
Elnät																		
Transiterad volym, TWh ⁸	71,1	73,4	6,1	6,4	-	-	27,0	27,1	14,6	14,0	-	-	-	-	-	-	118,8	120,9
Distributionsnät, km	176 000	168 000	75 000	74 000	-	-	137 000	137 000	71 000	70 000	-	-	-	-	-	-	459 000	449 000
Antal anställda, personår																		
Länder	8 591	9 000	377	398	649	687	19 414	19 395	99	2 819	5 417	5 770	-	-	102	58	34 649	38 127
Koncernen totalt ⁹																	34 685	38 179
CO₂-utsläpp per land, miljoner ton	0,4	0,6	0,2	0,3	4,4	6,4	67,8	70,1	5,8	6,4	8,1	7,8	-	-	-	-	86,7	89,2
Utsläppsrätter i miljoner ton koldioxid/år, handelsperiod 2008–2012¹⁰	-	-	0,2	0,2	2,7	2,7	44,1	44,1	6,1	6,1	7,9	7,9	-	-	-	-	61,0	61,0

Marknadsposition

	Sverige	Tyskland	Nederländerna	Danmark	Finland	Storbritannien
Elproduktion	1	3	3	2	>10	¹¹
Eldistribution	2	4	-	-	-	-
Elförsäljning	1	4	2	-	3	-
Fjärrvärme	4	1	2	2	-	-
Gasförsäljning	-	-	1	-	-	-

1) Vattenfalls polska verksamhet avyttrades i december 2011.

2) Vattenfalls belgiska verksamhet avyttrades i december 2011

3) Vissa värden för 2010 är korrigerade jämfört med tidigare publicerad information.

4) I Tyskland i huvudsak pumpkraft

5) Under 2011 beslutade det tyska parlamentet att omedelbart stänga 8 kärnkraftverk, däribland Vattenfalls kärnkraftverk Brunsbüttel (ägarandel 66,7%).

6) 5,5 TWh (3,6) till norska företagskunder.

7) 6,7 TWh (5,6) till franska företagskunder.

8) Exkl produktionstransitering

9) Det finns 36 (52) anställda i andra länder

10) EU:s handel med utsläppsrätter (ETS) täcker större delen av Vattenfalls fossila koldioxidutsläpp. Den årliga tilldelningen är 61 miljoner ton. Ytterligare utsläppsrätter köps på marknaden.

11) Topp 2 inom havsbaserad vindkraft

Pro rata – Produktionsdata motsvarande Vattenfalls ägarandel i respektive anläggning

	Sverige		Finland		Danmark		Tyskland		Polen ¹		Nederländerna		Belgien ²		Storbritannien		Total	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010 ³
Installerad effekt el, MW																		
Vattenkraft ⁴	7 803	8 097	126	126	-	-	2 880	2 880	-	-	24	24	-	-	-	-	10 833	11 127
Kärnkraft	4 661	4 645	-	-	-	-	282 ⁵	1 469	-	-	-	-	-	-	-	-	4 943	6 114
Fossilkraft	1 212	1 212	-	45	1 333	1 757	11 006	11 292	877	877	3 680	3 764	-	-	-	-	18 108	18 947
varav gas	-	-	-	45	-	137	1 777	1 712	-	-	2 797	2 861	-	-	-	-	4 574	4 755
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	7 123	7 123	-	-	-	-	-	-	-	-	7 123	7 123
varav stenkol	-	-	-	-	1 333	1 620	1 318	1 826	877	877	883	903	-	-	-	-	4 411	5 226
varav olja	1 212	1 212	-	-	-	-	788	631	-	-	-	-	-	-	-	-	2 000	1 843
Vindkraft	245	258	-	-	351	324	28	28	30	30	230	211	5	8	581	431	1 470	1 290
Biobränsle, avfall	185	179	65	20	104	126	100	100	20	20	20	-	-	-	-	-	494	445
Summa el	14 106	14 391	191	191	1 788	2 207	14 296	15 769	927	927	3 954	3 999	5	8	581	431	35 848	37 923
Installerad effekt värme, MW	2 118	2 304	961	926	1 632	2 223	9 946	9 896	4 699	4 699	2 987	2 844	-	-	-	-	22 343	22 892
Producerad el, TWh																		
Vattenkraft ⁴	29,5	29,8	0,4	0,3	-	-	2,6	3,1	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-	32,6	33,3
Kärnkraft	28,9	29,9	-	-	-	-	2,1	2,3	-	-	-	-	-	-	-	-	31,0	32,2
Fossilkraft	-	-	-	0,1	4,4	7,1	62,8	65,1	3,5	3,6	13,2	13,2	-	-	-	-	83,9	89,2
varav gas	-	-	-	0,1	-	0,5	3,8	3,9	-	-	8,8	9,2	-	-	-	-	12,6	13,7
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	53,4	52,3	-	-	-	-	-	-	-	-	53,4	52,3
varav stenkol	-	-	-	-	4,4	6,6	5,6	8,9	3,5	3,6	4,4	4,0	-	-	-	-	17,9	23,1
varav olja	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
Vindkraft	0,8	0,5	-	-	0,8	0,7	0,1	-	0,1	0,1	0,5	0,4	-	-	1,3	0,7	3,6	2,4
Biobränsle, avfall	0,4	0,5	0,2	0,5	0,7	0,4	1,1	0,6	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	2,6	2,1
Summa el	59,6	60,7	0,6	0,9	5,9	8,2	68,7	71,1	3,7	3,8	13,9	13,7	-	-	1,3	0,7	153,7	159,2
Värmeförsäljning, TWh																		
Fossilkraft	0,1	0,1	0,7	0,7	4,1	5,4	14,3	16,1	10,3	11,5	4,4	4,3	-	-	-	-	34,0	38,1
varav gas	-	-	0,6	0,6	0,5	0,8	4,9	5,0	-	-	4,4	4,3	-	-	-	-	10,4	10,7
varav brunkol	-	-	-	-	-	-	4,1	4,5	-	-	-	-	-	-	-	-	4,1	4,5
varav stenkol	0,1	-	-	-	3,6	4,6	5,3	6,6	10,3	11,5	-	-	-	-	-	-	19,3	22,7
varav olja	0,1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2
Biobränsle, avfall	3,6	4,3	0,9	0,9	1,7	1,5	0,6	1,3	0,4	0,4	-	-	-	-	-	-	7,2	8,4
Summa värme	3,8	4,4	1,6	1,6	5,8	6,9	14,9	17,4	10,7	11,9	4,4	4,3	-	-	-	-	41,2	46,5
Gasförsäljning, TWh	-	-	0,2	0,2	-	-	1,5	1,1	-	-	51,3	59,0	3,3	4,1	-	-	56,3	64,4
CO₂-utsläpp per land, miljoner ton	0,4	0,6	0,2	0,3	4,4	6,4	67,7	70,0	7,8	8,3	8,1	8,2	-	-	-	-	88,6	93,7

Fotnotter: För förklaringar, se sidan 131.

Finansiellt kalendarium

9 februari 2012	Bokslutskommuniké för 2011
29 mars 2012	Årsredovisning 2011
25 april 2012	Årsstämma
3 maj 2012	Delårsrapport för januari–mars
31 juli 2012	Delårsrapport för januari–juni
30 oktober 2012	Delårsrapport för januari–september
12 februari 2013	Bokslutskommuniké för 2012

Investor Relations kontaktpersoner

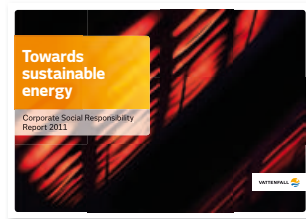
Klaus Aurich, klaus.aurich@vattenfall.com

Annika Winlund, annika.winlund@vattenfall.com

Anna Viefhues, anna.viefhues@vattenfall.com

Telefon 08-739 50 00

Övriga publikationer

Vattenfalls hållbarhetsredovisning beskriver Vattenfalls verksamhet ur ett hållbarhetsperspektiv.

Rapporter kan beställas eller laddas hem på Vattenfalls webbplatser

www.vattenfall.se

www.vattenfall.com

Rapporter kan även beställas från:

Vattenfall AB, 162 87 Stockholm, Telefon 08-739 50 00

Prognoser och framtidsinriktad information

Detta dokument innehåller framtidsinriktad information som baseras på Vattenfalls nuvarande förväntningar. Även om Vattenfalls ledning bedömer att dessa förväntningar är rimliga kan ingen garanti lämnas att dessa förväntningar kommer att visa sig korrekta. Den framtidsinriktade informationen innefattar risker och osäkerheter som på ett väsentligt sätt kan påverka framtida resultat. Informationen baseras därvid på vissa antaganden, inklusive sådana som hänför sig till ekonomiska förhållanden i allmänhet på bolagets marknader och efterfrågenivån på bolagets produkter. Utfallet kan komma att variera väsentligt jämfört med vad som framgår i den framtidsinriktade informationen, beroende på bl a förändrade förutsättningar avseende ekonomi, marknad och konkurrens, lagkrav och andra politiska åtgärder och variationer i valutakurser, jämte andra faktorer som omnämns i förvaltningsberättelsen.

Produktion: Vattenfall AB och Intellecta Corporate AB.
Foto: Vattenfall AB. Tryck: Ineko. Repro: Turbin.
Copyright 2012, Vattenfall AB, Stockholm.

Vattenfall AB (publ)
162 87 Stockholm
Org. nr. 556036-2138

T 08 739 50 00

www.vattenfall.com
www.vattenfall.se